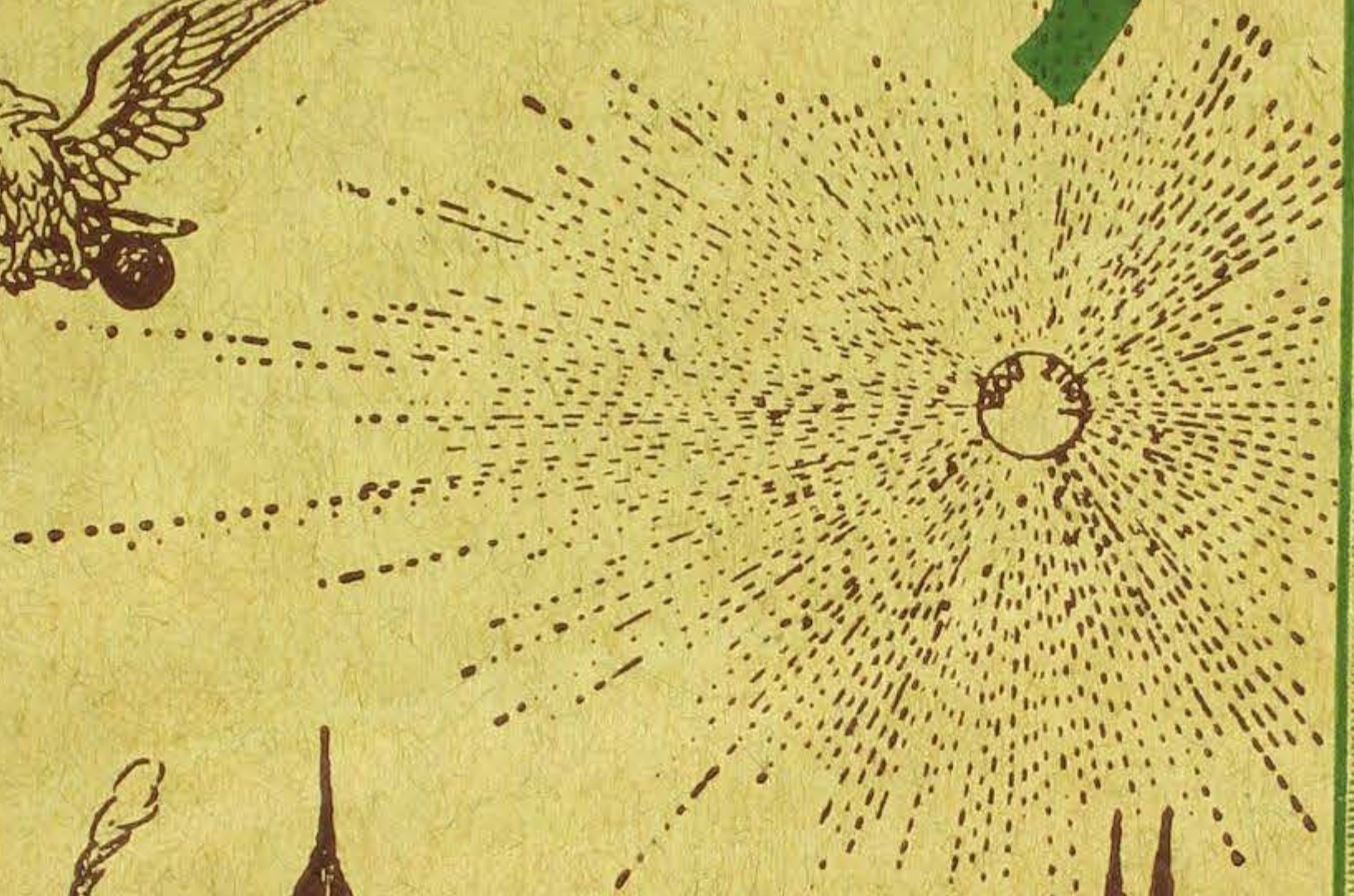

SUBOTIČKA

DANIČA

KALENDAR
ZA **1931.** GOD.

CIJENA 10 DINARA.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

XLVIII. GODINA.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

SUBOTIČKA DANICA

ILI

BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

KALENDAR

(SA SLIKAMA)

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

Br.: 26/97. 2P

SUBOTICA

KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

ZA PROSTU GODINU

1931.

Povist naša z gode broji mnoge,
Gdi junački borismo se slavno,
Za krst časni i slobodu zlatnu,
Za dom mili i za pravo davno.

Za uredništvo i izdavače odgovara:
Miško Prčić Subotica, Beogradski put 10.

Ne budali moj brate rodeni!
Tuda majka rane povriđuje,
Tuda ljuba brigovito stere,
Tuda seja gorkom vodom poji.

KRŠĆANSKA GODINA 1931. JEST PROSTA GODINA.

Zvijezda vladarica ove godine jest JUPITER.

I. ČETIRI GODIŠNJA DOBA.

Proljeće počinje ove godine 21. ožujka u 3 sata 7 minuta po podne. Toga je dana noć jednako duga kao i dan.

Ljeto počinje 22. lipnja u 10 s. 28 m. prije podne. Ovo je najdulji dan i najkraća noć u godini.

Jesen počinje 24. rujna u 1 s. 24 m. iza ponoći. Noć i dan jednako su dugi.

Zima počinje 22. prosinca u 8 s. 30 m. uvečer. Ovo je najdulja noć i najkraći dan u godini.

II. GODOVNI RAČUNI.

Zlatni broj mjesečnoga kruga	13
Mjesec kazatelj (Epakta)	XI
Sunčani kolobar	8
Nedjeljno slovo po Gregoriju	D
Nedjeljno slovo po Juliju	Z
Rimske daće (Indikcije)	14

III. POMIČNE SVETKOVINE.

1. Po rimskom kalendaru:

Sedamdesetnica	1. veljače
Pepelnica	18. veljače
Uskrs	5. travnja
Spasovo	14. svibnja
Duhovi	24. svibnja
Tijelovo	4. lipnja
Srce Isusovo	12. lipnja
Prva nedjelja Adventa	29. studenoga.

2. Po grčkom kalendaru:

Triodij	19. siječnja
Mesopust	2. veljače
Uskrs	30. ožujka
Spasovdan	8. svibnja
Duhovi	18. svibnja

IV. POSTOVI.

Treća zapovijed crkvena nalaže nam post dvije vrste i to: **nemrs** i **post**.

1. **Nemrs** sastoji u tom, da svaki kršćanin počam od 7 god. do smrti ne jede mesa od živine vruće krvi. Mašču zaprigati jela slobodno je u svako doba. Takav se nemrs obdržava svakog petka preko godine.

2. **Post** je određen samo za odrasle od 21 g. do 60 i obdržava se tako, da se može jesti triput na dan a samo jedared do sitosti. Ako je u ove dane po dopustu Crkve slobodno mesa jesti, ipak ostaje **post** bez **nemrsa**. Ovakav je post bez nemrsa **olakšan post**. Tako se obdržavaju svi dani u Korizmi osim petka. U oči Svi Svetih, kod Kvatrih posta srijeda i subota.

3. **Strogi post** sadržaje i nemrs i post; i taki su strogi postovi: petkovi u Korizmi i u Kvatrih, čista srijeda, u oči Duhova, Velike Gospojine i Božića.

4. Ako na petak pada zapovijedna svetkovina ne ima ni nemrsa ni posta.

V. KVATRENI POSTOVI.

Proljetni: 25., 27. i 28. veljače; **ljetni:** 27., 29. i 30. svibnja; **jesenski:** 16., 18. i 19. rujna; **zimski:** 16., 18. i 19. prosinca.

VI. POMRČINE 1931.

1. **Djelomična pomrčina mjeseca** 2. travnja počinje u 7 s. 23 m. navečer; svršava u 10 s. 52 m. Opazit će se na istočnom dijelu Tihog Oceana, u Australiji, Africi, Evropi i istočnom dijelu Južne Amerike.

2. **Djelomična pomrčina sunca** 17. i 18. travnja počinje o ponoći, a svršava u 3 s. 32 m. srednje-evropskog vremena. Opazit će se u Aziji i istočnoj Evropi.

3. **Djelomična pomrčina sunca** 12. rujna počinje u 5 s. 13 m. svršava u 6 s. 9 m. u jutro. Opazit će se u Sjevero-zapadnoj Americi i istočnom dijelu Azije.

4. **Potpuna pomrčina mjeseca** 26. rujna počinje u 6 s. 54 m. u večer i svršava u 10 s. 42 m. Opazit će se gdje i prva pomrčina od 2. travnja.

5. **Djelomična pomrčina sunca** 11. listopada počinje u 12 s. 1 m. svršava u 3 s. 49 m. po podne. Opazit će se u Južnoj Americi i prema južnom polu.

VII. VELIKI BLAGDANI I NORME.

Glazba i plesanje zabranjeno je i po državnom zakonu u zadnja tri dana Velikoga tjedna, na prvi dan Uskrsa i Duhova, na Tijelovo, Badnjak i Božić. Vjerna pak djeca katoličke Crkve uzdržavaju se od toga još i u ozbiljno vrijeme adventa i u pokorničko vrijeme korizme te u kvatrene dane.

Kazališne predstave zabranjene su na iste dane osim na Tijelovo.

Norme: Božić, Uskrs, Duhovi, Tijelovo, Velika Gospa, Svi Sveti.

Državni praznici: 24. svibnja; 28. lipnja; 1. i 17. prosinca.

VIII. SVETKOVANJE NEDJELJE I BLAGDANA.

1. Prema propisima kat. Crkve treba da svaki katolik, koji je navršio 7 god. **pribiva sv. Misi** i to cijeloj; inače griješi ako ga ne ispriča važan razlog.

2. **Ne smiju se obavljati težački poslovi** ni bučne rasprave kao ni sajmovi.

3. **Treba slušati kršć. nauk** i vjersku pouku. Na to su i pod teški grijeh obvezani osobito oni, koji ne znadu ni temeljnih istina katoličke vjere.

Siječanj

BROJI 31 DAN

Januar

Tri Kralja donesoše Isusu zlata, tamjana i mirhe.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Četvrt.	1 Nova Godina	19 Bonifacij †
Petak	2 Makarije pust †	20 Ignatije †
Subota	3 Genoveva dj.	21 Julijana
1. tjed. Kad se navršilo osam dana. Lk. 2, 21		
Nedjelj.	4 Ime Isusovo ☺	22 Ned. Otaca
Poned.	5 Telesfor p.	23 10 mučenika †
Utorak	6 Tri Kralja	24 Naveč. Rođ. †
Srijeda	7 Lucijan m.	25 Rođ. Kristovo
Četvrt.	8 Severin op.	26 Zbor Bogor.
Petak	9 Marcelin b. †	27 Stjepan Prv.
Subota	10 Pavao pust	28 Muč. nikom.
2. tjed. Kad bi Isusu 12 godina. Lk. 2, 24.		
Nedjelj.	11 1. po B. Sv. Obitelj ☾	29 N. Po R. Mlad.
Poned.	12 Ernest op.	30 Anicije
Utorak	13 Bogomir b.	31 Melanija
Srijeda	14 Radovan b.	1 Novo ljeto
Četvrt.	15 Mavro op.	2 Silvestar p.
Petak	16 Mercel p. †	3 Malahija †
Subota	17 Antun pust.	4 Zbor 70 muč. †
3. tjed. Prvo čudo Isusovo na svadbi. Iv. 2, 1.		
Nedjelj.	18 2. po B. St. sv. Pet. ☺	5 N. pr. Pr. N. B.
Poned.	19 Marije m.	6 Bogojavljenje
Utorak	20 Fabijan i Seb. m.	7 Zbor. Iv. Krst.
Srijeda	21 Janja dj. m.	8 Georgij i El.
Četvrt.	22 Vincencije m.	9 Polieutko
Petak	23 Zaruke Bl. D. M. †	10 Gregorij Nis.
Subota	24 Timotej b.	11 Teodozij
4. tjed. Isus izliječi gubavca. Mt. 8, 1.		
Nedjelj.	25 3. po B. Obrač. sv. P.	12 N. po Pros. T.
Poned.	26 Polikarpo b.	13 Emil
Utorak	27 Ivan Zl. b. ☾	14 Oci Sin. i R.
Srijeda	28 Margarita	15 Pavao i Od. B.
Četvrt.	29 Franjo Sal. b.	16 Verige ap. Pet.
Petak	30 Martina dj. m. †	17 Antonije Vel.
Subota	31 Petar Nol. priz.	18 Atanas i Kir.

SIJEČANJ

posvećen je Presv. Imenu Isusovom.

SUNCE

ulazi 21. u 1 s. 18. m. u jutro u znak Vodenjaka. Dan poraste za 1 s.

Izlazi: Zalazi:

1. 7 s. 42 m.	4 s. 25 m.
6. 7 s. 41 m.	4 s. 30 m.
11. 7 s. 40 m.	4 s. 36 m.
18. 7 s. 36 m.	4 s. 45 m.
25. 7 s. 30 m.	4 s. 56 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☺ Uštap 4. u 2 s. 15 m. po podne
- ☾ Trećak 11. u 6 s. 9 m. u jutro.
- ☺ Mlađ 18. u 7. s. 36 m. u večer.
- ☾ Prvak 27 u 1 s. 6 m. u noći.

VRIJEME

1. siječnja zaručena zora donša nezgodno vrijeme. Kako je na 2. takav je rujan. Ako je obraćenje Pavlovo vedro dobra se god. iščekiva

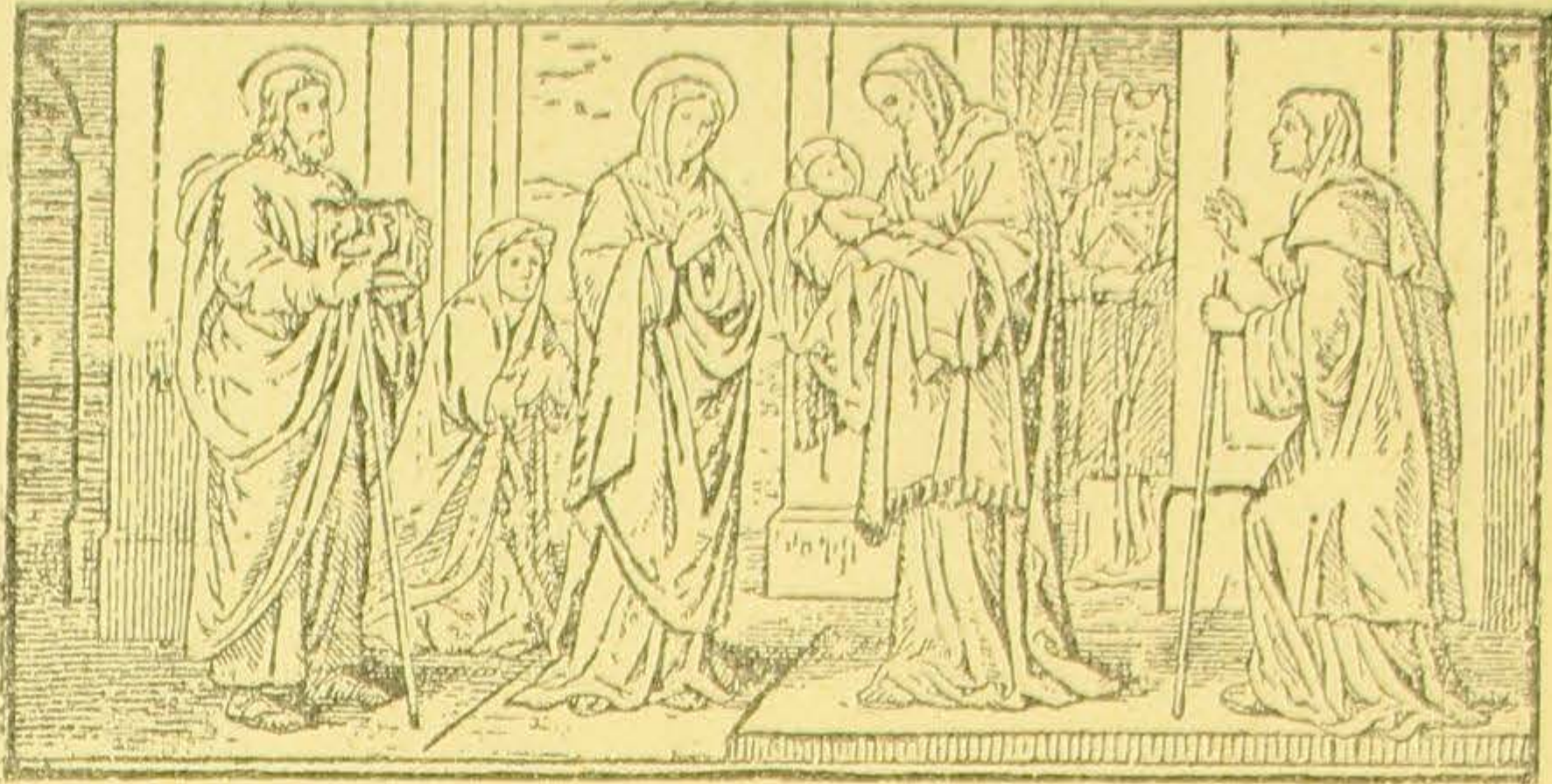
U siječnju vode:
Vino nam odel

Veljača

BROJI 28 DANA

Februar

Isuse, Marijo, Josipe pomozite nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
5. tjed.	O poslenicima u vinogradu. Mt. 20, 1.	
Nedjelj.	1 Sedamdeset. Ignac.	19 N. Mitr. i F. Tr.
Poned.	2 Svit. Marijino	20 Jevtimij
Utorak	3 Blaž bm. ☺	21 Maksim
Srijeda	4 Andrija Korz. priz.	22 Timotej
Četvrt.	5 Agata dm.	23 Kliment
Petak	6 Doroteja dm. †	24 Ksenija
Subota	7 Vranka	25 Grigorij B.
6. tjed.	Iziđe sijač da sije sjeme. Lk. 8, 4.	
Nedjelj.	8 Šezdesetnica Iv. M.	26 N. Blud. sina
Poned.	9 Ciril Alex. b. ☾	27 Ivan Zlat.
Utorak	10 Sokolastika d.	28 Efrem
Srijeda	11 Ukaz Gosp. Lurd.	29 Ignacij
Četvrt.	12 7 utem. r. Gosp. Ž.	30 Tri Svetitelja
Petak	13 Stjepan op. †	31 Kir. i Jov.
Subota	14 Valentin m.	1 Trifon
7. tjed.	Isus proriče svoju muku. Lk. 18, 31.	
Nedjelj.	15 Poklade Klaudije	2 Mesop. Sreten.
Poned.	16 Julijana dm.	3 Simeon
Utorak	17 Donat m. ☺	4 Izidor
Srijeda	18 Pepelnica †	5 Agatija
Četvrt.	19 Gabinij m. †	6 Vukol
Petak	20 Eleuter bm. †	7 Partenije
Subota	21 Eleonora dm. †	8 Teodor Str.
8. tjed.	Isusa napastuje đavao u pustinji. Mt. 4, 1.	
Nedjelj.	22 Čista St. sv. Petra A.	9 N. Siropust.
Poned.	23 Petar Damj. b. †	10 Haralampij
Utorak	24 Matija ap. †	11 Vlasij
Srijeda	25 Viktorin Kvatre ☾ †	12 Meletije
Četvrt.	26 Aleksander bm. †	13 Martinijan
Petak	27 Leander b. Kvatre †	14 Auksentij
Subota	28 Roman op. Kvatre †	15 Onizim

VELJAČA

posvećen je Svetoj Obitelji.

SUNCE

ulazi 19. u 3 s. 41 m. po podne u znak Riba. Dan poraste za 1 s. 27 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 7 s. 23 m.	5 s. 6 m.
8. 7 s. 14 m.	5 s. 17 m.
15. 7 s. 4 m.	5 s. 28 m.
22. 6 s. 52 m.	5 s. 37 m.

MJESEČEVE MIJENE

☺ Uštap 3. u 1 s. 26 m. u jutro.
 ☾ Trećak 9. u 5 s. 10 m. po podne.
 ☺ Mlađ 17. u 2 s. 11 m. po podne.
 ☾ Prvak 25. u 5 s. 42 m. po podne.

VRIJEME

Kad je Marin da vedar dugačka će biti zima, ako pada i duše, proljeće se približava. Ako je na 22. na stolicu Petra hladno, trajat će zima dugo.

U veljači prašina
 Znači: bobra ljetina.

Dan

D N E V N I K

Primitak

Izdatak

D.

p

D.

p

zkuh.org.rs

Ožujak
BROJI 31 DAN
Mar t

Zaručnice Bogorodičin moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
9. tjed.	Isus se preobrazi na gori. Mt. 17, 1.	
Nedjelj.	1 Pačista Albin b.	16 N.1 Posta Pamf
Poned.	2 Simplicij p. †	17 Teodor †
Utorak	3 Kunegunda kr. †	18 Lav. p. †
Srijeda	4 Kazimir priz. ☪ †	19 Arhipa †
Četvrt.	5 Miroslav pr. †	20 Sadok i Ag. †
Petak	6 Perpetua i Fel. m. †	21 Timotej †
Subota	7 Toma Akv. priz. †	22 Petar i A. Zad.
10. tjed.	Isus izgoni đavla. Lk. 18, 14.	
Nedjelj.	8 Bezimena. Iv. od B.	23 N.2. P. Polikarp
Poned.	9 Franciska Rim. ud. †	24 Naš. gl. Iv. Kr. †
Utorak	10 40 Mučenika †	25 Tarazij †
Srijeda	11 Eulogije m. ☾ †	26 Porfirij †
Četvrt.	12 Grgur Vel. p. †	27 Prokopij †
Petak	13 Rosina dj. †	28 Vasilij i dr. †
Subota	14 Matilda ud. †	1 Evdokija. Zad.
11. tjed.	Isus nahrani 5000 ljudi. Iv. 6, 1.	
Nedjelj.	15 Sredoposna L. m.	2 N.3. P. Teodot
Poned.	16 Cirijak m. †	3 Evtropij †
Utorak	17 Patricije b. †	4 Gerasim †
Srijeda	18 Ćiril Jer. b. †	5 Konon †
Četvrt.	19 Josip Z. B. D. M. ☪ †	6 42 muč. †
Petak	20 Niceta b. †	8 Vasilij †
Subota	21 Benedikt op. †	8 Teofilakt. Zad.
12. tjed.	Isusa hoće da kamenuju. Iv. 8, 40.	
Nedjelj.	22 Gluha. Oktavijan m.	9 N.4. P. 40 muč.
Poned.	23 Oton b. †	10 Kodrat †
Utorak	24 Gabrijel Ark. †	11 Sofronij †
Srijeda	25 Blagovijest †	12 Grigorij p. †
Četvrt.	26 Emanuel m. †	13 Nikifor †
Petak	27 7 Žal. M. B. ☾ †	14 Benedikt †
Subota	28 Iv. Kapistran priz. †	15 Agapij. Zad.
13. tjed.	Isus svečano ulazi u Jerusolim. Mt. 21, 1.	
Nedjelj.	29 Cvjetna Eustazij m	16 N.5. P. Savin
Poned.	30 Viktor m. †	17 Aleksij †
Utorak	31 Balbina dm †	18 Kiril Al †

OŽUJAK

posvećen je sv.
Josipu

SUNCE

ulazi 21. u 3 s. po podne u znak Ovna i počinje proljeće. Dan poraste za 1 s. 46 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 6 s. 41 m.	5 s. 46 m.
8. 6 s. 28 m.	5 s. 56 m.
15. 6 s. 15 m.	6 s. 6 m.
22. 6 s. 1 m.	6 s. 15 m.
29. 5 s. 48 m.	6 s. 24 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☪ Uštap 4. u 11 s. 36 m. prije podne.
- ☾ Trećak 11. u 6 s. 15 m. prije podne.
- ☽ Mlađ 19. u 8 s. 51 m. prije podne.
- ☾ Prvak 27. u 6 s. 4 m. prije podne.

VRIJEME

Ako je na Josipovo veđar dan, plodna se godina obećaje. Kako je vrijeme 10. na 40 mučenika tako ostaje 40 dana. *Bolje da te majka bije. Neg ožujsko sunce grije.*

Dan

D N E V N I K

Primitak

Izdatak

D.

p.

D

p.

ZKVN.org.rs

Travanj

BROJI 30 DANA

April

Nema ga tu, On uskrsnu.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Srijeda	1 Hugo b.	19 Hrizant †
Četvrt.	2 Vel. Četvrtak ☿ †	20 O. ob. sv. S. †
Petak	3 Vel. Petak †	21 Jakov †
Subota	4 Vel. Subota †	22 Vasilije Zad.
14. tjed. Isus uskrsnu iz groba. Mt. 16, 1.		
Nedjelj.	5 USKRS	23 Cvjetnica Nik.
Poned.	6 Usk. ponedjeljak	24 Zaharije †
Utorak	7 Herman Jos. priz.	25 Blagovijest
Srijeda	8 Dionizij b.	26 Zbor Ar. Gab. †
Četvrt.	9 Maria Kleofa ☿ †	27 Vel. Čet. Mat. †
Petak	10 Mehtilda d. †	28 Vel. Pet. Ilar. †
Subota	11 Leon p.	29 Vel. Sub. Mark
15. tjed. Isus dođe kroz zatvorena vrata. Iv. 20, 19.		
Nedjelj.	12 Bijela Julije p.	30 USKRS
Poned.	13 Hermenegildo m.	31 Usk. poned.
Utorak	14 Justin m.	1 Usk. Utorak
Srijeda	15 Lidvina dj.	2 Tito
Četvrt.	16 Turibij b.	3 Nikita
Petak	17 Rudolf m. †	4 Juraj
Subota	18 Apolonij m. ☿	5 Teodul i dr.
16. tjed. Isus dobri pastir. Iv. 10, 11.		
Nedjelj.	19 2. po Us. Krescencij	6 N. Tomina Ev.
Poned.	20 Sulpicije m.	7 Gregorij
Utorak	21 Anselmo b.	8 Irodion
Srijeda	22 Zašt. sv. Josipa	9 Eupsihij
Četvrt.	23 Adalbert	10 Terentij i dr.
Petak	24 Đurđevo †	11 Antipa
Subota	25 Marko ev. ☾	12 Vasilij
17. tjed. Malo i ne ćete me vidjeti. Iv. 16, 16.		
Nedjelj.	26 3. po Us. Kleto pm.	13 N. žen. Mir. Art.
Poned.	27 Petar Kan. priz.	14 Marlin p.
Utorak	28 Pavao od Kr.	15 Aristarh
Srijeda	29 Petar m.	16 Agapija
Četvrt.	30 Katarina S. d.	17 Simeon

TRAVANJ

posvećen je štovanju sv. 5 Rana Isusovi

SUNCE

ulazi 21. u 2 s. 44 m. u jutro u znak Bika. Dan poraste za 1 s. 39 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 5 s. 43 m.	6 s. 27 m.
5. 5 s. 35 m.	6 s. 33 m.
12. 5 s. 21 m.	6 s. 43 m.
19. 5 s. 9 m.	6 s. 51 m.
26. 4 s. 57 m.	7 s. 1 m.

MJESEČEVE MJENE

☿ Uštap 2. u 9 s. 9 m. uvečer.
 ☽ Trećak 9. u 9 s. 15 m. uvečer.
 ☼ Mlađ 18. u 2 s. 0 m. u noći.
 ☾ Prvak 25. u 2 s. 40 m. po podne.

VRIJEME

Ako žabe zapjevaju prije ožujka šutil će u travnju. Đurđevska kiša donaa blagoslova. Kišovit travanj rodna godina. Vedri li se travanj noću škodi vinu ko i voću.

Dan

D N E V N I K

Primitak

Izdatak

D.

p.

D.

p.

zkh.org.rs

Svibanj

BROJI 31 DAN

M a j

Gospe svibanjska moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Petak	1 Filip Jakov ap. †	18 Ivan Dek.
Subota	2 Atanazije b. ☩	19 Pafnucij
18. tjed.	Idem k onomu, koji me poslao lv. 16, 5.	
Nedjelj.	3 4. po Us. N. sv. Križ.	20 N. o rasl. Tod
Poned.	4 Florijan m.	21 Januarij
Utorak	5 Pijo p.	22 Teodor S.
Šrijeda	6 Ivan pr. vr. lat.	23 Georgij Vel.
Četvrt	7 Stanislav bm.	24 Sava Str.
Petak	8 Miholjice †	25 Marko ev.
Subota	9 Grgur Naz b. ☩	26 Vasilij
19. tjed.	Ako što zaištete od Oca, dat će vam. lv. 16, 23.	
Nedjelj.	10 5. po Us. Antonin b.	27 N. o Sam. Sim
Poned.	11 Franjo Hier. } prosni	28 Jason i Sost.
Utorak	12 Pankracij } dani	29 Muč. Kizič.
Šrijeda	13 Servacij }	30 Jakov Z.
Četvrt.	14 Spasovo	1 Jeremija
Petak	15 Sofija dj. †	2 Atanasij
Šubota	16 Ivan Nep. m.	3 Teodosij peč.
20. tjed.	Kada dođe Utješitelj. lv. 15, 26	
Nedjelj.	17 6. po Us. Paskal ☩	4 N. o slijepcu
Poned.	18 Venancij m.	5 Irena
Utorak	19 Petar Cel. p.	6 Job
Šrijeda	20 Bernardin S. priz.	7 Poj. sv. kr.
Četvrt.	21 Feliks m.	8 Voznesenije
Petak	22 Julija dj. †	9 Pr. m. sv. Nik.
Subota	23 Željko bm. †	10 Simon Zil.
21. tjed.	Učitelj Duh Sveti učit će vas. lv. 14, 23.	
Nedjelj.	24 DUHOVI ☩	11 N. Ot. nik. sab.
Poned.	25 Duhov. poned.	12 Epifanij
Utorak	26 Filip Ner. pr.	13 Glikerija
Šrijeda	27 Beda Č. pr. Kvatre †	14 Izidor
Četvrt.	28 Augustin b.	15 Pahomij
Petak	29 Marija Paz. Kvatre †	16 Teodor osv.
Subota	30 Ferdinand Kvatre †	17 Andronik. Zad.
22. tjed	Dana mi je sva vlast. Mt. 28, 18.	
Nedjelj.	31 Prsev. Trojstvo ☩	18 Soš. Duha sv.

SVIBANJ

posvećen je Majci Božjoj

SUNCE

ulazi 22. u 2 s. 16 m. u znak Blizanca. Dan poraste za 1 s. 16 m.

Izlazi:	Zalazi:
3. 4 s. 45 m.	7 s. 8 m.
10. 4 s. 35 m.	7 s. 17 m.
17. 4 s. 27 m.	7 s. 26 m.
24. 4 s. 20 m.	7 s. 34 m.
31. 4 s. 15 m.	7 s. 40 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☩ Uštap 2. u 6 s. 14 m. u jutro.
- ☩ Trećak 9. u 1. s. 48 m. po podne.
- ☩ Mlađ 17. u 4 s. 28. m po podne.
- ☩ Prvak 24. u 8 s. 39 m. uvečer.
- ☩ Uštap 31. u 3 s. 33 m. po podne.

VRIJEME

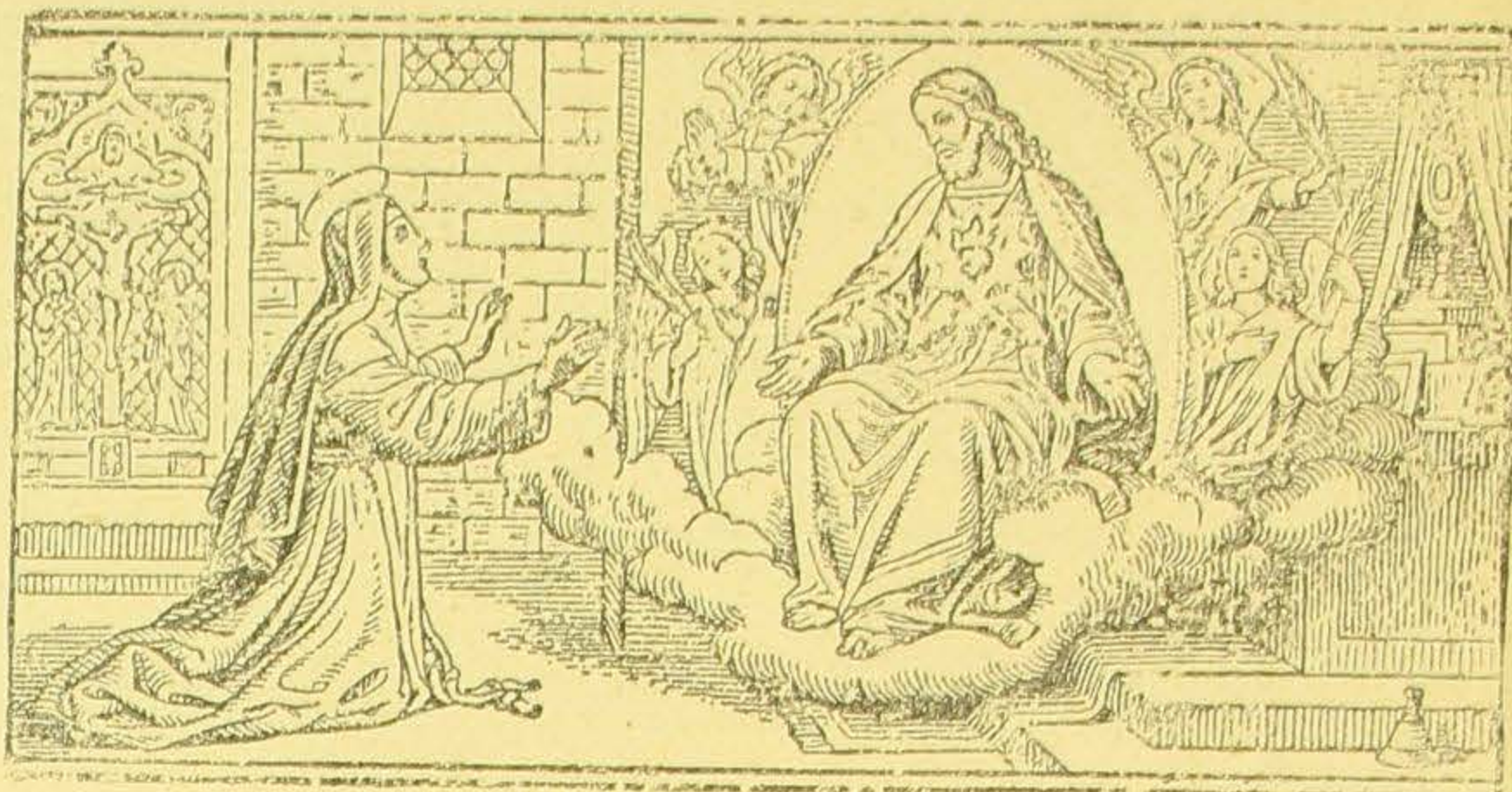
Spasovka kiša donosi dobru godinu. Ako Pankrac, Servac, Bonifac i Urban prođu bez mrzla, Božja je blagodat. Duhovi kišni, ambari puni. Suh Maj, prazne vreće Kad u svibnju mnogo [sijeva. Zemljodjelac nekapjeva.

Lipanj

BROJI 30 DANA

Juni

Presv. Srce Isusovo štiti obitelji naše.

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Poned.	1 Pamfil m.	19 Duh. poned.
Utorak	2 Erazmo bm.	20 Talalej
Srijeda	3 Klotilda kr.	21 Konstantin
Četvrt.	4 TIJELOVO	22 Vasilisko
Petak	5 Bonifacije bm. †	23 Mihail ep.
Subota	6 Norbert b.	24 Simeon prep.
23. tjed. Neki čovjek zgotovi večeru. Lk. 14, 16.		
Nedjelj.	7 2. po Duh. Robert op	25 N. Svih Sveti
Poned.	8 Medardo b. ☾	26 Karpo
Utorak	9 Primo i Felic. m.	27 Heladij
Srijeda	10 Margarita kr.	28 Nikita
Četvrt.	11 Barnaba ap.	29 Teodozija
Petak	12 Srce Isusovo †	30 Isaakij
Subota	13 S. Marij. Antun P.	31 Jermej
24. tjed. Priča o izgubljenoj ovcu. Lk 15, 1.		
Nedjelj.	14 3. po Duh. Basilije b.	1 N. 2. po D Just.
Poned.	15 Vid m.	2 Nikefor †
Utorak	16 Iv. Franjo Regis pr. ☺	3 Lukilijan †
Srijeda	17 Adolf b.	4 Mitrofan †
Četvrt.	18 Efrem S. priz.	5 Dorotej †
Petak	19 Julijana F. dj. †	6 Visarijon i I. †
Subota	20 Silverij p.	7 Teodot ank.
25. tjed. O obilatom ribolovu. Lk. 5, 1.		
Nedjelj.	21 4. po Duh. Alojz pr	8 N. 3. po D. Teod.
Poned.	22 Pavlin b.	9 Kiril Al. †
Utorak	23 Agripina m. ☾	10 Timotej †
Srijeda	24 Rođ. Ivana Kr.	11 Barnaba †
Četvrt.	25 Vilim priz.	12 Onufrij i Pet. †
Petak	26 Ivan i Pavao m. †	13 Akilina i Tr †
Subota	27 Ladislav kr.	14 Elizej pr.
26. tjed. Ako pravda vaša ne bude veća. Mt. 5, 20.		
Nedjelj.	28 5 po Duh. Irenej b.	15 N. 4. po D. Am.
Poned.	29 Petar i Pavao ap.	16 Tihon †
Utorak	30 Spomen sv. Pavla ☺	17 Manuil †

LIPANJ

posvećen je Presv. Srcu Isusovom.

SUNCE

ulazi 22. u 10 s. 28 m. pred podne u znak Raka i počinje ljeto. Dan poraste za 19 minuta; a od 21. do konca smanji se za 3 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 4 s. 15 m.	7 s. 41 m.
7. 4 s. 11 m.	7 s. 46 m.
14. 4 s. 9 m.	7 s. 51 m.
21. 4 s. 9 m.	7 s. 54 m.
28. 4 s. 11 m.	7 s. 54 m.

MJESEČEVE MIJENE

- ☾ Trećak 8. u 7 s. 18 m. u jutro.
- ☺ Mlađ 16. u 4 s. 2 m. u jutro
- ☾ Prvak 23 u 1 s. 23 m. u noći.
- ☺ Ustap 30. u 1 s. 47 m. u noći.

VRIJEME

Kiša 8. na Medarda lako ne pristaje Magla il kiša na Vidovdan šturavo će biti žito Al ni u suši glada ni u kiši blaga

Hladan Juni
Sve p. kunji.

Srpanj

BROJI 31 DAN

Juli

Gospe škapularska moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Srijeda	1 Presv. Krv. Isus.	18 Leontije †
Četvrt.	2 Pohodj. Bl. Dj. M.	19 Juda ap. †
Petak	3 Heliodor b. †	20 Metodij †
Subota	4 Udalrik b.	21 Julijan
27. tjed. Pomnoženje hljeba. Mr. 8, 1.		
Nedjelj.	5 6. po D. Cir. i Met.	22 N.5. po D. K. i M.
Poned.	6 Izaija pr.	23 Agripa †
Utorak	7 Vilibald b.	24 Rožd. Iv. Krst.
Srijeda	8 Elizabeta kr. ☾	25 Febronij †
Četvrt.	9 Brcko b.	26 David †
Petak	10 Ljubica dj. †	27 Samson †
Subota	11 Pijo I. p.	28 Kir i Ivan
28. tjed. Čuvajte se lažnih proroka. Mt. 7, 15.		
Nedjelj.	12 7. po D. Ivan Gv. priz.	29 6. p. D. Pet. i P.
Poned.	13 Margareta dj.	30 Zbor 12 ap.
Utorak	14 Bonaventura b.	1 Kuzma i Dam.
Srijeda	15 Vladimir kr. ☺	2 Halj. Bogor.
Četvrt.	16 <i>Gospa Škapularska</i>	3 Jakinto
Petak	17 Aleksij priz. †	4 Andrija
Subota	18 Miroslav priz.	5 Atanasij
29. tjed. O nepravедnom upravitelju. Lk. 16, 1.		
Nedjelj.	19 8. po D. Vinko Paul.	6 N.7. po D. Sisoj
Poned.	20 Ilija pr.	7 Toma
Utorak	21 Danijel pr.	8 Prokopij
Srijeda	22 Mar. Magdalena ☾	9 Pankracij
Četvrt.	23 Apolinar b. m.	10 Antonije peč.
Petak	24 Kristina dm. †	11 Eufemij
Subota	25 <i>Jakov ap.</i>	12 Proklo
30. tjed. Isus plače nad Jerusalemom. Lk. 19, 41.		
Nedjelj.	26 9. po D. Ana m. BDM	13 N.8. po D. Zb. G.
Poned.	27 Pantaleon m.	14 Akila
Utorak	28 Nazarije i Inoc. m.	15 Vladimir
Srijeda	29 Marta dj. ☺	16 Antinogen
Četvrt.	30 Abdon i Senen m.	17 Marina
Petak	31 Ignacije Loj priz. †	18 Emilij

SRPANJ

posvećen je štovanju predragocjene Krvi Isusove.

SUNCE

ulazi 23. u 9 s. 22 m u večer u znak Lava Dan se smanji za 54 m.

Izlazi: Zalazi:

5 4 s. 15 m.	7 s. 53 m.
12. 4 s. 21 m.	7 s. 49 m.
19. 4 s. 27 m.	7 s. 45 m.
26. 4 s. 35 m.	7 s. 39 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak 8. u 52 m. iza ponoći.
☺ Mlađ 15. u 1 s. 20 m. po podne.
☾ Prvak 22. u 6 s. 16 m u jutro.
☺ Uštap 29. u 1 s. 48 m. po podne.

VRIJEME

Kakav je srpanj takav je sij-čanj. Jul močvaran svačemu je kvaran
*Bijeli oblak pada,
Bit će kiša hlada.
Crni oblak leti,
Duga kiša prijeti.*

Dan

D N E V N I K

Primitak

Izdatak

D.

p.

D.

p.

zkh.org.rs

Kolovoz

BROJI 31 DAN

August

Velika Gospe moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Subota	1 Petar u okov.	19 Makrina
31. tjed.	O farizeju i cariniku. Lk. 18, 9.	
Nedjelj.	2 10. po D. Porcijunk.	20 N. 9. po D. Ilija
Poned.	3 Augustin b. zagr.	21 Simeon
Utorak	4 Dominik priz.	22 Magdalena
Šrijeda	5 Sniježna Gospa	23 Trofim i Teof.
Četvrt	6 <i>Preobr. Krist.</i> ☾	24 Boris
Petak	7 Kajetan priz. †	25 Ana
Subota	8 Cirijak m.	26 Ermolaj
32. tjed.	Isus izliječi gluhtonijemoga. Mr. 7, 31.	
Nedjelj.	9 11. po D. Ivan Vian.	27 10. po D. Pant.
Poned.	10 Lovrinac m.	28 Prohor
Utorak	11 Suzana djm.	29 Kalinik
Šrijeda	12 Klara dj.	30 Sila
Četvrt.	13 Hipoliti Kasijan m. ☾	31 Jevdokim
Petak	14 Euzebije priz. †	1 Proish sv. Kr. †
Subota	15 Velika Gospa	2 Pren s sv. Stj.
33. tjed.	O milosrdnom Samaritancu. Lk. 10, 23.	
Nedjelj.	16 12. po D. Rok. Joak.	3 11 po D. Iz. idr.
Poned.	17 Hijacint priz.	4 7 djet. ef. †
Utorak	18 Jelena kr.	5 Evsigenij †
Šrijeda	19 Ljudevit b.	6 Preobraženje
Četvrt.	20 Bernardo priz. ☾	7 Domentije †
Petak	21 Franciska Š. ud. †	8 Emilijan Kiz. †
Subota	22 Simforijan m.	9 Matija ap.
34. tjed.	Isus ozdravi 10 gubavaca. Lk. 17, 11	
Nedjelj.	23 13. po D. Filip B. priz	10 12. po D. Lav
Poned.	24 Bartol ap.	11 Euplo †
Utorak	25 Ljudevit kr.	12 Fokije †
Šrijeda	26 Zefirin p.	13 Maksima i od. †
Četvrt	27 Josip Kalas. priz	14 Miheja †
Petak	28 Augustin b. † ☾	15 Uspenije Bog.
Subota	29 Glavosjek Iv. Kr.	16 Diomid
35. tjed.	Nitko ne može 2 gospodara služiti. Mt. 6, 24.	
Nedjelj.	30 14. po D. Ruža L. dj	17 13. po D. Miron
Poned.	31 Rajmund N. priz.	18 Flor i Lauro

KOLOVOZ

posvećen je prečistom Srcu Marijinu.

SUNCE

ulazi 24. u 4 s. 11 m. u jutro u znak Djevice. Dan se smanji za 1 s. 34 m.

Izlazi: Zalazi:

2. 4 s. 42 m.	7 s. 30 m.
9. 4 s. 51 m.	7 s. 20 m.
16. 5 s. —	7 s. 8 m.
23. 5 s. 9 m.	6 s. 57 m.
30. 5 s. 18 m.	6 s. 44 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak 6. u 5 s. 28 m. po podne.
☽ Mlađ 13. u 9 s. 27 m. uvečer.
☾ Prvak 20. u 12 s. 36 m. po podne.
☽ Uštap 28. u 4 s. 10 m. u jutro.

VRIJEME

Vedri i vrući dani oko Gospojine dozrijevaju jako vince Rosa blaga, svakom draga.

Ako august žeže, žeže i vino.

Rujan

BROJI 30 DANA

Septembar

Andele čuvaru, čuvaj i brani nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Utorak	1 Egidije op.	19 Andrija
Srijeda	2 Zeno m.	20 Samujlo
Četvrt.	3 Milojka dj.	21 Tadej ap.
Petak	4 Rozalija dj.	22 Agatonik
Subota	5 Lovro Just. b.	23 Lup
36. tjed. Isus uskrisuje mladića u Naimu. Lk. 7, 11.		
Nedjelj.	6 15. po D. Zaharija pr.	24 14. po D. Eutih
Poned.	7 Marko Križ. m.	25 Bartol
Utorak	8 Mala Gospa	26 Adrijan
Srijeda	9 Petar Klaver priz.	27 Pimen
Četvrt.	10 Nikola Tol. priz.	28 Augustin
Petak	11 Proto i Hijac. m. †	29 Usjek. Iv Kr. †
Subota	12 Ime Marijino ☸	30 Aleksander
37. tjed. Isus ozdravi vodeničavoga. Lk. 14, 1.		
Nedjelj.	13 16. po D. Amat b.	31 15. po D. P. p. B.
Poned.	14 Uzviš sv. Križa	1 Nacalo lj. Sim.
Utorak	15 Gospa Žalosna	2 Mamant
Srijeda	16 Ludmila dj Kvatre †	3 Antim
Četvrt.	17 Rane sv. Franje	4 Vavilo i M.
Petak	18 Josip Kup. Kvat ☾ †	5 Zaharija od Pr.
Subota	19 Januarij m. Kvatre †	6 Eudok. Pred pr
38. tjed. Koja je najveća zapovijed. Mt. 22, 34.		
Nedjelj.	20 17. po D. Eustahij m.	7 16. po D. Sozont
Poned.	21 Malej ap.	8 Rožd. Bogor.
Utorak	22 Mauricije m.	9 Joakim i Ana
Srijeda	23 Tekla dj.	10 Minodora
Četvrt.	24 M. B. otkup suž.	11 Teodora
Petak	25 Kleofa m. †	12 Od. r. i Avton.
Subota	26 Ciprijan i Justina ☸	13 Kornel
39. tjed. Isus ozdravi uzetoga. Mt. 9, 1.		
Nedjelj.	27 18. po D. Kuzma i D.	14 17. po D. U. sv K
Poned.	28 Venceslav kr.	15 Nikita
Utorak	29 Mihael Ark.	16 Eufimija
Srijeda	30 Jeronim priz.	17 Sofija

RUJAN

posvećen je štovanju
Anđela čuvara.

SUNCE

ulazi 24. u 1 s. 24 m. u
noći u znak Tezulje i
počinje jesen. Dan se
smanji za 1 s. i 40 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 5 s. 19 m.	6 s. 41 m.
6. 5 s. 26 m.	6 s. 31 m.
13. 5 s. 34 m.	6 s. 17 m.
20. 5 s. 42 m.	6 s. 4 m.
27. 5 s. 51 m.	5 s. 50 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak 5. u 8 s.
21 m. u jutro.
☽ Mlađ 12 u 5 s.
26 m. u jutro.
☾ Prvak 18. u 9 s.
38 m. uvečer.
☽ Uštap 26 u 8 s.
45 m. uvečer.

VRIJEME

Početak pokaziva cio
mjesec. Prvi dan vedar
cio mjesec lijep.

Rujanski hlad
Gotov jad.
Crvena zora,
Mokra polja.

Dan

D N E V N I K

Primitak

Izdatak

D.

p

D

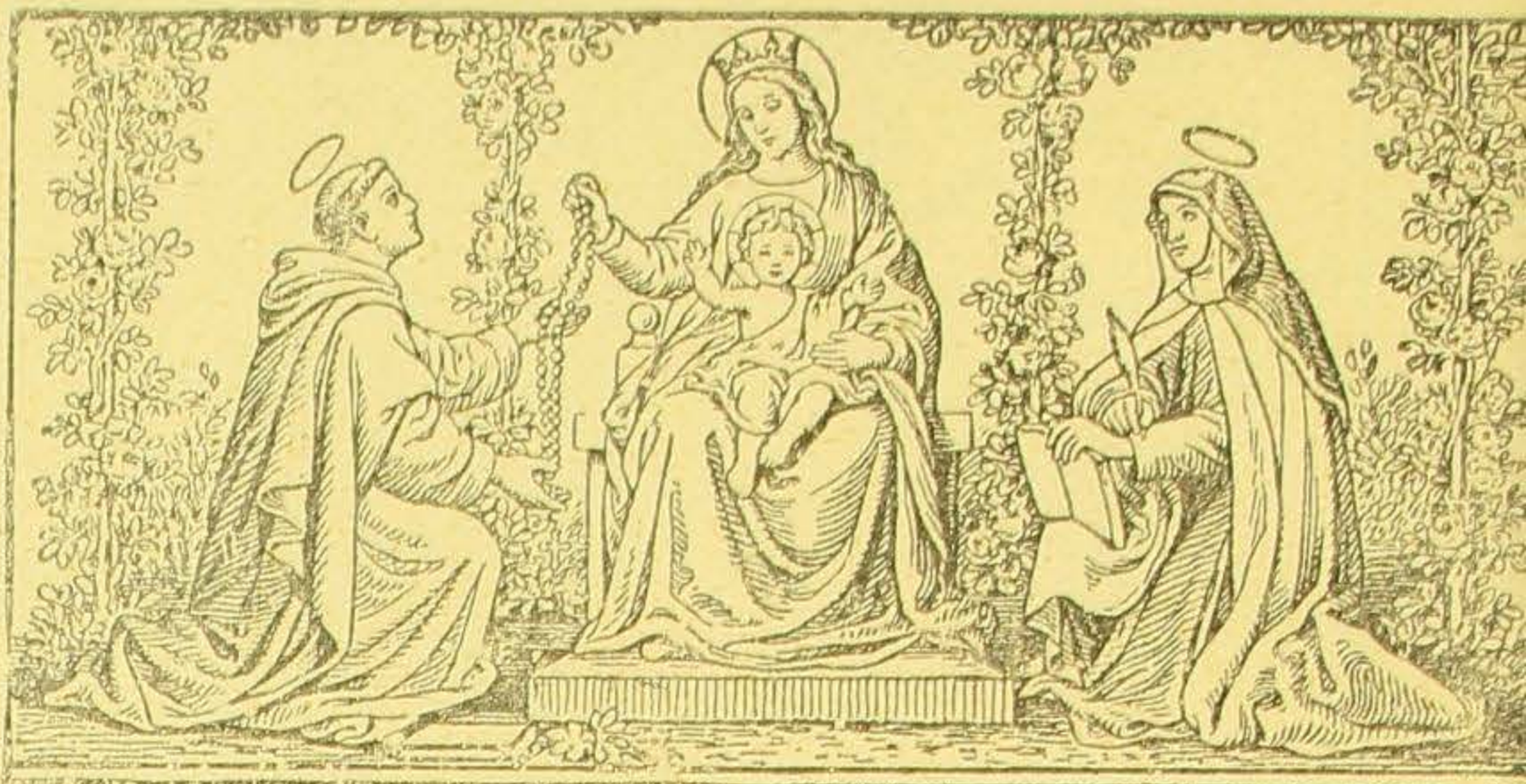
p

zknj.org.rs

Listopad

BROJI 31 DAN

Oktobar

Kraljice presv. Krunice moli se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Četvrt.	1 Remigije b.	18 Eumenij
Petak	2 Anđeli Čuvari †	19 Trofim
Subota	3 Terezija od M. I.	20 Eustasij
40. tjed. Priča o kraljevskoj svadbi. Mt. 22, 1.		
Nedjelj.	4 19. po D. Franjo As ☾	21 18. po D. Kodrat
Poned.	5 Placid m.	22 Foka
Utorak	6 Bruno priz.	23 Zač. Iv. Kr.
Srijeda	7 <i>Sv. Krunica</i>	24 Tekla
Četvrt.	8 Brigita ud.	25 Eufrosinija
Petak	9 Dionizij b. †	26 Smrt Iv. ap.
Subota	10 Franjo Borg. priz	27 Kalistrat
41. tjed. Isus ozdravi sina kraljeva čovjeka. Iv. 4, 46.		
Nedjelj.	11 20. po D. Nikarije ☺	28 19. po D. Harit.
Poned.	12 Maksimilijan b.	29 Kirijak
Utorak	13 Slavoljub kr.	30 Grigorij
Srijeda	14 Kalisto p.	1 Pokr. Bogor.
Četvrt.	15 Terezija dj.	2 Kiprijan
Petak	16 Hedviga kr. †	3 Dionizij
Subota	17 Margareta dj.	4 Jerotej
42. tjed. Priča o praštanju duga. Mt. 18, 23.		
Nedjelj.	18 21. po D. Luka ev. ☾	5 20. po D. Har.
Poned.	19 Petar Alk. priz.	6 Toma ap.
Utorak	20 Ivan Ken. priz.	7 Sergij
Srijeda	21 Ursula djm.	8 Pelagija
Četvrt.	22 Kordula dj.	9 Jakov ap.
Petak	23 Ignacije b. †	10 Eulampij
Subota	24 Rafael Ark.	11 Filip đ.
43. tjed. Da li je slobodno porez dati. Mt. 22, 15.		
Nedjelj.	25 22. po D. Isus Kralj ☺	12 21. po D. Pr. iT.
Poned.	26 Demeterije m.	13 Karpo i Pap.
Utorak	27 Sabina m.	14 Nazarij
Srijeda	28 <i>Šimun i Juda ap.</i>	15 Lukijan
Četvrt.	29 Narcis b.	16 Longin
Petak	30 Alfonzo Rodr. priz. †	17 Ozeja
Subota	31 Vuk b. †	18 Luka ev.

LISTOPAD

posvećen je Kraljici presv. Krunice.

SUNCE

ulazi 24 u 10 s 15 m.
u jutro u znak Štipavca. Dan se skрати za 1 s. 43 m.

Izlazi: Zalazi:

4. 6 s. 1 m.	5 s. 37 m.
11. 6 s. 9 m.	5 s. 24 m.
18. 6 s. 19 m.	5 s. 11 m.
25. 6 s. 28 m.	4 s. 59 m.
30. 6 s. 35 m.	4 s. 51 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak 4 u 9 s 15 m. uvečer.
☺ Mlađ 11. u 2 s. 6 m. po podne.
☾ Prvak 18. u 10 s. 20 m prije podne.
☺ Uštap 26. u 2 s. 34 m. po podne.

VRIJEME

Luki kišica, Petru pšenica. Kad oktobrom mnogo magle pane, bit će zimi snijega na sve strane.

Kakvo sieme, Takav plod.

Dan

D N E V N I K

Primitak

Izdatak

D.

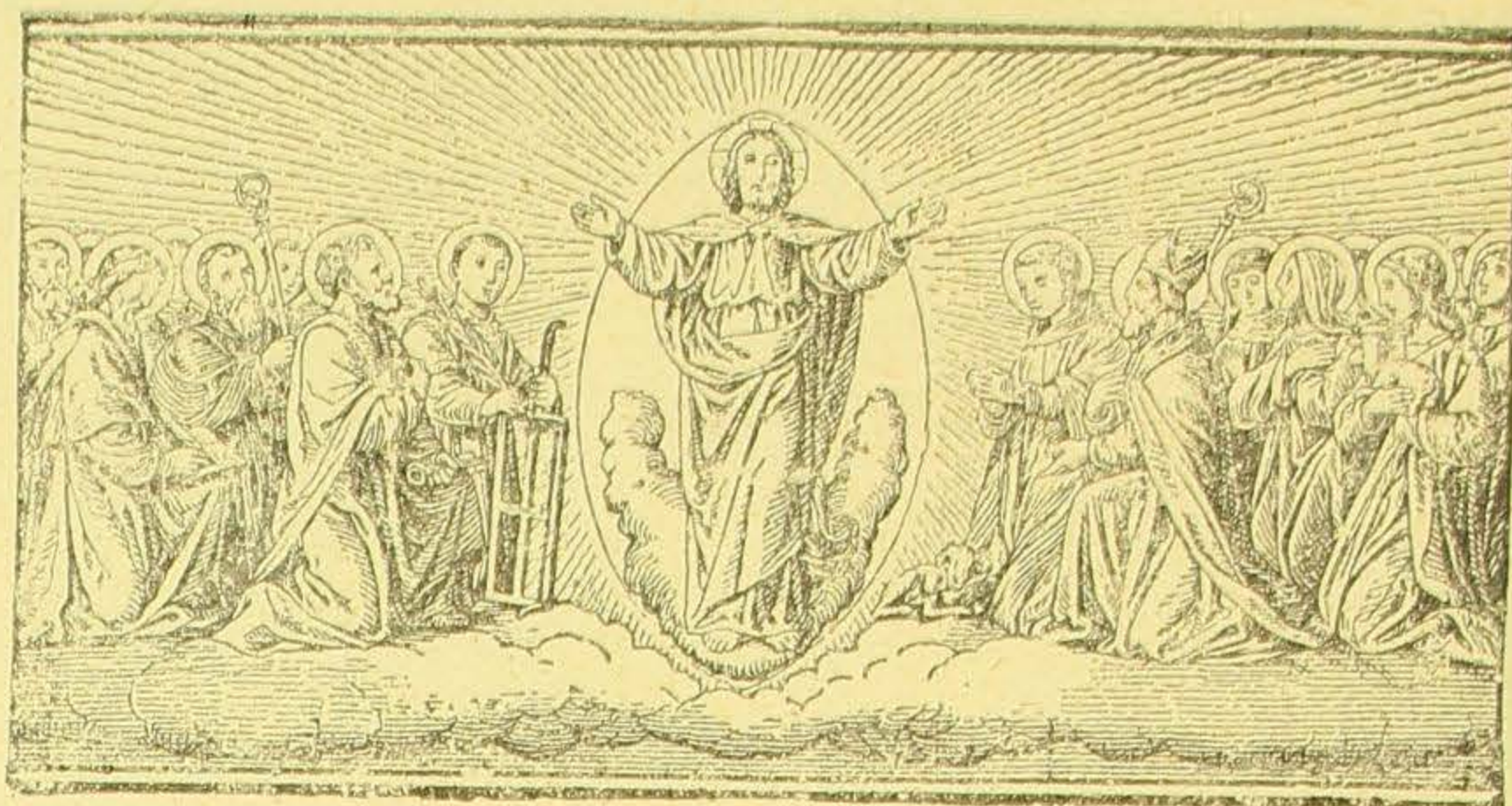
p.

D.

p.

zkvhn.org.rs

Studeni
BROJI 30 DANA
Novembar

Svi sveti i svetice Božje molite se za nas!

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
44. tjed.	Isus uskrsse kćer Jairovu. Mt. 9, 18.	
Nedjelj.	1 23. po D. Svi Sveti	19 22. po D. J. i U.
Poned.	2 Mrtvi dan	20 Artemij
Utorak	3 Hubert b. ☾	21 Ilarijon
Srijeda	4 Karlo Bor. b.	22 Averkij
Četvrt.	5 Mirko priz.	23 Jakov ap.
Petak	6 Leonard priz. †	24 Areta
Subota	7 Anđelko b.	25 Markijan
45. tjed.	O dobrom sjemenu i kukolju. Mt. 13, 24.	
Nedjelj.	8 24. po D. Bogdan p.	26 23. po D. Dim.
Poned.	9 Teodor m. ☺	27 Nestor
Utorak	10 Andr. Avel. priz.	28 Petka
Srijeda	11 Martin b.	29 Anastazije
Četvrt.	12 Martin p.	30 Zanovij
Petak	13 Stanisl. Kost priz. †	31 Stahij
Subota	14 Jozafat bm.	1 Kozma i Dam
46. tjed.	Kralj. nebesko kao zrno gorušično. Mt 13, 31.	
Nedjelj.	15 25. po D. Leopold	2 24. po D. Akind
Poned.	16 Iv. Trog. b.	3 Akepsinij
Utorak	17 Grgur Čud. b. ☾	4 Joanikij
Srijeda	18 Odo priz.	5 Galaktion
Četvrt.	19 Elizabeta ud.	6 Pavao b. c.
Petak	20 Feliks Val. priz. †	7 Jer. i Lazar.
Subota	21 Prikaz. Bl. Dj. M.	8 Zbor Mih. Ark
47. tjed.	Isus naviješta propast Jerusolima. Mt. 24, 15.	
Nedjelj.	22 26. po D. Cecilija djm	9 25. po D. Onizif.
Poned.	23 Klement p	10 Erasto
Utorak	24 Ivan od Kr. priz.	11 Mino
Srijeda	25 Katarina djm. ☺	12 Jozafat m.
Četvrt.	26 Ivan Breh. priz.	13 Ivan Zlat.
Petak	27 Virgilije b. †	14 Filip
Subota	28 Sosten priz.	15 Gurij. Poč. p.
48. tjed.	Isus proriče sudnji dan. Lk. 21, 25.	
Nedjelj.	29 1. Adv. Saturnin	16 26. po D. Matej
Poned.	30 Andrija ap.	17 Gregorij †

STUDENI

sjeća nas groznih muka, što ih trpe duše u čistilištu.

SUNCE

ulazi 23. u 7 s. 23 m u jutro u znak Strijelca. Dan se smanji za 1 s. 17 m.

Izlazi: Zalazi:

1. 6 s. 38 m.	4 s. 47 m.
8. 6 s. 48 m.	4 s. 38 m.
15. 6 s. 58 m.	4 s. 30 m.
22. 7 s. 8 m.	4 s. 24 m.
29. 7 s 16 m.	4 s. 18 m.

MJESEČEVE MIJENE

☾ Trećak 3. u 8 s. 18 m. u jutro.
☺ Mlađ 9. u 11 s. 55 m. u noći.
☾ Prvak 17. u 3 s. 13 m. u jutro.
☺ Ustap 25. u 8 s. 10 m. u jutro.

VRIJEME

Ako je na Sve Svete vlažno, bit će mnogo snijega. Sv. Martin kišu voli, jer ima svoj ogrtač. Sv. Kata snijeg za vrata.
Miesec blijed, tužan:
Dan ružan.
Teška zima.
Težak snop.

Dan

D N E V N I K

Primitak

Izdatak

D

p

D

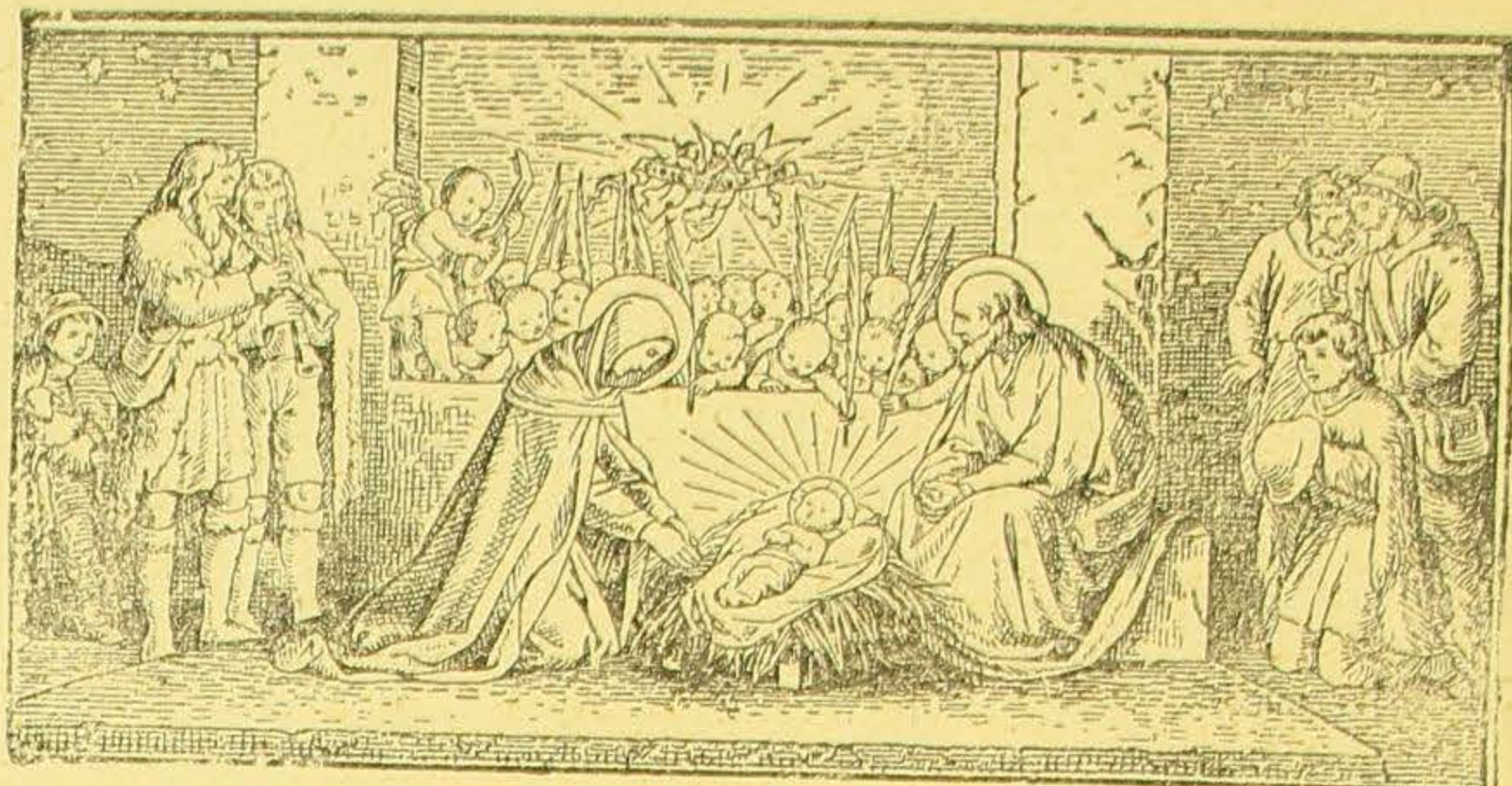
p

zkh.org.rs

Prosinac

BROJI 31 DAN

Decembar

Rodi Marija Isusa, Spasitelja svijeta. (Božić.)

Dani	Rimski kalendar	Grčki kalendar
Utorak	1 Eligij b.	18 Platon †
Srijeda	2 Bibijana djm. ☾	19 Abdija †
Četvrt.	3 Franjo Ks. priz.	20 Gregorij †
Petak	4 Barbara djm. †	21 Uvod Bogor.
Subota	5 Saba op.	22 Filimon
49. tjed. Ivan šalje učenike k Isusu. Mt. 11, 2.		
Nedjelj.	6 2. Adv. Nikola b.	23 27. po D. Amfil.
Poned.	7 Ambrozije b.	24 Katarina †
Utorak	8 Bezgr. Zač. B. Dj. M.	25 Kliment †
Srijeda	9 Leokadija djm. ☽	26 Alipij †
Četvrt.	10 Prenos kuće Loret.	27 Jakov †
Petak	11 Damas. p.	28 Stefan i Ilin. †
Subota	12 Maksencij m.	29 Paramon
50. tjed. Židovi šalju svećenike k Ivanu. Iv. 1, 19.		
Nedjelj.	13 3. Adv. Materice Luc	30 28. po D. Andr.
Poned.	14 Spiridion m.	1 Naum †
Utorak	15 Irenej m.	2 Avakum †
Srijeda	16 Adelhajda Kv. † ☾	3 Sofonij †
Četvrt.	17 Lazar b.	4 Barbara †
Petak	18 Oček. p. BDM. Kv. †	5 Sava osvj. †
Subota	19 Vladimir priz. Kv. †	6 Nikola
51. tjed. Ivan propovijeda u pustinji. Lk. 3, 1.		
Nedjelj.	20 4. Adv. Oci	7 N. 29. Ambroz.
Poned.	21 Toma ap.	8 Patapij †
Utorak	22 Zenon m.	9 Bezgr. Zač. B.
Srijeda	23 Viktorija dj.	10 Mino †
Četvrt.	24 Adam i Eva. Bad †	11 Danilo †
Petak	25 BOŽIĆ Rođ. Krist. ☽	12 Spiridon †
Subota	26 Stjepan prv.	13 Eustahij i dr.
52. tjed. Marija i Josip dive se proroštvima. Lk. 2, 23.		
Nedjelj.	27 N. po Bož. Ivan ap.	14 N. Praotaca
Poned.	28 Mladenci	15 Eleuterij i P. †
Utorak	29 Toma b.	16 Agej †
Srijeda	30 David kr.	17 Danijel †
Četvrt.	31 Silvester p.	18 Sevastijan †

PROSINAC

posvećen je Malom Isusu.

SUNCE

ulazi 22. u 8 s. 30 m. uvečer u znak Kozoroga i počinje zima Dan se smanji za 20 m. i opet poraste za 4 m.

Izlazi:	Zalazi:
1. 7 s. 19 m.	4 s. 17 m.
6. 7 s. 26 m.	4 s. 16 m.
13. 7 s. 33 m.	4 s. 15 m.
20. 7 s. 37 m.	4 s. 18 m.
27. 7 s. 40 m.	4 s. 22 m.
31. 7 s. 41 m.	4 s. 25 m.

MJESEČEVE MIJENE

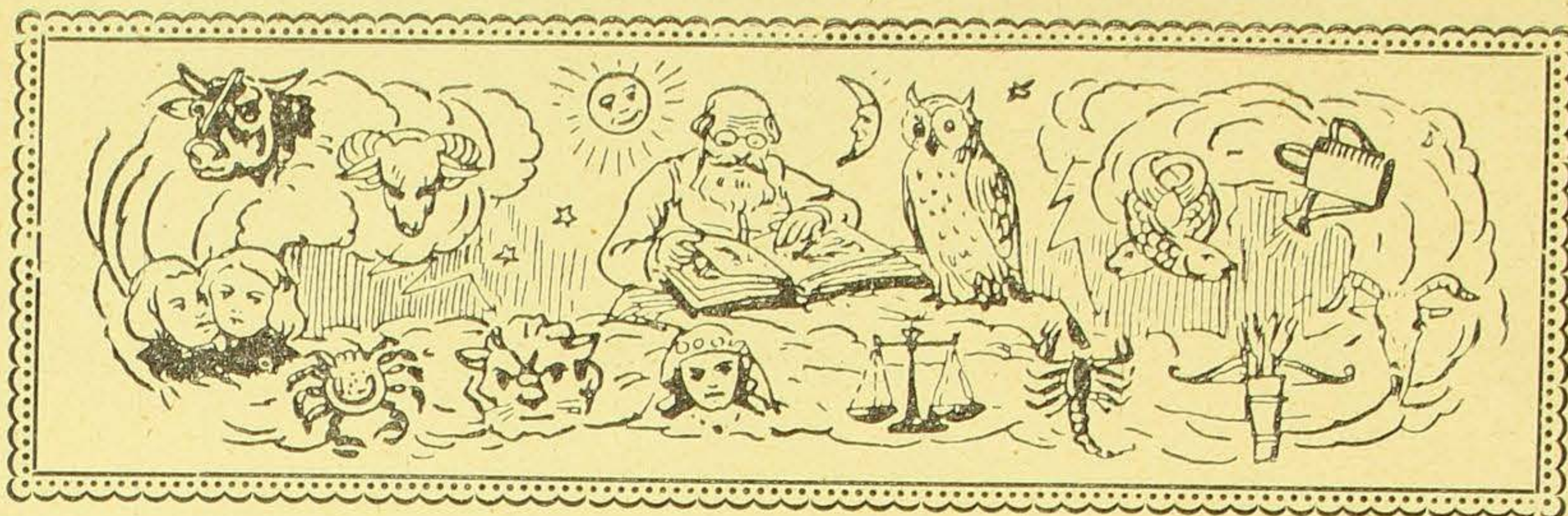
- ☾ Trećak 2. u 5 s. 51 m. po podne.
- ☽ Mlađ 9. u 11 s. 17 m. prije podne.
- ☾ Prvak 16. u 11 s. 43 m. uvečer.
- ☽ Uštap 25. po ponoći 24 m.

VRIJEME

Bolje decembar ružan nego južan. Crni Božić bijeli Uskrs. Kake su otačke kvatre, tako je sve lito.

Dim se vije,
Sunce sije;
Dim k tlu teži,
Skoro će da sniježi.

STOGODIŠNJI GATALAC ZA GOD. 1931.

Sto godina! Nije šala mala . . .
 Koliko je preletilo zala
 Iznad glave Roda mog miloga . . .
 Kano kobci nad jatom pilića,
 Ko oluja, što šumom zaljulja,
 Ko gromovi, što ruše vrhunce.
 Al za gromom: ogranulo sunce;
 Iza bure: čuje se slavulja;
 A pilići: jači od kobčića,
 U jatu su Orla bijeloga . . .

*.

Teški dani, suzam raskidani,
 Teške bitke, a bez čorde britke,
 Teško doba: tišti nas do groba.
 Ali brigu svako neka zbaci:
 Na mucu se poznaju junaci!
 Naši oci trista dugih ljeta
 Dok moriše sudbina ih kleta
 Pod zulumom jakoga Nekrešta
 Kud nesloga prokleta ih svrsta:
 Živili su, stalno umirući,
 Krv lijući, s morem suza vrućih.
 Nit imahu zemlje, nit atara,
 I dajući vazda mita, dara.
 Zemunice, jame tekunice,
 Ne imahu drugdje gdje sklonit se.
 Sakrili se često u ritove
 I u šume, ko zvjeri pitome.
 Pa gle, opet izginuli nisu!
 Odoliše poganskome bijesu.
 Tko im dao snage u mukama?
 Hrabrost srcu, a silu rukama?
 Nitko drugi, nego onaj Bože,
 Skrivenoga kog uvijek nađoše
 I iz ruku ješe redovničkih
 Tijelo i Krv Sina Božijega:

Sile, snage, života, lijeka.
 Ne moga ih nitko da uništi!
 Svako vrijeme, pa i u današnje,
 Kad nas sile, ne turske već vražje:
 Moda, bludnost, pijanstvo, bezdjet-
 Slica zemlje sabrisati hoće: [nost,
 Mi trpimo muke i teškoće,
 Al nas dotle savladati ne će,
 Dok prezremo spirine i meće
 A za hranu Njega uzimamo
 Koji reče na posljednje večer:
 Uzmite i svi ovo jedite
 Jer: ovo je pravo Tijelo moje.
 A tko jeo bude Tijelo moje
 Ne će smrti vidjeti do vijeka.
 Kruh jakijeh Tijela Kristovoga
 Nek nas rani i čuva nam dušu
 Neka nas sve u Kristu sjedini
 Božjem krilu mi smo u sredini.
 Pa nek onda svi zli dusi huču,
 Ni sav pako ne naškodi tako:
 Nije Stjena nigda pobjeđena!

*

A sad hajde da ti koju kažem,
 O *Jupitru* bogu poganskome.
 Svi su znaci, da su i pogani
 Iz početka pravog Boga znali
 Al su poslje upali u grijeh
 I pravili sebi boge krive.
 Tako glavnog boga, tog *Jupitra*
 Što se s ljudma u nepravdi titra.
 Po *Jupitru*, što gore razvali,
 Zvijezdu su Rimljani nazvali,
 Koja ima za 12 godina.
 Da obađe Sunce iz daljina.
 A od svijetu, što s za Suncom viju

Najveća je ova jupitrova,
Neznabošci ti pogani stari
Gledali su iz zv'jezda, iz stvari
Iz pojava Božije prirode
Što će biti, tačno da pogode.
Gatali su po nebeskom visu
Da pogode bar budućnost blizu,
Pa kada se *Jupitar* ukazo
Da on bude zv'jezda vladalica
Tu godinu za srećnu držahu:
Sjaj, bogatstvo i vesela lica,
Plod obilan, blago ljeto, zima,
Zdravi dani ugodit će svima . . .
A pošto mi vrlo dobro znamo,
Da ni nebo ne postade samo
Veće voljom Boga svemogoga,
I budućnost dolazi od Boga:
Za to vjeru ispraznim ne damo
Već se dobru od Boga nadamo.
No Bog nama dobra ovog sv'jeta
Po *prirodi* daje, al koja je
Puna sile Božje i čudesa!
Za to zv'jezda, koja dođe bliže
Može da nam škodi manje-više.
Ili može da koristi nama
Kad Bog hoće, s prirodnim silama,
Pa to ljudi iskusnsni i mudri
Sve ravnaju i skalkuliraju
Šta su gore svršili u raj.
Sveto Trojstvo što svrši na kraju . . .
Pa se često u tom i varaju,
Jer Bog svoje premudre odluke
Ne će dati ljudima u ruke:
Nek se znade ko imade vlade:
Čovjek snuje a Bog određuje!

Ljudska mudrost veli evo ovo:
Bit će slabo ljeto Jupitrovo.
Svoj godini oznaka je ova:
*Mnoga kiša, mnogih viharova,
Grmljavine sve cijele godine
I studeni, s proljeća s jeseni.*
Pa sa zrenjem sve će zaostati.

Proljeće će s početka bit hladno
Za povrće nimalo prikladno.
U travnju će biti mnogo kiše
Pa će smetat sve vrjedne radiše.
Svibanj hladan, prazan će bit pladanj
Rano voće pati od hladnoće,
Vrlo malo slasti imat hoće.
U lipnju će okrenut na toplo
Ljetina će da sazrije dobro.

Za vinograd da ne zaboraviš,
Već u njemu vazda da boraviš,
Jer će biti trave i hardale,
Nek se leđa molikom mordave.
A prskanje loze i voćaka
Da počimaš odmah poslije Marka.
Zaletit će bube, gusjenice
I gljivice svakojake klice
A od toga jedna lijeka ima,
Prskaj često sa svim otrovima.

Ljeto će nam doneti oluje
Pa i leda, i poplavne struje
Poljske često radove će smetat
Mnogi biti u poslendan svetac.
Pa će biti prilično i „smiti“.
I slaba će zemlja donet više
Ako Bog da u zgodan čas kiše
I uz kišu svoga blagoslova
Bez njeg sva su ova — prazna slova.

Jesen će nam rano doć za ljeti
Al kukuruz ne će sazrijeti
Pa mož biti i velike štete
Rani mrazi bud nas ne poštede.
Vinogradi poneti će lijepo;
I tko bude baš u vrijeme prsko
I kopati ne bude mu mrsko:
Taj će imat, ako Bog da, roda
Po kisenju znaš da nije — voda.
Sačuvaš li od crva jabuke
I ne da Bog kakve kvari druge
Bit će voća, jabuka, krušaka
I bresaka krupnijih ko šaka.

Zima će bit ciča i ledena.
Rano doći a dugo ne proći.
Snijeg, smetovi i mećave mnoge,
Suzne oči smrznute noge.
Za to vrijeme sa knjigom provedi:
Duši znanja, s'jena daj govedi.
Siromaka požali, bjednika,
Nahrani ga i zaodjeni ga.

*

Tako veli stogodišnji Starče
I ne žuto-kljuno poletarče.
Al i ako *iskustvo* mu kaže
Mnogo vjere u to ne polaže,
Jer sve stoji do Božije volje
Pa što Bog da, to će bit najbolje.
Boga moli i čekaj od Boga
Pravu sreću života vječnoga.

Države cijeloga svijeta.

EVROPA.

Država	Ima četv. km.	Stanovnika:	Vladar:
Albanija	25 000	800.000	— kralj Zogu I
Austrija	82 000	6.413 000	— predsj. republike Miklas
Belgija	30 440	7.500 000	— kralj Albert I.
Belgij. kolonije . . .	2.400 000	2.000.000	— " " "
Bugarska	100 000	4.500 000	— Car Boris III.
Čehoslovačka	140 000	13.000 000	— predsj republike Masaryk.
Danska	44.000	3.200 000	— kralj Kristijan IX.
Estonska	67.000	1.750 000	— republika.
Engleska	314.000	46.000 000	— Kralj Đuro V.
Engl. kolonije	40.000.000	460.000.000	— " " "
Finska	38.000	3.800.000	— republika.
Francuska	550.000	40.000.000	— predsjed republike Doumergue.
Franc. Kolonije . . .	8 000.000	55.000 000	— " " "
Grčka	170.000	6.000 000	— republika.
Irska	68.900	3.160 000	— pod engleskim kraljem.
Italija	325.000	40.000 000	— kralj Viktor Emanuel I.
Talij kolonije	2.600.000	2.000 000	— " " "
Jugoslavija	250 000	12.500 000	— kralj Aleksandar I.
Letonska	65.000	1.500.000	— republika.
Litavska	70 000	2.000.000	— " " "
Luksemburg	2.586	264 000	— velika kneginja Charlota.
Madžarska	87.000	8.000 000	— kr. namjesnik Horty.
Monako	1 ^{1/2}	17.200	— knez Luj II
Nizozemska	34 000	6.800 000	— kraljica Vilhelmina.
Nizoz kolonije	1.900 000	48.000 000	— " " "
Njemačka	454 000	60.000 000	— predsjed republike Hindenburg
Norveška	324 000	2.700 000	— kralj Hakon VII.
Poljska	250.000	24.000.000	— republika.
Portugal	89.000	5.900 000	— " " "
Portug kolonije . . .	2.080.000	8.700 000	— " " "
Rumunjska	290 000	15.000.000	— kralj Karlo II.
Rusija	21.000 000	135.000 000	— sovjetska republika.
Španjolska	505 000	20.100 000	— kralj Alfons XIII.
Španj. kolonije	370.000	630 000	— " " "
Švedska	400 000	5.800.000	— kralj Gustav V.
Švicarska	41.000	3.800.000	— republika.
Vatikanski Grad	1 ^{1/2}	536	— Papa Pijo XI.

AMERIKA.

Država:	Ima četv. km:	Stanovnika:	Vladavina:
Argentina	2.800 000	7.900 000	— republika.
Bolivija	1.300 000	2.900 000	— " " "
Brazilija	8.500 000	25.500 000	— " " "
Čile	800 000	3.800 000	— " " "
Ekvador	300 000	1.500 000	— " " "
Guatemala	113 000	2.000 000	— " " "
Haiti	28 000	2.000 000	— " " "
Honduras		500 000	— " " "
Kanada	9.659 400	8.967 000	— potpada pod Englesku.
Kolumbija	1.000 000	5.000 000	— republika
Kosta Rika	48.000	370 000	— " " "
Kuba	114.000	3.000 000	— " " "
Meksiko	1.900 000	16.000.000	— " " "
Nikaragua	128 000	600 000	— " " "
Panama	87 000	400 000	— " " "
Paragvaj	250 000	1.000 000	— " " "
Peru	1.400 000	5.500 000	— " " "
Salvador	48 579	837 000	— " " "
Santo Domingo	21.000	1.120 000	— " " "
Sjedinjene Države Sjev. Amerike	9.400.000	115.000 000	— predsj republike Hoover.

Kolon. S. D. S. A.	310.000	12,000 000	—	"	"
Urugvaj	180 000	1,400.000	—	republika.	"
Venezuela	1,000.000	2,800.000	—	"	"

A F R I K A.

Država:	Ima četv. km:	Stanovnika:	Vladavina:
Abesinija	1,120.000	12,000 000	— kraljevina.
Egipat	935.000	13,500 000	— kralj Fuad I.
Liberija	95.000	1,500 000	— republika.

Ostali ogromni dijelovi Afrike jesu kolonije evropskih država.

A Z I J A.

Država:	Ima četv. km:	Stanovnika:	Vladavina:
Afganistan	558.000	5,000.000	— kraljevina.
Japan	382 000	60,000.000	— carevina.
Japanske kolonije	300.000	22,000 000	— "
Kina	6,250.000	325,000.000	— republika
Perzija	1,645.000	9,000.000	— kraljevina.
Siam	600.000	8,800 000	— "
Turska	500.000	9,000 000	— republika.

Dvije trećine Azije jesu kolonije evropskih država.

A U S T R A L I J A.

Cijela Australija ima 8,973.000 četv. km. i 8,700.000 stanovnika te potpada pod Englesku.

Čovječanstvo po vjeroispovijestima.

Na cijelom svijetu ima oko 1765 milijuni ljudi. Od toga su 670 milijuna kršćani, a 1095 milijuna pogani. Dakle kršćana ima 38%, a pogana 62% od sviju ljudi na svijetu.

Po glavnim vjeroispovijestima broje:			
katolici	300 milijuna t. j.	17%	0
protestanti	230	"	13%
pravoslavni	140	"	3%
budisti	490	"	29%
muhamedanci	250	"	14%
brahmanci	240	"	13%
ostale vjere	115	"	7%

Budisti, muhamedanci i brahmanci jesu pogani u Aziji, a u Evropi i Americi gotovo svi su narodi kršćani.

U Evropi broje:			
katolici	194 milijuna t. j.	43%	0
protestanti	121	"	27%
pravoslavni	106	"	24%
ostale vjere	28	"	6%

Dakle u Evropi su najbrojniji katolici, a kako znamo, Evropa i evropska kultura vladaju gotovo cijelim svijetom.

Žito cijelog svijeta.

Na cijelom svijetu rodi preko 320 milijuna metričkih centi sviju žitarica godišnje, a od toga poprečeno:

pšenice	1.000 mil mtc. t. j.	31%	0
raži	400	"	13%
ječma	300	"	9%
zobi	600	"	19%
kukuruz	900	"	28%

Najviše pšenice, raži i ječma rodi

u Evropi, a najviše zobi i kukuruza u Sjevernoj Americi.

Glavni žitorodni krajevi svijeta jesu: istočna Evropa, Sjeverna Amerika s Kanadom, Argentina, Australija i istočna Indija.

Od sviju krajeva svijeta najviše žitarica troši Evropa, i to više nego što u njoj rodi. Premda u Evropi rodi oko 140 milijuna sviju žitarica godišnje, ipak se iz ostalih žitorodnih krajeva svijeta dovozi svake godine u Evropu još preko 100 milijuna mtc same pšenice, a osim toga i drugih žitarica.

Žetve u pojedinim dijelovima svijeta.

Žetve su u svakom dijelu svijeta u drugo vrijeme. U Argentini, u većem dijelu Čile, zatim u Australiji i Novom Zelandu žetva je u mjesecu januaru. U istočnoj Indiji žetva je u februaru i u martu. U Meksiku, Egiptu, Perziji i Siriji žetva je u aprilu. U Alžiru, Tunisu, Maroku, sjevernoj Maloj Aziji, Kini i Japanu žetva je u maju. U Španjolskoj, Portugalu, Italiji, Grčkoj i Kaliforniji žetva je u junu. U Jugoslaviji, Bugarskoj, Rumunjskoj, Mađarskoj, Austriji, Francuskoj, u južnoj Rusiji i u Sjedinjenim Državama Sjeverne Amerike žetva je u julu i početkom avgusta. U Čehoslovačkoj, Poljskoj, Njemačkoj, Belgiji, Nizozemskoj i Danskoj žetva je u avgustu. U Engleskoj, Švedskoj, Norveškoj, Finskoj i u većem dijelu Kanade žetva je u septembru, a u Sjevernoj Rusiji žetva je u oktobru.

PREJASNA
KRALJEVSKA KUĆA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE.

Njegovo Veličanstvo kralj
ALEKSANDAR I.
KARAĐORĐEVIĆ

rođen 17. prosinca god. 1888.
na Cetinju. Na prijesto stupio
16. kolovoza 1921. Oženio se
dne 8. lipnja 1922. sa Njezi-
nim Veličanstvom kraljicom

MARIJOM

rumunjskom princezom rođ.
9. siječnja 1899. u Goti.

Djeca njihova
Njegovo Visočanstvo

PETAR

priestolonasljednik kraljevine
Jugoslavije, rođen u Beogradu
6. rujna 1923.

Njegovo Visočanstvo kraljević

TOMISLAV

rođen u Beogradu 19. siječ-
nja 1928.

Njegovo Visočanstvo kraljević

ANDREJ

rođen na Bledu 29. lipnja 1929.

Njegovo Visočanstvo princ

ĐORĐE

brat kraljev, rođen 8. rujna
1887. na Cetinju.

Njezino Visočanstvo kneginja

JELENA

sestra kraljeva, rođ. 4. stude-
noga 1884. na Rijeci, vjen-
čana 9. rujna 1911. sa knezom
Ivanom Konstantinovičem.

Stric Njeg. Veličanstva kra-
lja, Njegovo Visočanstvo knez

Arsenije Karađorđević,

rođen 16. travnja 1859. u
Temišvaru.

Sin njegov Njeg. Vis. knez

Pavle Karađorđević.

rođ. 27. travnja 1893. u Petro-
gradu, vjenčan 22. listopada
1923. sa grčkom kneginjom

Olgom.

rođena 29. svibnja 1903. u
Tatoju.

Budi svoj!

— Iz pjesama Augusta Šenoë. —

Oj, budi svoj! Ta stvoren jesi čitav,
 U grudi nosiš brate srce cijelo;
 Ne kloni dušom, i da nijesi mlitav,
 Put vedra neba diži svoje čelo!
 Pa došli danci nevolje i muke,
 Pa teko s čela krvav tebi znoj,
 Ti skupi pamet, upri zdrave ruke,
 I budi svoj!

Oj, budi svoj! Znaj, tvoja glava mlada
 Nebolike ti zlatne sanke budi,
 Ko sivi soko uzvini se nada,
 Al svijet je svijet, i ljudi tek su ljudi.
 Da, zbilja goni s uzglavlja te meka,
 U sebični te zovuć svijeta boj;
 Ma što te brate u životu čeka:
 Ti budi svoj!

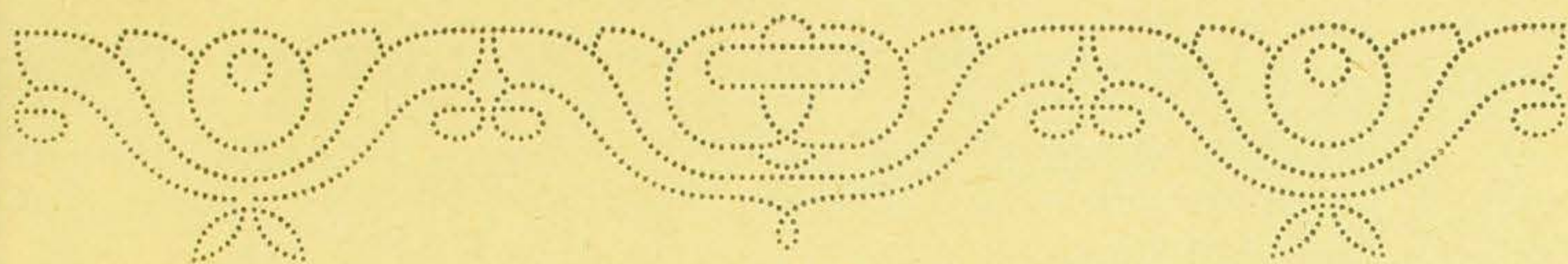
Oj, budi svoj! Taj svijet ti nije pako,
 Ni raj ti nije; rodi trnom, cvijetom;
 Ni desno, lijevo da se nijesi mako,
 Već razno pođi, dok te nosi, svijetom;
 Koracaj bez obzira krepko, živo,
 Sudbina dok ne rekne: Stoj!
 I pravim drži pravo, krivim krivo,
 I budi svoj!

Oj, budi svoj! Ta božji ti je zamet,
 A Bog sve mrzi, što je laž i varka;
 I neka ti je vazda vedra pamet,
 I srce vrelo, duša čista, žarka;
 Nek ravno um i srce tvoje važu,
 Tek tako bit ćeš čovjek, brate moj!
 Da zli i dobri ljudi smjerno kažu:
 Da, on je svoj!

Oj, budi svoj! Al brat si budi braći,
 I radi za svijet, al' ne slušaj pljeska:
 I ljubi svijet, al ne nadaj se plaći,
 Jer hvala ljudska voda je vrh pijeska,
 U tvojoj svjesti hvala ti je trudu,
 S poštena lica teče pošten znoj,
 I nijesi brate živio za ludu,
 Kad jesi svoj.

Oj budi svoj, i čovjek ljudskog zvanja!
 Pa diži čelo kao sunce čisto;
 Jer kukavica tek se rđi klanja,
 Tvoj jezik, srce nek su vazda isto.
 Za sjajnim zlatom ko za Bogom gleda
 Tek mićenika podli roj;
 Ti gledaj, da l' i duša zlata vrijedi,
 Pa budi svoj.

Da, budi svoj! Pa dođe l' poći hora,
 Gdje tisuć zvijezda zlaćenih se vije,
 Kad čovjek račun si završit mora,
 I ti ga svršuj, nek ti žao nije;
 Jer tvoje srce šanuti će ti'o:
 Oj mirno, brajne, sad si račun sbroj!
 Poštenjak, čovjek na zemlji si bio:
 Bio si svoj!

STARA I NOVA.

Stara 1930. zapada u vječnost . . . Od jednih proklinjana od drugih blagosivana . . .

Zapada sa svim dobrom, što smo ga uložili u nju . . . I sa svim pregnućima našim za svete ideale pravednosti i slobode . . .

Zapada i sa našim sebičnostima i kukavstinama . . . Jer je današnji dan plod jučerašnjeg dana. Ako trpimo, krivo je tomu bez sumnje zlo . . . A kriv je tomu i nedostatak onoga dobra, što našom krivicom nije bilo ni dosta obilno ni dosta plodno.

Zapada . . . S B gom ostaj . . .

Ali jednoga dana ustati će ona kao svjedok pred Vječnim Suceom. I pamćenje njezino bit će strašno po nas.

. . . Bio si bogat! . . . kazati će ona. A bogatstvo tvoje služilo je samo tvojim strastima . . .

. . . Bio si siromašan . . . Ali mržnjom i zavišću svojom oskrvniio si siromaštvo svoje . . .

. . . U grudima tvojim kucalo je srce prepuno čuvstva. A ti si tu dragocjenu pomast srca prolijevao u blato . . .

. . . Bog ti je bio dao dobru djecu . . . krasne dječake . . . pametne, smjele, razvijene . . . Velika žetva na Njivi Gospodnjoj čeznula je za njihovim radom apostolskim . . . A tebe je uhvatio strah od Boga . . . Pa si kukavac rekao: „Sve — samo ne tu žrtvu!“

I sinovi su tvoji postali jedne dangube. Jedva se i malim svojim prstom dotakli ozbiljnoga rada.

. . . O ženska glavo! A ti si bila stvorena i lijepa i slatka . . . Baš kao stvorena, da budeš miomiris Kristu . . . I mjesto da privodiš k Njemu duše svojim svijetlim primjerom i korisnim uputama, ti si tratila dane svoje u koketerijama i svjetskim zabavama . . . Pogledaj svoje ruke . . . Prazne su . . . A ipak si bila primila deset talenata . . .

Sve će to iskazati Stara 1930.

I mi ćemo oboreni očiju morati priznat:

. . . Jao! . . . O, da sam znao, kad sam rasipao biserje u vjetar i u blato . . . O, da sam znao, da ništa nije vrijedno ni trajno osim duševne ljepote . . .

... O, da sam nakitila dušu svoju, kako sam znala nakititi tijelo svoje, koje sad trune pod zemljom... Hrana crvima...

... Jest. O, da sam zašao u njivu rada... I da nijesam bio bacio s nekim prezirom srp u žetvu, koja se bila sva nagnula pod težinom zlatnoga klasja...

... Da sam znao... o svršena godino... Kakvim bih sad veseljem začuo glas tvoj, koji me danas peče, jer mi zatvara valjda vrata one svjetlosti, u koju ulaze duše, pune svetih djela i zasluga.

Ali ne... ta stara godina ne zatvara još ništa.

Iza Stare dolazi Nova... 1931.

Iza bitke izgubljene evo druge bitke, koju nam Bog pruža, i koju možemo još dobiti.

Šta će nam, ljudi, kazati Nova godina?

Štogod htjednemo. Sve ovisi o nama. Brzo ćemo je držati u svojim smrtnim rukama, kao što kipar drži ilovaču, od koje se može napraviti remek-djelo umjetnosti.

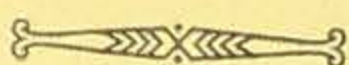
O kakvom kipu sanjaš ti, rastresena djevojko, koja čitaš ove retke u „Danici“? Hoćeš li biti uvijek sva zamišljena u svoje ruho, marame i šešire, zimske otunke i kapute s krznom, ili u onoga, koji će te napokon ostaviti... Ili ćeš biti revna radnica, koja rado trpi s Isusom i hoće da mu predobije što više besmrtnih duša?

A ti, moj mladiću?... Zar za tebe vrijede samo mišice i nogomet? I samo ta nezdrava kina i zadimljene kavane? I samo te šuplje demonstracije? Ili kakvi ružni romani? Zar ne ćeš, brate, stopama tolikih svojih plemenitih drugova pa pohitjeti u pomoć, recimo, katoličkoj štampi ili bijedi ljudskoj, da ona uz tvoje sudjelovanje manje bude teška oskudnoj braći tvojoj?

A vi, muževi i žene...? Znate li vi, da povjest danas bilježi sva djela vaša? Hoće li ta povijest biti sjajna, pred kojom će čitavi naraštaji skinuti kapu? Ili će biti kukavna, koju će jaki ljudi s preziranjem pogledati?...

Nova godina svom silom traži od nas svu požrtvovnost. Kao onaj domaćin u Evandjelju, koji je sakupljao poslenike svaki sat i po svim putovima.

I meni i tebi i svima, nama govori Nova 1931.: Čemu uzdisati, kad ću ti biti onakva, kakvu me ti učiniš?... Ja od tebe ištem tvoje misli, tvoju riječ, tvoje sile, tvoje vrijeme... Dadneš li mi velikodušno to sve, vidjet ćeš, onda ću ja biti „tvoja“. I vidjet ćeš, kako Bog pomaže one, koji znadu za Njega junački i trpjeti i raditi...

**Zdravo
Tijelo Isusovo!**

Euharistijski kongres u Zagrebu.

(Održan od 14—17. avgusta 1930.)

Apostolsko pismo sv. Oca Pape Pija XI.

*Kojim imenuje za svog delegata za Euharistijski
Kongres u Zagrebu preuzvišenoga Gospodina
Apost. Nuncija Hermenegilda Pellegrinetti-a.*

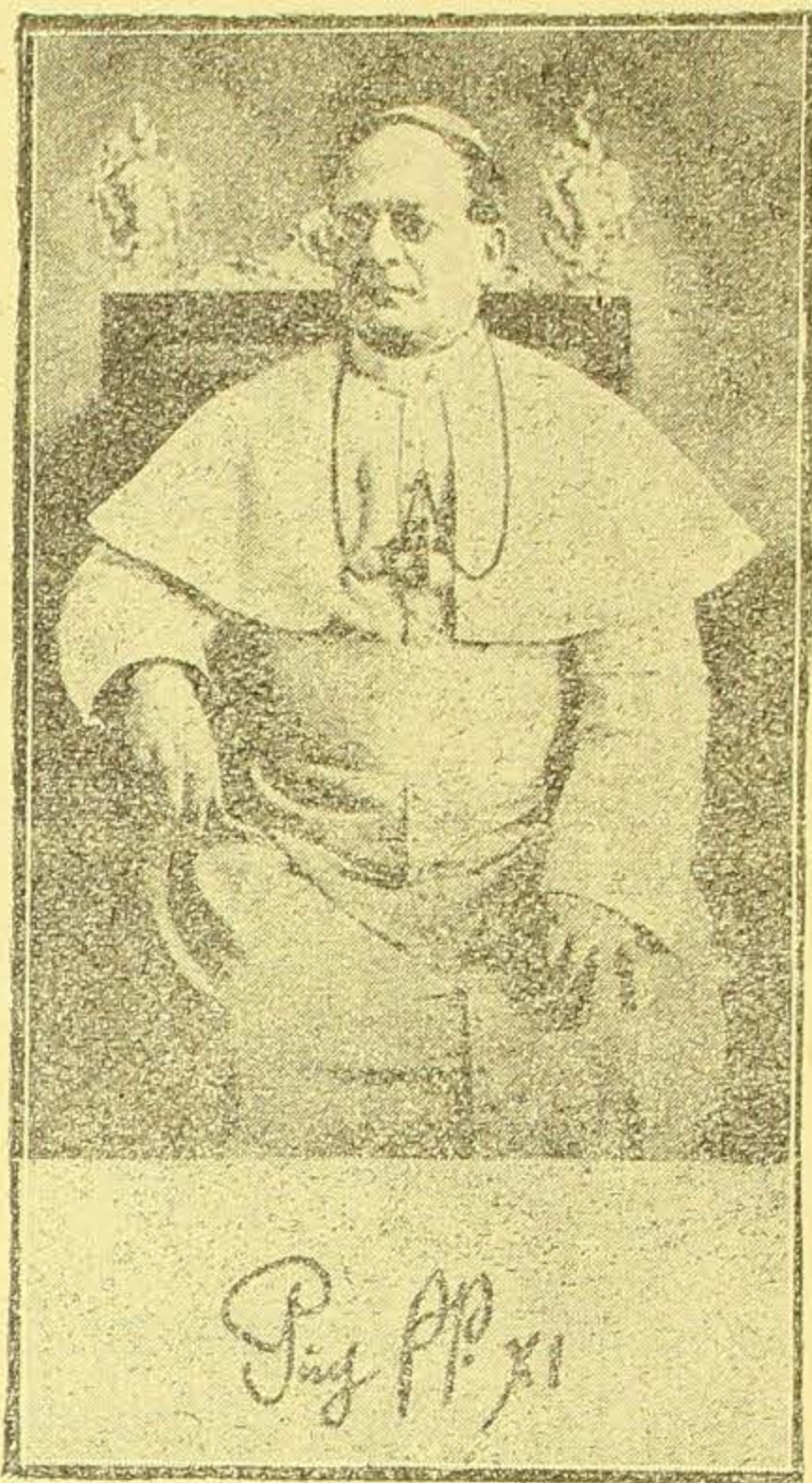
*Časnom Bratu Hermenegildu nasl. Nadbiskupu adanskom, Apostolskom Nunciju
u Jugoslaviji*

PIJO PP. XI.

Časni Brate, pozdrav i Apostolski blagoslov!

*Kako se živo radi u onim krajevima oko unapređivanja po-
božnosti prema uzvišenom Sakramentu, može se vidjeti naročito
otud, što će se, kako čujemo, doskora u Zagrebu svečano proslaviti
Euharistijski Kongres, premda je tek pred nekoliko godina obdrža-
van na istom mjestu sa svom svečanošću i sjajem. Zasluženom
dakle pohvalom častimo ovdje vrlo brižnog Nadbiskupa onog grada
i sve one, koji mu pomažu kod priprema. Nema naime ničega, što
bi većma koristilo napredovanju katoličke stvari, nego sve veće
poštivanje presvete Euharistije, u kojoj živi na mistični način pri-
sutan sam početnik nebeskih milosti. Potom biva, da Gospodin Isus
još i danas u uzvišenom Sakramentu jednako pomaže svojim si-
novima okruženima od pokvarenih vremena i diže duše onim ri-
ječima: „Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas
okrijepiti“ kao što je to i nekoč, u smrtnom životu, činio, pun do-
brostive samilosti prema narodu. Neka dakle k Oltarskoj Tajni pri-
stupaju ljudi svakog staleža, neka ondje uzimaju ne samo hranu*

svrhunaravnog života nego i neka zahvate onaj oganj ljubavi, kojega je Božanski Otkupitelj došao poslati na zemlju i želio da se žestoko razgori. Ne valja dakle rijetko nego treba što češće valjano pristupati k svetoj Gozbi, jer krasota kršćanskog života običava većma bujati ondje, gdje se više prima Euharistija. Naprotiv, ako se zanemaruje nebesko blagovanje, iščezava pomalo i snaga kršćanskog vjeroispovijedanja. Mi želimo, da se iz ovog zagrebačkog Kongresa u prvom redu ubere ovaj plod, naime: često primanje Euharistije, jer čim je tjesnije puk združen s Bogom, tim većma postizava božanske darove, a naročito kršćanske vrline, po kojima si stiže i sreću na zemlji i vječno blaženstvo na nebu. Kao što smo dakle učinili u sličnim prilikama prije sedam godina, tako se i sada opet vrlo spremno Kongresu pridružujemo tebe, časní Brate, izabiremo ovim pismom za Našeg Legata s tom zadaćom, da budeš Naš zamjenik i da pod Našim imenom i ugledom stojiš na čelu Euharistijskom Kongresu u Zagrebu. Nema sumnje, da će se pod tvojim pročelništvom odasvud sakupiti velik broj

biskupa i vjernika svih staleža, a njihova će javno zasvjedočena pobožnost biti novi trijumf Krista Kralja, koji je jedini put, istina i život. Ujedno potvrđujemo oprost, povlasti i dispense, koje smo dali Apostolskim pismom od 7. ožujka 1924. i od sveg srce podjelujemo Apostolski Blagoslov kao znamen Božanskih dobara i znak oćinske sklonosti, tebi, Časni Brate, Nadbiskupu Zagrebačkome, ostalim biskupima i svim učesnicima Kongresa.

Dano u Rimu kod Sv. Petra, dne 30. jula god. 1930. Papinstva Našega devete.

PIJO PP. XI.

Doček papinskog legata.

Euharistijske sveštanosti otpočele su dočekom papinskom legata preuzvišenog g. Msgr. Hermenegilda Pellegrinetti-a, naslovnog nadbiskupa adanskog.

Bilo je to u četvrtak, oko pet sati poslije podne. Katolički Zagreb iznio je na javu sav svoj tradicionalni sjaj, da što veličanstvenije dočeka predstavnika sv. Oca.

Kad je vlak sa preuzv. gosp. apostolskim legatom stigao na

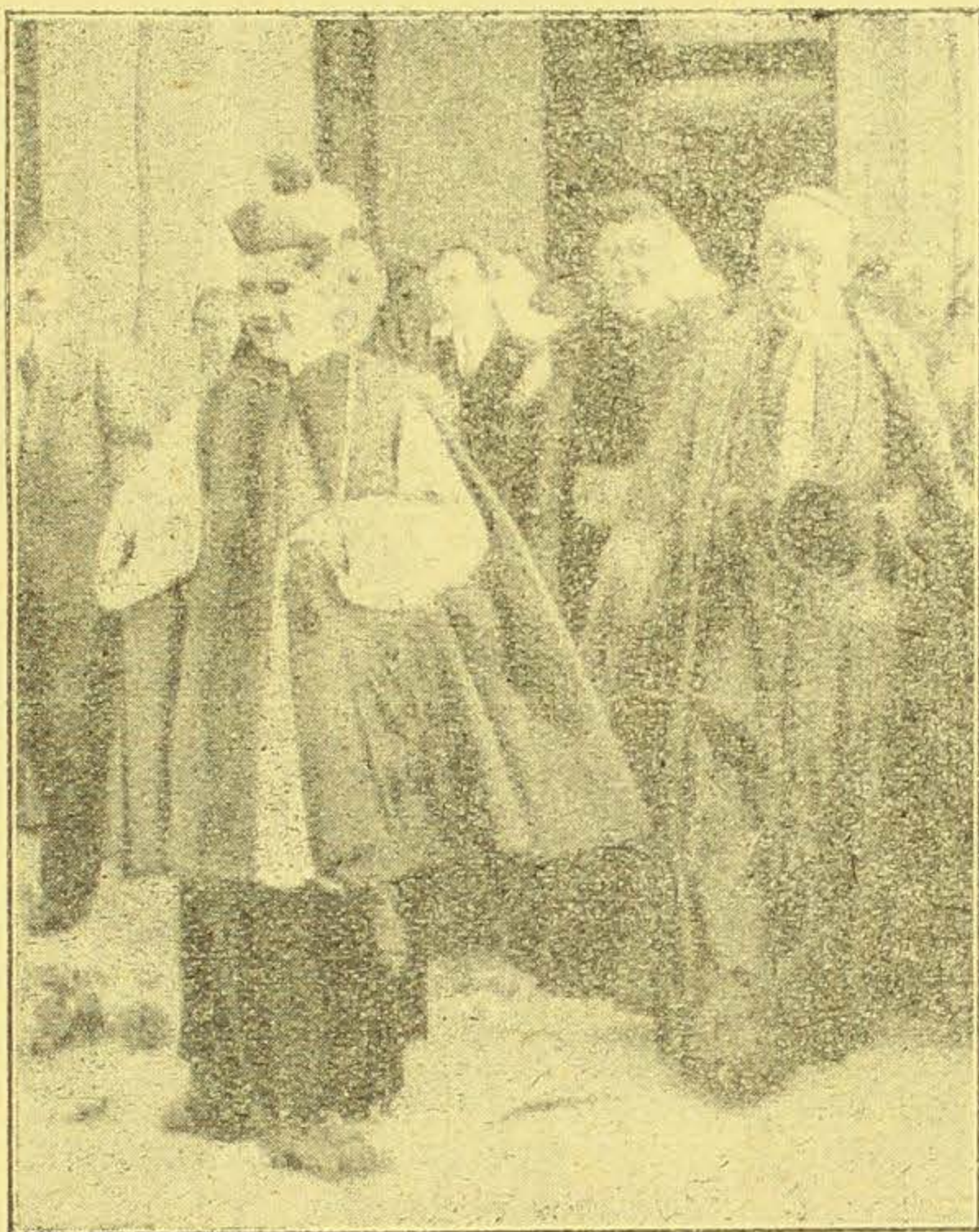

kolodvor, bio je burno pozdravljen poklicima i zvucima dviju glazbi. Na kolodvoru su ga dočekali: preuzv. g. nadbiskup dr. Ante Bauer, predstavnici grada, vojnih vlasti, banske uprave, mnogobrojno svećenstvo, novinari, predstavnici katoličkih društava i neki drugi odličnici. Papinskog legata pozdravio je najprije zagrebački nadbiskup i metropolita dr. Ante Bauer kratkim, toplim govorom. Na to je u ime grada Zagreba preuzv. gosta pozdravio gradonačelnik dr. Stjepan Srkulj.

Uz najveću pažnju svih prisutnih odgovorio je na ove pozdrave preuzv. gospodin apostolski nuncij Msgr. Pellegrinetti hrvatskim jezikom:

„Preuzvišeni gospodine nadbiskupe, i vele-možni gosp. načelnice: Ganut sam i nemam dovoljno riječi da zahvalim preuzv. gospodinu zagrebačkom nadbiskupu kao anđelu zagrebačke nadbiskupije i prostrane hrvatske metropolije. Nemam doista dovoljno riječi da zahvalim i Vama gosp. načelnice kao predstavniku grada Zagreba i civilnih vlasti na tako lijepom i srdačnom iskazu ljubavi prema Sv. Stolici, koja je ovdje zastupana po mojoj skromnoj osobi.

Znam, da se grad Zagreb oduvijek ponosio svojom duhovnom vjerom i odanošću prema Kristovoj Crkvi. Sada dolazim po drugi put kao izaslanik Svetog Oca, koji preko moje skromne osobe želi biti s vama za vrijeme svečanih dana Kongresa, da se zajedno s vama moli Presvetoj Euharistiji, našem Gospodinu Isusu Kristu. Onome, koji je Kralj nad Kraljevima, Vladar nad Vladarima, alfa i omega, početak i svršetak svega, i duša Crkve, u kojoj On uvijek živi. Nadam se da će ovaj Kongres uroditi plodovima djelotvorne vjere, velikog ufanja i ljubavi prema Bogu. Ufamo se, da će iza zajedničkog klanjanja i molitve kao posljedica nadoći bolji dani za ovaj grad kao i za čitav narod, kojemu je on središte. U toj vjeri dolazim u Vašu sredinu, te me ispunjaju osjećaji, dok Vam izričem srdačnu hvalu za ovako krasni prijem.“

Papin legat preuzv. g. nuncij H. Pellegrinetti stiže u Zagreb na Kongres.

Put do Kaptola.

Poslije ovih govora papinski legat sa preuzv. gospodinom nadbiskupom izašao je na trg Kralja Tomislava, posipan cvijećem od školske djece i burno pozdravljen od goleme mase, do svečano ukrašene kočije, a upravljanje po nadbiskupskim husarima odjevenim u svečano odijelo. Uz poklike radosti i zvukove brojnih glazbi, koje su bile razmještene duž cijelog puta do katedrale, kretala je povorka kola. Svijet je pred papinskim legatom u dubokom poštovanju otkrivao glave, a mnogi su i klečeći primali blagoslov predstavnika sv. Oca.

Može se kazati, da je *čitav put bio veličanstven trijumf i naj-svečaniji izraz odanosti i poštovanja tisuća i tisuća vjernika prema izaslaniku sv. Oca.*

Osobito svečano raspoloženje je bilo na Kaptolu. Prostrani trg pred katedralom je dobio vrlo svečan izgled. Tu se nalazio čitav episkopat sa presvij. drom Premušom na čelu, jer je on imao pozdraviti papinskog legata u ime pripremnog odbora za kongres.

Na pozdrav presvij. biskupa Premuša i opet je na hrvatskom jeziku odgovorio preuzv. g. apostolski nuncij, naročito ističući praktični vjerski karakter ove priredbe.

Iza toga je slijedilo

svečano otvorenje kongresa.

Zagrebački nadbiskup uzašao je na propovjedaonicu, odakle je održao misaoni govor o shodnosti javne manifestativne adoracije i o drugim motivima, koji su odlučivali kod priređivanja ovog Euharistijskog Kongresa. Žao nam je, što radi malenog prostora naše „Danice“ ne možemo ovaj lijepi govor u cijelosti donijeti.

Poslije propovijedi vratio se je Nadbiskup pred oltar, gdje je intonirao „Veni Creator Spiritus“. Time je kongres bio službeno otvoren.

Prvi dan.

Teško je izbrojiti, a još teže opisati sve tačke bogatog programa, kojim su bila ispunjena tri dana euharistijske slave u našem bijelom Zagrebu. Stoga ćemo se поближе zaustaviti samo na onome, što je bitno i od većeg značenja.

Zakazana zajednička pričest djece, koja se je imala održati u nadbiskupskom vrtu, morala je nažalost izostati, jer je vrtni teren uslijed posljednjih kiša bio mek i raskvašen. Šteta; inače bi to bez sumnje bila jedna od najljepših ili barem najmilijih Kongresnih priredaba. Ovako se je u svakoj zagrebačkoj crkvi posebno održala sv. pričest djece osnovnih škola.

U 8 sati služio je preuzv. g. nadbiskup, u prisutnosti Nuncija i svega Episkopata, pontifikalnu misu u stolnoj crkvi. Katedrala i trg pred njom bili su puni pobožnog svijeta.

U 10 sati započelo je u ogromnoj dvorani Zagrebačkog Zbora prvo
javno zborovanje.

Otvorio ga je predsjednik pripravnog odbora presvij. biskup Premuš. U sporazumu sa preuzv. nadbiskupom imenuje odmah zatim predsjedništvo kongresa: za predsjednika g. Frana Kukuljevića, velikog župana u miru, a potpredsjednike dra Vtktora Korošca, sveuč. profesora iz Ljubljane i dra Stjepana Markulina odvjetnika iz Zagreba, a za tajnika prof. Matu Ujevića.

G. Fran Kukuljević-Sakcinski preuzimajući predsjedničku dužnost pozdravlja najprije

delegacije stranih naroda:

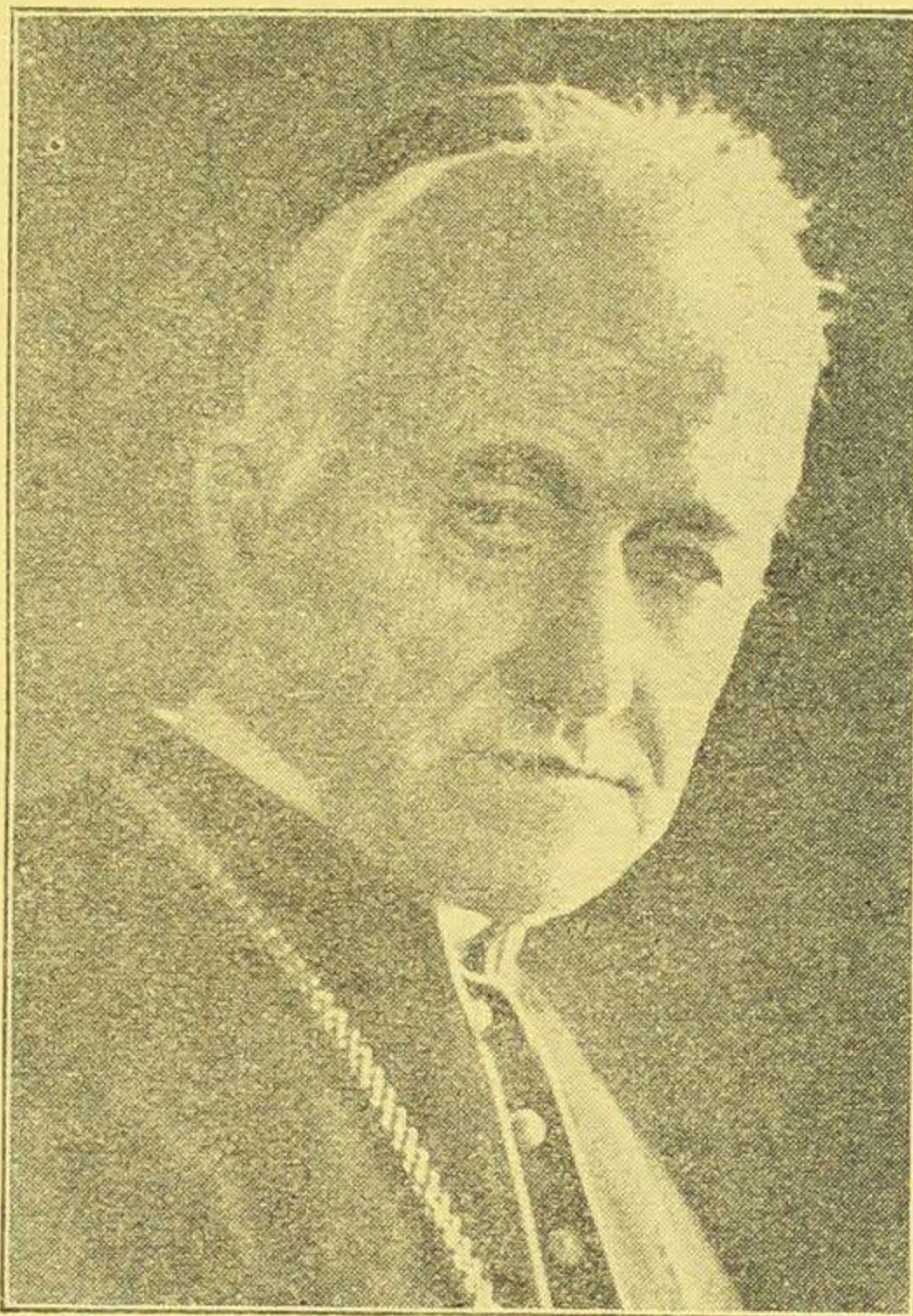
američke i gradišćanske Hrvate, Hrvate iz Istre, braću Čehe i Slovake, Ukrajince iz Potkarpat-ske Rusije, Francuze i Poljake. Predlaže zatim brzojavne pozdrave Sv. Ocu Papi i Nj. V. kralju Aleksandru. Nato izlaze na tribinu zastupnici stranih delegacija, da svaki u svom jeziku, pozdrave zagrebački kongres i braću, koja su ih ovako srdačno dočekala. Ispred gradišćanskih Hrvata govorio je svećenik i književnik Ignac Horvat, u ime Slovaka trnavski biskup dr. Jantauš, u ime Poljaka Msgr. Leopold Bilko, u ime Amerikanaca biskup dr. Noll, itd. Naročitu je pažnju svojom izrazitom pojavom i svojim izvanrednim nastupom na sebe svratio francuski narodni poslanik iz Bordeaux-a abbé Daniel Bergey.

Njegov pozdrav, saliven iz živog temperamenta i neobično snažne retorike, a pun duhovitih misli, ostavio je nezaboravan dojam na sv. prisutne.

Poslije pozdrava uzimlje riječ dr. Stjepan Bosanac, rektor visoke pedagoške škole u Zagrebu. On govori o temi:

o vjerskoj nastavi u školama.

Kao ishodište svoga dokazivanja uzeo je predavač pedagoški aksiom o moralnosti kao cilju odgoja. A moralnosti ne može biti bez vjere. I stoga bi poučavanje u vjerskim stvarima moralo biti

Dr. Antun Jeglič,

ljubljski biskup, koji je na Spasovo 1930. proslavio svoju 80. godišnjicu, te se ujedno i povukao u mirovinu u svoje rodno selo. Tom prigodom mu je Sv. Otac podijelio naslov nadbiskupa garelenskog.

ponajglavnije sredstvo svakog pravog odgoja, bilo u školi, bilo izvan nje. Izbacivanje vjeronauke iz školske nastave imalo bi dakle negativne rezultate, upravo u odgojnom pravcu. To svoje stanovište potkrijepljuje učeni predavač mnogim nutarnjim i vanjskim dokazima. Predavanje je bilo saslušano s najvećim interesom. Buran i dugotrajan pljesak bio je znakom, kako su se predavačeve misli silno dojmile prisutne publike.

Pošto je biskup *Dr. Srebrnić*, kao predsjednik permanentnog odbora za priređivanje euharist. kongresa govorio još o svrsi i razlozima Euharistijskog Kongresa uopće, bilo je ovo prvo veličanstveno zborovanje zaključeno.

Poslije podne

bila su prema programu zakazana razna zborovanja. Tako su svoje sastanke imali članovi i članice Trećeg Reda i Marijinih kongregacija, dok je Hrv. Kat. Ženska Sveza održala svoju glavnu skupštinu. Nekoji svećenici i svjetovnjaci održali su važnu konferenciju o *bijeloj kugi*, toj rak-rani naših dana. Doznajemo, da je tom prilikom stvoreno par konkretnih zaključaka o pobijanju ove strahovite pošasti, koja je u nekim krajevima počela da uništava naš narod.

Isti dan u 6^{1/2} sati poslije podne održane su u svim zagrebačkim crkvama propovijedi o temi „*Marija i Euharistija*“.

Drugi dan.

Drugi dan kongresa protekao je jednako svečano kao i prvi, ako nije još i svečanije. Mase svijeta, koje su se već jučer poput mora valjale zagrebačkim ulicama, postale su danas još gušće i zbijenije. Sa svih strana, a osobito iz bliže okolice, dolaze nove grupe hodočasnika. Bez prestanka stižu novi posebni vlakovi. Teško je makar i približno ustanoviti broj stranih učesnika, no nije nimalo pretjerano, ako se kaže, da su se deseci hiljada slegli ovih dana u Zagreb, da se poklone Euharistijskom Bogu. „*Jutarnji List*“ od 17. VIII. mj. procjenjuje broj kongresnih učesnika na 120.000.

U 8 sati izjutra održane su u svim zagrebačkim crkvam propovijedi o temi: „*Što ćešća sv. Pričest*“. U 10 sati bilo je kao i dan prije svečano zborovanje u Zagrebačkom Zboru.

Najprije je rektor zagrebačkog sveučilišta *dr. Josip Belobrk* obradio temu „*Vjera i znanost*“. Upravo filozofskom preciznošću on je fiksirao odnošaj između vjere i znanja, upozorio je na različnost njihova formalnog motiva ali i na sklad, koja mora između njih vladati, jer obje potječu od Boga, početnika i tvorca svake istine. I jer nam za vjerske istine jamči auktoritet samog Boga, to vjera u nekim slučajevima može i mora da bude regulativ našeg znanstvenog spoznavanja. Vjera je prema tome dobar genij znanosti, ona je čuva na njenim strmim stazama i pokazuje joj put, koji vodi k istini. Jer svaka vjerska istina zadire u praktični život,

gdje se lako sukobljuje sa strastima i slabostima ljudskim, zato, mnogim ljudima vjerske istine nijesu simpatične. Njihova nevjera nije dakle osnovana na umskim spoznajama nego na zlim težnjama pokvarene naravi. Još je g. dr. Belobrk govorio, kako je Crkva u svakom razdoblju povijesti svim silama promicala znanost i nauku te time i praktično dokazala, da je moguć sklad između znanosti i vjere. Ovo temeljito predavanje rektora zagrebačkog sveučilišta primljeno je s velikim odobravanjem. Isto su tako jednostušno primljene i rezolucije, što ih je g. predavač predložio.

Nakon toga predsjednik g. Kukuljević daje riječ izvanrednom profesoru ljubljanskog sveučilišta dr. Viktoru Korošcu, koji je održao odulji govor o

„Euharistiji i svjetskom miru.“

Pošto je duboko i zanosno pozdravio pitanje mira, pošto je upozorio na vječnu težnju čovječanstva za mirom, težnju, koja u zadnje vrijeme postaje sve jača i izrazitija — predavač je konstatovao i dokazao, da je Euharistija najsigurniji zalog međunarodnog mira. Na koncu predlaže ove rezolucije:

1. Euharistijski Kongres upozorava na veliku pojavu mirovnog nastojanja i poziva katolike, da dosljednijim kršćanskim životom i primanjem svete Euharistije djeluju za utvrđenje svjetovnog mira u smislu smjernica pape Benedikta XV. i Pija XI.

2. Euharistijski kongres najtoplije preporuča primanje svetih Tajna kao najboljeg lijeka protiv grijeha i napasti, da bi se na taj način najbolje ostvarila Gospodinova želja, da svi ljudi budu jedno.

Referat g. dr. V. Korošca bio je također saslušan najvećom pažnjom i često prekidan odobravanjem. Na kraju je predavač bio nagrađen toplim i srdačnim aplauzom.

Treće je na redu bilo predavanje Msgra dr. Frane Bulića o

„Euharistijskim spomenicima u hrv. krajevima.“

Poznata stručna sprema našeg slavnog učenjaka na području arheologije došla je i u ovom predavanju do potpunog izražaja.

U 4 sata poslije podne održano je treće i posljednje zborovanje učesnika Euharistijskog Kongresa u „Zagrebačkom Zboru“. Kao i do sada i ovom zborovanju je prisustvovalo ogromno mnoštvo svijeta na čelu sa episkopatom i brojnim svećenstvom. Zasijedanje je otvorio predsjednik gosp. Fran pl. Kukuljević i podijelio odmah riječ studentu grofu Petru Pejačeviću, koji je održao predavanje o temi

„Euharistija i katolička mladež“.

Lako se je domisliti, što je mladi katolički akademičar govorio o značenju Presv. Euharistije za kat. mladež. Ako ikom treba snage i jakosti, to je treba mladeži. A tu će duhovnu snagu kat. mladež crpsti poglavito iz Presv. Euharistije.

Govornik se potkraj svog referata sjeća pokojnog dr. Ivana Merza, koji da je bio živi uzor euharistijskog čovjeka i završava sa predlogom: *danas, kada slavimo slavu našeg Spasitelja u Presv. Euharistiji, svi skupa odlučimo, da ćemo ga što češće posjetiti u presv. Olt. sakramentu i da ćemo ga često — barem na prve petke u mjesecu — primiti u sv. pričesti.*

Poslije toga održao je prof. Petar Grgec predavanje o

„Euharistiji i katoličkoj obitelji.“

Poznate su odlične kvalitete g. Petra Grgeca kao misaonog i temeljitog intelektualnog radnika. Te dvije značajke resile su i današnje njegovo predavanje. Iznio je pred nas u jasnim orisima ideal kršćanske obitelji te je s bolju u srcu konstatovao, koliko se je od toga ideala udaljila praksa mnogih i mnogih kršćanskih bračnih drugova. Pravi lijek ovome zlu možemo naći jedino u Presv. Euharistiji, tom podstreku svega idalnog teženja.

Ovim predavanjem bio je iscrpljen program zborovanja. Sada je uzeo riječ pokrovitelj kongresa preuzv. g.

dr. Ante Bauer,

koji je izrekao ovaj govor:

„Gospodine predsjedniče! Dužnost mi je velika, da izrazim svoju duboku zahvalnost na onoj velikoj mucu i trudu, što ga je centralni odbor uložio za priredbu Kongresa, dok je sve spremio za ovaj naš toliki veličanstveni euharistijski sastanak. Lijepa mu hvala od moje strane na njegovom trudu, a nagradu neka očekuje od Onoga, za čiju se slavu trudio. Dužnost mi je da izrazim svoju zahvalnost predsjedniku ovih naših sjednica, koji je tako lijepo ravnao čitavim našim zasjedanjem. Još posebno trebam zahvaliti onima, koji su znatnog truda uložili u to, da spreme svoja predavanja sve na slavu Euharistijskog Spasitelja. Gospodo i moja braćo! Hvala narodu katoličkom iz Jugoslavije i našim prijateljima gostima iz Europe i Amerike, koji su došli, da javno dokažu svoju ljubav i vjernost Euharistijskom Spasitelju. — Hvala Vam lijepo!“

Ostale priredbe.

Bilo ih je mnogo. Nije bilo moguće svakoj od njih prisustvovati. „*Scenske slike*“ iz biblije Staroga i Novoga Zavjeta, što su ih uz recitaciju, ritmičke plesove i zbornu pjevanje izvađali Križari i Križarice uz pomoć „Družbe sv. Petra Klavera za afričke misije“, bile su s umjetničke strane pravi užitak.

Igrači iz Koprivnice i Hrv. kat. društvo „Rodoljub“ prikazali su s puno uspjeha „*Muku Isusovu*“. „Muka“ se je davala nekoliko puta i u Narodnom Kazalištu i u Zagrebačkom Zboru i svaki put bila su sva mjesta zaposjednuta. I još su uvijek ljudi po ulici

pitali, obično svećenike: „Znate li velečasni, hoće li se još jedamput prikazivati Muka Isusova?“

Bio bi grijeh prešutjeti izvedbu pobožnih legendarnih igrokaza, od s. Bernardine Horvat „Mali vrtec ograjen“ i „Blagoslov ljeta.“

Lijepa je bila kao stvorena za ovu prigodu „Sv. Misa“ od M. Soljačića.

Od ostalih društvenih priredaba vrijedno je spomenuti

omladinsko križarsko zborovanje

održano 16. VIII. u 5 sati po podne u dvorani Sokola na Trgu Kralja Aleksandra.

Zborovanju su uz mnogobrojnu mušku i žensku omladinu prisustvovali i preuv. i presv. gospoda biskupi: Bauer, Šarić, Budanović, Karlin i dr.

Dr. Ivo Protulipac je uz urnebesno odobravanje prisutne mladeži govorio o temi: „Omladina i život s crkvom“. Iznio je u tom govoru, što ga je izrekao sebi svojstvenim temperamentom, stare, no uvijek auktelne misli, o preporodnoj zadaći kat. omladine.

Iza njega je gđica Marica Stanković u finom zaokruženom predavanju govorila o „Savremenoj dužnost kat. omladine“. Prisutnost velikog broja mladeži i njezino silno oduševljenje za križarsku ideju dobar su znak za budućnost križarske organizacije.

Na koncu je preuzv. sarajevski nadbiskup cijeloj skupljenoj mladosti izrekao nekoliko toplih riječih priznanja i bodrenja.

Vatromet na igralištu „Concordie“.

Navečer je igralište „Concordie“ pružalo veličanstvenu i nezapamćenu sliku. Još nikada dosada nije igralište odjednom primilo toliki broj gledalaca. Niti jedna priredba nije bila u stanju da odjednom primi 25.000 gledalaca, koji su se slegli na igralište „Concordie“, zaposjeli sva sjedišta na tribini, cijeli prostor na polju i u okrugu. Međutim to je bila tek polovina onih, koji su gledali taj vatromet, jer cijeli prostor oko igrališta bio je formalno do posljednjeg mjesta zauzet. Već prije 8 sati velike mase svijeta išle su prema igralištu. Vatromet je započeo dolaskom preuzvišenog nadbiskupa gosp. dr. Bauera i nuncija Msgra Pellegrinettia, koji su došli nešto iza 8 i pol sati. A odmah zatim došao je i ban g. dr. Šilović. Vatromet je bio zaista veličanstven te je prikazao 800 figura, prekrasne pirotehničke izvedbe. Za vrijeme vatrometa sviralo je pet glazba, a vatromet je završio u 10 sati navečer.

Nažalost se tom zgodom dogodila velika nesreća, kojoj je palo žrtvom 5 ljudskih života, a više je osoba ranjeno. Na gomilu gledalaca vatrometa koji su nepredomišljeno zauzeli željezničku prugu, naletio je u noći teretni vlak, koji se nije mogao zaustaviti i tako se dogodila katastrofa.

Dan najvećeg slavlja.

Prva dva kongresna dana bila su tmurna i kišovita. Sa zebnjom smo očekivali, kakva će nam osvanut nedjelja treći i zadnji dan euh. slavlja. Nebo nam se — hvala mu budi — smilovalo. Već u predvečerje odlučnog dana obzorje se počelo vedriti. Na smiješilo nam se kao dječje oko, kada ga zaliju suze. Još se je osjećala u zraku vlaga, no znali smno, da će na sutrašnij dan sunčani trijumf biti potpun.

Ponoć je došla. *U svim crkvama služile se pontifikalne mise.* Pod misama su biskupi propovijedali i pričestivali. Narod se ispovijedao i molio. Nije on došao u Zagreb radi parade. Vidi se to najbolje po tome, što je i svo e noći posvetio Gospodinu.

A nedjelja osvanula divna. Pravi Gospodnji dan. Sunce prosiplje snopove svijetla po tornjevima zagrebačkih crkava. A gradski perivoji zelene se, kao da su pomlađeni U gradu užurbanost. Svijet se talasa ulicama kao uznemireno jezero. Sav narod grne Jelačićevu trgu. Sam nuncij držat će tamo misu. Nadbiskup će zagrebački propovijedati.

U 9 sati, točno prema programu započela služba Božja. Na povišenoj tribini improvizirani oltar sa prekrasnom slikom Srca Isusova. Svećenstvo ispunilo cijeli podij. Biskupske mitre — cijeli episkopat bio prisutan — blistaju na žarkome suncu. Pod tribinom pjeva zbor od nekoliko stotina pjevača Matzovu „*Hrvatsku misu*“.

Ogromni Jelačićev trg sav ispunjen svijetom. Čuje se mrmorenje naroda kao zuj pčela. To je šapat molitve, što se poput žarkih psalama izvija iz duše našeg dragog naroda.

Iza Evandjelja diže se hrvatski metropolita, da tisućama svojih ovaca prozbori očinsku riječ. I govorio je sijedi Natpastir. Glas mu je isušila starost, ali mu je zato misao jaka, duboka, oštra. *Govorio je o „Euharistiji, čvrstoći v ere, zalogu crkvenog jedinstva i snazi narodnog života.“* Riječi, što su proizlazile iz duše Pastira padale su kao plodno sjeme u dušu stada.

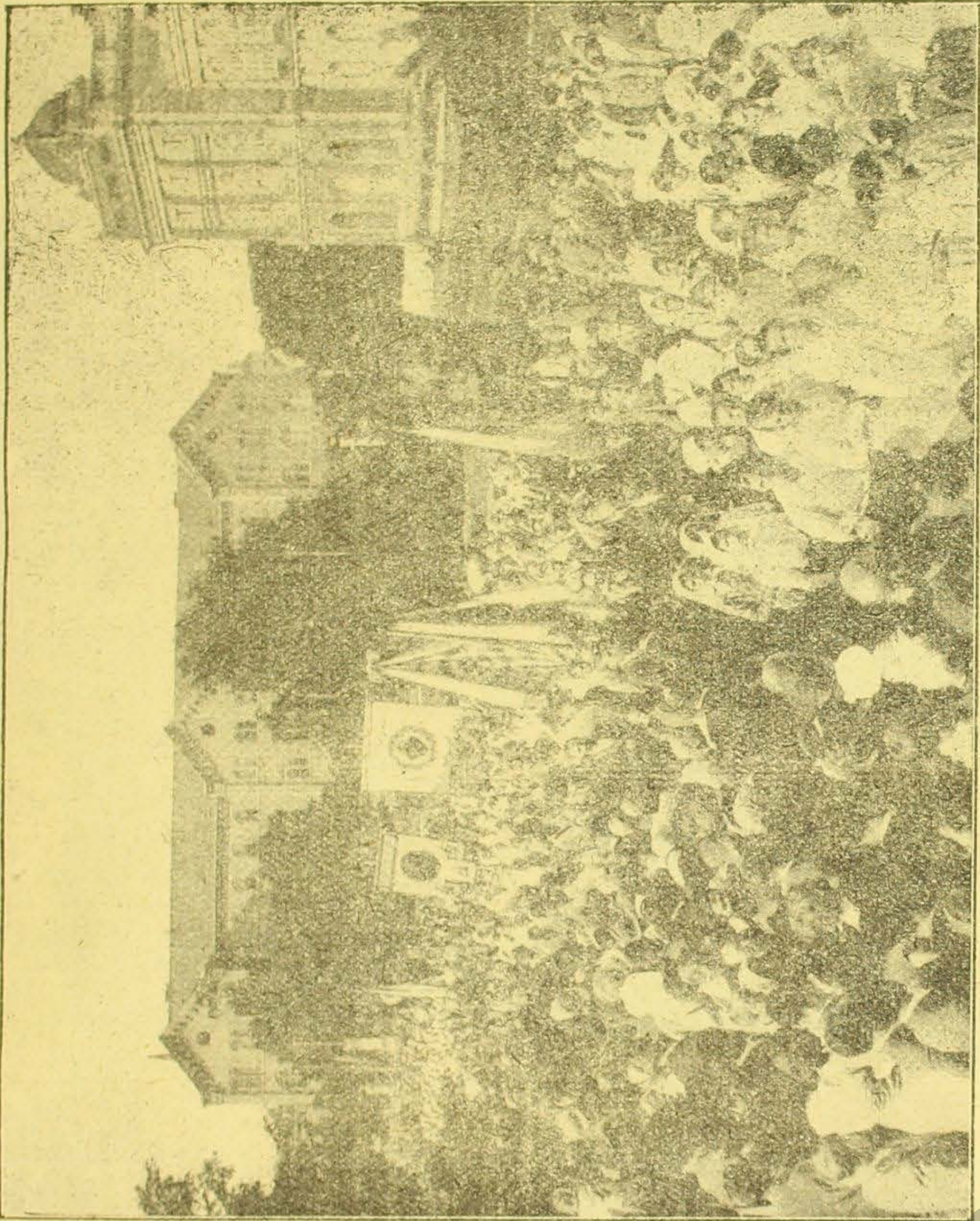
I opet se nastavila misa. Božji Jaganjac žrtvovao se na oltaru. Svršila se služba Božja i papin legat podijelio je skupljenom narodu potpuni oprost. Iza toga zaorila pjesma. Naša pjesma: *Do nebesa nek se ori, i Zdravo Djevo . . .!* Trg je bućio, kao da šume mnoge vode. Isusov narod je pjevao. No istom poslije podne!

Euharistijska procesija

micala se sporo i veličanstveno kao rijeka, što teče u vječnost. Tko da opiše bjelinu djevojačkih oprava, sjaj biskupskih mitra, blistanje zlatnih križeva, svjetlucanje pokaznice? Tko da zaviri u duše, što su se molile, u srca, koja su kipila zanosom i vjerom! Hiljade su odale počast Presvetome. Ne samo hiljade, već stotine hiljada! Jer kada je na Jelačićev trg došlo nebo s monstranom,

bezbrojni narod je sagibao glave. *Bezbrojni narod, rekoh, ta bilo ga je sigurno daleko više od 100.000.* — I opet je trg zašumio pjesmom. A onda je sašao blagoslov Euharistijskog Isusa na skupljeni

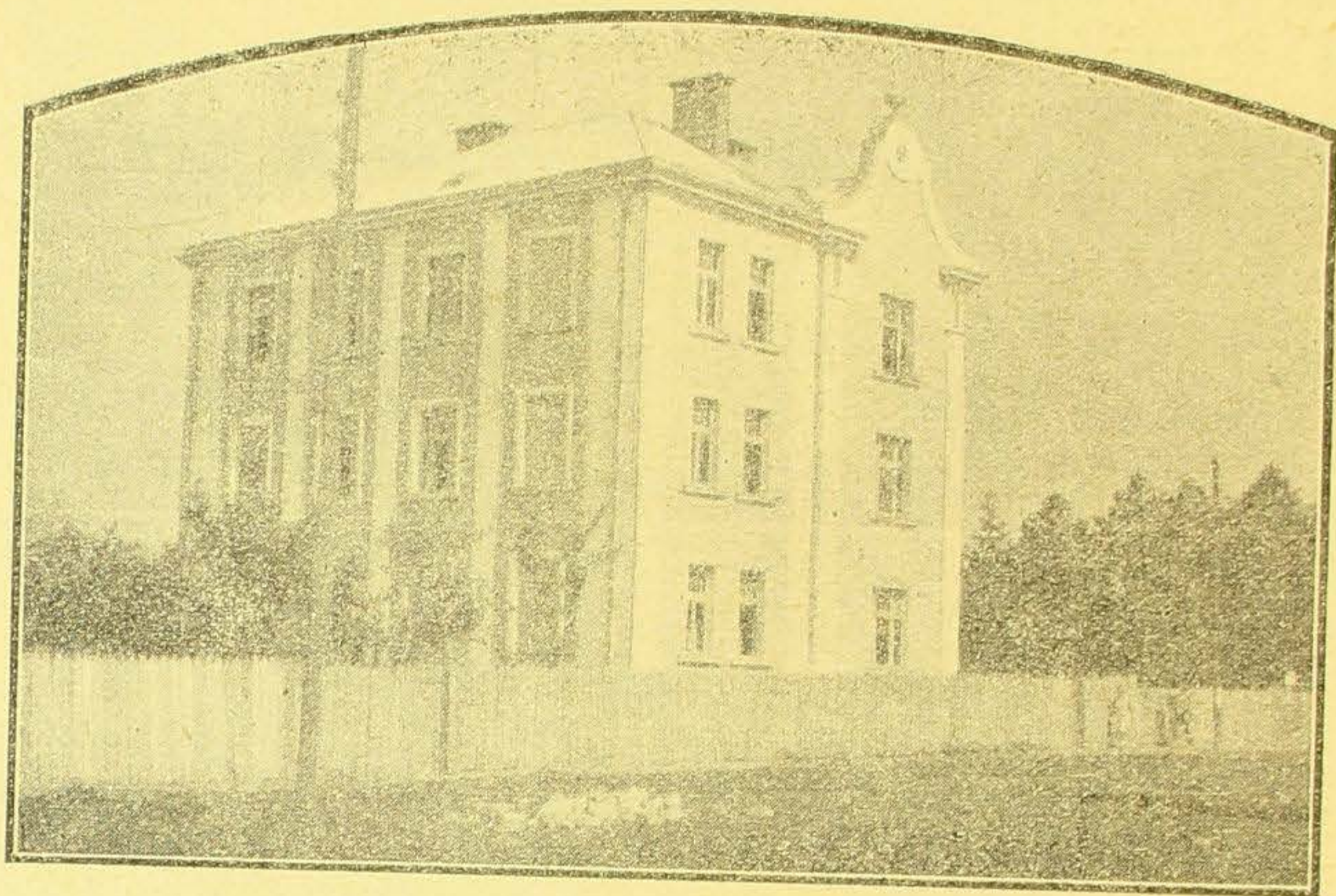

Velika procesija prolazi trgom Kralja Aleksandra prigodom Euharistijskog Kongresa u Zagrebu

narod i na sav katolički puk širom naše drage domovine. Sunce se nagibalo zapadu. Nebo je bilo vedro, kao što su vedre nade, što su nikle u srcu svima nama, koji smo gledali ovo slavlje Euharistijskog Isusa u dušama katoličkog naroda.

FRANJEVCI U BEOGRADU.

Za franjevački red znamo svi, kako je u prošlosti bio na braniku katoličke vjere i jugoslavenskog naroda, osobito za vrijeme turske najezde, i kako su se franjevci uvijek isticali na svim poljima narodnoga podizanja, prosvjećivanja i kulture. I zato

Franjevački samostan u Beogradu.

svi gojimo posebno poštovanje prema tome redu. A valja istaknuti, da im to poštovanje odaju ne samo katolici, nego i inovjerci. Zato je po cijeloj Jugoslaviji radosno odjeknulo, kad je Sveta Stolica prvim beogradskim nadbiskupom imenovala franjevca o. Rafaela Rodića. Malo iza toga osnovali su bosanski franjevci i svoj franjevački samostan sa župom u Beogradu. Sada oni grade ondje i svoju župnu crkvu sv. Antuna. Temelji su već izrađeni. Crkva će stilom svojim biti prekrasna građevina. Bog ih blagoslovio u njihovom radu!

Ostajte ovdje . . .

Ostajte ovdje! . . . Sunce tuđeg neba
 Ne će vas grijat' kô što ovo grije;
 Grki su tamo zalogaji hljeba
 Gdje svoga nema i gdje brata nije.

Od svoje majke ko će naći bolju?
 A majka vaša zemlja vam je ova.
 Bacite pogled po kršu i polju,
 Svuda su groblja vaših pradjedova.

Za ovu zemlju oni bjehu divi,
 Uzori svijetli što je branit znaše;
 U ovoj zemlji ostanite i vi,
 I za nju dajte vrelo krvi vaše.

Kô pusta grana, kad jesenja krila
 Trgnu joj lišće i pokose ledom,
 Bez vas bi majka domovina bila;
 A majka plače za svojim čedom.

Ne dajte suzi da joj s oka leti,
 Vratite se njojzi u naručja sveta;
 Živite za to da možete mreti
 Na njenom polju gdje vas slava sreća!

Ovdje vas svako poznaje i voli,
 A tamo niko poznati vas ne će;
 Bolji su svoji i krševi goli
 No cvjetna polja kud se tuđin kreće.

Ovdje nam svatko bratski ruku steže, —
 U tuđem svijetu za vas pelen cvjeta,
 Za ove krše sve vas, sve vas veže:
 Ime i jezik, bratstvo, i krv sveta.

Ostajte ovdje! . . . Sunce tuđeg neba
 Ne će vas grijat' kô što ovo grije;
 Grki su tamo zalogaji hljeba
 Gdje svoga nema i gdje brata nije . . .

Iz pjesama A. Šantića.

LJUTI NEPRIJATELJ.

Jednom sam čitao, da je gradsko poglavarstvo nekog grada naredilo svim prodavačima opojnih pića, da pod kaznom teške globe izvjesu na vratima svoje gostione ovaj oglas:

Alkohol otupljuje razum!

Alkohol ubija slobodu volje!

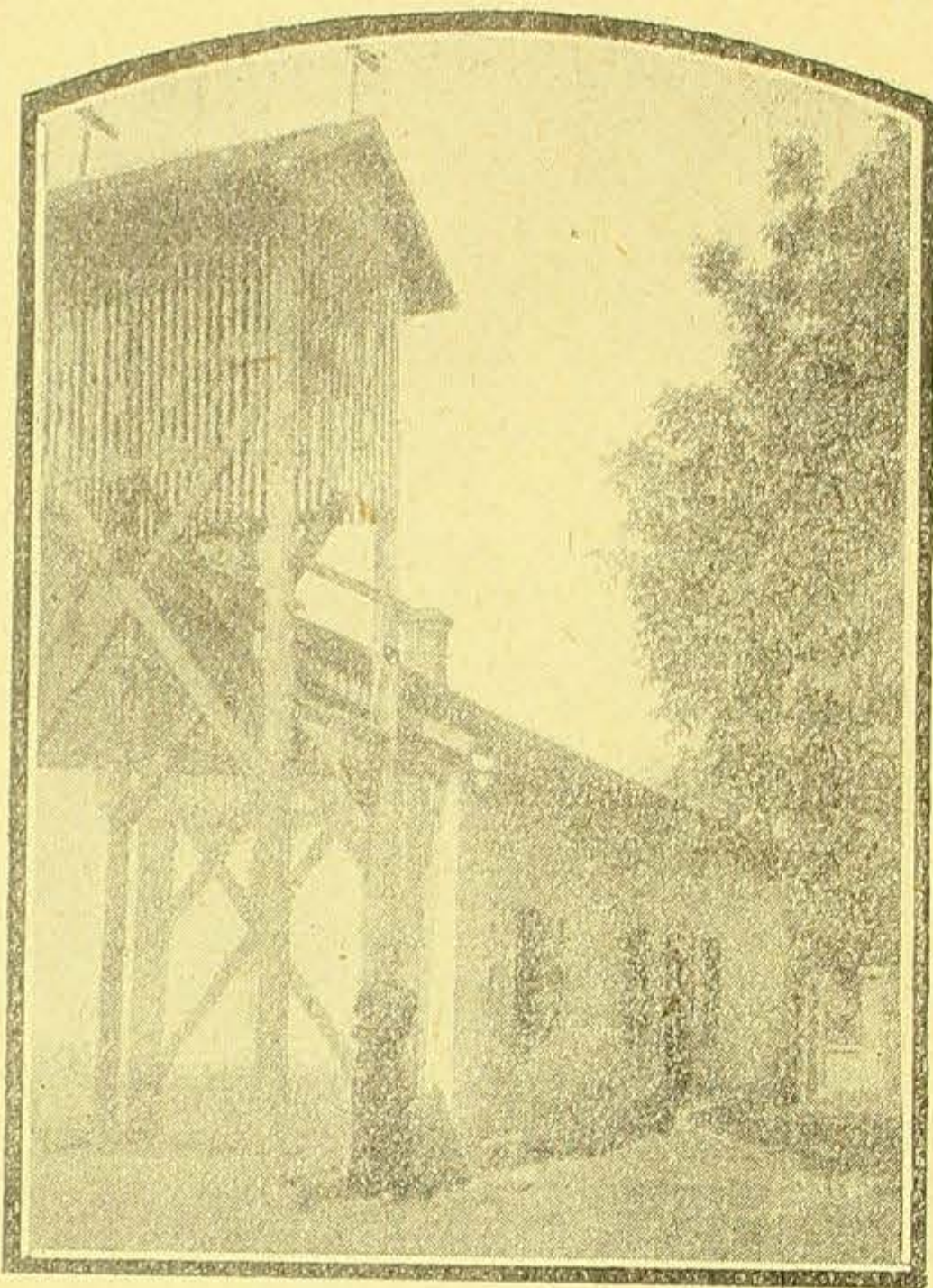
Alkohol nije hrana!

Alkohol ne pospješuje probavu!

Čovjek, podat piću, ne odolijeva bolestima!

Tijelo pijanca slično je mrtvoj lešini!

Prvo pijanstvo pruža radost, drugo podražuje živce; treće zamračuje razum; a četvrto poživinčuje čovjeka!

Provizorna franjevačka crkvice sv. Antuna u Beogradu. Sad se gradi nova krasna crkva po nacrtu arh. Plečnik-a.

dava i na kruhu i na ruhu, i na sreći i duševnom zdravlju!

Naš svijet ne će da razumije, da mu je vino, rum i rakija i druga opojna pića propast kuće i kućišta, obiteljske sreće i duševnog mira!

Čovjek od lijepe slike, kakvom ga je Svevišnji Bog stvorio, postaje nijemo živinče, koje samo sebi u obraz pljuje.

To je naša ljuta rana, to je propast naših sela i domova, to je uzrok izgubljene sreće i razbijenih glava!

Bože, kada će naš narod to uvidjeti i toga se jednom ostaviti! Oci, vi naši oci, otvorite oči, odmaknite bukaru sa usta, i rod će vam biti sretniji, a kuća blagoslovljenija!

Pijanica je opak sin; nevri jedan građanin; nevjeran muž rasipan otac!

Pijanica je svinja!

Nitko ne smije imati smilovanja s lijenčinom i pijanicom, jer su sami skrivili svoju nesreću!

Čaša vode manje stoji, a zdravija je od čaše rakije!"

Kako se i iz gornjega oglasa vidi, alkohol je i veliki neprijatelj ljudi, jer ih ubija duševno i tjelesno a gospodarski ih tjera na prosjački štap!

Kamo sreće, kad bi i naš jugoslanvenski gostioničari, već jednom uvidjeli njegovo trovanje kućnoga života, pa ga ograničili u prodaji!

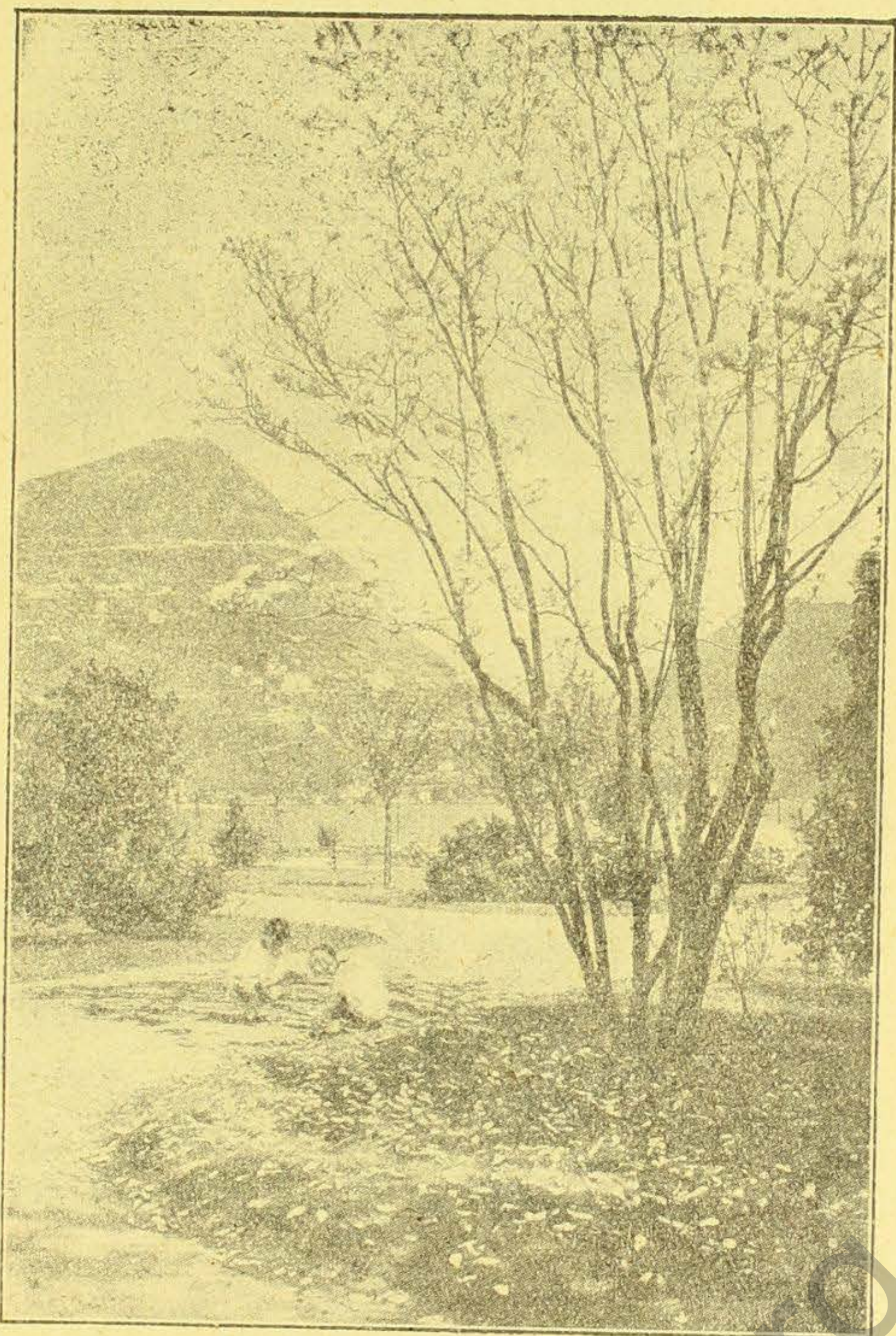
Ali kod nas je sve obratno. Mjesto gornjih opomena na gostionicama, naći ćeš zamamne pozive, i dok se jedan bogati tuđom sirotinjom, dotle tisuće nedužnih str-

ŠVICARSKI RAJ.

Jedno od najpoznatijih svjetskih ljetovališta, u koje već od najranijeg proljeća hrle gosti sa svih strana, jest grad *Lugano* u švicarskom kantonu Tessinu blizu talijanske granice. Taj mali gradić sa kojih 14.000 stanovnika ima prekrasan položaj. U neposrednoj blizini je visokih alpskih planina, a leži u nizini na čarobnom luganskom jezeru, u kraju s pravom južnom klimom. I dok se u pozadini na Alpama cakle ledenjaci, Lugano je u divnom cvatu proljeća, pa ga baš taj kontrast čini još divnijim i čarobnijim. Gosti se iz cvjetnoga Lugana uspinjačom mogu lako uspeti na gorje pokrito ledom, a onda se za kratak čas opet vratiti dolje u mirisne i rascvale parkove oko divnoga jezera.

Nije dakle čudo, da je ovaj grad, koji nam se i prema ovim slikama, sto ih donosimo, (str. 51—52), čini tako čaroban, postao stjecište tolikih stranaca željnih najdivnije proljetne prirodne ljepote, koja se doista ovdje može naći kao malogdje drugdje na svijetu. Tu se iza zime kao preko noći rađa proljeće: tratine se zazelene, drveće se okiti cvijećem, orhideje se od večera do zore raspupaju.

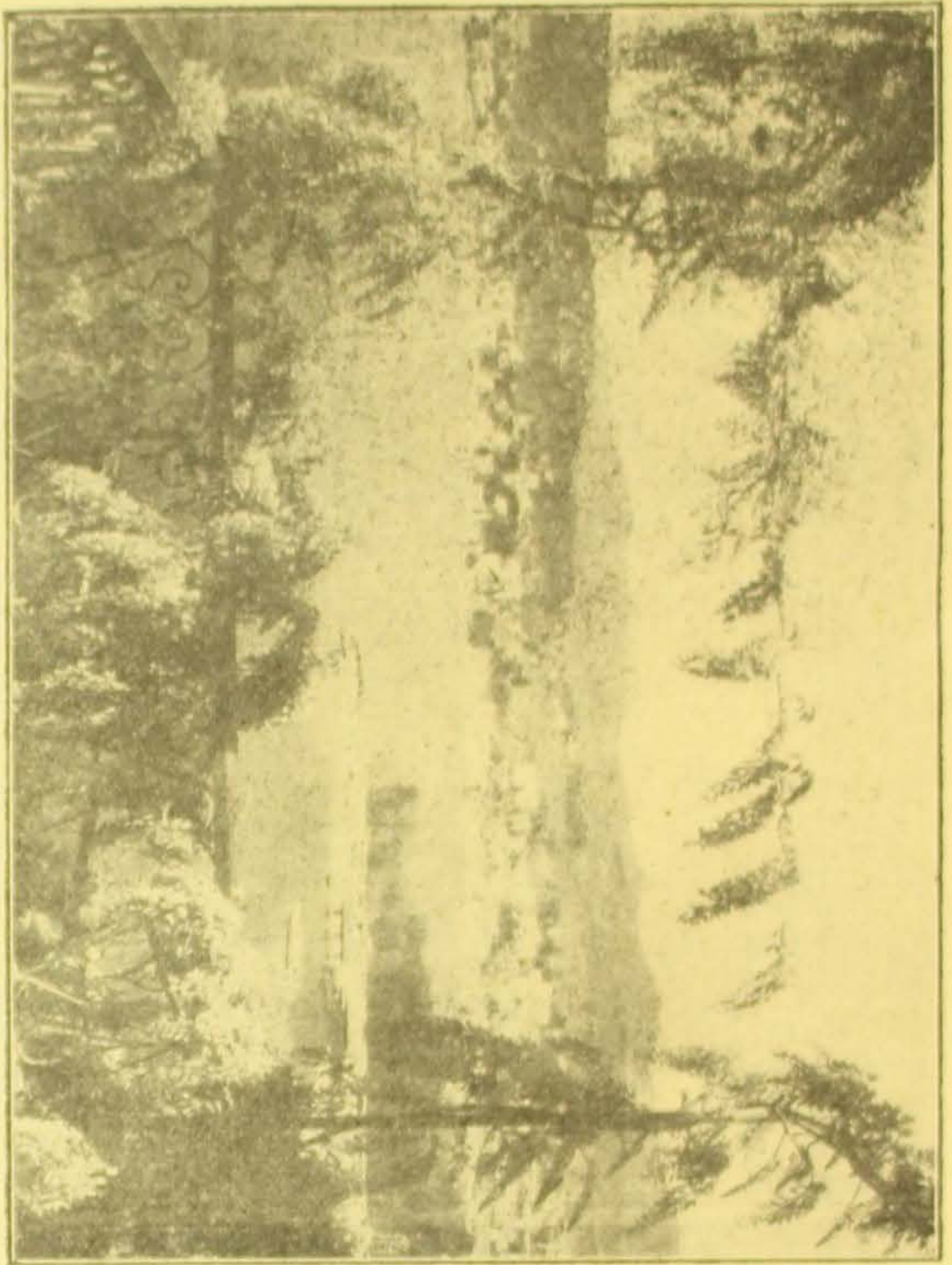
Na sve strane dolazi proljeće kao u jurišu, s toplim južnim povjearcem, koji hrli prema bregovima ovjenčanima snijegom i ledom. Ispod golih živica zamirišu tisuće ljubica, po drveću rumeni cvjetovi badema i bijeli cvjetovi trešanja, a oko balkonâ bezbrojnih divnih

Laticama cvijeća posute staze oko Lugana u Švicarskoj.

ljetnikovaca lanci čarobnih glicinija. U isti čas nastaje po kućama, koje žele da ustupe koju sobu strancima, živahna t. banost, kolodvor vrvi od hotelskih poslužnika prije dolaska koga vlaka, vrtljari su zaposleni uređivanjem parkova, a r. proljetnim čišćenjem svojih barki s okruglim pokrovom, koj

Divan pogled na Lugano u Švicarskoj u proljetnom cvatu.

goste za vrijeme vožnje štiti od sunca. A gosti dolaze iz dana dan u sve većem broju, da se naužiju ovog raja Švicarske.

Mi Jugoslaveni smo toliko srećni, da nam nije od potrebe u Švicarsku, ovakove divne prirodne ljepote ima i u našoj dr. domovini. Da spomenem samo nekoje: Naša divna Dalmacija našim plavim Jadranom, Plitvička jezera sa svojim bisernim vodopadima, prava su remek-djela Božije prirode.

SVETI KRUH.

Ni lane niti onomlane,
U davne to je bilo dane,
U pustini je vlado car;
Baš krst je bljesno prvim plamom
Nad Sofijinim divnim hramom,
Patrijar bio Mena star.

Po Carigradu puna muke
Uvijajući bolno ruke
U zoru i u kasni sat
Uroljetala je prestravljena
U staklari Jude mlada žena,
Sva blijeda kao sunovrat.

Šuš prekojuče krasnoj Hani
U strahovit oštrac dušu rani,
U omrknu joj bijeli dan:
U jedinac Joel, slatka nada,
Uzniknuo joj iznenada,
U sad ga ište utaman.

„O pločice, što abecedom
Pocrtana sva si redom
Po ruci jošte nevještoj:
Ggdje prstići su oni mali,
Što šare te su nacrtali?
O kamo ode anđel moj?“

U pisarnici Juda sjedi,
U a licu mu se kanda sledi
U rozovit neki tajni sjen;
U š rano momke otpravio
U staklarnicu ostavio
U došo, sio izgubljen.

I.

U predvečerje trećeg dana
Povratila se očajana
U neveseo pusti dom;
I vadi stvari nježnog čeda
I pred sobom ih plaćuć reda,
Po domu jeka tuži s njom.

„O čarapice, lužna mama
Oplela vas je nekad sama,
I sama u vas vezla cvijet:
O kažite mi, gdje su, gdje su,
Gdje one sitne nožice su?
Kud krenu vlat mi suncokret?“

„Od meka lana izatkana
Ti kosuljice ispisana,
Sva bijela kao bijeli krin:
Gdje srdašce je moje milo,
Bjelinom tvojom što se krilo?
Kud djenu mi se dragi sin?“

II.

On bješe mrk, a mrki ljudi
U kruh su ili jakrep hudi,
U Sredinom idu teško kad;
U Na ženu svoju bješe kivan,
U Što duh joj bio milostivan,
U Jadnika svakog pomoć rad.

Prem djevojkom ko jela vita
I lijepa bi ko Sulamita,
Tek novac njen mu bio drag;
Trgovati je vješto znao,
Bogatun žid mu kćerku dao,
I Hana prešla Judin prag.

U carstvu sad je staklar prvi,
A sticanje mu već u krvi,
Žutake brz mu kovo bat;
Sa ženom uprav sreću dobi,
Al ženi mraz u dušu probi —
Ah Juda bješe strašan svat.

Jehova? To je kup mu zlata,
A staklarnica razgranata
To Mesija mu izgledan;
Al ipak mrzi krst ko pako,
I mržnja ta mu često tako
Iz duše krišom prodre van.

I opet srca salomljena
Iz doma tapka Hana — sjena —
Na trudni, tužni poso svoj;
Poposta, gdje se oganj krijesi
Iz staklarnice. „Gdje si, gdje si,
O Joele o sinko moj?“

„Ja ovdje sam ti, mama, mama!“
Sva ukoči se poput kama —
Zar duše male to je glas?
O Adonaju, vječni Oče!
Ko bat joj srce lupat poče,
Ustrepta sva ko drhtav klas.

Sad ide van iz paklen-plama,
„O mama, mama, mama, ma...!“
S ustašca zvuči premilih;
Već cjeliva joj milo lane,
Iz pogleda mu sunce grane,
Njoj s oka teče potok tih.

Veselja vrisak svijet razabra,
Sve susjedstvo se u tren sabra.
Dječarac reče: „Tako čuh
Drugare, pa sam i ja htio
Za ostalima, gdje se io
U kršćanskome hramu kruh.

„Zar tom da svijet se klanja cije
Kog djedovi nam razapeli
Ko varalicu opasnog?
Zar narodu nam slavnom, staro
Da „gorim“ budu gospodarom
I kukavan im raspet Bog?“

Raspelo gdje god opazi li,
Iskrevlji se, s bola cvili
I previja se kav crv;
Na svećenike otrov grca,
Iščupat svima rad bi srca.
Iz živih srca pit im krv.

U pisarnici sada sjedi
I s groze neke sav se ledi
Osluškujući ženin plač.
Zar nestalog mu čeda žao?
Sad očajano sobom gleda,
Sad iz oka mu sijeva mač.

III.

Odakle glas je? Iz visine?
Iz podzemlja li? Iz daljine?
„O sinko moj, o sinko moj!“
„Ja ovdje sam ti, mama, mama!“
O Bože oca Abrahama,
Pomozi majci nesrećnoj!

U času prhnu, tako reći,
Put veljih vrata strašne peći
I drmnu njima kao div,
I survaše se gvozden-vrata:
U žaru eno njena zlata,
Sve pljeska, kliče, skače — živ

IV.

Ušuljo sam se tajno, mama,
Od svijeća ondje sve ti plama,
I kakve pjesme, Bože moj!
U bijelu čovjek uz sto bijeli
Na kraju dobri krušac dijeli
U usta djeci malenoj.

Baš nitko nije gledao mene,
Svim bile oči oborene,
I svaki bio tako tih.
Ko sunce, mama, bilo lice
U susjedova Andrijice,
Dok išo ruku sklopljenih.

Ko oni i ja pridoh tako,
Na jezik neko perce lako
Položio mi čovjek bijel.
O, odmah sam ti, mama, znao,
Da Bog to sebe meni dao,
Od radosti sam sjao cijel.

Kod stupa skrih se blizu zida,
Da ne spaze drugari „žida“,
I tiho, tiho stajah tu;
Tu pružala mi ruke obe
Sa zida Gospe žarke robe,
Ja moleći se gledah nju.

Kad krenuh, već i podne nasto,
Pred staklarnicom tatu sastah.
On reče: „Ti si mamin sin —
Kud nosio si novac, kaži!“
Nebeski Otac mrzi laži,
I ja iskazah čitav čin.

Tek počeh, a on gnjevom skoči
Ružne su mu bile oči,
A kad mu kazah napokon,
Da dobio sam dragog Boga
Kod bjelog stola kršćanskoga,
Tad to već nije bio on.

Za priče neko muno dvorom.
Za staklarnicom našli zorom
O gredi visit Judin lik.
Sa majkom Joel krstio se
U vječno žedan Božje rose
On posto Kristov svećenik.

U bijesu svome širom svijeta,
Ko nigda evo danas lijeta,
Već svuda ga je prepun zrak.
Ko nigda danas otrov štrca,
U bezbrojna je veće srca
Ugnjezdio se njegov mrak.

Na usta mah mi metnu ruku
I odvuče me nalik vuku,
Zareža peć ko strašan pas;
Ja ne znam, što to zbi se sa mnom,
Tek vidjeh Gospu s robom plamnom
Gdje prihvaći me u taj čas.

Anđelci vili zlatna krila,
Sa usta im se pjesma lila
I išla do dna srca mog,
A sjali svi su kao lice
U susjedova Andrijice
Od onog Kruha presvetog.

Kad Gospa dobra mene primi,
Sa smiješkom grudi poljubi mi
I pričat uze san mi zlat . . .
A kad mi srce jela htjede,
Golubvk bijel mi na dlan sjede
U kljunu noseć medni sat.

Još Gospa reče: „Joel jednom
Mom Sinu bit će slugom vrijednom“.
I zagrlj me odlazeć.
Ja ostadoh u cvijeću žutom,
Dok ne pukose vrata u tom,
Kad ozvah se na tvoju riječ,“

„O Djevice, Bogorodice,
Nebeska Majko, zaštitnice!“
Na koljenima kliče svije
A Hana diže k nebu oči,
I radosnice suze toči
Na sinka, Božji suncokret.

V.

Ko djeca Božja živjeli su
I poslala ih zemlja k visu
U vječni grad na rajski pir.
A Judin duh se udilj vrze
I skuplja zemljom sve, što mrze,
U vječnoj mržnji ištuć mir.

Al zalud on se vijekom kini.
Zaludu svi mu kleti čini,
Sve sile, varke, jed mu vas:
Dok bude zemljom Kruha sveta,
Tajnenih bit će suncokreta,
I raspeti će vladat Spas.

Spjevao Milan Pavelić.

PRVA KRAĐA.

I.

Mater mi dozvolila, da idem sa Đurom, komšinskim sinom. Njemu je bilo 16 godina a meni 6. On je čuvao svinje, nekih 20-ak komada. Naših je bilo troje, među ovima. Ginuo sam za poljem. Ujutro istjeramo svinje, čak pod Kiš-salašku šumu; na strniku. Strnika obrasla travom; trava miriše, Bože, kao život, kao sreća. Rosa trepti po njoj, i smije se, kao milijun malih sunaca, i prelijeva se u sunčanom svijetlu u sto boja, a one pjevaju i igraju po svem polju i nadmeću se sa ševom, koja u visini klikće suncu i toploti i cvijeću i svojemu gnijezdu, koje se krije pod visokom travom mrginjskom. Tada sam prviput osjetio Boga, stvoritelja. Kada sam došao sebi opojen od sunčeva svijetla, od milijun treptećih boja, od ševina pjeva, od omamnog mirisa cvijeća, trave i zemlje: pogledam i dalje, i vidim šumu Kiš-salašku, koja je odvojena od naše strnike dubokim jendekom, vidim spahinsku njivu, koju oru sa deset plugova, a svakoji sa 2 rala. U jarmu po 8 volova, rogovi im od hvata, a na povrhu rogova kugljice, da nebi koga osakatili sa velikim rogovima. Volovi polagano koracaju, drljajući stražnje noge za sobom; plug se uriye u zemlju, žile od biljki pucaju, zemlja šušti i osiplje se, kao suva tarana; za plugom nastaje dva nova kajiša i jedna duboku brazda. Dno brazde sja se kao smola. Iz te će zemlje niknuti pšenica, a od nje će biti slatki krušac svagdanji.

Oči moje u svu šir otvorene gledaju ova čudesa i kroz njih siplje radost života, da i nesvjesno slavi Gospodara života, Sve-mogućega.

Iz moga posmatranja trgne me glas Đurin:

— Stipane! Ručati!

Ja se okrenem, i vidim svinje kako su se porazmještali odmah do puta, gdje je trava najmasnija i najslasnija, vidim Đuru, gdje prostire na obalu drumsku svoju kabanicu, iz rukava vadi svežnjić, jedan, pa još jedan, odvezuje i sjeda uz kabanicu. I ja se požurim i sjednem s druge strane, skinem šešir i prekrstim se. Ja zagrizem u komad kruha, a iz usta mi sve štrca glad, kao mlijeko iz nabrizgala vimenakravjega. Ja jedem kruha a Đura kruha i crnoga luka. U mome kruhu kao da sam osjetio slast šećera. Međutim motrim na sve strane. Rose nestaje, nestaje i trepeta,

ručina nas, neka vlažna zapara, opkoljava, predamnom jatance mravi, trude se da odnesu mrvice, koje su otpale od našega kruva. Malo dalje žuri zelena bubica, vrteći desno, lijevo, kadagod dođe lo veće ili dublje zapreke.

Đura me ozbiljno opomene:

— Koji prije pojede, taj će od onoga otimati!

Ja se požurih i uspije mi da posljednji zalogaj zagrizem zajedno sa Đurom. Malo poslije pokaže mi Đura u jendeku, duž drumu, kupinjaču i upozori me, da je to za jelo. Ja okusim modrikaste crne jagode i dopade mi se. Kad sam već jeo do volje opazim, da su mi prsti, a po svoj prilici i usne rumene od kupinova soka. Padne mi na pamet, da bi mogao da s njome ofarbam bičalje. Imao sam nov bič kožni pleten, sa „šalangovima“. I bičalje, strukarski izrađeno, još se bijeli. Ofarbam ga kupinjačinim sokom i dobijem bičalje višnjove boje na bič — bez švigara. A ja bi da „pucam“ ... U Đure je bilo pri bičalju među šalangovima i dva i tri švigara, al to nisam smio da diram jer nisam ni mogao, jer je on svoj bič uvijek vukao za sobom.

— Alaj Đura, daj meni jedan švigar!

— Kako nebi! Idi pa iščupaj!

— A gdje ću da iščupam?

— Eno, iz volovskog repa!

— E, kad će me vô probosti!

— A, neće ni znati. Nego, neka te orači ne vide, jer će te oni zato navoštiti.

Dobro. Sad znam. Kad su i orači sjeli da doručkuju, volovi poigrali pa stali da priživlju, ja se dotuljam kod jednog zdravo repatog i stao da vrebam. Kad vo omahne repom, od muha, ja se primaknem,

da iščupam švigar, ali prije nego ću namotati strunu na prst, on me opet mahne repom. Tako sam triput probo, uzalud. Vo misli, kad je samo motuljam, da je muva, pa se brani. Jedared sam dobio i proreko — nosa. Četvrti put, već vješt motanju, savijem strunu oko prsta i trgnem. Zatvorio sam, međutim oči, ako vo đipao pa me probi, da bar ne vidim smrt svoju. Ali vo nije đipao, ni maknuo repom, samo je malo oštrije mahnuo repom. Valjda je mislio, da je neki takav krupan obad zabo žalac u njegov rep. Tako se ja dotuljam do nogoh struka švigar i opletem ga, pa ga metnem na čapov. Đura mi prorezao čapov na vrhu, da mogu da pričvrstim švigar.

Odmah sam probo: hoće li da puca. Omahnem bič oko glave, i odmah puknem, i iz šume čuje se krasan odjek. Goveđa struna još jače „puca“ nego konjska.

Subotičke djevojke u sub. bunjevačkoj narodnoj nošnji prije 30—40 god.

Međutim čopor naših svinja dođe bliže kukuruzima, zamirišu im kukuruza i matora Kara umakne. Moj bi bio posao, da ih odvratim, ali pošto su tu bili i volari, Đura sam potrče, da svinje što prije odbije iz kukuruza. Tako je vješto potrčeo kroz kukuruze, da je, kad je došao „na tanju“ stao kod kabanice, a ispod košulje spusti se tri zelena klipa kukuruza. On to vješto spremi u rukav svoje kabanice i pozviždi, kao da se nije ništa dogodilo, Ja sam sve motrio i vidio.

Uveče sam pripovidio materi, šta sam vidio od Đure. Ona mi je svjetovala: da ne probam ništa uzeti, što je tuđe.

— A je li i kupinjača bila tuđa? Pitam ja.

— Ne. Kupinjača je pored puta, ona je svačija, pa i tvoja.

II.

Sutradan nisam mogao sa Đurom „za svinjama“. Trebalo je čuvati novu taranu od vrebaca i od kokošiju. Na podne, dok je mater sa majnom djecom užinala, ja pod izlikom da „nisam gladan“ — bilo je s paradičkom, a mene sa čorbom od paradičke da odvijate na kraj svijeta — odem pod odgradu, što nas dijelila od komšinske bašče. Na ogradu se popela dugačka vriježa od tikve. Veliko njeno okruglo, vidnozeleno lišće sada se je nemoćno „oprostilo“, kao da vene. To ljepše su se isticale krupne, već bjelucaste tikve. Kao da ih kogod ponavišao na uvehlu vriježu. Sunce je peklo, da se spržiš na njemu. Ja pogledam unaokolo. Nigdje ni žive duše. Znao sam: i komšini sada sjede za zdjelom. . . . Da je meni jednu od tih lijepih, formastih tikava . . . Samo jednu. Tu ima i pedeset . . . Komšija neće ni poznati, da je manje. A i netreba mu tolika tikva . . .

A ja bi je lijepo očistio, namazao slaninom, da pocrveni, kao kožni bič; izvadio bi iz nje sjeme, na godinu posadio, pa bi i ja imao tikava puna lotra . . . Onda bi komšiji vratio njegovu jednu. On bi se još radovao; mislio bi, da je u poklon . . .

. . . E, ali to nije tvoje! Da ih komšija sve polupa i baci na đubre: njegove su. A tvoje nisu. Ne smješ da uzabereš nijednu . . .

— A kako je Đura uzabrao 3 klipa kukuruza. Kako mi je kazao, da uščupam švigar iz volovskog repa . . . On kukuruz kući, ispurio, pojeo, pa ništa . . . A tikve sve se smiju izmed svehloga lišća . . . Popnem se na ogradu, spopanem jednu i povuc. Sva se vriježa povukla, a tikva neće od vriježe. Uzmem drugu. Ni ta se ne kida od vriježe. Tada se prignem i sa mojim skoro izraslim novim zubma pregrizem držak i — tikva je moja. Skočim sa ograde i bježim, kao da me kurjak goni. Nisam smio da odnesem tikvu kući. Vidiće mater. Sakrio sam je u „šenflik“. Kad se je mater zaposlila uzeo sam tikvu i uzneo na tavan. Neka dozrije.

Prošlo je tu lijepo vrijeme. U oči neke svetkovine, Mala Gospa, šta li. Kaže mi mater:

— Idi na tavan, skini mi svileno sito.

Ja na tavan. Vrata tavanska iznutra, za kućni vrati.

Pod listvama šavolj pun vode. Prvi mi je posao bio, da vidim je li zrela tikva što je ćućila za odžakom. Zatremem tikvom, špice zvrče. — Dobro je. Zrela je.

Tikvu u jednu, sito u drugu ruku, pa ću na listve. Kad metnuh nogu na prvu pričagu, izgubim ravnotežu, i skrndavam se sa listava. Padnem na šavolj i o rub šavolja udarim nos, baš sedlo, hrskavicu. Tako sam se udario da mi se mrždavac smrskao i upo u jednu liniju sa dvije jagodice. Na lupu ispade mater u kujnu i vidi: sito se otkoturuškalo pod odžak, tikva leži u sto komada, a mene oblila krv.

Mater je odmah bila načisto, šta se je dogodilo. Prije svega me je strašno izmlatila prutom, koji je uvijek bio u ćoši za vrati: svet i netaknut, kao kraljevsko žezlo. Onda me je oprala i vidila, da sam nakažen. Rekla mi je:

— Neka te taj slupljeni nos sjeća uvijek na Božju svetu zapovijed: „Ne ukradi!“

Moj nos i danas slupljen i nakazan a Božja zapovijed se i danas osvećuje na onima koji je krše:

„Ne ukradi!“

P. B.

MLADEŽ I KNJIGA.

Jako veliki postotak roditelja nije moguće ni pomislilo na veličinu baš toga pitanja, pa ipak je to u svojoj suštini od neprocjenive važnosti.

Ne pomišljaju jadni roditelji na posljedice, koje mogu stići njih i njihovu djecu, a samo radi toga što se nije obratilo dovoljno pažnje na lektiru, kojom se služe njihova djeca.

Vrlo često i oni roditelji, koji su najuvjereniji, da svojoj djeci čine dobro, je ju tobože čuvaju od hrđavog društva nastojeći, da ih izoliraju od perversnih i sablažljivih razgovora, — kako i ne bi: ta mogla bi se djeca pokvariti — na drugoj strani otvaraju širom vrata još većem neprijatelju duše, neprijatelju, koji će ju sustavno uništiti, koji je u stanju, od tog čuvanog i nježnog djeteta, učiniti najrafiniranijeg lopova, a taj neprijatelj nije nitko drugi nego: hrđava lektira.

Pojavi li se u mjestu neka zarazna bolest, to će svi roditelji, koji ma najmanje osjećaju ljubavi prema svojoj djeci, budno paziti, da se ne bi njihovo mezimče nesretnim slučajem zarazilo, umrlo; na drugoj opet strani isti ti roditelji sami

Mali Somborac u bunjevačkoj narodnoj nošnji iz okolice Sombora.

unose zarazu u svoj vlastiti dom, daju u ruke vlastitoj djeci, neka uživaju iz vrča napunjenog otrovom, koje ne će uništiti odjednom nego će vremenom od njih načiniti duševne bogalje, bludnike, zločince, samoubojice.

Može li biti strašnijeg čina, strašnijeg zlodjela, nego li ovo, koje roditelji mnogo puta, nesvjesno čine nad svojom djecom?

Ne može — i opet, biva!

Ne treba misliti, da je ovo, što danomice čitamo u raznim dnevnicima, tjednicima, časopisima, knjigama o temama različita sadržaja, kao: bludu najperversnijega značaja, samoubistvima, zločincima — o drugom naše novine i ne pišu — tek tako slučajno.

Ne, ima to svoju uzročnost.

Pitanje je samo: zašto je baš lektira danas najaktuelniji razarač, najmodernija guba.

Lako svatljivo.

Prošli rat je nizom od 4 godine stvorio svojim po prirodi, destruktivnim radom neku vrlo labilnu i bolesnu psihozu, kojoj neobično gode senzacije, a spekulativne težnje današnje štampe, da izrabe priliku upravno eruptivo izbacuju senzaciju za senzacijom, objeručki prosiplje otrov i truže, kuži — da tim opet uliže puteve i stvori nov materijal za svoju najgoru, najstrašnju, najbrutalniju misiju.

Zaviriti u takav jedan vašarski časopis ili roman je zaista odvratno, ali sam jednom prilikom ipak prevrnio stranice neke od ovakovih knjiga, kojom se zanima i služi gotovo 50% današnje mladeži — i šta? Teško je reći: snašao i obuzeo me takav osjećaj, kao da sam se snašao u zatvoru, u grobnici, gdje je trulež, raspadanje, smrad — smrt . . .

To su stranice nakrcane sadržajem najgoreg bluda, a te čitače u vremenu puberteta, mahom ruše; tu su precizno sa nevjerovatnim kombinacijama izvedena zločinačka djela krađe, umorstva, nejrafiniranijih svjetskih zločinaca; tu su najširim detaljem opisana ubistva i samoubistva i prikazana kao najherojskija djela i t. d.

Ima li, dakle, boljeg rasadišta za duševnu i tjelesnu sirotinju, bogalje, žrtve bluda? Ima li bolje škole za spremanje kandidata na vješala? Ima li bolje podloge i izvora opet za — štampu?

Nema i ne može biti!

A vi roditelji, promatrate ovo stoičkim mirom, Kupujete za vlastiti novac najljući otrov i donosite ga u vlastiti dom ili dozvoljavate djeci neki oni to čine.

Pitat će sad tko od nas: E dobro, a sad što je u smislu čitanja za djecu pristupačno, a što nije? To baš i jest predmet o kojem sam se odlučio na pisanje, no prije nego počnem i pređem na stvar osjećam nužnim istaknuti pedagoški princip: Zabavi svijest uzgajanika onim što od njega tražiš.

Pa to nam i iskustvo govori.

Promatrajmo seljačko dijete Ono najrađe u ruke uzima bič, vile i sjeda u kola, jer su to radnje, koje njihovo oko danomice promatra.

Drugo je kod djeteta, uzmimo, nekoga stolara. Ono rađe uzi-

ma blanju da njome uglača ili dotjera neke predmete. I opet neposredni uticaj okoline.

Hoćeš li dakle, da ti dijete postane valjan zemljoradnik, vodi ga svaki dan na njivu; turaj mu u ruke ralo i motiku; daj mu potrebno teoretsko znanje — i ono u krugu stečenih spoznaja ne će ni pomišljati, da bi moglo što drugo biti nego zemljoradnik.

Želiš li naprotiv da dijete odgojiš za ambicioznog ratnika, a ti mu daj od malena sablju, pušku; oduševi ga kojom prigodom sa ratišta — i dijete će pokazati mnogo uslova za vojnika.

Adekvatno je to i kod upotrebe ove ili one lektire, samo intenzivnijim uticajem, jer pisana stvar djeluje mnogo snažnije od prosječne okoline, pošto je građa u knjigama mnogo dublje prikazana i obrađena — bar više nego to čini — kako rekoh — okolina.

Dospije li prema tome djetetu u ruke koja loša knjiga, postoji mnogo vjerojatnosti, da će ono usvojiti dispoziciju za, bilo u kojoj formi pokvarenog čovjeka, dok naprotiv zabavi li se uzgajnik sa sadržajem knjiga visoke moralne i estetske vrijednosti — vjerujem — postat će čovjek!

Sad nastaje potreba određenijeg pitanja: a šta ćemo pružiti mladeži da čita? Na ovo nije tako lako dati određen odgovor i nemoguće je precizirati, jer to određivanje zavisi od psihičkog dječjeg razvitka — njegovih godina.

Dašto, da neću preći, a da ne spomenem kako na dušu dječju veoma povoljno utiču životopisi velikih ljudi. Neobično su preporučljivi razni putopisi puni estetike, a naročito ako su u vezi sa predjelima naše domovine.

Preporučljive su osim toga kulturne povijesti raznih naroda. Nadalje sva ona djela koja utiču na čeličenje karaktera, kao na pr.: Ulomci iz života i djelovanja pojedinih svetaca, djela Unrdena, Smiteša, Uschterlinch i dr.

Čini mi se zgodnijim umjesto nabrojanja uopćiti i kažem: Treba osobito pažnju navraćati člancima religioznog, kao i estetsko etičkog sadržaja a osobito plodovima narodne književnosti ili djelima književnika i pjesnika, koje narod rado čita, (Kačić Reljković) ono dakle, što je duši dječjoj najbliže, najrodnije i najkorisnije.

Završujem i velim: roditelji koji ne vode računa o tom što im djeca čitaju i nijesu roditelji; bolje, oni su njihovi — često najljući neprijatelji, jer njihovom krivnjom u mnogo slučajeva ruše se karakteri i postaju duševni bogalji, lutke društva, egzemplari pohote u strasti, jednom riječi duševni mrtvaci, za koje nam je više žao nego za mrtvace fizičke, jer ovi su društvu ne samo beskorisni nego u mnogo slučajeva znatno štetni.

Zato hoće li roditelji da uzgojite ljude, a vi strogo vodite računa o upotrebi knjiga vaše djece, jer imajte uvijek u vidu: loše štivo je opasnije od najopasnije bolesti i najopasnijeg neprijatelja.

Budete li pak shvatili potpunu važnost ovoga predmeta, prema njemu postupili smijemo se nadati da će od vaše djece postati ljudi — a to se od njih i traži.

P. D.

NESRETNI LUKA.

(SEOSKA PRIPOVIJETKA.)

- Kuda ćeš Luka? — pitali ga seljani, a on ni odgovora.
- Ideš u varoš. Je li?
- Aa. Zatvorili bi me, — zavrtio bi on glavom.
- Nego kuda?
- Šio vas briga, — odgovorio on i pošao dalje selom.

Bio vam je to čudnovati stvor. Ljudi govorili, da mu manjka jedan kotač u glavi. Dakle da je luckast ili, kako su oni govorili, „šiknut“. I cijelo ga selo, i ne samo naše, već i ona ostala okolišna poznavala samo pod imenom „šiknuti Luka“. Bio je na zabavu čitavom selu, a osobito seoskoj djeci, koja su upravo uživala, kada

Najveće jaje na svijetu.

Nekoć je na Madagaskaru živjela ogromna ptica, mnogo veća od noja, visoka oko 4 metra. Sada je nađeno njeno jedno jaje, koje je 32 i po centimetra visoko, a 22 i po cm. široko, te je to najveće jaje za koje se dosad zna. U njegovu ljusku može stati 8 litara vode te je šest puta veće od nojeva jajeta, a sto i pedeset puta veće od kokošnjega. Jedno takvo jaje prodano je u Ameriku za 60 hiljada dinara.

— Što je? — zaviče učitelj, kada se bio toga tužakanja i zazivanja naslušao.

— Luka Octenjakov ima šklocu, pe mi sa neprestano grozi, da će me zaklati . . .

— Luka, van! — zapovjedi učitelj.

Luka se pokunjo i otsmucao pred učitelja.

— Gdje je nož?

Luka šuti.

bi se gdje na njega namjerali. Bilo e tada graje, hajke i smijeha. Taj je šiknuti Luka imao nekoć i roditelje i sestru, samo je već davno, što su poumirali Otac mu bio pijanica bez primjera, a tako i mati. Nije se trebala stidjeti svoga pijanoga muža, Ljudi su u selu govorili, da je pijanstvo roditelja prošlo Luki u krv, pa da je od toga šiknut. I moglo lako biti.

U sedmoj su ga godini upisali u školu. Gospodin se učitelj nije baš previše veselio takovomu đaku, kao što je bio Luka. Dosta mu je pravio neprilika ono malo vremena, što je polazio pučku školu. Nije svršio ni dva razreda u četiri godine. Nije mu išlo u glavu.

Jednoga je dana donio u školu sasvim novu „šklocu“, pa ju je zacijelo vrijeme obuke vadio, otvarao i grozio se njome sudrugu, koji je do njega sjedio, da će ga zaklati pokazujući neprestano nožem pod vrat.

— Molim gospodine! — pištao je mališ neprestano.

— Gdje je nož? Daj ga ovamo!

— Nemam ga, — lagao dječak.

— Ima ga, ima u desnom džepu, — pištao onaj mališ, njegov susjed.

Gospodin učitelj pretraži džepove Lukine. I zbilja! Luka sakrio neobičnom vještinom nož u potstavu svoga kaputića.

— Ovaj nož ću ja dati tvomu ocu, — reče učitelj, — i da mi ga više na nosiš u školu, jer ću te naučiti pameti! Još ćeš, nesretniče, koga izbosti, pa eto najveće nesreće. Sada idi na mjesto, pa se primiri!

Luka ode u klupu i sjedne na svoje mjesto. Primirio se, ali ne za dugo. Kipjelo u njemu, i on nije mogao da oprostí svomu suučenicu, što ga je prijavio.

— Joj, gospodine! — drečao i opet onaj mali.

— A što je opet s tobom?

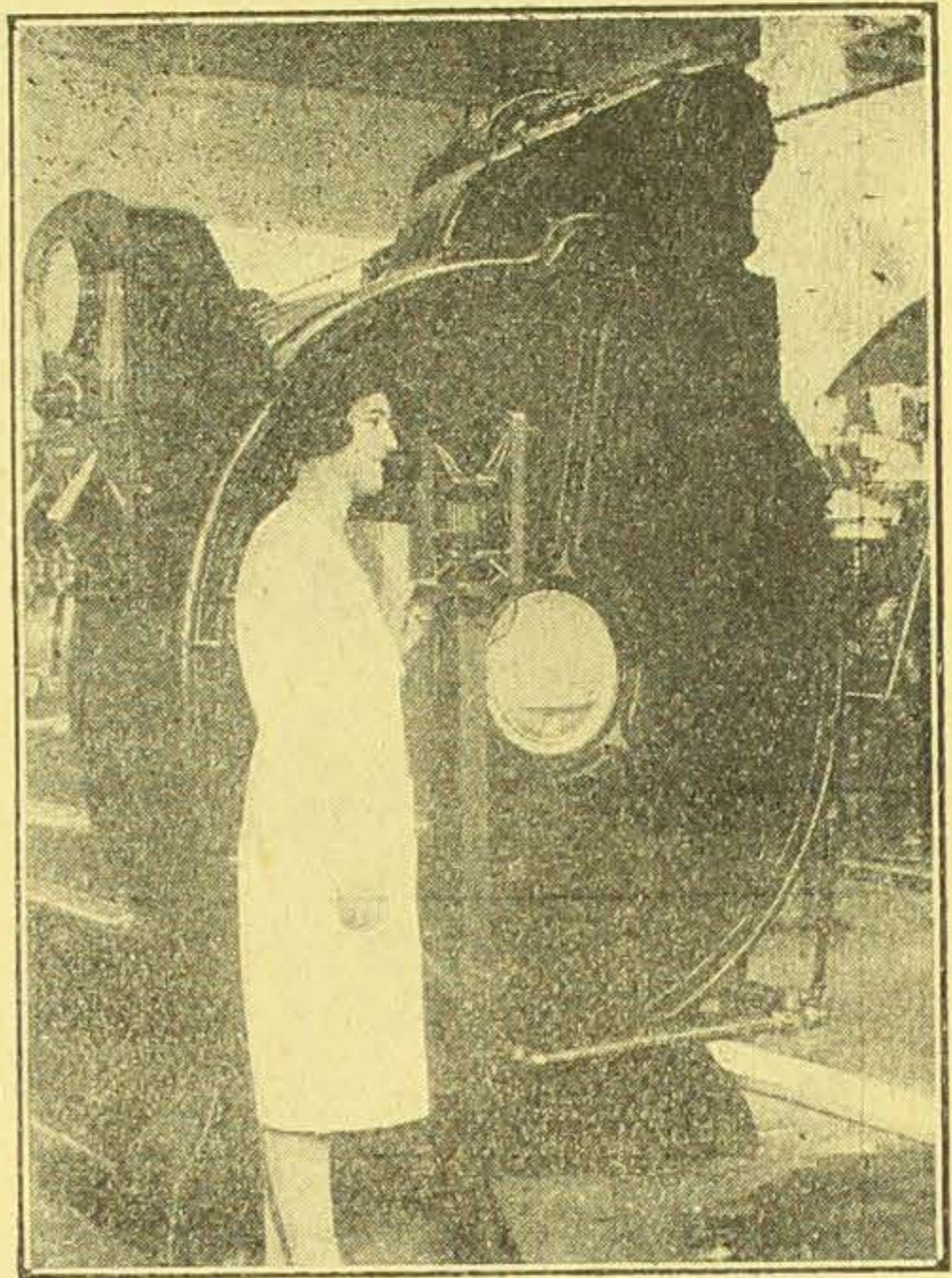
— Luka me bode iglom.

Gospodinu je učitelju to već dozlogrdilo, primi Luku — ne baš najljepše — za ruku, sabere mu knjigu i pločicu u torbu, a u ruku mu zatisne šeširić, pa š njime na vrata . . .

— Idi kući, — reče mu, — i da mi više ne stupaš ovamo! Ne ćeš ti moju krv ispijati!

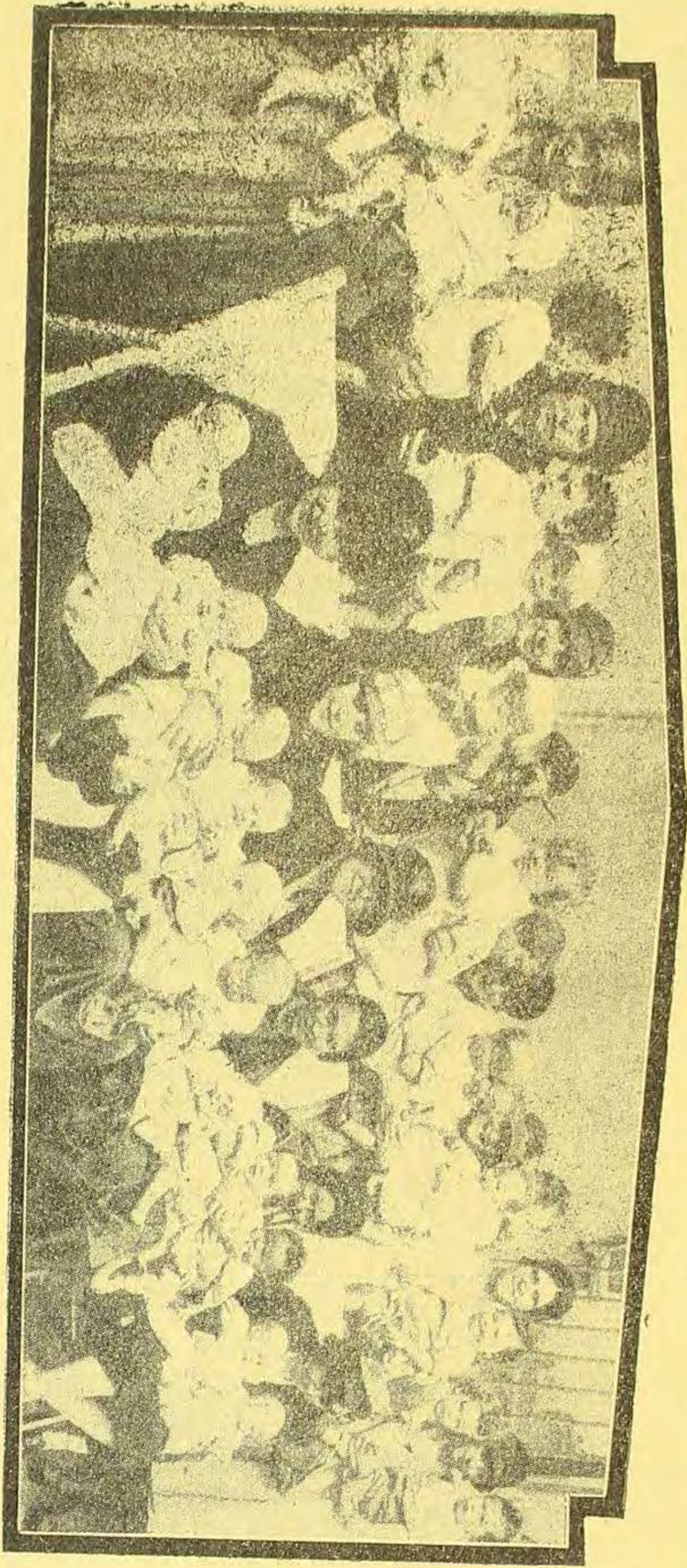
I tako se Luka Octenjakov zauvijek rastao sa školom. Njegovim je odlaskom bio u školi sasvim drugi red i mir. A Luka je odsad živio bezbrižno. Potepao se selom, krao po kokošinjacima jaja i nosio ih seoskom kramarčiću za duhan i šećer. Pušio je strastveno. Kad bi se susreo s kojim seljakom, koga je znao, da ima duhana ili bagoša, tako ga je dugo napastovao, dok mu ne bi što pružio. Često puta bi i platio to svoje zanovijetanje. Suroviji koji seljanin ošinuo bi ga bičem ili štapom. „Idi nesrećo“, — rekao bi, — „nije za te duhan!“ A Luka bi malo zajauknuo, primio se za ono mjesto, gdje bi pao nemili udarac, pa opet zaboravio. Baš je bio debele kože taj Luka. Cijelo je ljeto bio veseo, ali ne onako kao drugi pametni ljudi, već onako po svoju. Čim bi osvanulo ljupko proljeće, Luka bi zbacio sa sebe svoj otrcani izderani kožuh pa hodao samo u gaćama i rastrganoj zamazanoj košulji. Ni prsluka nije mario nositi. Bos je bio uvijek, tek za najkruće zime navukao bi na noge nekakve poderane opanke, iz kojih su mu provirivali znatiželjno blatni prsti.

— Ej Luka! Zar možeš bos izdržati na toj zimi?

Električni stroj za pranje koji na glas „naprijed“ počne raditi, a kad vikneš „stoj“, onda stane.

- Aha!
- I ne zebe te?
- Aaa.
- Baš ništa!?
- Aaa . . .

Izložba dojenčadi u Londonu.

I ljudi se čudili tome bijedniku. — „Da ide koji od nas tako“, — govorili oni međusobno, — „već bi se davno nahladio i otišao pod ledinu, a gle ovomu ništa!“

Ljeti mu opet nije bilo premca. Vas bogoviti dan sjedio u kakvoj mlaki za selom poput žabe i pario se na žarkom ljetnom suncu. Već je bio i pocrnio ko Arapin. Ali to je njemu bilo svejedno. Njemu je bilo ugodno u onoj zablacenoj vodi. Besposlena su se djeca u kratkim gaćicama ili dugim košuljama kupala obično oko bare, u kojoj bi se kupao Luka, pa su ga bockali.

— Luka žabec . . . Rege, rege, rege . . . Kvak, kvak. Luka žabec . . .

— Pa neka sam! — odvrćao on bezbrižno, mazao se i dalje blatom, pa sjedio u vodi. Prolazilo i ljeto, dani bivali hladniji, ptice selice spremale se na daleki žarki jug, a šiknuti Luka ostao uvijek isti. Tek onda, kada je pao prvi snijeg, Luka bi postao nujan i žalostan. Nestalo zelenila, drveće bilo golo, a zima ujedala za nokte. I Luka je žalio za čarnim

proljećem, žarkim ljetom i plodnom jeseni. Dosada mu je bilo lako. Ljeti je bilo jagoda u šumi, a u vodi riba i rakova, koje je on na ugljenu pekao; u jeseni opet grožđa, šljiva i ostaloga voća, pa se

živjelo veselo, živjelo se bezbrižno pod vedrim nebom na mekanoj travici u čijemgod šljiviku . . . Ali što sada? No Luka se s ono malo pameti brzo domislio. „Ima još sjenika u našem selu“, — govorio on, — „pa lako meni!“ Pa tako i bilo. Noć dvije prospavao bi kod jednoga, pa onda kod drugoga i tako zaredao cijelim selom. Ujutro bi ga našli na sijenu, kako slatko hrče. Ljudi mu nisu toga baš ni branili. Bojali ga se, da u svojoj ludoj osveti ne zapali kome kuću ili štagalj, pa eto cijelom selu najveće nesreće. Smušenjaka bio bi kadar sve počinuti.

O pokladama su bili redovito svake godine po koji ti svatovi u našem selu. Luka nije smio izostati. Već na po puta izišao bi im ususret, jujukao, bacao uvis poderani šešir, valjao se po zemlji i pljeskao dlanovima . . .

— Samo veselo, Luka! — vikali jogunasti svatovi.

— Aha, veselo! — ijujukao on i dalje.

— A kad ćeš se ti ženiti, Luka?

— Aa, ne ću ja žene!

— Ne? A zašto? — pitali ga dalje i smijali mu se.

— Zato.

— No zašto?

— Zato.

I to je bilo sve. Više nije htio da govori, već je samo uz ciličegeda pomamno plesao, jujukao i pljeskao dlanovima . . . Kad su mu se dosita nasmijali, dali bi mu obično i piti i pušiti, i to toliko piti, da su ga posve opili. Tek sada mu se razvezao jezik, i on bi bulaznio i brbljao svašta bez glave i repa. A to se pustim ljudima tako sviđalo, da su se sve savijali od smijeha. Pravili iz nesretnika još veću ludu, nego li je i bio . . . Djeca, ko i druga djeca, znala bi ga i štapom durnuti, klopiti ga koji šeširo, koji dlanom, a on bi samo onako pijan i omamljen od duhana vikao. „Čekaj, čekaj!“ — pa se digao teško sa klupe ili s poda, zaletio se za djecom, a drugi mu podmetnuo nogu, pa bi pao i protegnuo se, kako je bio dug i širok . . . A ljudi se smijali i smijali iz nesretnoga Luke — —

Šta ćemo, takav je već svijet. Tuđa ga nesreća veseli.

I tako se jadni Luka tukao i vukao do drugog proljeća, a onda se sasvijem poremetio umom. Postao je već opasan i ljudima i selu, pa ga jednog lijepog Božjeg dana svezali, metli u kola i otpremili u ludnicu — — —

Napisao Milutin Majer.

Ne gubi nadu!

Nadaj se čvrstom nadom,
Bog će ti pomoći.
Čeličnom voljom i radom,
Osjetit ćeš Mu moći.

Posred užasne bure
Lomi ti se lada;
Kad strašni vjetri huje,
Napast ti se rada.

I lada ti poče tonit,
U dubine morske;
Pa ko da te hoće slomit,
Te furije mrske.

Nada ti se uskoleba,
I srce ti stade;
Jedna će ti ruka s neba
Pružiti spasa, nade.

A. Rešćik.

BAJSKOM TROKUTU!

Mila Istro naša, prigušena silom
 Vjekovima sanjaš o traku slobode!
 Reci, što si čula u šapatu s vilom?
 Koje su ti nade, što te dalje vode?
 „Ona mi je rekla sve utješne vjesti:
 Pobjedi se nadaj, iskru samosvjesti
 Što brižnije toplim pepelom zagрни,
 Koja će zasinut' kad s Juga zagрми
 U obliku munje i zablista dūga,
 Kad' u krilo dođeš „Slavenskoga Juga.“
 A sve dotle: želje, uzdisaje, vaje,
 Utomi u Dunav, koji silu daje
 Taj će šapat nosit' mila r'jeka Drava,
 Čije vale niže Sava zagрljava.
 Zato budno spavaj, moli i ne str'jepi,
 Duh našeg biskupa u noći te kr'jepi,
 Koji u tuđini vječni san počiva
 I svaka mu nada tokom življa biva.“

ZA USPOMENU.

Oj stan'te suze, što to izvirete
 I gušite me na počinku vajno;
 Zar iskapiti izvor nemožete,
 Što pije dušu neosjetno, tajno?

Il' da vam žao što sad ne rosite
 U mome vrtu četir' zelen krina,
 Vi bolnog srca drhtaje nosite;
 „Ta to su moja dječica nevina!“

A usred vrta, opkoljena krinom
 Statua bl'jeda od mramora čista,
 Uz nju se penje nujna ruža trnom;
 „Taj lik je znajte, moje žene bista!“

U takvom gaju sav moj život prođe,
 Jer sreća redom u kolutu dođe.

Malagurski.

ČONOPLJA.

Naša „Danica“ vjerna svome Rodu, svake godine donese povijest jednoga našega mjesta. Sada je došla na red Čonoplja, koja leži sjeveroistočno od Sombora (11 km.) i jugoistočno od Lemeša (5 km.) pored samih brežuljaka Telečke. Staro joj je ime bilo Čomoklja i pod tim imenom 1560. je darovana bila Ruski Dobo Ištvanu, dok za tursko doba turski defteri — već 1579. nazivaju je prvo imenom Konotla, a 1590. pak spominje se pod imenom Čonoplja, kada je imala 27 kuća. Zatim joj se gubi trag, i tek prilikom nekog popisa od 1715. — po nalogu grofa Ernesta Gundackera od Herbersteina — spominje se kao Čonoplja pustara, koja sa ostalo 28 pustara pripada Somboru. Poslije ukidanja vojne krajine, i to 1743. Čonoplja potpada pod županiju, postane dobro komorsko i počinje da se razvija u samostalnu općinu.

Nekoliko godina je čisto bunjevačko mjesto. Prvi su joj stanovnici dakle Bunjevci, koji su već prilikom dolaska pod vodstvom 18 fratrova u Bačku (1687.) nastanili se u i oko Sombora a poslije za svoje vojničke zasluge u borbi sa Turcima dobili zemlje na pustari — Čonoplji. Po predaji prva naseobina bila je ne na sadanjem mjestu općine, nego oko 3 km. sjeveroistočno gore u t. zv. „malim zemljama“, a zbog nestašice vode, koja se u tada vjerojatno velikoj suši pojavila, primorani su bili naseljenici, da svoje zemunice i primitivne kućice napuste i na sadanje mjesto, koje je nižeg položaja, svoju malu naseobinu premjeste.

God. 1747. Čonoplja broji već 42 porezna lica tada još samih Bunjevaca, ali samostalnu crk. župu još nema, nego kao filijala prvo potpada pod Sombor (franjevci), a od 1752. pod župu Lemeše.

God. 1749. doseli se amo i nekoliko srpskih porodica iz Bukina. 1750. Bunjevci sami iz svojih sredstava podignu prvu crkvu posvećenu u čast Svijuh Sveti, koja je bila duga 17, a široka 4 hvata. Pokrivena je bila isprva trskom. Nad krovom je dostojanstveno stajao pobjedonosni križ, za čiju su „čast“ se naši djedovi stoljećima borili sa poganim Turčinom. Tornja nije imala, ali su već 1762. u drvenom zvoniku 2 posvećena zvona teška: jedno 200 a drugo 149 funti, zvala vjernike u hram Božji.

God. 1752. komora uputi Ivana Estergomija slobodnog kmeta, da u državi skupi 100 mađarskih ili slovačkih rim. kat. porodica i

da se s njima općina uredno naseli. Ta je kolonizacija sa 100 mađ. i slovačkih porodica i izvršena. Čonoplja 1762. broji već 700 stanovnika. Tada dobije samostalnu župu i školu. Prvi joj je župnik Franjo Gal, a kantor-učitelj Andrija Kralj, koji je ujedno i bilježničke dužnosti vršio. 1767. porastao je broj stanovnika već na 1226. U tom vremenu od 1750—1780. — u čonopljanskim crkv. maticama za rođ. i mrtve zabilježena su imena ovih porodica: Adamović, Antalović, Antonić, Antulić, Andreković, Augustinović, — Bačlia, Bartulović, Bašlić, Bošnjacić, Bošnjacki, Bošnjaković, Bošnjak, Burnać, — Cigić, — Čupić — Čeliković, Černić, — Došenković, Drvar, Đurković, Dželatović, Džinić, — Filipović, Franković, — Gemšić,, — Ivančević, Ivanković, — Jakšić, Jerković, Joazović, Jozić, — Kesić, Koprić, Kovačević, Kramanović, Kražarković, Kubatović, Kuntić, — Lađarović, Lipović, Lončarović, Lukačević, Ljubić, — Margetić, Marišić, Marković, Martinović, Matišaović, Mavić, Mijić (Mihić), Mironicki, Mišković, Mourović, — Nikolić, — Omerović, — Palić, Palovski, Pandurović, Pašalić, Parčetić, Pearković, Peić, Perešić, Petreš, Pletekosić, Požarković, Pribanić, Probojčević, — Rozmanović, — Savić, Stanković, — Šišković, Švraka, — Tubić, — Vidaković, Vranković, (Franković), Vranić, Vuković — Zemunović, Zović, Žuljević.

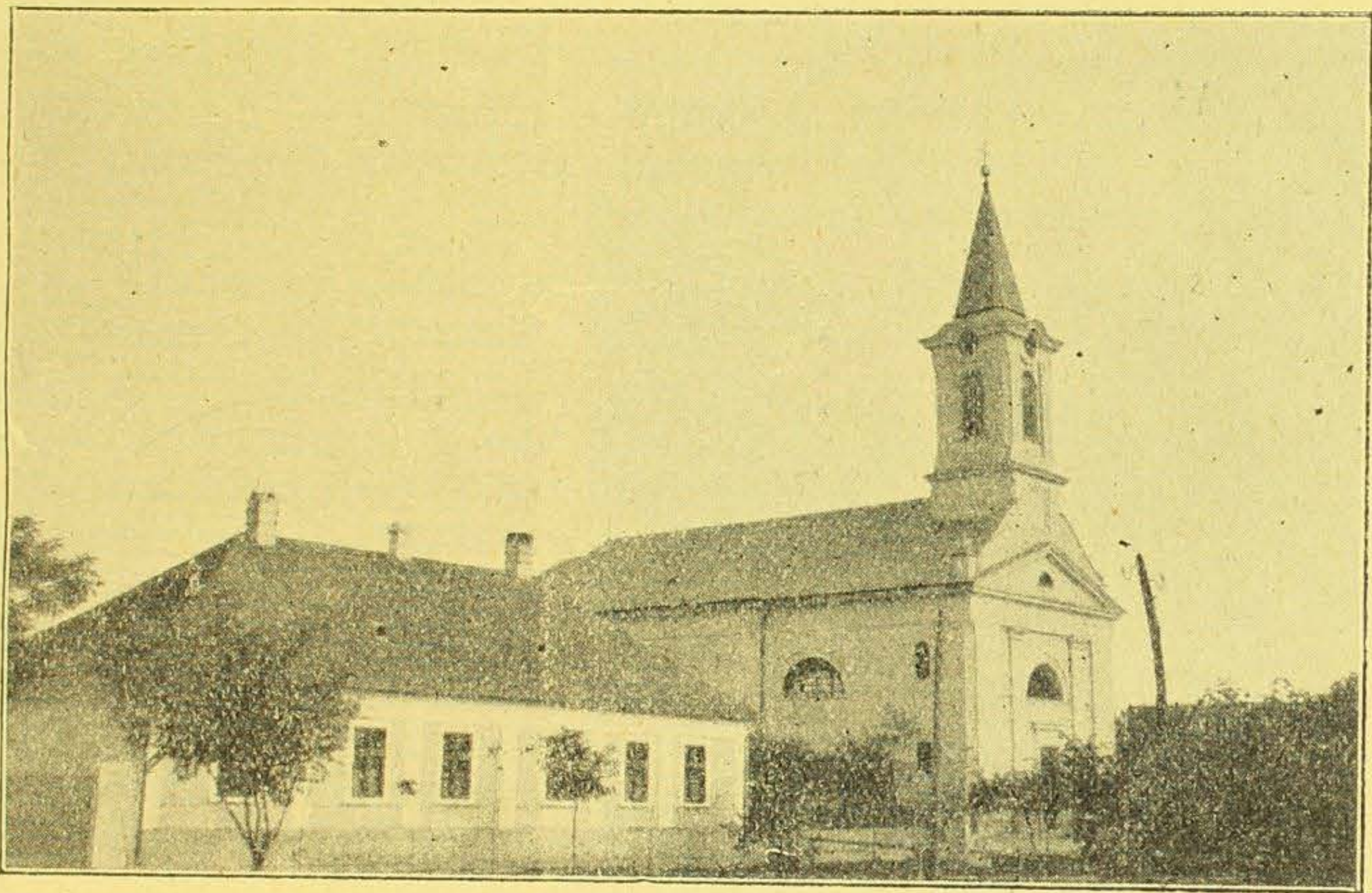
Bunjevci su tada poslije mogih borbi sa Turcima prionuli obrađivanju krvlju natopljene zemlje. Bavili su se većma stočarstvom. Naročito su gajili ovce. Svoju suvišnu hranu vuzili su a stoku tjerali u Baju, pa i u Segedin da ista unovče.

Čonoplja je 1786. imala rijetkog gosta. Sam Josip II. car austro-ugarske, koji je bio u Somboru, proputovao je preko Čonoplje na putu za Suboticu i Segedin. Iste godine je Čonoplja dobila i nove naseljenike, kao dar od cara, komora u južnom dijelu općine podigla je 100 kuća, u koje se uselilo 100 njemačkih porodica.

Dosadašnja crkva dakako sada je za toliko uvećani broj vjernika mala postala, kako se to iz carskog izvještaja od godine 1787. vidi, gdje se i Čonoplja navada među onim općinama čije crkve povećati treba. Iste god. car Josip II. naređuje, da se u nekim mjestima, pa i u Čonoplji novo kapelansko mjesto osnuje. Na osn. te dvije činjenice teško je sada vjerovati u ono, što neki stari tvrde, da su naime Nijemci od komore prilikom naseobe dobili i određeno posebno mjesto za crkvu, kao i zemlje za izdržavanje crkve, ali da su oni istu poslije prodali odnosno sebi zadržali.

Broj stanovnika je narastao 1798. već na 2445. Crkva se je pokazala ne samo mala, nego već i trošna, a krov sklon padu, tako da je komora baš u dobar čas počela 1819. god. zidati novu lijepu crkvu u čast također Svijuh Sveti, dužu od stare sa 6 hv., a širu sa 3^{1/2} hv. Toranj joj visok 22 hv. Crkva je zidana u romanskom stilu. Posvećena je 1821. Ima 5 zvona, kor i orgulje. Zvona su poredu teška bila: 1016, 537, 200, 140 i 35 funti, koja su za vrijeme velikog rata u ratne svrhe odnešena, a mjesto njih 1926. sabranim milodarima druga nabavljena.

Komora je 1806. god. gradila i nov dom za župnika, a 1836. ga renovirala. Interesantno je znati, kakvu je prinadležnost imao tada župnik. Pored 1 sesije zemlje, što su sami vjernici obrađivali župniku — po izvještaju kanons. vizite, dobio je u ime lukna: 1 požunski mirov žita, $\frac{1}{2}$ mirova zobi i 30 krajc. po paru. Dobio je još od općine: 8 hv. tvrdog drveta za ogrjev; 4 volovska kola si-ena; 1 ugojeno svinjče; 30 funti loja; 15 ica topljenog masla; 5 akova vina, što se moglo sa 2 forta po akovu otkupiti; 1 met. cent govedeg mesa; 1 met. cent soli i 1 pile od svakog para. U ime

Crkva sa župničkim stanom u Čonoplji.

tole dobivao je župnik: od vjenčanja 1 frt. 30 kr.; od vel. ukopa 1 fort; od malog ukopa 30 kr.; od uvoda 24 kr.; od uvoda ne- jest 7 kr. Kantor-učitelj imao je stan u zgradi nabijenoj od zemlje, uživao je još $\frac{1}{2}$ sesije zemlje, (koja se 1805. podijelila između mađ.-„ilirskog“ i njemačkog kantora), dalje u gotovom 70 frt, 60 ož. mirova žita, 6 hv. tvrdog ogrjeva, 6 hv, slame, 1 met. c. soli, 1 met. c. mesa, 35 funti loja i 12 ica masla.

Već prilikom kolonizacije dobije i crkva od komore $\frac{1}{2}$ sesije zemlje, ali koja je ustupljena sindiku na uživanje, od čega se n poslije odrekao u korist crkve.

God. 1830. općina zida za „mađ. i dalm.“ djecu, a 1836. god. a njemačku djecu novu šk. zgradu. Roditelji njem. i mađ. narod-osti po izvještaju vizite kanonske neuredno šalju djecu u školu, li najneurednije „Iliri“ (Bunjevci). Donekle se opravdava ta neu-urednost time, da se djeca upotrebljavaju pri zemljoradnji i stočarstvu.

Do 1810. spominju se u kanon. vizitama pored „Ilira“ (Bunje-aca, i Germana, Mađari i „Slavi“ (Slovaci), ali se potonji poslije-

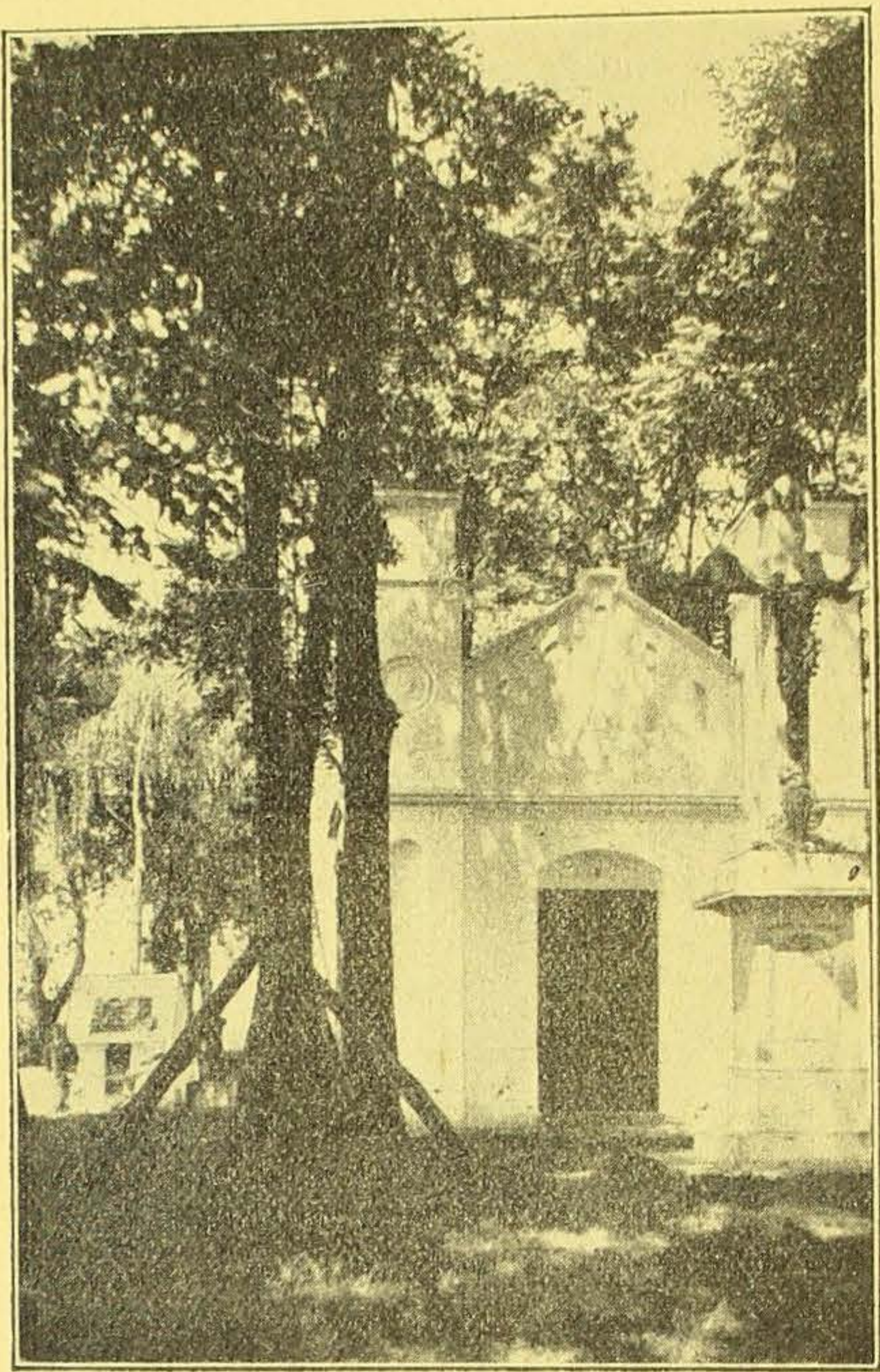
drija Kuč (1894—1929), a od godine 1930. župniku je Antun Haug.

Za vrijeme župnikovanja Nandora Majera 1878. troškom sabratim od naroda, pred grobljem, na kalvariji podignuta je u čast sv. Antuna kapela (za 440 frta), te je od tada na dan sv. Antuna veliko proštenje, kada iz okolnih mjesta dolazi narod u processijama, da zatraži pomoć velikog Sveca sirotinje. Drugo proštenje je na Sniježnu Gospu, kada se na vodici, pod vinogradima prema

Lemešima drži sv. misa i pridika, kuda naročito Lemešani i Somborci dolaze. Ovdje je kapela podignuta god. 1893.

Crkva je iznutra dosta jednostavna bila, zato je 1889. obnovljena. Pravljen je nov glavni oltar, kao i sasvim nov sporedni, u čast Bl. Djevice Marije i nove slike nad oltarima, a restauriran je oltar sv. Josipa. Zatim je sva crkva i maljana. Cijela reštauracija stajala je 3800 forinti.

Bunjevci su ne samo tada, kada se trebalo boriti „za krst časn i slobodu zlatnu“, nego i poslije mnogo ljubili svoju vjeru i svoju crkvu, gdje su kao narodnosna manjina nesmetano mogli na svom milom jeziku da se mole Bogu, da pjevaju pobožne crkvene pjesme. U crkvi su naši prosti Bunjevci osjećali, da je i

Vodica sa kapelicom u Čonoplji.

njihov jezik Bogu mio, jednak, i ne manje „gospodski“ od ostalih, tu su oni baš svoj jezik još bolje zavoljeli, a tuđ poštvati naučili, tu su se oni, smijem tvrditi, baš očeličili, da svoju narodnost ne samo sačuvaju, nego bez pretjeranja odlučno i brane svoja prava u crkvi, a i u školi. U dokaz toga navest ću i koji slučaj.

Za vrijeme župnikovanja Nandora Majera, iako su seljani građani sve tri narodnosti međusobno inače dosta lijepo živjeli, jedne nedjelje, mislim god. 1881. njemačke djevojke potstrekavane i od tadanjeg kneza Franca Koppinga prešle su u crkvi pod veli-

tom sv. misom njima određeni prostor između klupa, i uvukle se među Bunjevke i Mađarice, koje su pred klupama na lijevo i desno stajale. Već i dotle su neke Njemice u crkvi po koji put sa nakazicama prorezivali bili svilene suknje Bunjevka i Mađaricama, koje su pred njima stajale i sprečavale im prodor naprijed između njih. To je izazvalo opći revolt, a žalost i tuču pred crkvom, pa su neki ugledniji Bunjevci i Mađari intervenisali kod župnika Majera, i pozivajući se na izvjesna svoja prava, tražili, da se sačuva u crkvi od starina ustanovljeni red. Kad nisu dobili od svoga župnika odgovor, koji bi ih umiriti mogao, u narodu je vladala silna uzrujnost, pa se neko tako zaboravio, da je izašao jedan vrlo neumjestan način protesta, da je pukao iz revolvera kroz prozor u župnikov stan, a da ipak nikoga nije povrijedio. Poslije tog nemilog događaja stvar se ubrzo sredila, i nije se više poremećavao mir i red u crkvi, koji je i dan danas sačuvan i primjeran.

Desilo se nekad, da je koji svećenik slučajno ne na bunjevačkom jeziku izmolio poslije odslužene sv. mise onu molitvu: Zdravo Marija, kada je inače bunjevački „red“ bio, tada su se odmah kruničari i kruničarke svrstali u neku vrstu deputacije i oštro upozorili dotičnog svećenika, da se „zbunio“, a u čemu su oni vidili ma i nehotično krnjenje njihovih prava.

Ne jedamput su prosvjedovali Bunjevci i protiv kidanja njihovih prava u školi. Tako se n. pr. kako sami vele, potpisani Dalmate ili Bunjevci, roditelji onih đaka, koji polaze školu učitelja Konkolja, u jednom pismu od 3. I. 1893. upućenom samom kalačkom nadbiskupu tuže na gore imenovanog učitelja a i na samog župnika Majera, da im se djeca ne poučavaju niti se mole i na „dalmatinskom“ (bunjevačkom) jeziku, iako je to uvijek, od starine, tako bilo u istoj školi. A zalud su se — vele — u tom pravcu obraćali žalbom do sada i učitelju a i samom župniku. „Zašto se — kažu — zabranjuje baš naš materinji jezik u školi, a zapostavlja isto i u crkvi? Ili zar se na dalmatinskom jeziku ne može Gospodinu Bogu služiti, kao na makar kojem drugom jeziku?“ Zato mole preuzv. gosp. nadbiskupa, da uputi na red gosp. Konkolja učitelja i g. župnika te „da se ovome zlu pomogne“. — Jasno je iz svega ovoga da su čonoplj. Bunjevci bili već tada svijesni rodoljubi i imaju zahvaliti i svojoj vjeri, svojoj crkvi, svojim molitvenim knjigama. svojoj „Danici“ i po kojoj Antunovićevoj knjizi ili novini, koja je doprla do njih. Doprla velim jer i ako je dala Čonopljanina Palića velikog rodoljuba tada se nije našao u mjestu ko da vodi brigu o tome, da knjige i novine sa rodoljubivom tendencijom u svaku bunj. kuću uđu.

Kao što je u crkvi vladala i vlada jednakost u podjeli reda bogoslužjenja i to tako da jedna cijela nedjelja pripada Bunjevcima, druga Nijemcima a treća Mađarima, dok su veliki blagdani podijeljeni također između tri narodnosti svake godine drugim redom bez obzira da čija je „nedjelja“, tako je i u općinskoj kući

pažljivo čak do najnovijeg doba, još i poslje narodnog ujedinjenja, sačuvan stari red a baš po želji naroda, a naročito samih Bunjevaca. Knezovi su se svake tri godine mijenjali po ovome redu: kad je Bunjevac knez, potknez je Nijemac, i 2—2 su poglavara od sve tri narodnosti. Zatim Mađar knez, a Bunjevac potknez, onda opet Nijemac knez, a Mađar potknez. Ovdje ću da napomenom, da je 1889. i nova opć. kuća zidana i na dan Svijuh Sveti blagosivana.

Djevojke u bunj. narodnoj nošnji iz Čonoplje.

Zbog velike podvodnosti god. 1900. je osnovana u Somboru Zadruga za vodoodvađanje Sombora i okoline, čijom zaslugom je i odvođena god. 1923. bara i ostale močvare pored same općine. Kad smo već kod vode, navesti ću, da selo ima u blizini same crkve, jedan arteski bunar sa vrlo lakom i dobrom vodom. Bušen je 1912. i dubok ja 117 m., a daje vode oko 70 l. na 1 minutu.

U bunjev. kraju općine 1894. podignuta je nova šk. zgrada, a 1903. pak u njemačkom kraju, a 1910. dobije Čonoplja u centru zgradu za zabavište, dok su ostale centr. škole u vrlo rđavom stanju.

Sad da pređemo na broj stanovništva, a naročito da vidimo broj Bunjevaca u novije doba. God. 1890. je Čonoplja imala 5112 stanovnika, a po narodnosti, *Bunjevaca* 965, Njemaca 2345, i Mađara 1791. Po popisu od god. 1920. Čonoplja broji 4816 duša, od njih samo 687 *Bunjevaca* (14.27%), Srba 10, Njemaca 2484 (51.57%), Mađara 1599 (33.2%), Židova 36 (0.75%).

I nehotice se zapita čovjek, šta je uzrok tolikom opadanju Bunjevaca. O nekom utopljenju u drugu narodnost ne može biti govora, nego pored toga, što su se neki raselili u Slavoniju, u

Sombor i t. d., kao što se n. pr. neki Džinić ne mogavši podnijeti nadmoć Palića odselio u Sombor i poveo sa sobom nekog Bošnjaka i Mijića, koji su i postali praoci domašnjih uglednih i bogatih Bošnjaka i Džinića u Somboru, uzrok je opadanju Bunjevaca na žalost i „bijela kuga“ slabo rađanje. Sa zebnjom u duši predvidim, da će se — ako se još za vrijeme ne trgnu — Bunjevci, koji su se junački borili protiv Turaka, kukavički podleći tom strašnom poroku i kao starosjedioci, prvi stanovnici novonaseljene Čonoplje svojom krivicom sve većma i većma nestajati, izčezavati i predavati svoja ognjišta, svoja imanja, kao što su na žalost i do sada činili, drugim narodnostima. Malo po malo već i nestaju, izumiru neke nekad dosta razgranate porodice: Bošnjak, Džinić, Beretić, Đurković, Probojčević, Palić, Burnać, Vuković, Drvar, Pašalić, Paštrović, Mironicki, Kubatović, Petković (iz Čantavira), Išpanović (iz Kaćmara), Žuljević, Astaluš, Berleković, Lončar, Požarković, Stanković, Baraković, Bartulović, Kolarić, Bakić i t. d.

Istina da je iz bunjevačkih ruku mnogo zemlje prešlo u posjed Njemaca, ali naročito u novije doba Bunjevci se pokazuju vrlo vrijedni, a poslije ujedinjenja potpomognuti i agrarnom zemljom (oko 300 k. j. od Karla Fernbacha) po malo i materijalno napreduju čemu sa samo radovati možemo. Samo da bi se još i u izobrazbi, prosvjećenosti što veći napredak pokazao. Zato je i osnovana za Bunjevce god. 1920. Bunjevačka Čit. Kasina, da ih tako u prosvjetnom, kao i društvenom a i materijalnom pogledu unaprijedi. Ima i lijepu knjižnicu sa oko 300 knjiga, samo na žalost naš narod još ne zna u dovoljnoj mjeri, da — cijeni svoju knjigu. Održava se svake godine na „Marin“ svečano „Veliko Prelo“, priređuju se poz. prestave i t. d. Sačuvani su dosta dobro i naši lijepi, već poznati običaji. Dakle izvjestan napredak se i tu pokazuje.

Kazao sam u glavnijim potezima, ono što bi p. čitaoce naše Danice interesovati moglo o prošlosti Čonoplje i o njenim starosjediocima: Bunjencima u namjeri, da se i sam kao starosjedioc jedno odužim svome rodnom mjestu, drugo da time doprinesem ma i najmanje u korist prosvjete i uopće napretka mnogoljubljenog mi Roda.

Ilija Džinić.

IZGUBILA SE . . .

Šjeo gazda Stipe na kola, pa će na njivu. Treba „voziti žito“.

Na kolima, duž lotara vise dvije „pomoćnice“ a u kolima dva „čatlova“. U sred kola u kotarici lončić kiseline, uskrajak kruha i smotak „divenice“, suhe kobasice. Tako oko podrug riva. Divenica je namjenjena, da bude za doručak gazda Stipi, a kiselina slugi Mišku. Miško je služio kod gazda Stipe od svojih malih nogu, bio je vrijedan rabadžija, ali adren i domišljanin, da bi i ta-

toša preveo žednog preko vode. Miško je sjeo u kola, „za leđa“. Kako je gazda Stipin atar bio prilično dug i širok, išla su kola dosta dugo do atara, drumom. Miško se nalego na lijevu ruku, a nos samo što mu se ne zabode u — kiselinu. Kiselina ga nije mučila, al tim većma divenica. Mirisala mu je, kao ružica. Jedared on odvali komad od divenice, pogleda preko ramena, na gazda Stipu i kad vidi da ovaj deka i puši mirno, odlomi i komadić kruha i, da divenici nebi bilo samoj sumno, pošalje ih obadvoje sebi pod srdašce.

Za ovim komadom još jedan, za njim još jedan. Tako da je od divenice ostalo nešto manje od pô riva. Dok je jeo nije mlašćao, da se nebi odo. Kad već više nije mogao da tevlja divenice, on, da se nebi doznalo, da je dirao u zabranjeno: smamulja ostatak divenice zajedno sa krpom, u koju je bila zamotana i — baci preko velikih šaraga. Tada mirno stade dremusati. Kad su došli na njivu, gdje su bile krstine za vozidbu, nađu risare gdje ručaju. Sađu i oni s kola, pa će ručati. Miško donese kotaricu i metne pod krst. Gazda Stipe izvadi lončić sa kiselinom, izvadi kruh, pa stade premetati po kotarici. Traži divenicu. Ustane ode kod kola, stane preturivati slamu, kapute. Divenice nema.

— More Miško, gdje je divenica?

— Pa ja neznam, baćo. Možda nije Seka ni metnula divenicu.

— Nije Seka, nego ja glavom. Ja sam metnuo divenicu u kotaricu.

— E, onda, valda je tu!

I tražili i pretraživali, barem petputa i kotaricu, i kola. Išli kolskim tragom čak jednu duž, natrag. Divenice, ama nigdje. Vrate se i sjedoše za „lončić“. Gazda Stipe zamače, žalosno u kiselinu, a Miško sve po katkad, kao da se boji, da gazda Stipi neće doteći. Poslije ručka latili se tovarenja. Kad su već tri krsta natovarili, Miška obuze strašna žeđa. Baš jedna rukovetačica uzela čobanju, pa će po vodu. Bunar bio neke dvije duži. Miško, da svisne. Kad je vodonoša došla do njih, Miško uze čobanju i ponudi gazda Stipu:

— Braćo hoćete piti?

— Ne. Nisam žedan.

Tada Miško diže čobanju, oberučki, nategne je i stade piti, piti, piti. Čobanja klokoće, pa sve prska. Jedva je otisnuo od usta.

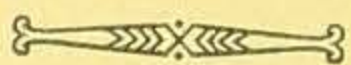
Kad je otišla rukovetačica gazda Stipe progovori:

— Sad već znam gdje je divenica.

Kad su išli s vozom na salaš, našli su krpom sa komadom divenice. Kad je gazda Stipe izmotao komadić divenice, reče Miško:

— Valda su je kakove komšinske vaške naglođale.

— Da. Samo kad nisu svisle od žeđi.

SPREMANJE U VOJSKU.

(Kraljička narodna pjesma.)

Opravljala majka,
Opravljala majka — Ljeljo!
U katane ranka,
U katane ranka. — Ljeljo!
Bilu svilu majka,
Bilu svilu majka, — Ljeljo!

Tripud poljubila,
Tripud poljubila; Ljeljo!
Kad ga poljubila,
Kad ga poljubila, — Ljeljo!
Caru j' poklonila,
Caru j' poklonila. — Ljeljo!

„Kraljice“ u Subotici na Duhove.

Konju do kopita,
Konju do kopita; — Ljeljo!
Zlatnu uzdu majka,
Zlatnu uzdu majka, — Ljeljo!
Konju do kolina,
Konju do kolina; — Ljeljo!
A sedlo je majka,
A sedlo je majka, — Ljeljo!
Konju do prsiju,
Konju do prsiju. — Ljeljo!
Kad ga opravila,
Kad ga opravila, Ljeljo!

Kad je očo ranko,
Kad je očo ranko, — Ljelo!
U careve dvore,
U careve dvore: — Ljeljo!
Sve carice majko,
Sve carice majko, — Ljeljo!
Izašle pa glede,
Izašle pa glede. — Ljeljo!
„Gle lipa junaka,
Gle lipa junaka, — Ljeljo!
Kako ga je mogla,
Kako ga je mogla, — Ljeljo!

Prigoriti majka,
 Prigoriti majka, — Ljeljo!
 Caru pokloniti,
 Caru pokloniti.“ — Ljeljo!
 Kad je očo ranko,
 Kad je očo ranko, — Ljeljo!
 Na prve konake,
 Na prve konake: — Ljeljo!
 „Oj, vi tuđe majke,
 Oj, vi tuđe majke! — Ljeljo!
 Krevet namišćajte,
 Krevet namišćajte.“ — Ljeljo!
 „Ne mogu ti, ranko,
 Ne mogu ti, ranko, — Ljeljo!
 Krevet namišćati,
 Krevet namišćati: — Ljeljo!
 Tuđ si sinak, ranko,
 Tuđ si sinak, ranko, — Ljeljo!
 Iz tuđe si zemlje,
 Iz tuđe si zemlje.“ — Ljeljo!
 Kad je očo ranko,
 Kad je očo ranko, — Ljeljo!
 Na druge konake,
 Na druge konake: — Ljeljo!
 „Oj, vi tuđe sele,
 Oj, vi tuđe sele! — Ljeljo!
 Ladne vode dajte,
 Ladne vode dajte“ — Ljeljo!
 „Ne mogu ti, ranko,
 Ne mogu ti, ranko, — Ljeljo!
 Ladne vode dati,
 Ladne vode dati: — Ljeljo!
 Tuđ si bratac, ranko,
 Tuđ si bratac, ranko, — Ljeljo!
 Iz tuđe si zemlje,
 Iz tuđe si zemlje.“ — Ljeljo!
 Kad je očo ranko,
 Kad je očo ranko, — Ljeljo!
 Na treće konake,
 Na treće konake: — Ljeljo!
 „Oj, vi tuđa braćo,
 Oj, vi tuđa braćo! — Ljeljo!
 Konja privatite,
 Konja privatite“ — Ljeljo!
 „Ne mogu ti ranko,
 Ne mogu ti ranko, — Ljeljo!
 Konja privatiti,
 Konja privatiti: — Ljeljo!

Tuđ si bratac, ranko,
 Tuđ si bratac, ranko, — Ljeljo!
 Iz tuđe si zemlje,
 Iz tuđe si zemlje“ — Ljeljo!
 Al besidi ranko,
 Al besidi ranko: — Ljeljo!
 „Dodajte mi barem,
 Dodajte mi barem. — Ljeljo!
 Pero i papira,
 Pero i papira; — Ljeljo!
 Da napišem pismo,
 Da napišem pismo, — Ljeljo!
 Mojoj miloj majki,
 Mojoj miloj majki: — Ljeljo!
 Nek ranka ne čeka,
 Nek ranka ne čeka, — Ljeljo!
 Kako j' ranku, nane,
 Kako j' ranku, nane, — Ljeljo!
 Brez njegove nane,
 Brez njegove nane, — Ljeljo!
 Tako j' tici, nane,
 Tako j' tici, nane, — Ljeljo!
 Brez njezine glave,
 Brez njezine glave, — Ljeljo!
 Kako j' tici, nane,
 Kako j' tici, nane, — Ljeljo!
 Brez njezinog oka,
 Brez njezinog oka, — Ljeljo!
 Tako j' ranku, nane,
 Tako j' ranku, nane, — Ljeljo!
 Brez njegovog oca,
 Brez njegovog oca. — Ljeljo!
 Kako j' tici, nane,
 Kako j' tici, nane, — Ljeljo!
 Brez njezinog perja,
 Brez njezinog perja, — Ljeljo!
 Tako j' ranku, nane,
 Tako j' ranku, nane, — Ljeljo!
 Brez njegovih sela,
 Brez njegovih sela, — Ljeljo!
 Kako j' tici, nane,
 Kako j' tici, nane, — Ljeljo!
 Brez njezinih krila,
 Brez njezinih krila, — Ljeljo!
 Tako j' ranku, nane,
 Tako j' ranku, nane, — Ljeljo!
 Brez brataca mila,
 Brez brataca mila.“ — Ljeljo!

Domovino, ti si kao zdravlje!

Đuro nije vidio domovinu za petnaest i više godina.

Dečko, krepak i zdrav, željan rada i sreće, zaputio se u svijet. Rada je našao, ali sreće malo. Pleća su mu bila široka, pa je nosio teret kako mu ga je Bog odredio.

Jedva se okrenuo tamo i amo, a već je stupio u novu tvornicu kraj velikog grada i tamo je ostao petnaest godina i više. Jutrom, kad se danilo, išao je u tvornicu, a večerom, kad se mračilo, izlazio je vani. Bijeloga dana nije vidio. I uvijek, kad se vraćao iz tvornice, njegovo je tijelo bilo za tri kaplje krvi siromašnije: jednu su kapljicu popili silni strojevi, druga se izgubila u crnom prahu, a treća se rastopila u rakiji.

Jedamput, uprav kad je Đuro digao ruku da otare znoj sa čela, nenadano su zaplesali strojevi pred njim kao da su oživjeli, i on sam se zavrteo u kolobaru, i kad je pokleknuo izlila se crna krv iz njegovih ustiju.

— Šta se dogodilo? pitao je druga.

— Konac, prijatelju, konac! odgovorio je drug. Skoro ćeš, čini mi se, počivati.

— Kako — počivati!

— E, prijatelju, petnaest godina, i po tri kaplje krvi na dan, po tri kaplje krvi . . . nije šala! I ja ću poći za tobom, svi ćemo poći — tko bi žalio? Radio si, doradio, — pa umri!

— Ako treba umrijeti, rekao je Đuro, slušat ću. Otišao je i nije se više vratio u tvornicu.

Dok je radio, nije osjećao ni pomišljao kako vrije vrije iz tijela mlada snagu u sve to tanjem curku. Sada je sjedio bez posla na krevetu, bio je umoran i osjećao je da je iscjeđen i slabotan starac. I bilo mu je gorko u duši.

— Gle, Đuro! pomislio je. Tako si radio petnaest godina i više. Nijesi vidio bijelog dana niti si se nauživao veselja. Za te nije bilo praznika, jama iskopana bit će tvoj praznik i tvoj počinak.

Tu je večer čuo kako su iz daljine, iz domovine šumile šume.

I odmah je povezao svežanj i dao se na put. Dug je bio put, tri je zemlje primjerio crni, željeznički voz.

Kad je nastalo treće jutro, Đuro je objesio svežanj na rame i izašao iz vlaka. Jedva se noga dotakla rodne grude, u njemu je uskipilo kao mladi život.

— Petnaest godina i više nijesu te gledale moje oči, majko! Zdravo neizmjeno polje, puno blagog daha! Zdravo ponosna šumo . . . i srdačno te pozdravljam rodni kraju, što se bijeliš na zelenom brdu!

Gdje je bolest? Gdje umor? Oganj se povratio u oči, moć je uskipila u prsima,

— Blagoslovljena, majko domovino! Ti roditeljko, blaga preporoditeljko!

Veselim je korakom stupao na brdo. Na koncu mu je prišao susjed, nekoć mlad dečko, a sada brkat i mrk muž.

— He, Jovo, uskliknuo je Đuro.

Susjed je mučao.

— Šta me više ne poznaješ? Ja sam Đuro!

— Đuro? Kakav Đuro?

— Petnaest godina i više . . .

— Gle, onaj Đuro! Strašno si se promijenio, bolestan si i suh, rođena mati te ne bi poznala.

Đuru je uhvatila žalost oko srca. Pod selom je sreo drugog susjeda, ali ga ni taj nije poznao.

— Onaj Đuro, veliš? Pa zašto se sada vraćaš iz njemačkih zemalja?

— Da bih umro u domovini.

— Jesi li mnogo tamo zaslužio?

— Baš dosta za smrt. Pa kako ćeš živjeti, kad nemaš ni polja, ni kuće, a skoro ni ruku?

Đuro je spustio glavu.

— Njemačkoj si zemlji dao život, a doma si donio smrt, Đuro!

Đuro je išao žalostan dalje.

— Kamo bi? pomislio je. Poći ću u šumu među tuđince i rakijaše . . . tuđinac sam u domovini i njen prljavac.

Sreo je trećega susjeda oborio pred njim glavu prije nego ga je nagovorio.

— Kamo sada Đuro, upitao ga je susjed. Siromasi smo i teško je hraniti čovjeka, koji ji potrošio život u tuđoj zemlji.

— Poći ću u šumu.

— U kakvu šumu, kad jedva stojiš preda mnom, kakav si! Ne, ne ćeš poći u šumu ili u polje, nego sa mnom na slamu.

Đuri je izgledalo da nosi kamen na leđima. Bio je umoran i sjeo je kraj puta na svežalj, da bi počinuo.

Uzeo je s puta grudnu zemlju i pomilovao ju je s dlanom, kao lice djetetu.

— Zemljico, majko! . . .

Suza je pala na grudi, i tada je bio Đurin obraz blijed i mrtvački, kao lice starca, što sjedi pred jamom za nj iskopanom. Dugo je počivao Đuro, i kad je ustao, pred njim su stali susjedi.

— Tako je, Đuro: ne ćemo ti kratiti slame ni kruha. I ne ćemo ti spočitnut da ne žanješ, jer nisi sijao. Budi nam zdravo!

Đuro je ustao.

— Ljudi božji, o braćo, domovinu sam imao i zdravlje, a kad sam oboje izgubio, progledale su moje oči, da sam imao domovinu i zdravlje. Pokažite mi, braćo, gdje je jama iskopana za me . . . Trudan je bio, i legao je u staju na slamu i zaspao je i nije se više probudio.

PRAVILNIK

Zabrani ispaše na zemljištu Istočnih i Zapadnih Ugarnica u Subotici

§. 1.

Zabranjuje se ispaša sve vrste stoke na zemljištu Istočnih i Zapadnih Ugarnica.

§. 2.

Vlasnici koji imaju salaše na imenovanom zemljištu, mogu napasivati svoju stoku u neposrednoj blizini oko svoga salaša, a nemaju prava tjerati i uzgred napasivati svoju stoku preko tuđeg zemljišta a pravcu svoga salaša, koji bi se nalazio na nekom drugom mjestu.

§. 3.

Dužnost poljara (nadglednika) vršit će naročito za to ustanovljena i određena konjička odjelenja Gradske Policije u Subotici, koja će podnositi prijave o eventualnim štetama od ispaša.

§. 4.

Konjanici, poljari imaju pravo stoku, koja pase po zabrani u ugarnicama uhvatiti i od onih koji prave štetu založne predmete zeti i to kapetaniji predati.

§. 5.

Konjanik poljar ima pravo da radi predvođenja kapetaniji uhapsi onoga, koga uhvati u zabranjenom napasivanju u ugarnicama, a ako je njemu nepoznat ili stalnog boravišta nema. Drugo lice može uhapsiti samo onda, ako se ono protivi pozivu poljara, njega grdi ili njemu štetu čini.

§. 6.

Da bi se izbjeglo hapšenje, može poljar u ime otkupnine uzeti odgovarajući privatni zalog, koji drži dovoljnim za pokriće štete i oštaka, ali ovaj se zalog nemože sastojati od gotovog novca.

§. 7.

Pernatu živinu, koja se nađe na zabranjenom prostoru, a koja se pohvatati nemože, može vlasnik zemlje kao i poljar ubiti. Pseta i mačke koja se nalaze na tuđem zemljištu i čine štetu mogu se otamaniti.

§. 8.

Procjenjivanje štete učinjene putem zabranjenog napasivanja neposredna je dužnost poljara. Po novu procjenu štete, ukoliko nisu zadovoljni sa procjenom poljara, tako oštećeni kao i učinitelj mogu žaliti u roku od 8 dana od kapetanije.

§. 9.

Poljareva je dužnost da svaku poljsku štetu i pašu za koju dozna odmah ili najkasnije u roku od 24 sata prijavi kapetaniji, još i onda ako je njemu počinitelj štete sasvim nepoznat.

§. 10.

Svi oni koji se ogreše protiv naredaba označenim u §. §. 1. i 2. ovog pravilnika, čine istup, te će se kazniti osim naknade štete, parbenih troškova i za tjeranje još 200 dinara globe, a ako se ne može ubrati do 10 dana zatvora.

§. 11.

Postupak za istup označen u prednjem paragrafu pokrenit će se po službenoj dužnosti, dok za naknadu štete samo na zahtjev oštećene stranke.

§. 12.

U odštetnim predmetima pokrenutim na tužbu oštećene stranke, ako ona snizi potraživanje na 600— din. nadležna je samoupravna vlast.

§. 13.

Kod procjenjivanja istupa po ovom pravilniku teži je istup kada je učinjen nedjeljom, praznikom ili običnim danom pred nedjeljom ili pred praznikom ili pak noću.

§. 14.

Po ovom pravilniku odmjerena globa, trošak za tjeranje i parbeni troškovi utjerivaju se putem administrativne ovrhe. Polovina naplaćene globe pripada Eraru Kralj. Jugoslavije, druga polovina Siročadskom Fondu.

§. 15.

Policijski kapetan brine se o smještenju dovedene mu stoke i o čuvanju predanim mu zaplijenjenim stvarima i zalagama, izvijesti oštećenog kao i vlasnike, ukoliko su mu oni poznati, u roku od 48 sati, pa ukoliko ovaj drugi svoje pravo vlasništva, na stoku ili stvari u roku od 8 dana posvjedoči, dužan je ove njima izdati. Oštećeni ukoliko svoje pravo prijavi, to policijski kapetan pokušava izmirenje između oštećenog i vlasnika stoke zaloge ili stvari, pa ukoliko ovo ne uspije može zaplijenjene stvari ili uhvaćenu stoku vlasniku vratiti, kada se oštećenom pruži garancija na pokriće štete koju kapetan drži za dovoljnu. Protiv ovakovog rješenja nema mjesta žalbi.

§. 16.

Ukoliko se vlasnik uhvaćene stoke ili zaplijenjene stvari u roku od 8 dana od dana prijave ne javi, ili ne pruži dovoljnu garanciju štete, to se ima na javnoj dražbi stoka, zaloge i stvari prodati. Iz ovako ubrate svote u prvom redu pokrivaju se troškovi za izdržavanje, te globa, zatim šteta odnosno odštetna taksa, a preostanuta svota ukoliko se vlasnik u roku od jedne godine prijavi, njemu se ima izdati, u protivnom slučaju daje se na gradski Sirotinjski Fond.

§. 17.

Kod odmjerene kazne pol. kapetan ima ujedno ustanoviti trošak i odštetu ukoliko šteta nije veća od 600.— Din. ili ako oštećeni snizi svoju štetu na 600.— Din. ukoliko je šteta veća od 600.— Din., onda se upućuje na građanski sud, i onda ako bez obzira na veličinu štete oštećeni svoje potraživanje prijavi poslije dovršenog postupka, odnosno poslije donošenja I. step. presude. Oštećeni ima pravo mjesto u naturi, tražiti naknadu štete u novcu. Odšteta u novcu može se tražiti kroz 4 nedjelje od dana učinjene štete.

§. 18.

Određena svota za tjeranje stoke do smjestišta je kod konja i svinja 4.— Din., kod rogata marve, magaradi, mazge i koza po komadu 2.— Din., kod ovaca i druge stoke 1.— Din. po komadu, i to kod čopora do 20 komada a za svaki dalji komad računa se polovina određene svote.

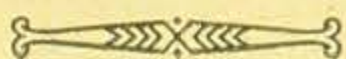
§. 19.

Za štetu počinjenu po stoci kazni se vlasnik, ali mu ostaje pravo, da protiv svog povjerenika traži putem redovnog suda naknadu isplaćene štete.

Nadležnost rješavanja sporova po gornjem predmetu, regulisao je zak. članak XII. iz 1894.

Pravilnik stupa u važnost od dana odobrenja od strane Min. Poljoprivrede.

Ovaj pravilnik je odobren sa strane Kr. Banske Uprave Dunavske Banovine pod br. 15642. od 5. februara 1930. g.

PET PISMA OMLADINI.

I.

Svakomu od mladeži

rekao bih, da shvati, kako je vrijeme u mladosti neprocijenjeno blago, nedoknadiva vrijednost. To ćeš razumjeti, ako uzvjeruješ mi ove tri istine:

što vremena izgubiš, na vijeke si izgubio;

što manji temelj izgradiš, slabija će biti kuća tvoga života;

što pogrješaka ostaviš na sebi u mladosti, izbit će to na tvoju štetu u starosti.

Tri dužnosti imaš za vrijeme mladosti i to:

da svoju ćud usavršiš,

da svoju mušku narav sveto sačuvaš,

da rado vršiš svojih dužnosti prema Bogu.

Izvrši ovo, pa ćeš srećan biti.

II.

Slušaj sinko!

Reći ću ti poruku Božju.

Ti si navršio tvojih 13 godina, imaš već svojih dužnosti: ili te je otac zadržao kod sebe, da mu kod domaćih poslova budeš u pomoći, ili te je dao na zanat, da stekneš sebi vještine kako bi mogao, kad odrasteš izvan očeve kuće izvora naći za svoje uzdržanje, ili donosi otac velikih žrtva, da ti obezbijedi bezbrižan rad u naucima.

Ostao li ti prost dječak, il postao šegrt il učio kao đak: imaš u svakom slučaju, da se pokoriš odluci tvojih roditelja, da im budeš poslušan da zavoliš samo onaj rad, na koji su te tvoji roditelji odredili.

Ako u životu kadgod što postigneš, reći će drugi i o tebi, da u mladosti:

„On bi poslušan njima!“

Ko zna slušati, znat će i zapovijedati. Poslušnost je krjepost.

III.

Srce moje, mladiću moj!

Prošla ti je već 16. godina; izišao si iz dječjeg doba; budi se u tebi ponos i uvažavaš veličinu, snagu i um.

U tebi se razvija srce. To je središte tvojih osjećaja, nesvijesnih težnja.

Čuvaj srce tvoje; ono je slijepo, da ne padne u ponor.

Sada želiš sve čuti, sve saznati.

Radišli kod kuće, ili si na zanatu il učiš srednje škole: jednaka ti je dužnost što ti Bog, Stvoritelj i Gospodar naravi nalaže: čuvaj srce od otrova. Od otrova tjelesnog i duševnog: da ostaneš čiste krvi.

Ne puši; svaka kap vina il drugog alkohola je otrov za te; nemoj postati sigrač, ne učestvuj u igrama, gdje se ide za dobitkom; nikad se ne rasrdi; nikom se ne odgovori da: ne ću.

Budi oprezan i čuvaj sebe od štetnog utjecaja.

IV.

Dragi mladiću!

Žurim se, da ti pišem ovo zadnje moje pismo i da te pozdravim na osvitku tvoga muževnoga doba. Vidim iz mojih bilježaka, da si juče navršio dvadesetiprvu godinu. Po zemaljskim zakonima postao si punoljetan; od juče si potpuno odgovoran za svoja djela, imaš potpunu slobodu, da se odlučiš na dobro il zlo.

Sada si došao na raskršće tvoga života, kao Herkules imaš birati između dvoje: ako se odlučiš za uživanje radosti, pod starost ćeš se pokajati,

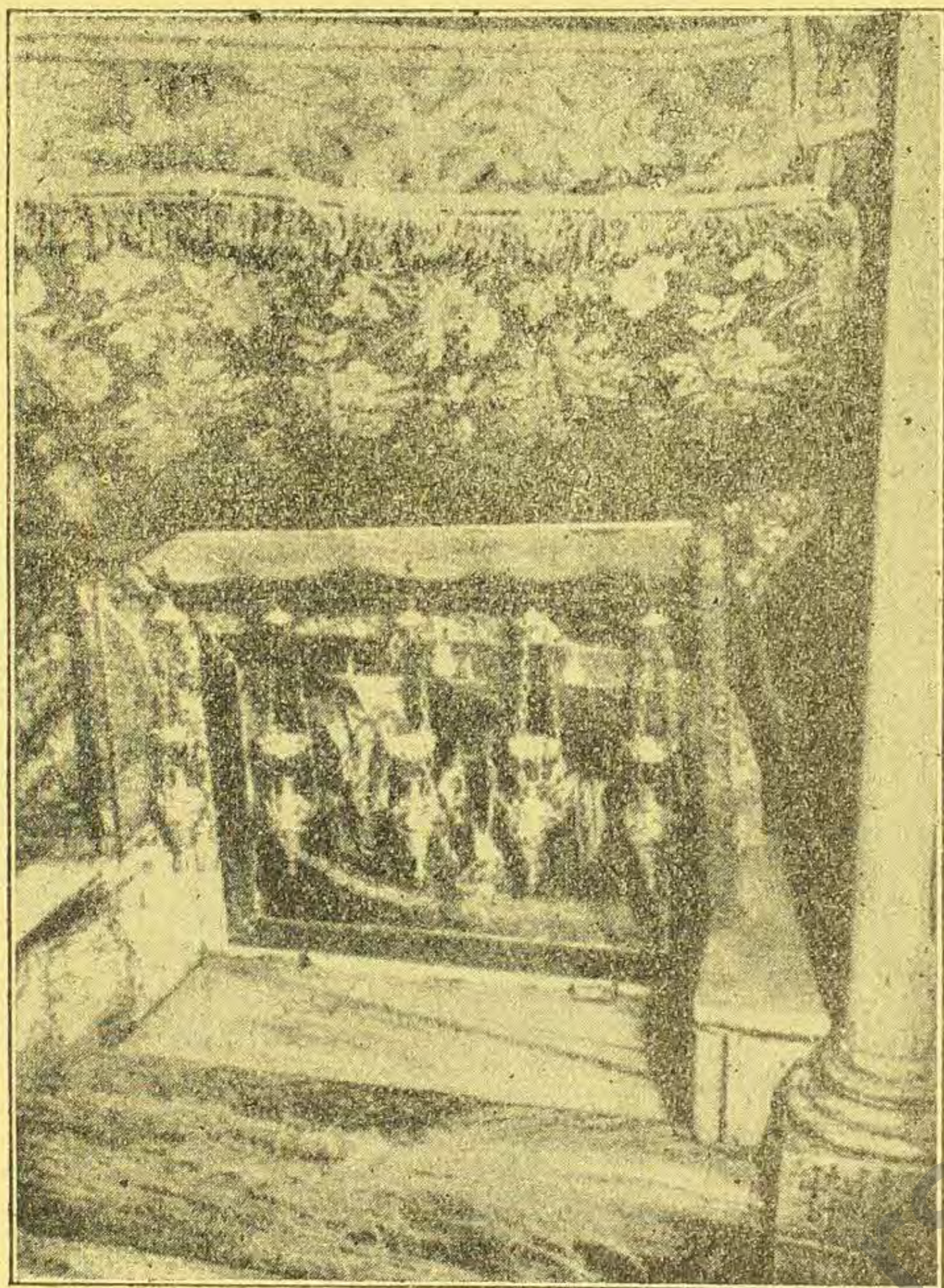
ako se pak odlučiš za dobro, postat ćeš ugledan muž i srećan čovjek.

Nemoj srnut u slasti svjetovne: zato ćeš odsele morati još većma vršiti ove tri dužnosti:

muževnom energijom usavršavaj svoje srce i ćud;

neoskrvni svoju muževnost;

uzdaj se u Boga, koji će te prevesti preko svih poteškoća ovoga života.

Betlehemska štalica, u kojoj se je rodio Isus.

V.

Budi čovjek od karaktera.

pa ćeš steći ugleda i štovanja kod ljudi. Neka ti kroz usta ne izađe ni jedna riječ laži. Stani uvijek do pravde i istine. Ne posegni nikad za nepravednim dobrom niti nikad upotrebljavaj nedopuštena sredstva.

Ne osvrći se na vikače, neka te ne smućuje ni „Dolje“ a ni „Živio“. Što jače viču i buče, to manje pazi na njihov govor.

U radu imaj osnove i pravca, da ne gubiš vremena opitima. Ne cjenkaj se sa svojim načelima, al budi pristupačan dokazima.

Kod sastanka ne nudi se za govornika, mnogo ne brbljaj, nego se drži stare poslovice: Ispeci pa reci.

Budi svoj

i neustrašiv. Uzđaj se u svoj rad i ne traži tuđe milostinje. Budi odvažan al ne slijepo smion. Hrabrost u mladića je štovanja dostojna, ako je mudro promišljena. Budi samostalan, i budi svijestan svojih sila.

Nastoj i radi oko toga, da svoje sile i svojstva što samo možeš više razviješ.

Ne laćaj se posla, što ne spada na te i ne čini glasne pograne; plod tvojih djela će te hvaliti.

Ne budi ni kukavica ni hvališa; u izvađanju odluka tvojih ne budi ni mlak ni žestok.

U odluci hladnokrvan a na djelu razborit.

Budi svijestan.

da si član najvećeg društva na cijelom svijetu; da si sin svete katoličke crkve. Ponosom se zovi imenom katolika, i prezimenom kršćanina. Načela katolička upoznaj, i nastoj ih na sebi izvesti. Budi praktičan katolik.

Uvađaj katolička načela u obitelji, u društvo, u zvaniju, kod sebe i drugog.

Osjećaj sa crkvom sa poletom duha svoga, budi privržen njezinim poglavarima sa žilavošću iskušanoga borioca, i ustraj do vjere tvoje matere sa pravim i živim ispovijedanjem ove istine:

Samo je jedna vjera; samo je jedna crkva; samo je jedan Spasitelj; samo je jedno nebo; samo je jedan vječni Bog.

Šalje: Stari Učitelj.

Strahoviti potres u Italiji.

I ako je Italija, poput Japana, zemlja potresa i provala vulkana potres od 23. srpnja 1930. ipak je najstrahovitiji, što ju je ikada zadesio.

Cvatući gradovi i sela pretvoreni su u ruševine. Najviše su stradali pokrajina Avellino i grad Mattered. Kako je potres nastao u noći kada su stanovnici postradalih predjela spavali, te je tako i broj ljudskih žrtava ogroman. (Vidi slike na strani 89. i 90.) Od bića potresa oslobodi nas Gospodine!

IZ SVETE ZEMLJE.

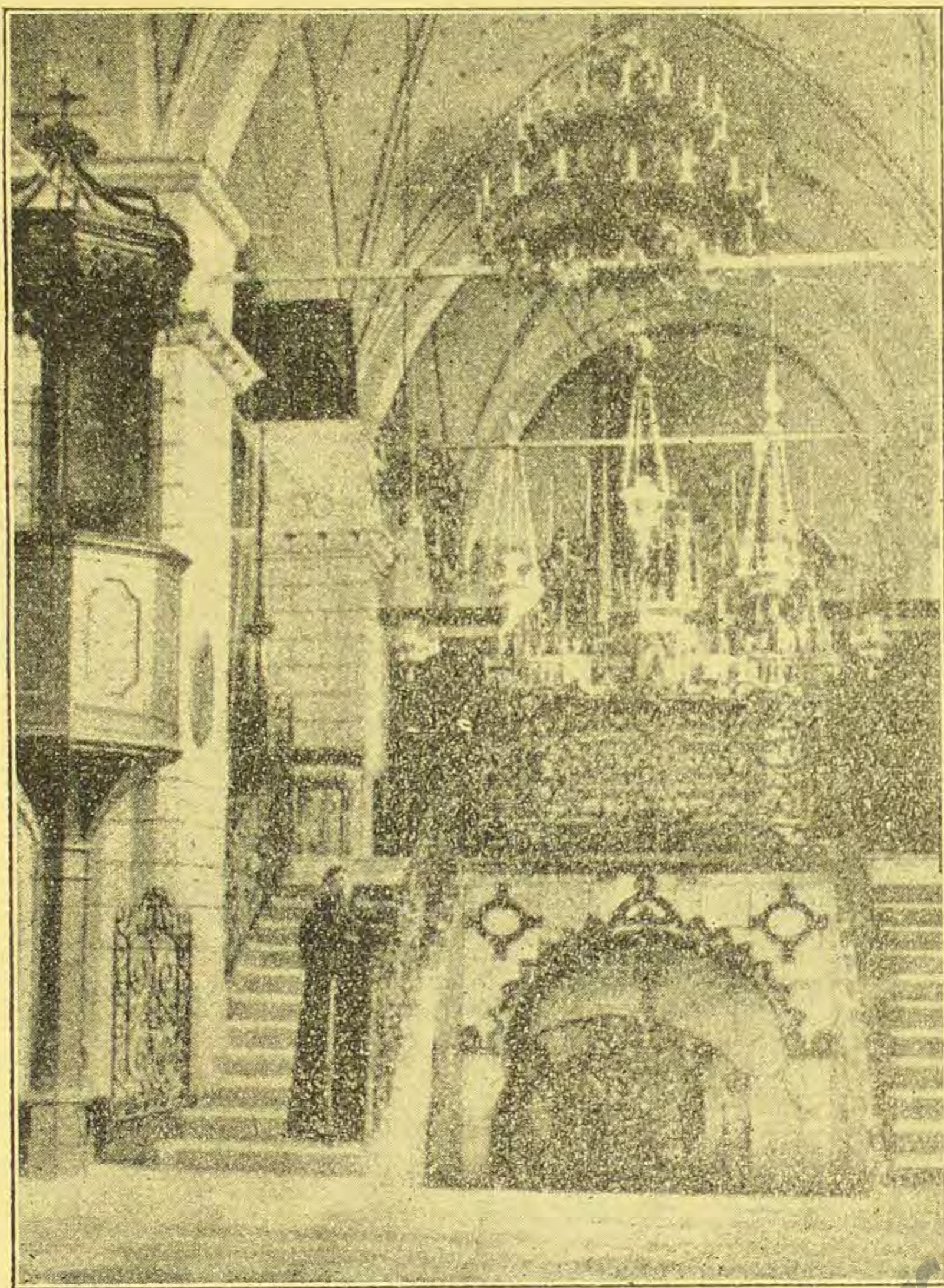
Poznato je našim čitaocima, da je proljetos išlo jedno hodočašće iz naših krajeva u svetu zemlju. Putovalo ih je 27 osoba. Pohodili su sva znamenitija sveta mjesta, gdje je naš Spasitelj živio, naučavao i umro.

Obavili su „put križa“ na onom mjestu i postajama, kudan je sam Krist svoj križ nosio da učini zadovoljstinu pravdi Božjoj za naše grijehе.

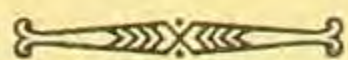
Pomolili su se na svetom grobu Kristovom, za sebe i za svoje mile i drage i za svoju domovinu, da nam u ovim teškim danima svjetske gospodarske krize, udijeli Bog jakosti i ustrajnosti da srećno prebrodimo ovo more današnjih jada i nevolja.

Vidjeli su i onu znamenitu štalicu gdje je Bog-Čovjek došao na svijet od Prečiste Djevice, bili su na onom polju, gdje su anđeli slavodobitno pjevali. „Slava Bogu na visini, a mir ljudima na zemlji, koji su dobre volje!“

Na ovim stranicama 85., 87. i 88. donosimo i nekoliko slika iz svete zemlje.

Mjesto gdje je stajala kuća Bl. Dj. Marije u Nazaretu.

RADI I ŠTEDI.

Bog ti je stvorio dvije ruke, — ne da ih prekrstiš, već da njima radiš. Raditi možeš i nogama, i te kako! A i glavu imaš, da njome misliš i radiš, a ne da blejiš u zrak. Jer čovjek baš je i stvoren za rad, kao malo koje drugo stvorenje Božje.

Raditi nije sramota nego dika. Nije onaj gospodin, koji ništa ne radi, trošeći vrijeme i novac, što ga je baštinio, — već je gospodin onaj, koji je radom svojim stekao imetak. Radi stoga dan i noć, a radi sustavno i razložito, da ti rad bude koristan. Pregni raditi svim žarom i oduševljenjem; ne radi samo od nužde i potrebe, nego i za zabavu. Neka se želja za radom uvriježi u tvojoj duši tako, da ne budeš mogao ni živjeti bez ustrajnog rada.

Ustrajan i razložit rad koristi tijelu i duši.

Nije istina, da rad ubija. Od samoga rada nije još nitko umro. Nasuprot stoji, da se ustrajnim i sustavnim tjelesnim radom tijelo jača i krijepi. Ne smijese dođuđeraditi u jedan mah do krajnjega umora, ali od dangube do krajnjega umora dalek je put. Ako si se umorio tjelesnim radom, odmaraj se rađeći glavom; ako te je umorio duševni rad,

Mjesto u Nazaretu, gdje je bila radionica sv. Josipa.

a ti se prihvati rada rukama ili nogama. Rad je koristan i za dušu. Besposlica mora uroditi grijehom i prkosom svake vrsti. Tko radi, zlo ne misli. Radom ćeš smiriti i strasti svoje. Jer kad radiš izdašno i neprekidno, tako te obuzme rad, da za drugo nisi ni sposoban. A ni zli sni ne će te mučiti, ako si umoran od rada tvrdo spavaš.

Napokon ti podaje rad i zemaljskog blaga. Ako i ne postaješ brzo i uvijek bogat, privređuješ bar toliko, da možeš pošteno i pristojno živjeti. Ne treba ti ničije milostinje, ne treba ti moljakati, a nisi također u napasti, da se dočepaš čega nezakonitim ili nedopuštenim načinom.

Slatko jedeš krušac, koji si privrijedio u znoju lica svoga.

Lijepo kaže narodna poslovice: „U radiše svega biše, u štedišē jošē više“.

Treba dakle ne samo raditi, nego i štediti. Jer zgodno kaže opet druga narodna poslovice: „Tko ne zna štediti, brzo će mu nestati“.

Teško onome, za koga se može reći: „Što je ruha, na njemu je, a što kruha, u njemu je“. A još teže po onoga, koji je raspikuća, pa se tiši pjevajući: „Dok smo, nek smo, kad umremo, nek se spominjemo!“

Štediti je lako, samo ako hoćeš. Neka ti bude prvo pravilo, da nikad ne potrošiš sve ono, što si svojim radom privrijedio, nego da svakom prigodom bar nešto od svoje zarade otkineš i pohraniš. A to ćeš lako udesiti, da trošiš tek za ono, što ti je od najpreče potrebe, a da se kaniš onoga, što je suvišno. Jer ako trošiš gdje ne treba, ponestat će ti ondje gdje treba.

Štedit je slast.

Zrno do zrna po-
gaća, kamen do
kamenā palaća.
Samo pripazi, da
ti se slast štednje
ne pritvori u strast
pa da od štedišē ne
postaneš škrtac.

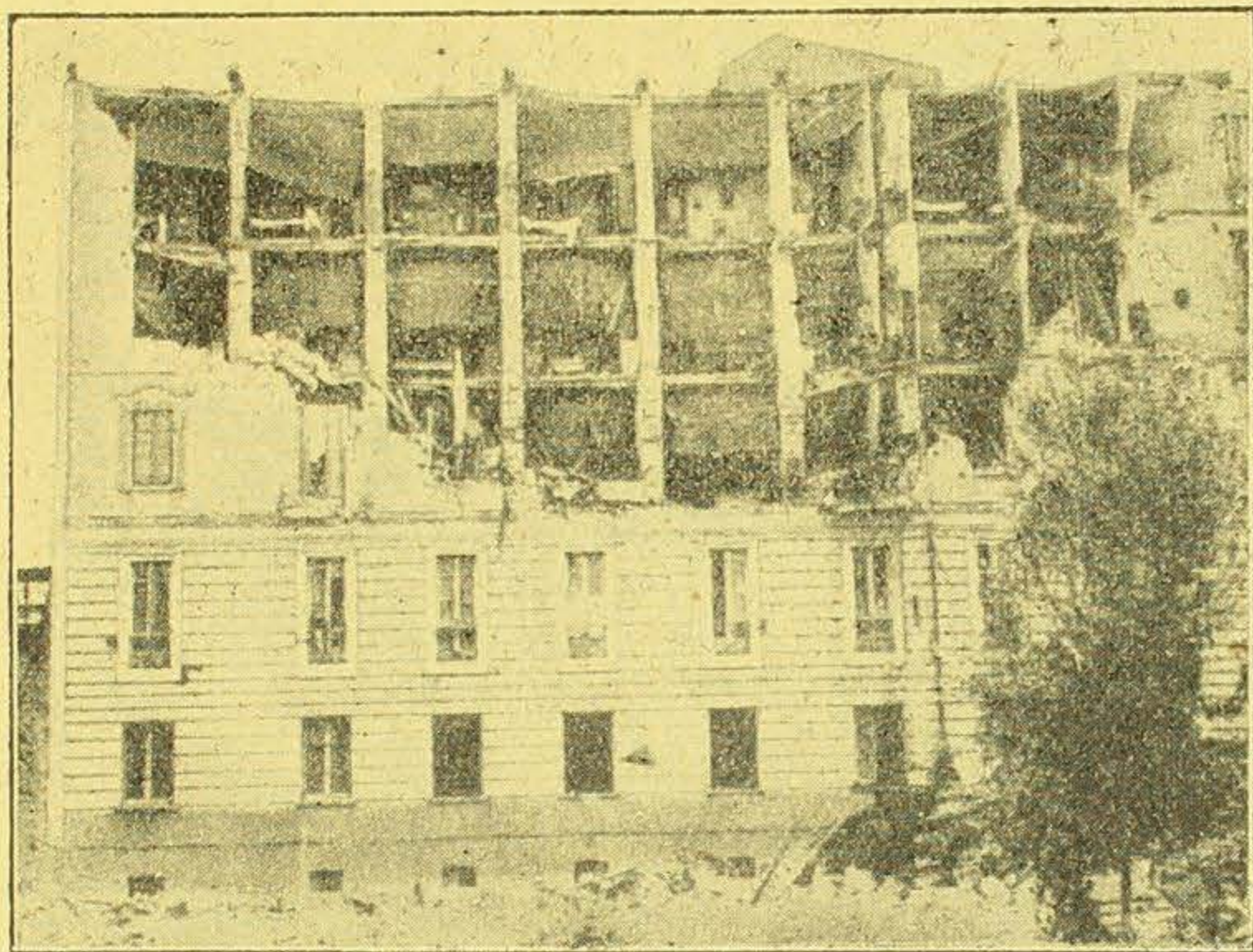
Štediti je tvoja
sveta dužnost, koju
moraš vršiti i radi
sebe samoga, i radi
svoje porodice, i
radi naroda i domo-
vine svoje. Štedi
za sebe samoga,
jer kad te snađe
nevolja ili kad
ti nestane privrede,

kako da se goloruk proturaš u svijetu? Zar s dugom, koji je zao drug? Stoga čuvaj bijele novce za crne dane. Štedi radi svojih milih i dragih, da starim roditeljima vratiš, što su te u svijet opremili, a djeci svojoj, koja nisu kriva što si ih porodio, da pomažeš, dok stanu na svoje noge. Napokon je i rođena gruda, iz koje si nikao i koja te hrani, zapovjedila, da joj se odužiš makar u smrtnom času, kad se opet vraćaš u blago krilo njezino.

Štedimo dakle svi; staro i mlado, muško i žensko! Naročito vi žene, kanite se mode i raskoši svake. Dobra kućanica drži tri ugla (ćošē) kuće, mnogo puta još i četvrti. Samo brižna i štedljiva žena vjerna je ljuba svome drugu, a dobra majka djeci svojoj.

Slabo će pomoći svi drugi programi, kojima se nastoji pridići i spasiti naš narod, da ne propadne u silnoj vrevi naroda.

Naš narod održat će se tek onda, ako se nauči raditi i — štediti.

Potres u Italiji.

Jedna velika razorena kuća u Napulju.

BISKUP ANTUNOVIĆ i NJEGOVA RODBINA.

Staro gnijezdo Antunovića bila je Kunbaja. Tu je živila mati Antunovića — udova Manda Petrić sa svojih petero djece na jednom skromnom posjedu, dok Antunović nije postao aljmaškim župnikom (1842)

Mati i sestre su pribivali na plebaniji; a brat Franje je živio posebno sa svojom familijom na zajedničkom aljmaškom dobarcu

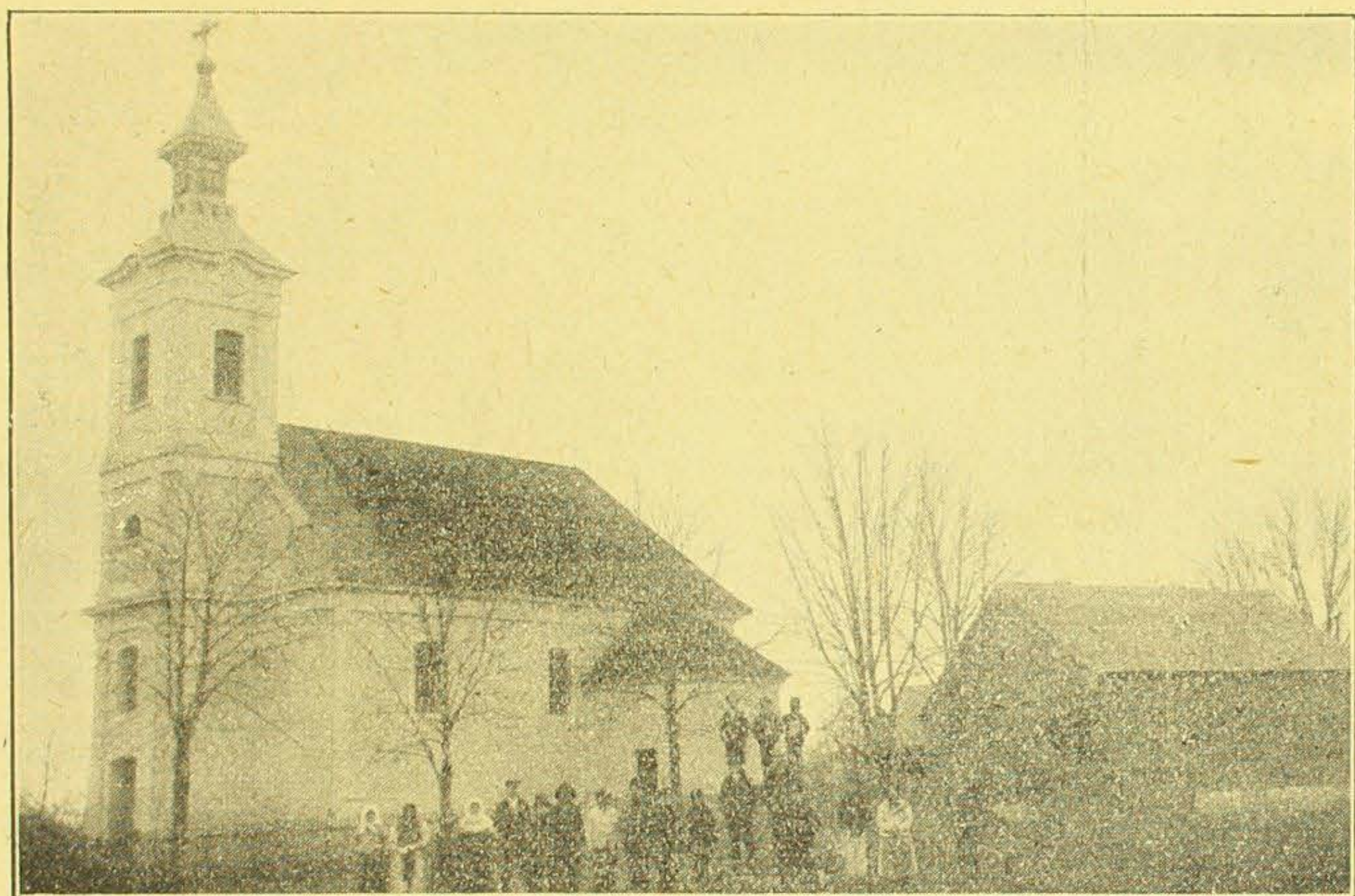
Potres u Italiji. Iznašanje mrtvih i ranjenih ispod ruševina.

Ne za dugo dvije sestre Antunovića udadoše se u Suboticu, a najmlađa sestra Roza u Lemeš u kuću Ivankovića. Nećakinja Manda također se udade u Suboticu za Josu Gabrić.

Stric Albe Antunović, podžupan Bačke, školario je svoga sinovca Ivana; i kasnije je on pazio na Ivana i starao se za njega

sve dok nije dobio aljmašku plebaniju, a kasnije kalačke položaje.

God. 1859. postane Antunović kanonikom i tako se preseli on u Kalaču, kamo ga je otpratila i mati Manda i sinovica Rozika, gdje su u najljepšoj zajednici živili. Mati Antunovića bila prava pokornica. Ona je i u Kalači ostala čedna i skromna. Njezino odijevanje bilo je posve prosto, pravo starovinsko: reklija sa jednom kopčom, varbačka marama na glavi, obična suknja i sukvena pregača, to je bilo sve. Cio dan se je Bogu molila držeći u ruci očenaše. Antunović kada bi pošao u crkvu da misu služi, pri odlazku i dolazku iz crkve, uvijek bi se svojoj majki javio i njenu ruku poljubio. S Bogom mammo, ja idem u crkvu da misu služim, — rekao bi Antunović; a mati mu odgovori: „Idi sinko Ivo s Bogom!“

Nova župna crkva u Torjancima u Baranji.

Jednom prilikom (1874) reče mi stara: „Ti Mijo ne znaš zašto ja sidim ovde kod prozora? — Ne znam majko odgovorim staroj. Evo zato jer ovdud lipo vidim moga Ivu kada polazi i dolazi iz crkve.“

Antunović je često pohađao svoju rodbinu, i ona je njemu često dolazila u goste. U Suboticu iduć odsjedao je na plebaniji kod Ivana Probojčevića; a u Lemešu kod plebanoša Sečenjije; u Kaćmaru kod plebanoša Homonjije i kod roditelja snaje Doke Kukić-Krekić, supruge brata Franje; u Aljmašu je odsjedao kod svoga brata Franje.

Jednom prilikom kasno u jesen dođe Antunović u Aljmaš bratu Franji. Razgovor njihov prekine prosjačka molitva. Antunović spozna glas prosjaka i požuri se na polje. „Pa još i sad si živ Marijane?“

„Jesam, Gospodine, a Vi jestel zdravi?“ odgovori prosjak. Pa u ovako ladno vrime ideš bos i bez toploga ogrtača? Nema se Gospodine; zla vrimena, pa ne dotiče na sve.

Ajde — nastavi Antunović — moli se samo Bogu; on se stara za svakoga. Evo ti malo milostinje (10 frt) i ostaj u zdravlju.

Hvala Gosodine na lipom daru, nek i Vama Bog udili svaka dobra, a odkud se i nenadete.

Ušavši u sobu Antunović pred brata Franju i reče njemu: evo ti 50 frt. i gledaj da što prije odeš u Suboticu i da kupiš Marijanu čizme i opakliju.

God. 1878. u ljeto šetalismo se u predvorju Antunović i ja, kada nam presiječe razgovor sinovica Manda s ovim riječima: „tu je prosjak radi milostinje“. — Ne moj sramotiti čovjeka; on je siromak, a ne prosjak, — odvrati ozbiljno Antunović.

Jedne godine poruči Antunović bratu Franji da dođe u Kalaču i da pozove i nekoliko članova iz daljnje rodbine.

Tom prilikom pod užinom, poteže jedna starica: „e, lako je Vama sad Gospodine Ivo, kad ste izučili, pa sad životarite u ovom gospoćkom kaštelu“. Antunović se nasmije i reče joj: Da, sad mi je doduše lako; al da ti znaš kako mi je bilo kad sam škole pohađao i kako sam tada zimi litno odilo strica Albe; a liti zimsko njegovo odilo nosio, — onda bi znala, da je za ovu slavu tribalo gorko i žalosno kuburiti i mloge neprilike pripatiti i pregaziti.

Mati Antunovića sahranjena je (1875). uz veliko saučešće svećenstva i kalačkog općinstva u kalačko groblje u jednostavnu grobnicu; a po vlastitoj želji pored nje sahranjen je (1888) i veliki Dobrotvor i Prosvjetitelj naš Antunović.

M. Mandić.

SKAKAVCI.

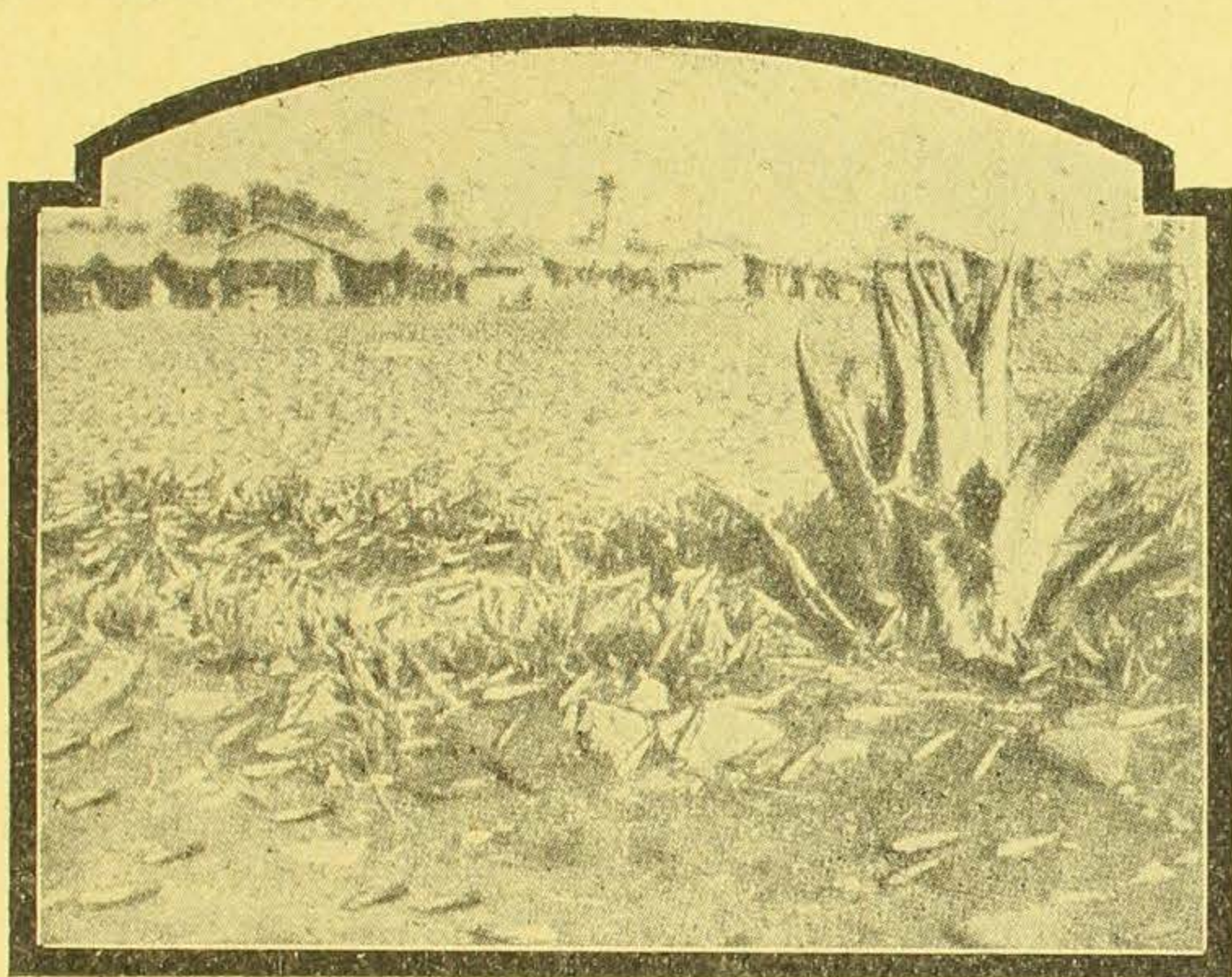
Ljetos se pronio glas, da skakavci (šaška) haraje po Banatu, i da su već mjestimice prešli i u Bačku. No srećom njihov pohod ovajputa nije bio tako opasan. Ali znadu oni biti i vrlo sudbonosni.

Skakavac je sitna životinjica, koju neopazice pregazimo nogom na putu, ali se dogodi često, da se te životinjice združe u tolike čete, da im se ne može nikako stati na kraj, niti se oduprijeti njihovoj navali. Znadu oni u gustim jatima pasti na njive i popasti i poharati čitavu ljetinu.

U Africi je vrlo čest njihov pohod. Lane su u mjesecu studenome provalili sa gorja Atlas, koje se nalazi na sjevero-zapadu Afrike, i to u predjel Maroko. Jato njihovo izgledalo je kao golemi oblak, (vidi slike na str. 93. i 94.) koji je bio dug 45 a širok 20 kilometara. Njihov dolazak izgledao je kao mrka oluja, koja je bila zastrla sunce i čitav kraj obavila u polutamu. Proti njima su se digli ljudi na veliku vojnu, da sačuvaju zemlju, i sakupili su ih oko 50 hilj. vreća. Bože, oslobodi nas od toga zla.

ČUVAJMO OČI!

Zdravlje organa za vid, najotmjenijeg i najskupocjenijeg organa našeg tijela treba brižljivo čuvati, jer nema veće nesreće nego izgubiti vid. Čitav niz opasnih obolenja oka može se izbjeći pametnim i higijenskim načinom života. Oko se može razboliti u svako doba života, počevši od rođenja, a šta više čak i ranije. Bezbrojne opasnosti prijete organu vida a mnogobrojne su razne vrste njegovog oboljenja. Na žalost, vrlo često se dešava, da se usljed bolesti roditelja zarazi novorođenče još u toku porođaja. U ovim slučajevima 3—4 dana poslije rođenja nastupa teško gnoje-

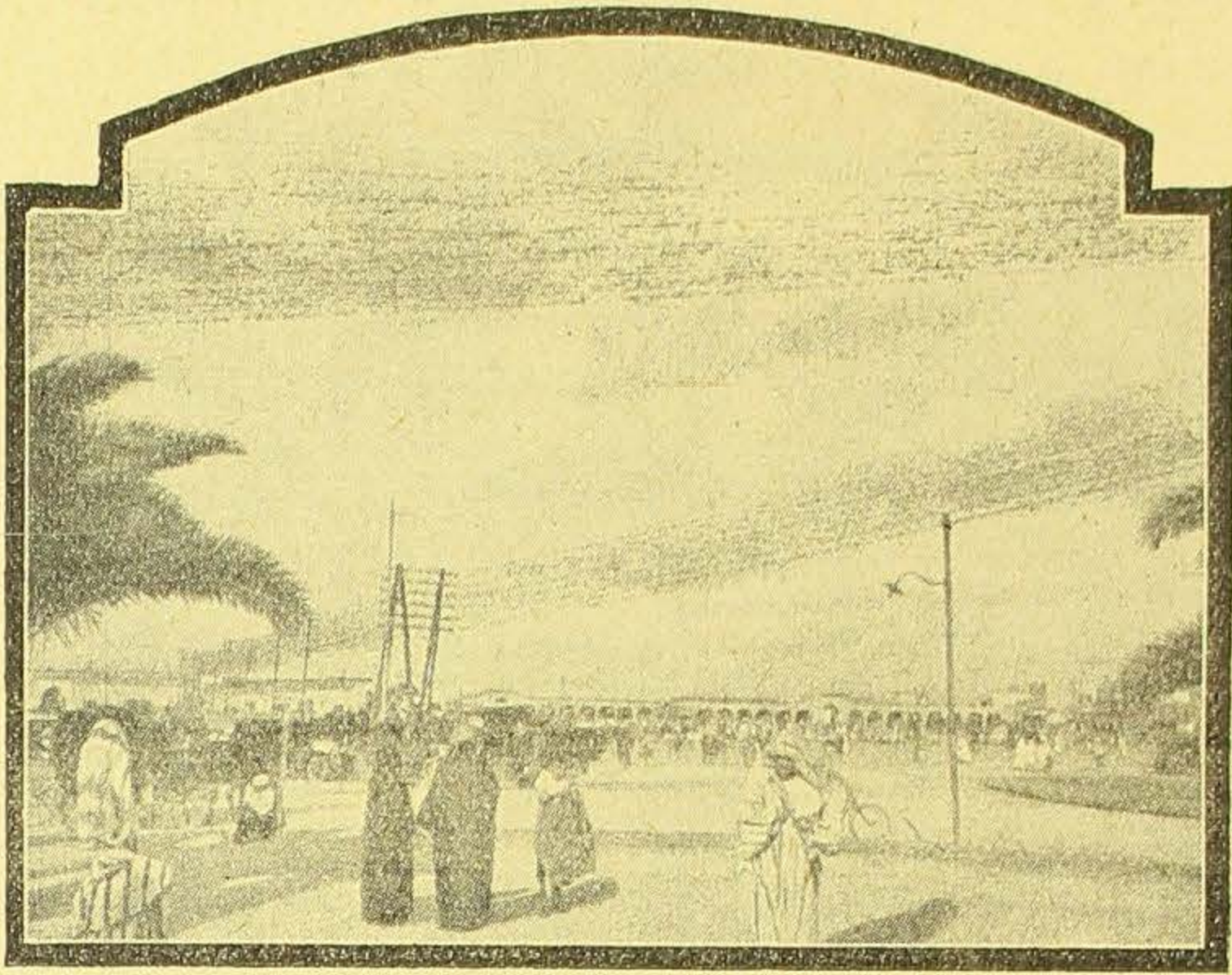
Skakavci poplavljuju polja u Maroku.

nje očiju. Kapci novorođenčeta zacrvene se, otiču i usljed toga oko se zatvara. Između kapaka izlije se gusti žućkasti gnoj. I među neobrazovanim svijetom rašireno je štetno mišljenje, da je ovo prirodna pojava, koja prolazi sama od sebe, kao što naš narod kaže „oko se čisti“. Ako novorođenče ne dođe blagovremeno u ruke stručnog liječnika, ova bolest dovodi često do potpune sljepoće. A baš prema ovoj bolesti raspolaže liječnik moćnim sredstvima. U prvom redu moramo se starati da gonoreju (triper, kapavec kao što se u narodu zove), koji je uzrok ovom oboljenju, temeljno izliječimo kod roditelja. Kod novorođenih međutim, raspolažemo jednim jednostavnim i moćnim sredstvom, pomoću koga skoro uvijek možemo spriječiti bolest. Credé je zaveo ovu metodu koja se sastoji samo u tome, da odmah poslije rođenja kanemo u oči novorođenog djeteta jednu kap 2% rastvora lapisa. To je naravno dužnost babice. Ima država gdje zakon strogo propisuje

babicama i liječnicima, da se bezuslovno pridržavaju Credé-ovog postupka.

Veliku grupu očnih bolesti čine razna zapaljenja vežnjače. Ove bolesti su također zarazne, ma da nisu toliko opasne kao gonoreja. Sva ova oboljenja prati izlučivanje sluzi, popularno rečeno krmelj. Svako očno oboljenje, koje pokazuje krmelj, istovremeno je zarazno i lako se prenosi. Sva ova oboljenja iziskuju liječničko liječenje, a ne obloge sa komovicom. Zavoj utiče vrlo nepovoljno ne cio tok oboljenja i sprečava ozdravljenje.

Pomenutoj grupi oboljenja pripada i trahoma. Sve što je izneto odnosno krmeljivih katara oka, važi i za trahomu. Kod

Mnoštvo skakavaca navaljuje na Maroko.

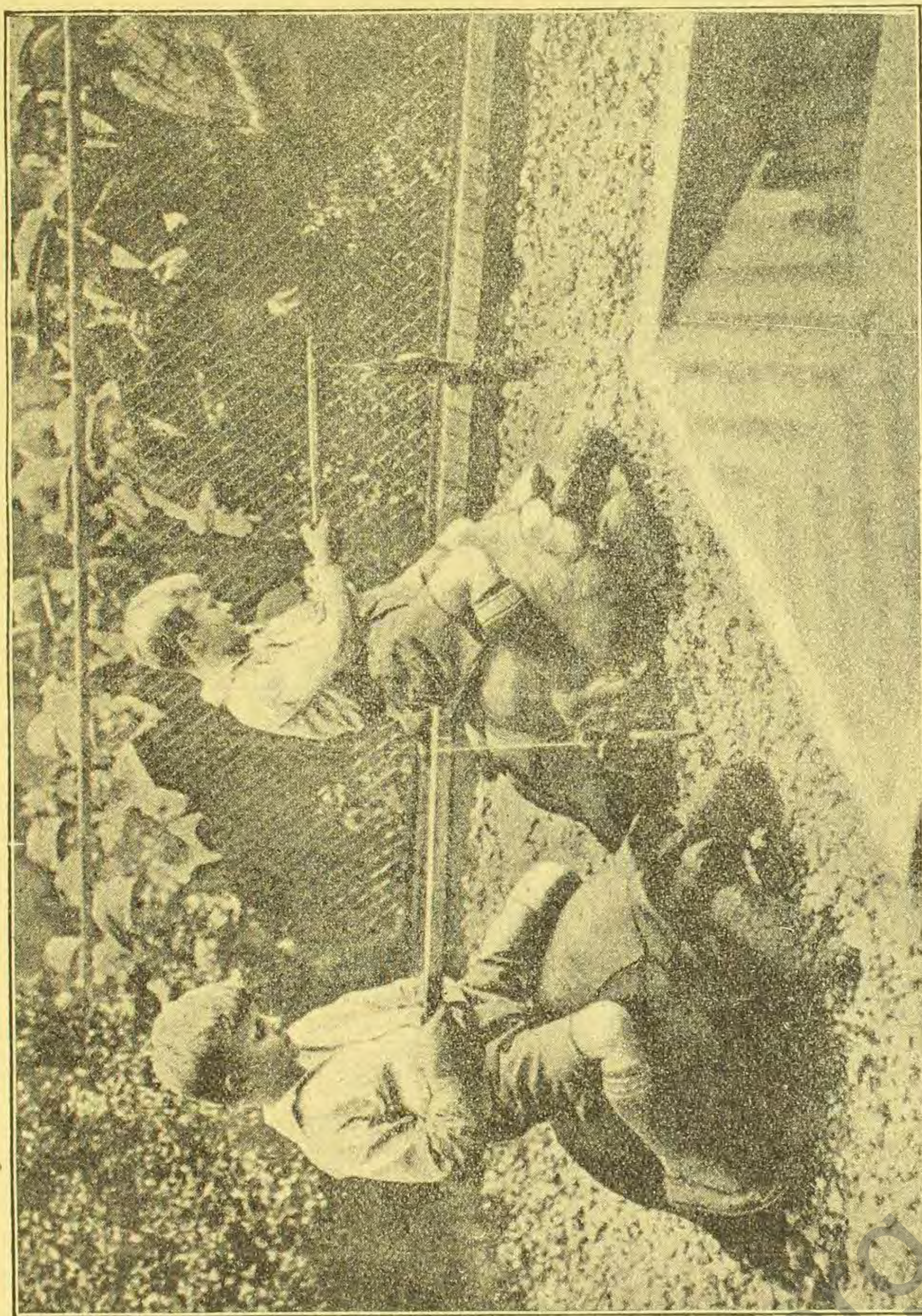
nas je raširena zabluda da je trahoma nepristupačna liječenju. Pošto je trahoma u izvjesnim krajevima u nesrazmjerno velikoj mjeri raširena, borba protiv nje zadatak je države.

Kod djece i mladeži pojavljuje se i bolest, koju narod zove „fircigom“-om koja je sa socijalnog gledišta od velikog značaja. Mnogi smatraju da je ova bolest nevine prirode i da je ona potrebna da se krv djetetu čisti. Pošto je fircig vrlo raširena bolest, borba protiv nje je neobično važna.

Kad djeca polaze u školu, roditelji treba da obrate pažnju na oštrinu vida. To je period života, kada se kod djece ispoljavaju poremećaji sposobnosti vida. Djeca se tada žale, da ne vide dobro. Ove žalbe treba pažljivo saslušati, a ne smijemo misliti da je dijete lijeno i da ne će da uči. Potrebno je da liječnik utvrdi oštrinu vida. On će u slučaju potrebe propisati odgovarajuće naočare. Čovjek kome su naočare potrebne, a ne nosi ih, izlaže se štetnim posljedicama.

Treba pomenuti dva jaka otrova, koja su u stanju da kvare

vid, naime duhan i alkohol. I jedan i drugi, ako se pretjerano troše, u velikoj mjeri oštećuju vid. Ako se bolesnik blagovremeno javi liječniku, kad su ovi otrovi još u početku svoga dejstva, možemo njihovo razorno djelovanje z ustaviti.

Utrka na kornjačama u zvjerinjaku u Londonu.

Mnoge povrede i ozljede očiju dešavaju se pri radu. Sreća je da se sama priroda pobrinula da čuva oko od štetnih spoljnih uticaja. Svaki zna iz iskustva, koliko je neprijatno, ako najmanje zрно prašine ili drugog stranog tijela padne u oko. Mnogo ozbiljniji su slu-

čajevi kad mali oštri predmeti, kao što je trun, sa većom snagom udaraju u oko, te se zariju manje više duboko u prednju površinu njegovu. Sa ovakvom povredom treba odmah otići liječniku. Veoma su opasne povrede malterom, krečom ili kamenom sodom. Treba na ovom mjestu pomenuti i povrede oka koje često nastaju pri oštrenju mastiljavih olovki, gdje pored mehaničkog dejstva moramo uzeti u obzir i hemijsko dejstvo boje.

Veliku pažnju treba pokloniti osvjetljenju, koje igra važnu ulogu u higijeni oka. Sunčana svjetlost nije škodljiva. Vrlo se često dešava da se u ljetnjim mjesecima obraćaju liječniku ljudi sa zdravim očima, da im propiše naočare protiv sunca. Pošto je baš preko ljeta ulica više prašnjava, to bolesnici okrivljuju sunce za postanak svoje bolasti a to je pogrešno. Prašina izaziva kataru, a sunce i čist vazduh ma kako topao — nikada. Prirodno, da je celishodnije nositi zaštitne naočare. Vještačko osvjetljenje može da naškodi očima, ako ne odgovara zahtjevima higijene.

Na kraju treba skrenuti pažnju na obolenje oka od raka, koje se često javlja kod starih ljudi. Rak ove vrste, ako blagovremeno bude podvrgnut stručnom liječenju može da se odstrani. Međutim ako se dalje širi, dovodi život u pitanje.

Za „Danicu“ napisala Dr. Olga Palić-Szántó, Beograd.

SJEKIRA I ŠUMA.

(P R I Č A.)

Bilo je u vrijeme, kada sjekira nije još imala držala. Čovjek ode u šumu i stade njom sjeći drva. Naravno, da im nije mogao mnogo da naudi. No mlada se drveta uplaše i prituže starome dubu, koji je samotno stajao, kazivajući mu svoj strah.

— Je li tko od vas u savezu sa sjekirom? — upita hrast.

— Nije, — odgovore drveta, — sjekira je sama u rukama čovjeka.

— Povratite se, — reče im starac, — i ne bojte se, jer nam od nje ne prijete nikakva pogibao!

Za kratko vrijeme dođe opet čovjek u šumu. On je bio nataknuo svoju sjekiru na drvo i udarao je strašne udarce visoko zamahnutom sjekirom. I opet dođu mlada drveta k starom dubu i prituže se.

Starac ih opet upita:

— Je li tko od nas u savezu sa sjekirom?

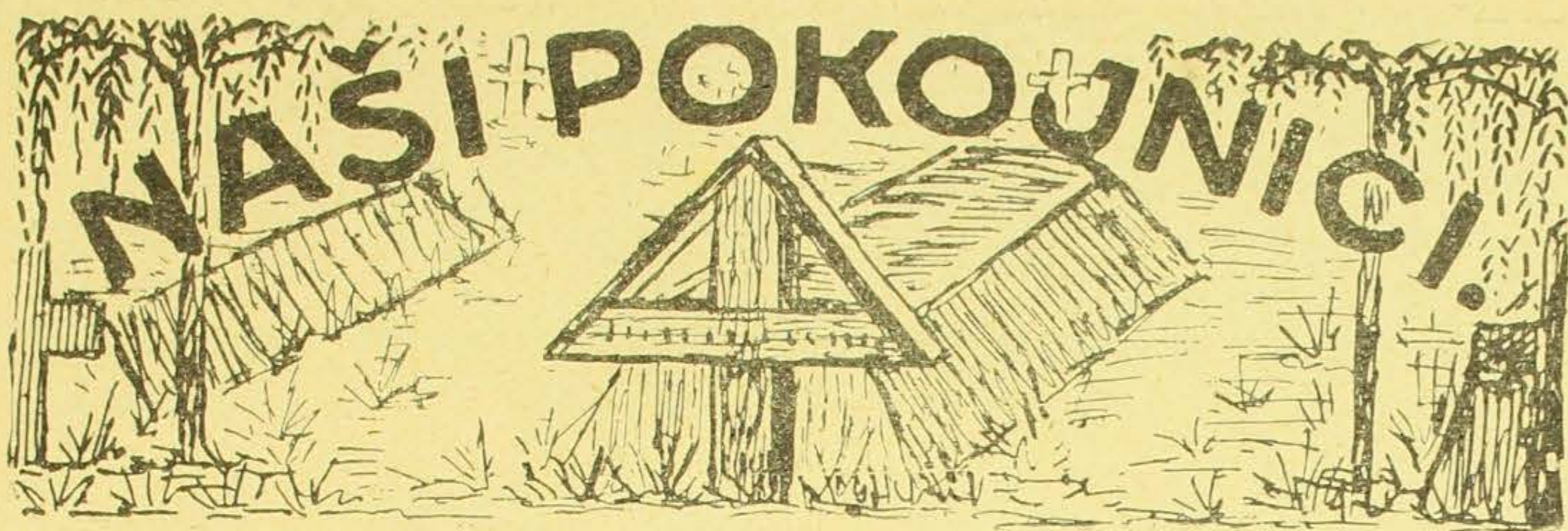
— Jest, — odgovore drveta, — drvo se sa sjekirom združilo.

Na to zavika starac:

— Jao, jao, svi ćemo propasti!

Ne treba se bojati pogibli od drugih. Naši neprijatelji istom onda postaju moćni, kada se naši prijatelji s njima združe.

† ANTUN BOŠNJAK.

Među onim malobrojnim Bunjevcima, koji su u Somboru u javnom životu isticali se, jedan od najsvjesnijih i najzaslužnijih je umro 9. ožujka 1930. god. sa Tonikom Bošnjak. Sombor pored svojih 12 hiljada Bunjevaca nikad se nije mogao hvaliti sa istaknutim, svijesnim, bunjevačkim javnim radnicima. Ono nekoliko, koji su se ipak usudili barem kušati buditi nacionalnu svijest Bunjevaca, usljed slabog odziva i nerazumijevanja poslije kratkog vremena napustili su svoj javni rad. Tim je hvalevrijednije, što se poslije prevrata u osobi pokojnog Tonike Bošnjak od prostih zemljodjelaca našao jedan Bunjevac, koji je od to doba sav svoj rad u to usredotočio, da osvijesti i podigne svoj ljubljeni bunjevački rod.

Roditelji nijesu ga dali u više škole, kao i današnji somborski Bunjevci na tom krivom stanovištu su bili, da „nijesu škole za jedinka“. Usljed toga pokojni Tonika nije bio školovan, pa ipak svojom prirodnom bistrinom i vještinom, kao i gorljivom ljubavlju svega, što je bunjevačko, uspio je, da vodeća ličnost postane među Bunjevcima. 1920. godine osnuje se u Somboru prvo prosvjetno društvo Bunjevaca pod imenom „Bunjevačko Kolo“ i na čelu Kola pokojnog Toniku vidimo kao predsjednika mladenačkim poletom i doprinosanjem materijalnih žrtava raditi za razvoj i napredak novog mladog društva. 1923. godine vječitim počasnim predsjednikom bude biran u istome društvu i kao narodni poslanik sa programom Pučke stranke ulazi u parlament, da tim većim uspjesima zastupa interese svoga bunjevačkog roda.

Kao dobar Bunjevac, osim nacionalnih interesa i vjerske pro-bitke je na srcu nosio. Somborsku rimokatoličku crkvenu općinu je također svom snagom podupirao; dogod nije obolio, svakoj sjednici je prisustvovao i za svaku crkvenoopćinsku stvar svim srcem zalagao.

Kao istaknut političar imao je i svojih protivnika, ali ni od njih niko mu nije mogao poreći nesebičnost i požrtvovnost u svakom pothvatu. Samo 48. godina je živio; sa javnim djelovanjem skopčani naporni rad potkopao mu je zdravlje, ali i za to kratkih 11 godina njegova javnograda ovjekovječio je svoje ime u povjesti somborskih Bunjevaca.

Vječna mu bila uspomena, te urodila dostojnim sljedbenicima.

Somborac.

† DR. JULIJE SKENDEROVIĆ.

Dne 6-og rujna 1930. godine, rujni zraci tonućega sunca obasjavali su još svježi, zlatnim slovima ocrtani natpis na kući uciviljene obitelji, da je prestao ordinirati mladi zubni liječnik Dr. Julije Skenderović. Rijetko se nalazilo subotičko pučanstvo u tolikoj groznici, uzrujanosti i nemiru, kao tih dana. Grozna nesreća, koja je okom trenuća ugasila tri mlada života, usjekla se u dubinu duše svijju.

U gluho doba noći, osvjetljene sjajem blagoga mjeseca; u doba, kada je bezbrižni san još bezbrižnijih roditelja lebdio nad srećom njihovog ljubimca — kojeg su silnom mukom i ljubavlju doveli do željenog cilja — nemili udes je jednim potezom zbrisao sve, da im rujna zora u svom rumenilu pokaže krv, koja je istekla izračunatom preciznošću nemile sudbine. Udarac je ogroman bio i silno je odjeknuo!

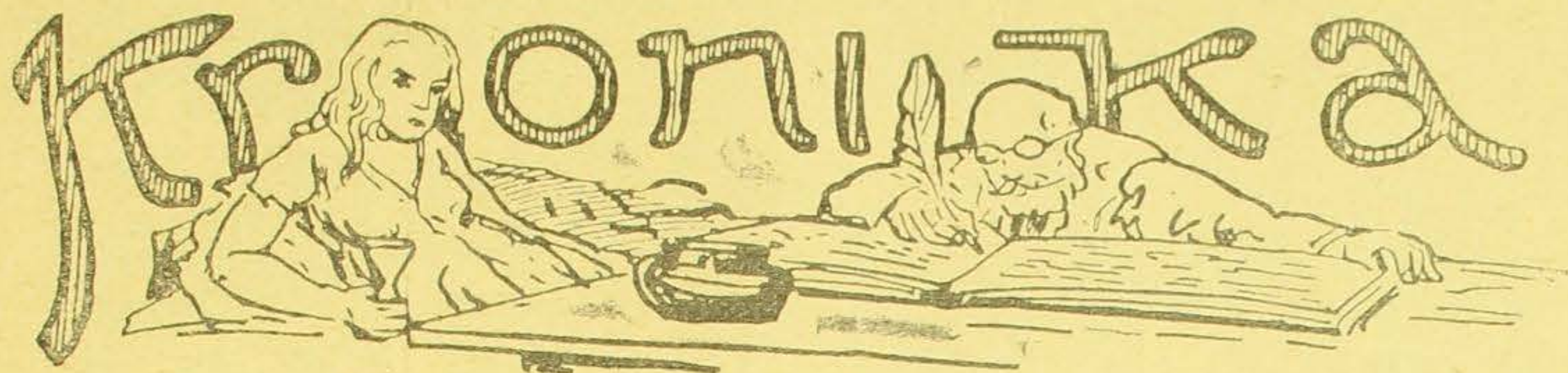
Na takav je način ugasnula zjenica tog, svima nam poznatog tihog i blagog pogleda; pokret, te rijetke čednosti i skromnosti, laka i meka ruka, koja je imala veliku zadaću, da ublaži bol mnogima i mnogima... ali je umjesto toga klonula zauvijek, zadavši neublaživu bol onima, kojima je trebala pomoći, ostavivši svojim vječitu tugu, jad i ranu, koja nikada zacijeliti ne će.

A očajni i ostarjeli otac, sestre i braća, neka se utješe u neizbježivu sudbinu, kojom ravna ruka Svevišnjega. Neka ih tješi očiti i vidljivi znak silnoga saučešća njegovih prijatelja, poznanika i štovatelja, koji su isto potrešeni, koliko nemilom sudbinom njegovom, toliko neizrecivom tugom njihovom.

Nama svima, koji smo ga mnogo cijenili, ostat će nam, kao lijepi san na jednoga prolaznika, koji nam je pružio svoju bratsku ruku, nasmiješio se... i nestao u nepovrat; ostavivši u dušama našim neizbrisivu sliku, koja će nam pri svakom sjećanju dočaravati pred naše oči milog nam poznanika iz davnine!... s kojim smo se susreli na stazi ovoga života i koji je dijelio s nama mio i nemio udes našega roda.

Slava mu vječna!

Malagurski.

Od 1/XI. 1929. do 31/X. 1930.

10. novembra 1929., posvećena je krasna nova crkva u Čantaviru. Posvetu je obavio presvj. gosp. Lajčo Budanović biskup iz Subotice.

13. decembra 1929. razdijelila je Dobrotvorna Zajednica Bunjevaka svoje božićne darove siromašnoj djecu u Katoličkom Domu.

17. decembra 1929. proslavljen je u Subotici na najdostojniji način rođendan Njeg. Vel. Kralja Aleksandra I. Živio! Na mnogaja!

22. decembra 1929. održana je u crkvi sv. Terezije u Subotici biskupska svečana misa prigodom 50-godišnjice misnikovanja sv. Oca Pape Pija XI. Bog ga poživio još na mnogo ljeta.

19. januara 1930. održano je prelo Kat. Kruga, koje je uspelo izvan svakog očekivanja.

26. januara 1930. održano je prelo Dobrotvorne Zajednice Bunjevaka sa velikim uspjehom.

2. februara 1930. održano je Bunjevačko veliko prelo Pučke Kasine sa velikim uspjehom.

16. februara 1930. održano je 3. momačko prelo Bunjevačkog Momačkog Kola u Subotici. Uspjeh je bio sjajam.

27. februara 1930. na „Debo četvrtak“ održano je prelo Kat. Divojačkog Društva u Subotici. Uspjeh, kao i obično, velik.

19. marta 1930. bilo je svečano bogoslužje po svim kat. crkvama za progonjene kršćane u Rusiji.

10. juna 1930. bili su u našem gradu grčki privrednici, da razgledaju subotičke ekonomije i industrijske ustanove.

27. jula 1930. priređena je, uz veliko saučešće naroda, „Dožejanca“ zahvalnost za dovršetak žetve. Nakon službe Božje bio je priređen banket za 200 osoba.

25. augusta 1930. posvećeno je, u okviru vrlo lijepe svečanosti, novo zvono u kapelici gradske javne bolnice. Zvono je blagoslovio presvj. g. Blaško Rajić, a prisustvovali su i svi liječnici.

31. augusta 1930. posvećen je nov samostan čč Sestara Kćeri Milosrđa u Subotici. Posvetu je obavio presvj. g. B. Rajić gen. vikar. U samostanu bit će internat i podučavanje stranih jezika i glazbe.

6., 7. i 8. septembra 1930. bilo je veliko proštenje u Lemešima-Svetozar Miletiću.

8. septembra stigle su u Suboticu nove jugoslavenske vojne zastave dar Kraljev, a stare, slavom ovjenčane, zastave su još 3. sept. odnešene u Beograd. Starim slavnim zastavama i mi odajemo svaku čast, a nove pozdravljamo sa najboljim nadama.

ZA REDUŠE I STANARICE

Da krastavci ne budu gorki. Stariji i krupniji krastavci brzo progorče, ako ih sunce jače prigrrije. Gorak okus mogu dobiti krastavci od prejakog gnojenja konjskim gnojem, pa i od zalijevanja po suncu. Krastavce treba zato saditi na mjesta, koja nisu izložena sunčanoj pripeki, a zalijevati ih na večer ili ranim jutrom ustajalom vodom.

Da se salata ne osjemeni. Pod kraj proljeća, kad nastanu topliji dani, salata glavatica lako ide u sjeme. Da se to spriječi, zarezne se koren salate koso pri zemlji do polovine. Na taj način postižava se to, da hranivi sok ne ide sav u glavicu, nego jedan dio isteče na zarezanom mjestu. Salata se tako dulje uzdrži u glavici i ne tjera lako cvijet.

Kako će se pobijeliti požutjelo rublje
Ako je rublje požutjelo i tako izgubilo lijep izgled, može mu se povratiti bjelina ovako: U večer prije pranja nakvasi se rublje u vodu, u koju se ulije pô šoljice benzina. Isto se učini i prije iskuhavanja. Sad se rublje iskuhava sa nešto lupinja od jaja. Lupinje se stave u vrećicu, a s ovom u vodu, pa se sa rubljem zajedno kuha do pola sata. Rublje će tako opet lijep bijel izgled dobiti.

Da ne popuca stakleno posuđe.
Nove čaše i uopće stakleno posuđe lako pukne, ako se u njeg ulije vruća tekućina. Da se to spriječi, stavit ćemo prije prve porabe stakleno posuđe u hladnu slanu vodu. Ovu ćemo vodu polagano ugrijati do vrijenja. Iza četvrt sata vrijenja uklonit ćemo posudu sa vatre i ostavit ćemo da se stakleno suđe u onoj vodi polagano ohladi.

Kako se čisti mokro krzno? Mokro krzno, kožuh, opakliju nipošto ne suši uz peć, ne smije se objestiti ni na sunce. Vлага se odstrani mekanom, suhom i rijetkom krpom, pa se onda objesi na zračno mjesto u hladu. Drugoga se dana ugladi mekanom kefom i čistim češljom.

Ako imaš ispucane ruke, natari ih sirovim mlijekom pa će brzo proći.

Petrolej ćeš popraviti, da ti svjetlije gori, ako u njeg staviš malo kuhinjske soli, il komadić kamfora.

Rublje da se ne smrzne učini ovo: rastopi šaku soli, pa je dodaj i ispromišaj sa zadnjom vodom u kojoj se rublje pere.

Staklo da izvana bude neprozirno, namaži ga sa bijelim pivom, u koje usipaš šaku soli.

Suhi orasi dobiju svježi tek ako ih držiš pol dana u vreloj slanoj vodi.

Ako je kišobran prljav, treba ga dobro natrljati sa sapunavom vodom, a ako je kišobran mnogo prljav treba sapunavici dodati i malo salmijakove esencije. Sasvim je prirodno, treba kišobran sve dotle ostaviti otvoren, dok se ne osuši.

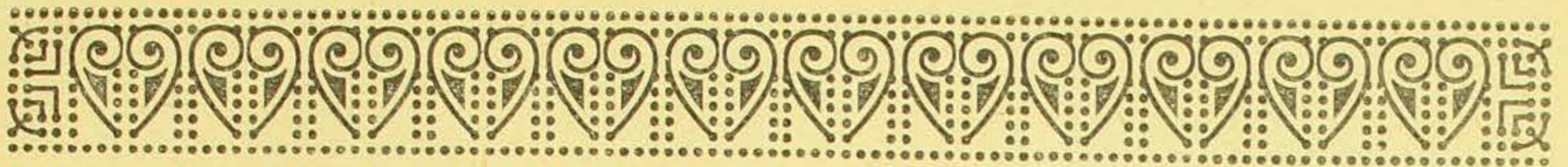
Ako je rublje oprženo od pegle ili bilo kojim drugim vrućim predmetom, a vlakna su ostala čitava, treba to mjesto istrljati sa čistom borovom vodom, a poslije toga isplahnuti sa čistom, hladnom vodom.

Ujed od pčele ili zolje. Mjesto, koje je ujedeno, treba dodirnuti sa salmijakovom esencijom. To umanjuje bolove i sprečava otok. Ako nemamo pri ruci salmijakove esencije, dobro je ako na ujedeno mjesto metnemo nekoliko kapi lukovoga soka.

Ako u rublju ima masna mrlja od smole, zejtina il katrana, treba ih vaditi terpentinskim uljem ili trljati benzinom, a zatim oprati u vreloj vodi. U vodu možemo staviti i malo salmijakove esencije.

Mrlje od boje najbolje skida sa ruke i ostalih dijelova tijela fini zejtin za salatu.

Tvrda i meka voda. Bunarska je voda tvrda, pa nije dobra za kuhanje i pranje. U nju treba za kuhanje jela na svaku litru metnuti navrh noža sode bikarbone, za pranje rublja obične sode, a za umivanje boraksa.

OMLADINSKE NARODNE PISME.

Iđe jesen, al ne iđe meni.
Ne će moja dika da se ženi.

Pita nana gdi mi je marama,
Dala loli, da me većma voli.

Šta bi diku držala na mitu,
Valjda nije jedini na svitu.

Svi u kolu a moj dika nije,
Iza kola bećar mi se smije.

Slatka moja zanevolju diko,
Zanevolju, dok ne nađem bolju.

Zelen orah debo lad
Oženi se dika mlad,
Vino pije, suze lije,
Što me uzo nije.

Sinoć mi se moja dika tuži,
Da ga nana čerez mene ruži.
Ajde, diko, ti se mene mani,
Pa ispuni želju tvojoj nani.

Šta govore našim šorom ljudi,
Da će s' dika ostaviti ćudi?
A on ne će, već tira na veće,
Kad mu srce drugačije ne će.

Boluj diko al nemoj umreti,
Ja ću tebi ponude doneti;
Suvi šljiva sa zelene grane
I jabuke rukom uzabrane.

Kaže dika čaraju ga vile,
Čaraju ga moje oči mile.

Za te moje obrvice vrane,
Gubi dika i noći i dane.

Aoj moje mirisavo cveće
Uvenulo, otkad dika ne će!

Meni kažu da dukata nemam,
Za bogatog ja se i ne spremam.

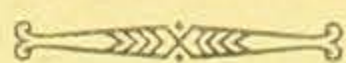
Al sam i ja željna moje dike,
Kogod mačka kisele paprike.

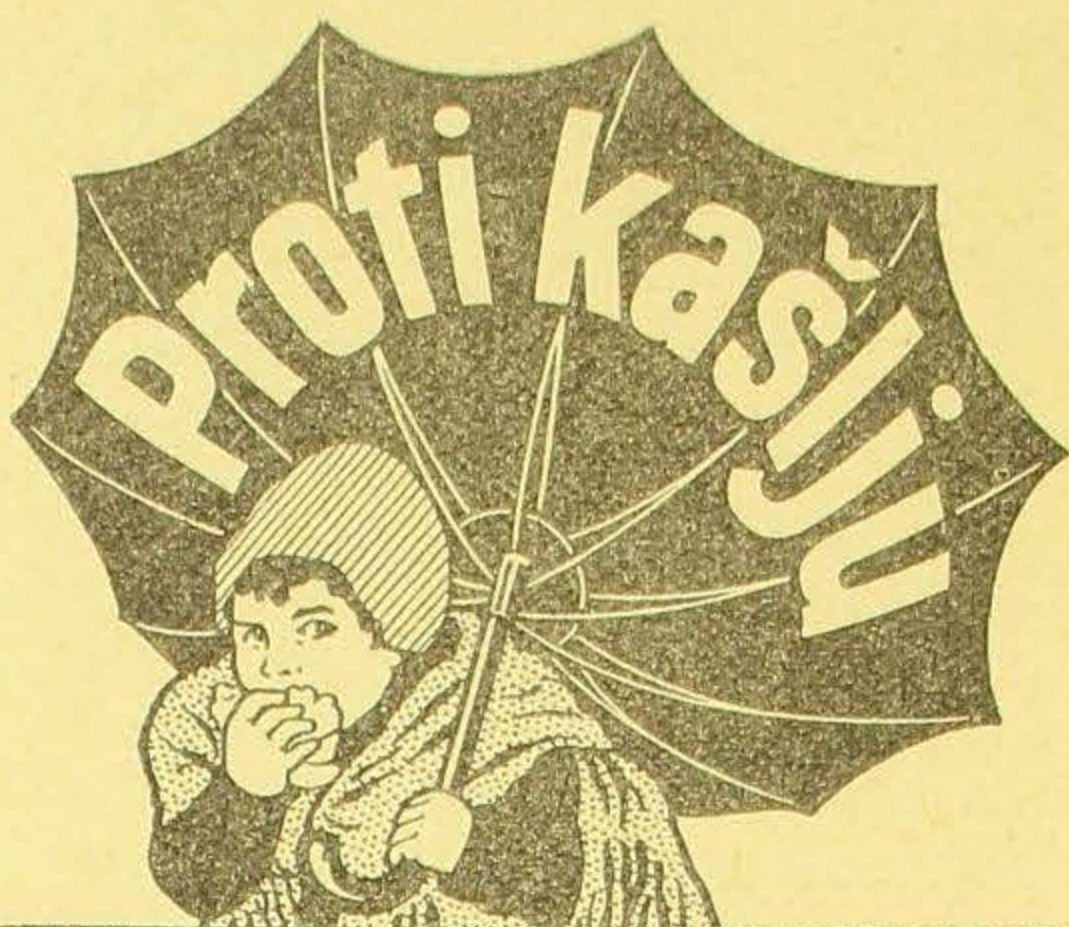
Iđe cura u dućan,
Iz dućana u dućan,
Traži, cura, svilu plavu
I momku maramu.

Bog ubio moju staru diku,
Što me mladu rasipa po svitu;
Bog ubio moje dike nanu,
Što me ne će da primi za snaju.

Kaži, diko, kako j' srcu tvome,
Pa da znadem ugoditi mome,
Jer je moje srce rastuženo,
Otkako je s tobom podiljeno.

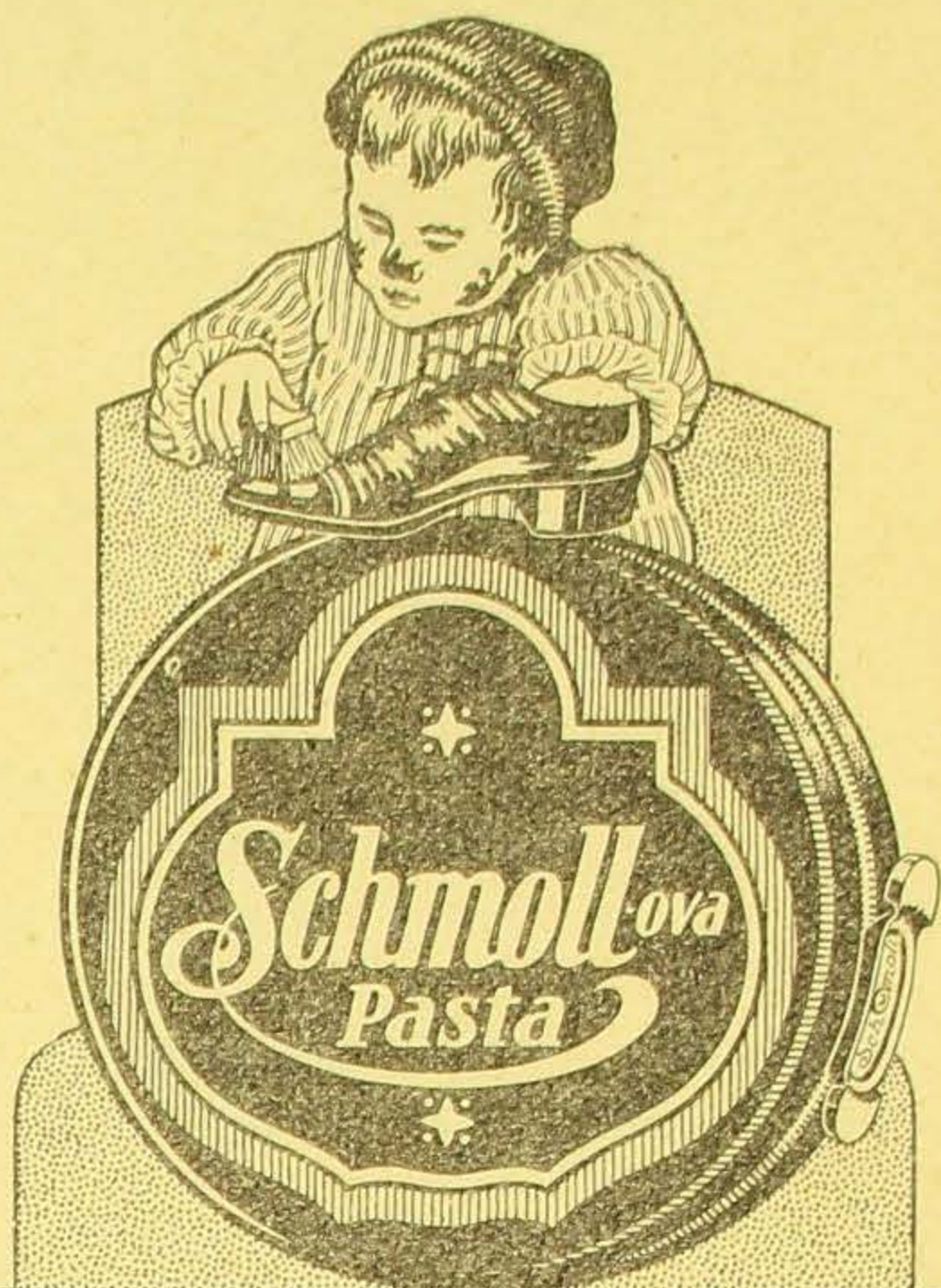
Bili lampaš, modar gas,
Ja poznadem dikin glas,
Kad podvikne: lane moje,
A ja kažem to je.

promuklosti, kataru
pomažu sigurno
Kaiser-ove
prsne karamele

U ljekarnama, drog.
i gdje se vide plakati.

sa patent otvaračem
već 50 godina
najbolje laštilo za cipele

Poruke uredništva.

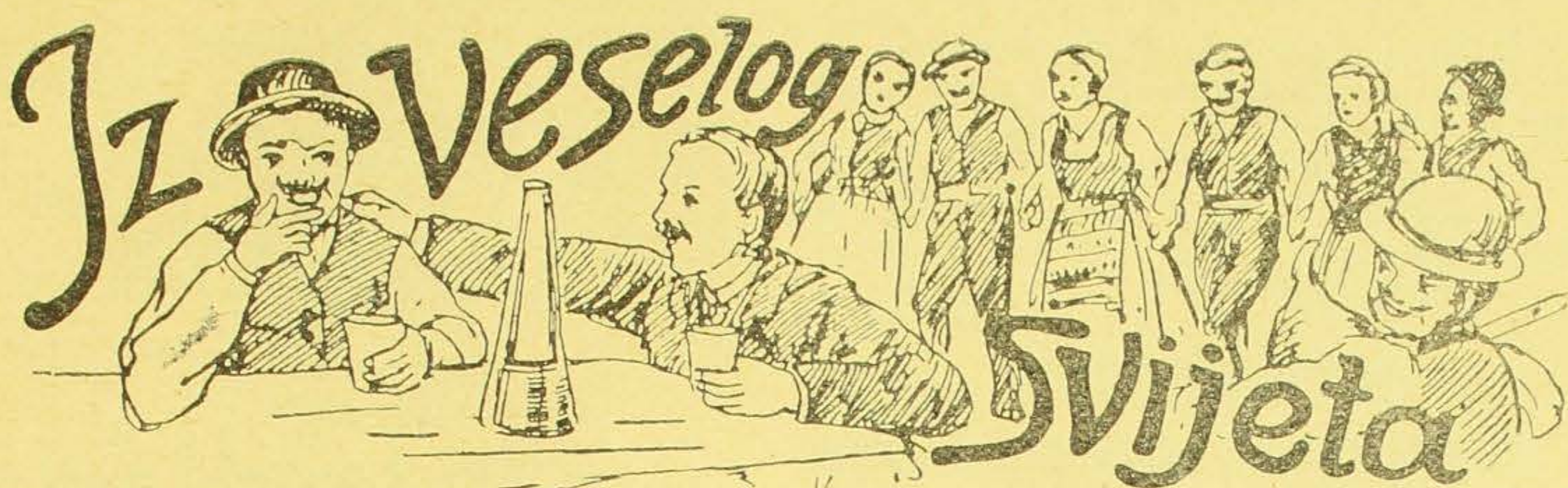
Čitateljima naše „Danice“! Ove godine naša „Danica“ izlazi sa mnogo lijepih slika, od kojih smo jedan dio dobili na uporabu od ilustrovanog tjednika „Obitelji“ iz Zagreba. Tko želi, da svake nedjelje dobije jednu lijepu novinu sa puno slika i lijepog zabavnog i poučnog štiva, mi mu preporučujemo da se pretplati na: Ilustrovani tjednik „Obitelj“, Zagreb, Trg Kralja Tomislava broj 21.

P. Ivo. Vaše stvari, zbog nepredviđenih razloga, morale su izostati iz ovogodišnje „Danice“. Vi ćete mi zato oprostiti, ja sam ih spremio za godinu. Pozdrav. S Bogom.

Dr. L. Obećani sastavak sam kasno dobio, već se slagao zadnji arak, te sam tako bio prisiljen spremiti ga za godinu. Da si mi zdrav i na godinu budi tačniji. Pozdrav.

Svima Bunjevcima i Šokcima preporučujemo, da se pretplate i da čitaje naš jedini katolički tjednik „Subotičke Novine“ izlaze u Subotici, Harambašićeva ulica broj 7.

Još jedna molba! Uredništvo „Danice“ želi sakupiti kompletnu zbirku „Danica“, i sačuvati ih od propasti, ali nam manjkaje još ova godišta: od god. 1884.—1885.—1886.—1887.—1888.—1889.—1894.—1896.—1899.—1906.—1908. i 1912. pa molimo naše čitatelje, koji imaju ova godišta dobro sačuvana, da nam ih pošalju na ovu adresu: „Subotička Danica“, Subotica, Prestolosljednika ul. 6., a mi ćemo im poslati u zamjenu novu „Danicu“ ili zbirku naših narodnih pjesama „Narodno blago“ ili odgovarajuću svotu u novcu, kako već želili budu.

ČUDAN SI!

— Dokle ću te već moljakati, da mi vratiš već onih 100 din.

— Baš si čudan. Zaboravio si dokle sam te je moljakao, da mi ih pozajmiš.

RUČNI RAD.

— Zašto si tako u licu sav izgredan?

Ovo je — ručni rad — moje žene.

POZNA GA.

— Gdje si ti bio, da te već pol godine nisam vidio.

— Bio sam na moru na liječenju.

Vidiš nisam ti rekao, da odeš drugom prokatoru.

TUDE.

— **Koliko novaca ima na svijetu, što je tude.**

— **Hm. Osim deset dinara, sve je tude.**

SA SAJMA.

Na sajmu ukrao cigo trgovcu torbu s novcima i stane bježati. Za njim potrča jedan žandar i vidjevši, da ga ne će stignuti, poviče: „U ime zakona stoj!“

Cigo se okrene i reče: „Gospodine, stani ti, tebe nitko ne goni!“

SITNARIJA.

Prosac: Gospođice izgubit ću pamet, ako me odbijete.

Gospođica: Nemojte, jer se sitne stvari teško nalaze, kad se izgube.

ZNAO JE.

Došao Ličanin u Zagreb da tuži banu suca, što je izgubio parnicu. Stid ga je da pita, gdje je banova palača. Mora on to sam da pogodi. Išao je Zrinjecom i gledao, koja je kuća najveća. Stado dakle pred najveću, a pred njom je bio jedan gospodičić. — Ličanin sam sa sobom govori. „Bože moj, velike li kuće, Bog zna, šta je u njoj?“

Vidjevši gospodičić seljaka, pa da ga nasamari, reče mu: „Ovo ti je mlin“.

Ličanin odgovori: „Znao sam ja, da je mlin, čim magare pred njim stoji!“

ČUDNOVATO.

— Čudnovato da u ovom gradu nema niti jednog spomenika. Zar ovdje nije rođen niti jedan veliki čovjek?

„Nije — do sada uvijek samo mala djeca“.

LOV NA TIGRE.

Jedan lovac priča, kako je ulovio tigra, i završi ovim riječima: „I onda se bacim na tigra i odrežem mu rep . . .“

„A zašto ne glavu?“

„To nije moguće! Netko mu je već jedan sat prije mene odrezao.“

DOBRA SLUŠKINJA.

Domaćica ispituje novu sluškinju.
Njena su djeca prisutna i slušaju pažljivo razgovor.

- Zašto ste ostavili posljednje mjesto?
— Nijesam htjela umivati djecu. Djeca oduševljeno:
— Mama uzmi je!

DJEČJI RAZUM.

Unuka je razgledala bakin sat i reče:

„Bako, molim te, daj mi taj sat!“

„No, kad me Bog k sebi pozove onda će biti tvoj.“

Unuka otide da se igra. Za malo vremena dotrči baki i poviče!

„Bakice . . . bakice!“

„Što je dijete?“

„Čini mi se, da te je baš sada dragi Bog zvao!“

SIJEDE KOSE.

Otac: Svaki put, kad si neposlušan i kad me rasrdiš, dobijem jednu sijedu vlas više u kosi.

Sin: — Oče, kakav si ti istom morao bit! Daj pogledaj našega djeda!

IZ ŠKOLE.

Vjeroučitelj: — Kada je za Adama prestao raj?

Ivica: — Kad mu je dragi Bog doveo Evu.

ŠILO ZA OGNJILO.

Tetka: Milkice, nemoj se mnogo smijati, jer ćeš biti ružna.

Milkica: Jeli tetice, i ti si se mnogo smijala kad si bila mlada.

MONOLOG NEŽENJE.

— To, što čovjek mora da sebi sam kuha, nije još najstrašnije, ali kada što pokvari, pa nema na koga da se izdere, to sili čovjeka na ženidbu.

VRLO PRAKTIČNO.

Nećak: (ujaku) „Ujače! Gledaj, kad pritisnem na ovo zvonce, dođe konobar i — ja naručim!“

Ujak: „Što tad?“

Nećak: „Tad pritisneš ti; onda dođe opet konobar i ti platiš!“

KONJSKA ŽELJA.

Nikica: Rado bi htio biti konj.

Marica: A zašto?

Nikica: Zato da mi učitelj ne mora više reći da sam magarac.

POSAO PRIJE SVEGA.

Rebeka: Kad sam se udala, mislila sam, da me Samuel uzeo iz ljubavi, sada vidim da je to bilo radi novca.

Stari Fischer: Utješi se, draga, ipak je tvoj muž pametniji, nego što si mislila.

Ako je nešto zbilja dobro, onda se čuje hvaliti sa svih strana. — Tako je pisao Jandre Muža iz G. Selkovca opć. Stankovac kod Gline dne 4-og februara 1929; „Otkada uzimam Vaše odlične Elsa-pilule, nemam više ni glavobolju, Vaše pilule izvrsno čiste želudac i crijeva. Zahvaljujem Vam i na ostalim Elsa-preparatima . . .“ Naši se čitatelji uostalom mogu i sami osvjedočiti, ako naruče 1 omot (6 škatuljica) Elsa-pilula za 24 Din. već sa pakovanjem i poštarinom kod ljekarnika EUGEN V. FELLER, Stubica Donja br. 84. (Savska Banovina).

ZGODAN ČAS.

— Ti izgledaš tako umorna mama!

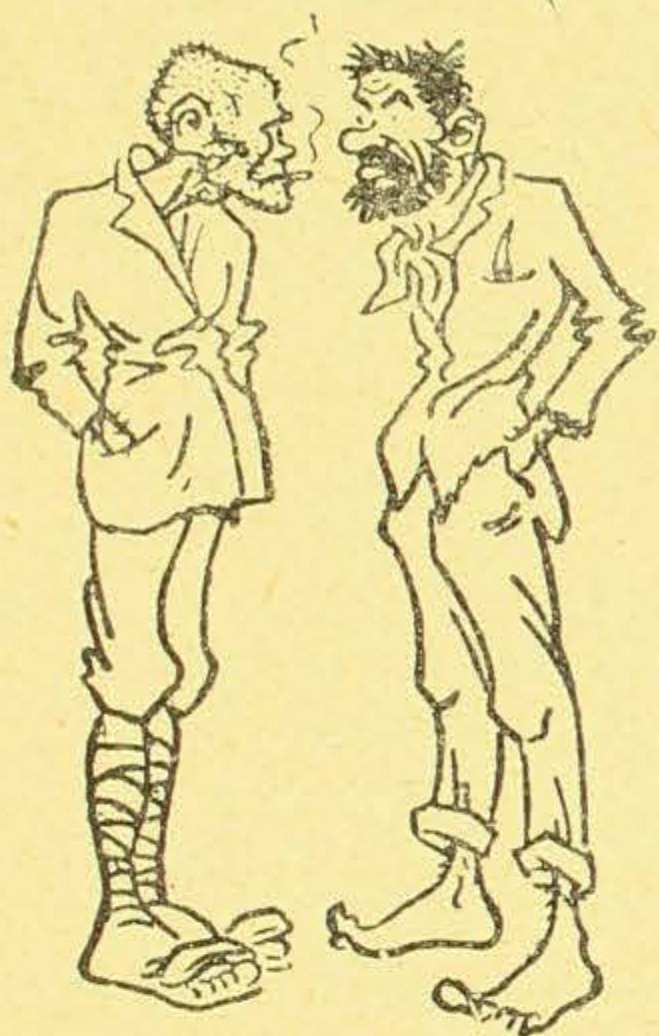
— Da, sine, tako sam umorna, da ne mogu rukama da krenem!

— Onda ti smijem priznati da sam opet krao pekmez.

NA RUČKU.

Kod malog Perice pozvan je na ručak gosp. načelnik. Ovaj hvali jelo: „Koja divna hrana! Moram priznati, da rijetko ovako dobre stvari jedem“. — Na to mali Perica: „I mi također.“

LJEKOVITO SREDSTVO.

Prosjaci razgovaraju.

„Oho, otkada si ti gluhonijem?“

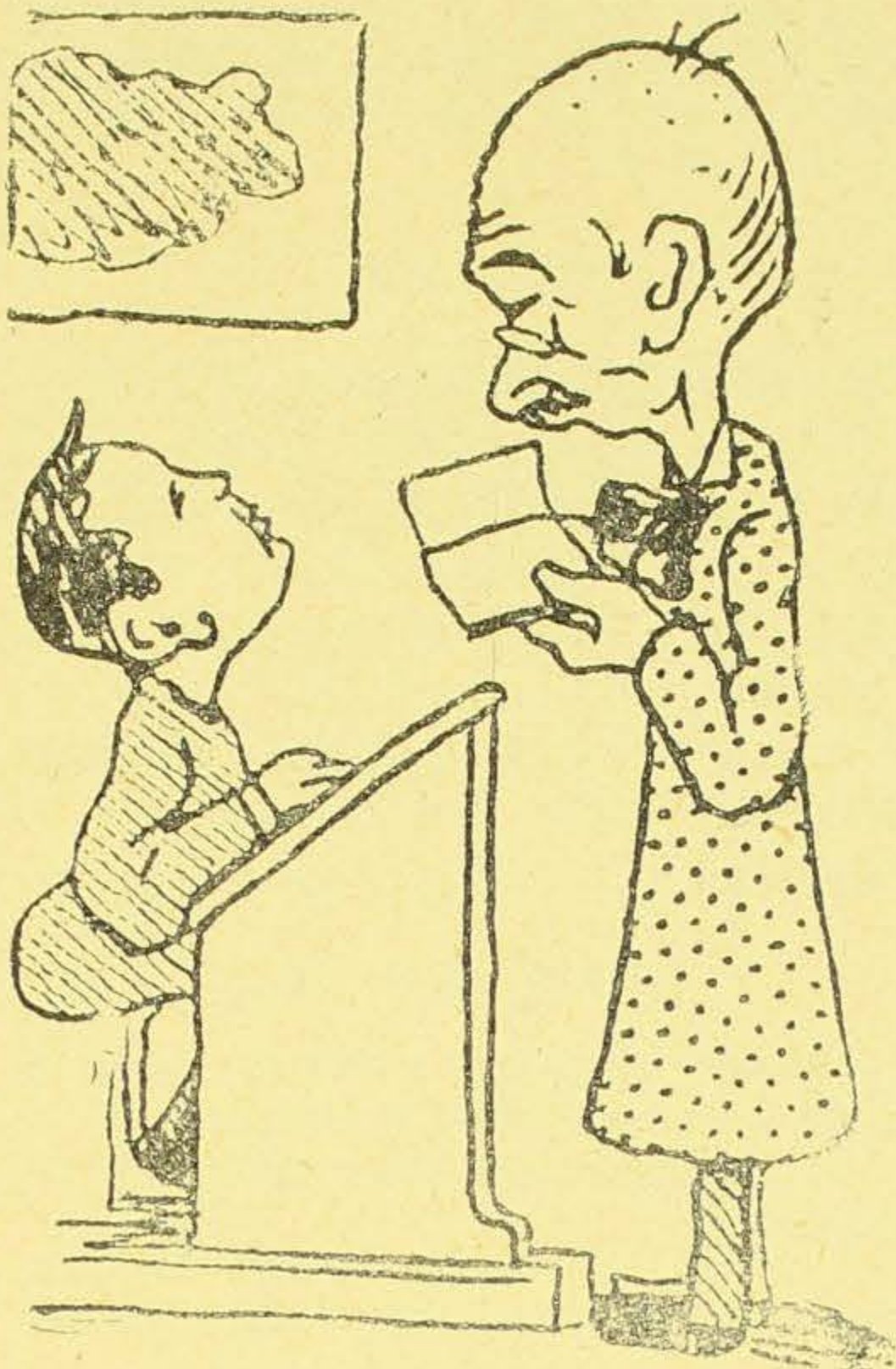
„Otkada sam opazio, da su mi kao slijepcu davali uvijek krivi novac.“

SPREMNO.

„Lina, što vidim, vi nosite jednake šešire i haljine kao i ja! Pa gdje je razlika između gospođe i kuharice?“

„— U kuhanju!“

ULJUDNO DIJETE.

Učitelj: Ako sjediš u tramvaju a do tebe stoji dama, što ćeš učiniti?

Učenik: Pričinit ću se da spavam.

NAGRADA.

„Idite na kolodvor pred moju punicu, uzmite auto i dovezite ju kući! Budite točno u tri sata na peronu — dati ću vam 50 Din!“

„Ako dama ne dođe?“

„Onda ću vam dati 100 Din!“

KOJI PUT.

— Danas sam navršila dvadesetu godinu.

— Gle kakav slučaj! meni je danas punih dvadeset.

— Da, samo ja svoj dvadeseti rođendan slavim sad prvi put.

NEZADOVOLJAN.

Dijete: „Mama ti si vrlo zločesta. Kad nisam pospan, ti me tjeraš u krevet, a kad bi rado spavao, tjeraš me iz kreveta.“

LIČNI OPIS.

Žandar traži pasoš putnika. Putnik, koji je imao samo opis jela gostionice, u kojoj je ručao, preda ga žandaru. Ovaj glasno čita: „Teleća glava, ovčja, prsa svinjske noge, jezik od vola.“ — „Dobro, hvala gospodine; možete putovati dalje,“ reče žandar i udalji se.

RAZOČARANJE.

— Vidi, draga, našao sam u travi četverolisnu djetelinu.

— Ah, to ćemo se onda ubrzo vjenčati!

— Hm... a ja sam mislio da četverolisna djetelina znači sreću...

KRIVO RAZUMIO.

Stari knjigovođa opet spava! Hoćete li gamoći nadomjestiti, ako ga otpuštim,

— Zaštone? Eventualno ću morati uzimati sredstvo za spavanje.

UVREDA.

„Reći ću svim ljudima, kakav ste vi čovjek!“

„Ako to učinite, tužit ću vas radi uvrede poštenja!“

U ŠKOLI.

— Koja je vrsta životinja najbliža čovjeku?

— Stjenica!...

RAČUN.

Lječnik: — Držite li se tačno mojem propisa o maksimalnoj količini vina?

— Da pijem šest čašica dnevno.

— Ali ja sam vam dozvolio samo tri. Jedan drugi doktor mi je dozvolio isto tri čaše, to je svega šest.

BEZ KOMPLIKACIJA.

„Ali zaboga, Rezika, to ipak ne ide! Nisam li vam rekla izričito, da je ova posuda za pranje bijeloga suđa, a sad vi tu perete svoje noge!“

„Sve u redu, milostiva! I suđe je unutra zajedno s nogama.“

SUSRETLJIVOST.

Vjerovnik: „Molim vas, ja ne mogu svaki dan dolaziti ovamo, da vas opomenem na vaš dug!“

Dužnik: „Imate pravo! U buduće dođite molim vas svaku srijedu, ako vam taj dan odgovara!“

Radio samo kod

Elektro-Radia

kupujmo

Subotica, Aleksandrova ulica broj 9.

Sve potrebe za muška, željezničarska i oficirska odijela naručujte kod

Đorđa Krnajskog

civilnog i vojnog krojača

Subotica, Aleksandrova ul. 9.

Utemeljeno godine 1882.

Najjeftinije je uvijek ono što je najbolje!

Zato naručujte kod tvrdke

WEBER i ZILZER, VINKOVCI

Ova tvrtka od vjkada slijedi svoje načelo. da samo **dobru** kakvoću drži na skladištu.

Priušite si **što prije** jednu pokusnu nabavku!

Nećete se kajati!

Mi smo kod niže navedenih artikla **vrlo jeftini**:

140 cm. široki <i>kamgarn</i> za muška odijela, u crnoj i tamnoplavoj boji 140 cm. širine	Din. 160.—
Isti u posvema finoj kakvoći	„ 260.—
<i>Prvorazredne kakvoće muške štofove</i> . prugaste i koc-kaste svjetle i tamne boje	„ 220.—
Isti nešto manje bolje kakvoće.	„ 175.—
<i>Poluordinarni muški štofovi</i> . . . . . od Din. 85.— do	„ 130.—
Za dječja odijela . . . . . „ 45.— „	„ 75.—
Tamno siva <i>prvorazredna hlačevina</i> , 120 cm. širine, po metru	„ 48.—
65 cm. <i>baršuna</i> za hlače, <i>prvorazredan</i> , crni i tamno smeđi	„ 60.—
Isti u običnoj kvaliteti, po metru Din. 35.—, 45.—, ...	„ 55.—
70 cm. <i>baršun</i> za ženske haljine, u lijepim glatkim bojama . . . . . po Din. 65.—, 95.—	„ 130.—

Vrlo povoljno dobavljamo i *platna*:

Obične vrsti . . . . . od Din. 9.— do	„ 12.—
Dobre jake kakvoće u širinama od 80—82 cm Din. 13.— do	„ 17.—
76 cm. široki <i>inlet</i> dobre vrsti . . . . . od Din 14.— do	„ 17.—
Fino tkana prva vrsta	„ 22.—

Kod narudžba od Din. 500 pa do Din. 900 dajemo 3% popusta.

Kod narudžba od preko Din. 1000.— dajemo 5% popusta

i otpremimo prosto od poštarine!

Krojači dobivaju uobičajeni krojački popust!

<i>Pribor</i> za odijela kompletno: za jeftina odijela	Din. 110.—
za fina odijela	„ 200.—

Za neodgovarajuće — u koliko se prosto od poštarine vraća smjesta vraća se novac!

Pazite na adresu: **WEBER i ZILZER, Vinkovci.**

Sajmovi (vašari) u Jugoslaviji.*)

(U bivšoj Vojvodini).

A

Ada (Bačka) 19. marta, 15. juna i 25. okt. prid dat. u ned. i poned.
Alibunar (Banat) 16., 17. marta 5., 6. okt. Po srps. kal. na Duhove i Vel. Gospu priko 4 dana.
Apatin (Bačka) 7. i 8. maja, 7. i 8. okt. Ako ne pada u ned. il ponediljak, onda u prijašnju nedilju i ponediljak.

B

Bač (Bačka) 10. marta, 21. maja, 8. sept. i 26. okt. slideći poned.
Bačka-Palanka prve ned. i poned. maja i oktobra.
Bačka-Topola 18. i 19. aprila, 13. i 14. jula, 4. 5. okt. prid datum u ned. i poned. i 20. avgusta na dat.
Bački-Brestovac 5—7. maja, 20—22. septembra.
Bački-Petrovac 11. marta, 13. maja, 26. avg., 11. nov. Ako dat. nepada na ned. il poned., slideće ned. il poned. biva sajam.
Bačko Gradište 21. marta, 22.-og maja i 22. avg. Ako dat. ne pada ne ned. il svetkovinu, onda prid. dat. u ned. biva.
Bačko Petrovoselo 8. maja, 30. avg., 7. nov. prid dat. u ned.
Bajmok (Bačka) 25. maja, 24. avg., 11. nov. Ako označeni dani osim ned. na drugi dan padaju prid označ. dan u ned. biva sajam.

Banatsko-Arandelovo 4. oktobra.
Banatski Gaj 1. maja i 7. nov.
Banatsko Novoselo prid pravosl. Đurđevo i prav. Preobraženje u subotu.
Bašahid (Banat) 27—28. februara, 9—10. maja i 11—12. sept.
Bavanište 28. februara 20. nov.
Bela Crkva (Banat) 5. i 6. marta, 20—22. juna, 17—18. avgusta i 18—19. oktobra.
Beli Manastir (Baranja) 10. jan., 10. aprila, 30. juna, 15. okt., prid datum u ponediljak.
Beodra (Banat) 6. maja, 8. sept., 1. nov. Ako datum ne pada u ned. onda prid dat. u nedilju biva sajam.
Bezdan (Bačka) 15. marta, 16. jula, 29. sept., 19. nov. prid označene dane u poned. Ako dat. u ned. pada, onda u slid. poned., ako pak dat. na poned. pada taj dan biva sajam.
Bizovac 19. marta i 20. sept.
Boka (Banat) 15. septembra slideću prvu nedilju.
Bolman (Baranja) u ponediljak prid 10. febr., u poned. prid 16. avg., u poned. prid 25. okt.
Botoš 21. marta slideći i prid 15. sept. u petak.
Branjina (Baranja) 1. marta, 16. apr. 17. sept. i 17. dec.
Branjin-Vrh (Baranja) 2. februara, 8. juna 5. avg., 15. nov., u poned. onih ned. kada označ. dani pad.

*) Ako bi koji dan bio krivo zabilježen, ili ako je gdje uveden novi sajam molimo da nam se pošalje ispravak.

Budisava (Bačka) 15. apr. i 15. jula slideću ned. 15. sept. prid datum u nedilju

C

Crepaja 4. aprila i 8. septembra.

Crno-Brdo (Feketić) 2. maja 2. avg. i poslidnjeg poned. oktobra.

Crvenka (Bačka) 7. maja i 13. avg. ako dat. ne pada u ned. onda prid dat. u ned. biva sajam.

Č

Čantavir (Bačka) u ned prid. 1. maja i 24. septembra.

Čatad 12. marta, 1 maja i 15. okt. Ako u posleni dan pada prid to u ned.

Čenej (Banat) 24. maja, 20. avg. 22. okt. Ako datum u posleni dan pada, prid njim u nedilju biva sajam.

Čoka (Banat) na ime Isusovo; na Mladi Uskrs, dan sv. Trojstva i 29. septembra.

Čurug (Bačka) 4. marta, 1. juna 6. okt. prid datum u ned. i poned. Ako datum u ned. i poned. pada taj dan biva.

D

Darda (Baranja) 27. marta, te ned. u poned., ned. prosnih dana u poned. ned. Bartula u poned. i iza Svih Sveti prvi posleni dan.

Debeljača (Banat) iza 18. marta, prid 28. juni i iza 31. avgusta u petak i subotu.

Deliblato (Banat) 4—7. aprila i 8—11. sept.

Despot sv. Ivan 21. marta, 11. juna i 24. oktobra.

Dobrica (Banat) 1—2. septembra.

Dolovo (Banat) 21. marta i 21. oktobra.

Draž (Baranja) 25. jan., 25. apr. 25. avg. i 2. novembra.

Duboševica (Baranja) 1. marta, 25. maja i 29. novembra.

E

Ečka (Banat) 21. maja i 26. okt.

F

Francfeld (Banat) iza 1. marta i 6. avg. u subotu.

G

Gložan 25. maja i 15. oktobra.

Gospođinci 27. avgusta.

Gudurica (Banat) maja i oktobra u prvi utorak.

H

Hajdučica (Banat) 25. avgusta.

Horgoš (Bačku) 15. febr., 15 juna i 20. novembra.

I

Idvor (Banat) 3. maja i 23. sept.

Ilandža (Banat) 26. marta, 24. juna, 23. septembra i 11. nov. u najbližu subotu.

Itebej (Banat) u ned. o Đurđevu i 16. okt. prim datum u ned.

J

Jarkovac (Banat) 4. i 5. apr., 20. i 21. juna, 24. i 25. okt. robni, prije ovoga 2—2 dana marv. sajam.

Jasenovo 21. maja i 11. oktobra.

Pokušajte Vašu sposobnost za glazbu, treba samo malo dobre volje a dakako i zaista dobro glazbalo. Nitko se nije rodio kao talenat, sve iziskuje volju i vježbu. Ako dakle još niste svirač, onda će Vam jedan instrument milog zvuka iz svjetsko poznate tvornice glazbala MEINEL & HEROLD u Klingentalu (Njemačka) posve stalno stvoriti volju za sviranje i Vi ćete naskoro imati mnogo veselja ne samo sami, nego ćete postati naročito rado viđenim gostom u društvu. — Zatražite prije svega novi veliki cijenič glazbala od tvrtke MEINEL & HEROLD, prodajna podružnica u Mariboru broj 251, dobit ćete ga posve besplatno. Svirači iz cijelog svijeta osobito se rado obraćuju na ovu firmu, koja svako glazbalo šalje 8 dana na probu i ono što ne odgovara, najpripravnije zamjenjuje.

Jaša Tomić (Modoš) (Banat) 25. marta, 29. juna, 1. sept. i 26. okt. prid. dat. u ned.

K

Karanac 25. marta i 10. oktobra.

Klek (Banat) 15. aprila, 30. sept. 20. juna prid dat. u ned. slučajno posli dat. u ned. (proštenje).

Kneževi Vinogradi (Baranja) ned. 4. maja i 25. nov. u poned.

Konak (Banat) 20. marta i 20. sept.

Kovačica (Banat) 1. apr. i 10. okt.

Kovin (Banat) 17. marta, 4. maja, 6. novembra marveni a idući dan robni sajam.

Kozar Racki (Baranja) 13. mart., 1. maja, 26. juna, 16. okt.

Krnaja (Bačka) 12. maja, 6. okt. Ako dat. u ned. ili poned. pada istih dana inače prid dat. u ned. biva sajam.

Kucura (Bačka) 4. marta, 15. juna, i 3. okt.

Kudrić (Banat) maja i oktobra u prvi utorak.

Kula (Bačka) 29. aprila, 24. juna, 6. avg., 15. okt. prid datum u nedilju i ponediljak.

Kumane 17. apr. 30. jula i 28. sept.

L

Lug (Baranja) ned. 24. aprila u poned. i prvog poned. oktobra.

M

Mali-Iđoš (Bačka) 20. maja i 1. sept., prid datum u poned.

Mariolana 8. aprila i 12. oktobra.

Martonoš 8. juna prid. dat., posli Imena Marinog i 7. novembra prid datum u poned.

Melenci (Banat) prvi dan srpski Duhova; 27. avg. i 7. nov. Ako označeni dani ne padaju na

ned. onda prid dat. u sub. i ned. biva sajam.

Mokrin (Banat) 13. febr., 20. maja 26. avg. prid datum u četvrtak, petak i subotu marveni, u ned. robni sajam.

Mol (Bačka) 30. maja i 30. sept.

N

Nova Kanjiža (Banat) 29. aprila, 1. avg. i 1. nov. Ako ne pada u ned. onda u prijašnju ned. biva sajam.

Novi Bečej (Banat) 25. marta, 17. avg. i 3. nov. Ako ne pada u ned. onda u prij. ned. biva sajam

Novi Sad 20. marta, 19. maja, 6—8. avg. i 29. okt., najbliže subote robni, u ned. i poned. marveni sajam.

Novi Sivač (Bačka) 3. apr., 10. juna i 23. sept. Ako datum na ned. ili poned. pada istog dana, inače u prij. nedilju i poned. biva sajam.

Novi-Vrbas (Bačka) 28. marta, 2. juna i 12. sept. prid datum u ned. i poned.

Novoselo prid srpsko Đurđevo i srp. Preobraženje u subotu.

O

Odžaci (Bačka) 9. aprila, 29. sept. Ako datum ne pada u ned. ili poned. onda prid datum u nedilju i ponediljak biva sajam.

Omoljica 18. i 19. avgusta.

Opovo 21. maja i 1. nov.

Orlovat 17. marta i 11. nov.

P

Pačir (Bačka) prid 18. sept. u poned.

Padej 24. jan. 14. sept.

Palanka maja i okt. u prvu ned. i ponediljak.

Prištevi na licu, sujedice (Mitesser) itd. često su prouzročeni nešistoćom krvi. Zato tko hoće imati čistu i lijepu put, neka očisti svoje tijelo, krv i kožu uporabom „Planinka“ ljekovitog čaja kroz 6—12 tjedana. Pravi „Planinka“ ljekoviti čaj prodaje se jedino u originalnim plombiranim paketicima po Din. 20'— sa natpisom proizvađača: Ljekarna Mr. Ph. L. BAHOVEC, Ljubljana.

KRALJ. JUGOSLAVIJA POVLAŠĆENA KNJIŽARA

„JEDINSTVO“

Knjižara
svih školskih učbenika
kao i knjiga zabavnih, pravnih i
poučnih, — domaće i strane literature.
Veliko stovarište svakovrsnog papira kancelarijskog i
školskog pribora. Prodaja sviju vrsta pisa-
ćih mašina i aparata za umno-
žavanje kao i pribor-
re za iste.

TELEFON: 7-44.

SUBOTICA KARADORĐEV TRG 9.

OPŠTA KREDITNA BANKA D. D.

Brzoi. adr. „KREDIT“ **SUBOTICA** TELEFON 49., 50. i 51.

Ispostave: Novi Bečej i Senta.

Obavlja sve bankovne transakcije u tu-
zemstvu i inozemstvu najkulantnije.

Odjelenje za ugalj, zastupa najveće inozemne rudnike.

Prima uloge na tekući račun i uložne knjižice i ukamaćuje
iste najpovoljnije; te isplaćuje bez otkaza.
Podjeljuje hipotekarno osigurane mjenične
kredite uz najpovoljnije uslove, sa dužim rokom vraćanja.

Poljepšava!

Pomladjuje!

Daruvary Krema

najodličnije — odlikovano sredstvo za njegu kože

Za par dana odstrani:
 sunčane pjege, maljeve,
 bobuljice, osip, kraste,
 crvenilo nosa i sve nečis-
 toće lica.

Uvjerite se sami! Ba-
 dava dajemo malu po-
 kusnu kutiju ako nam za
 troškove pošaljete 3 Din.
 u markama. Dobiva se u
 svim apotekama, drogrija-
 ma i boljim stručnim rad-
 njama, u trouglastoj kutiji
 kom. Din. 15.—.

Vi trebate dobro
 pouzdano domaće
 sredstvo, uzmite

JUNIPER

zelenu vinovicu s bo-
 rovim ekstraktom to
 Vam je pouzdana po-
 moć kod prehlade,
 trganja u kostima, gla-
 vobolje, zubobolje,
 reume, slabosti sto-
 maka — ublažuje bo-
 love probajte sami pak
 se uvjerite! Dobiva se
 u svim boljim radnja-
 ma 1 boca Din. 10.—.

Smrt pijanstvu

ALCOOL TOOTH

Odučava od pi-
 janstva a da dotični
 i ne zna da mu se
 taj lijek daje ALCOOL
 TOOTH je već mno-
 ge spasio od propasti
 i vratio mnogoj fami-
 liji hranitelja. Tražite
 besplatan opis.

Gdje se ne dobiva šalje poštom jedini proizvođač:

Apoteka BLUM, Subotica kod glavne
 pošte

Tražite besplatne prospekte!

JUGOSLAVENSKA UDRUŽENA BANKA D. D.

Telefon: 20, 179. **PODRUŽNICA SUBOTICA** Strossmajerova ul. 11.

Uplaćena dionička glavnica D. 185,000.000
Rezerve . . . . . D. 56,500.000

GLAVNI ZAVODI:
 ZAGREB—BEOGRAD.

PODRUŽNICE:
 Dubrovnik, Maribor, Osijek, Petrinja, Sarajevo, Subotica,
 Senta (Ekspozitura), Sušak, Vinkovci, Zagreb Ilica 3.

Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije.
 Podjeljuje hipotekarne zajmove na zgrade i zemlju.
 Izdaje 8⁰/₀-tne od poreza proste založnice sa 10 god. amortizacijom.

Brzojavni naslov: „UNIONBANKA”.

- Pančevo* (Banat) 22. aprila, 9. jula 18. sept. na dat. padajući slideći četvrtak se počima i 4 dana traje sajam.
- Pardanj* 16. maja, 16. septembra prid datum u nedilju.
- Pašičevo* 14. febr. 25. maja, 1. okt. i 26. nov.
- Pavliš* (Banat) 6. maja i 1 okt.
- Perjamoš* 24. apr., 15. juna i 24. septembra.
- Perlez* (Banat) prid 27. juni i 2. nov. u subotu marveni a u ned. robni sajam.
- Pivnice* (Bačka) 17. aprila, 1. jula i 23. okt. Ako dat. na pada na ned. ili poned., onda slideće nedilje i poned. biva sajam.
- Plavna* (Bačka) 2. maja i 2. okt.
- Popovac* (Baranja) 10. marta, 1. juna, 29. sept. i 8. dec. prid datu u poned.
- Peskovac* (Karlsdorf) 10. marta. 10. jun., 20. sept. i 7. nov. ako nije četvrtak onda u slid. četv.
- Potiski Sv. Nikola* 1. apr. i 1. okt.
- Priglevica Sv. Ivan* (Bačka) posli 24. juna u ponediljak.
- Sečanj* (Banat) 22. apr. 12. juna i 19. okt. Ako dat. ne pada u ned. onda u prijašnjju ned. biva.
- Sekić* (Bačka) u poned. prid 17. juni i 27. septembra.
- Senta* (Bačka) 26. marta, 22. juna, 17. avg. i 19. nov. prid datum u ned. i ponediljak.
- Skorenovac* 1. juna i 28. sept.
- Sombor* (Bačka) 25. marta na srps. Spasovo, srps. Gospojinu i 25. nov. prid dat. u ned. i poned.
- Srbobran* 12. marta, 26. jula 20. sept. prid dat. u ned. i poned.
- Srpska-Neuzina* (Banat) 15. juna.
- Srpska Crnja* 30—31. mart. 20—22. jula, 8—10. okt. i 1 dec.
- Srpski-Krstur* (Bačka) prid 12. febr. i posli 15. sept. u četvrtak.
- Stanišić* (Bačka) u ponediljak prid 12. aprila i 4. oktobra.
- Staribeb* (Banat) 8. marta, 8. juna i 8. septembra. Ako nije ned. onda prije u nedilju.
- Stara Kanjiža* (Bačka) 6. marta, 25. maja i 1. sept. Ako u poslani dan pada onda u prijašnjju ned biva sajam.
- Stara Moravica* ned o Josipu u pon. u poned. iza 24. juna i prve ned. novembra u poned.
- Stari Bečej* (Bačka) 5. apr., 3. jula i 17. oktobra. Prid dat. u ned.
- Stari Futog* (Bačka) 31. marta, 16. juna, 18. avg. 8. nov. Ako ne padaje u ned. ili poned. onda prij. ned. i poned. biva sajam.
- Subotica* o Matiji, 16. maja 8. sept. 28. okt. po tri dana. Ako datum na ned. pada, istog dana se po-

R

Ruski Krstur (Bačka) poned. posli 3. apr., 14. juna i poned. posli 24. sept.

S

Samoš (Banat) 13—15. maja, 13—15. okt. Prvi i drugi dan marveni, treći dan robni sajam.

Sarča (Banat) 15. mart. 15. sept. Ako ne pada u ned. onda u prij ned.

Ura za cio život jest prava „IKO“ ili „OMIKO“ ura iz vlastite švicarske tvornice satova, od već preko 32 godine svjetsko poznate solidne stručne urarske tvrtke H. Suttner. — Satovi, zlatna i srebrna roba kupuje se kod Suttnera zaista dobro i jeftino, jer već počam od 44 Din može se dobiti prava švicarska Anker-Remontoir-ura ili pak već za 98 Din ura narukvica. — Tvrtka šalje svoju veliku novu ilustrovanu kućnu knjigu i našim čitaocima besplatno, ako ju zatraže od firme H. SUTTNER u Ljubljani br. 311.

čima, ako na drugi dan pada, prid datum u ned. počima se sajam. 29. juna (3 dana) uvek na dat. Sridom, ned. i subotom za telad i jaganjce biva sajam.

Supljaja 1—4. apr. i 1—4 okt.

Suza 21. februara, 23. maja, 12. sept. i 12. decembra.

Svetozar-Miletić (Lemeši) 7. maja, 20. okt. Ako dat. ne pada u ned. onda prij. ned. biva sajam.

T

Temerin (Bačka) 25. febr., 5. maja 4. sept. i 22. novembra. Ako dat. ne pada u ned., onda prijašnje ned. biva sajam.

Titel (Bačka) 6. apr. 22. avg. i 20. okt. prid datum u nedilju.

Tomaševac (Banat) 1. aprila, 2. avg. i 5. novembra.

Torda (Banat) 29. juna i 1. nov.

Torža (Bačka) 11. juna i 2. oktobra.

Tovariševo 1. aprila, 1. juna i 1. novembra.

Turija 22. apr., 13. avg. i 25. oktobra.

U

Uljma 1. marta, 15. maja, 15. avg. i 15. decembra.

Uzdin 10. maja, 12. septembra.

V

Vel.-Gaj (Banat) 1. maja, i 7. nov.

Vel.-Bečkerek (Banat) 1. marta 25.

maja, 17. avg., 12. okt., 23. nov. prid datum u četvrtak, petak, subotu i nedjelju. Prva dva dana za marvu, svinje, koze i ovce, druga dva dana za koze i robu biva sajam.

Vel.-Keča (Banat) 5. maja i 26. oktobra.

Vel.-Kikinda (Banat) 25. februara, 24. aprila, 24. juna, 20. sept. i 1. dec. prid datum u četvrtak, petak i subotu marveni, u ned. robni sajam biva.

Vel.-Žan (Banat) u ned. prid. Đurđevo, u prvu ned. septembra.

Vranjevo 13. maja, 13. jula i 30. okt. prid. datum u nedilju.

Vršac prid Marin u ned. po srps. kal. prid Cvjetnicu u ned. prve ned. avgusta, po srpskom kal. prid sv. Luku u ned. ili posljednje ned. okt. Sajam se počima u petak a u poned. svršava, prva dva dana marveni, zadnja dva robni sajam.

Z

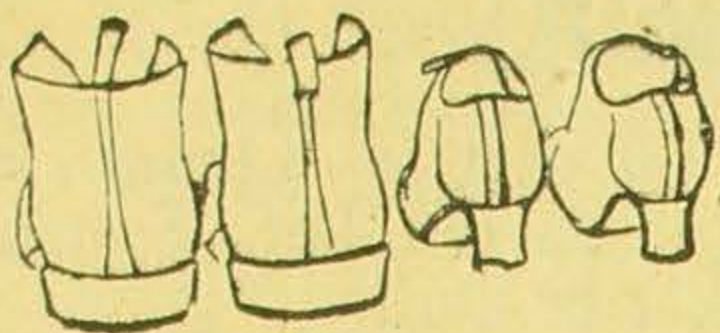
Zmajevac (Baranja) 14. febr., 4. apr. 6. jula, 26. okt. tih ned. u poned.

Ž

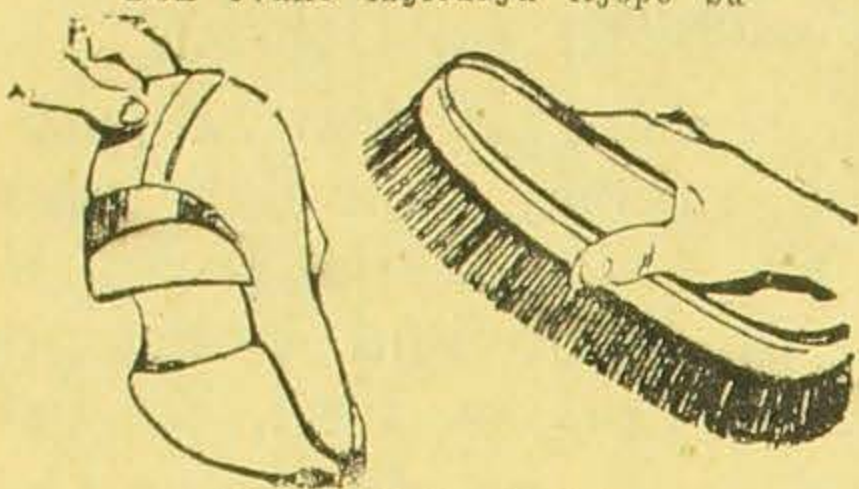
Žabalj 15. aprila, 20. juna i 29. septembra. Ako ne pada u nedilju ili ponediljak, onda u prijašnju nedilju i ponediljak biva sajam.

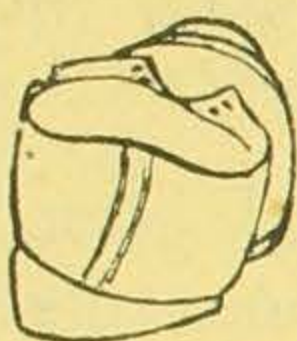
Zanimiva pojava jest, kada se ljudi iz cijelog svijeta preko nečega iz vlastite pobude pohvalno izjave. — Tako je pisao 8. aprila 1929. Josip Knežević iz Zdenca kod Bare: „... ujedno Vam saopćujem, da je Vaš miomirisni Elsafluid vrlo pomogao: 1) Miji Karapetriću za trganje u glavi, a k tomu kod očnog vida, pošto isti već skoro nije ni vidio. Svi bolovi glave prošli su mu, a vid mu se je vratio, tako, da ne osjeća nikakve bolove, postao je takorekući zdrav čovjek, koji i danas hvali Vaš lijek. — 2) Isto je tako Marko Pavoković imao bolove u glavi a i trganje u nogama, no upotrebom Fluida sve mu je prošlo. — 3) Julka Martinović, supruga vlastelinskog lugara isto je upotrebljavala za trganje zubi kao i klimavost istih Elsafluid, nu upotrebom istog sve joj je prošlo, a zubi su joj postali zdravi. — 4) Katkada mi je došlo, da nisam imao teka za jesti i da sam imao poteškoće u želucu. Uzeo sam u vodi par kapi i odmah mi je bilo bolje. Dakle, Vaš je Elsafluid takorekući za sve dobar“. — Ako i naši čitatelji žele da se koriste Elsafluidom, mogu ga kretom pošte dobiti od ljekarnika EUGEN V. FELLER, Stubica Donja br. 84, (Savska Banovina).

Dok ovako izgledaju lijepe su

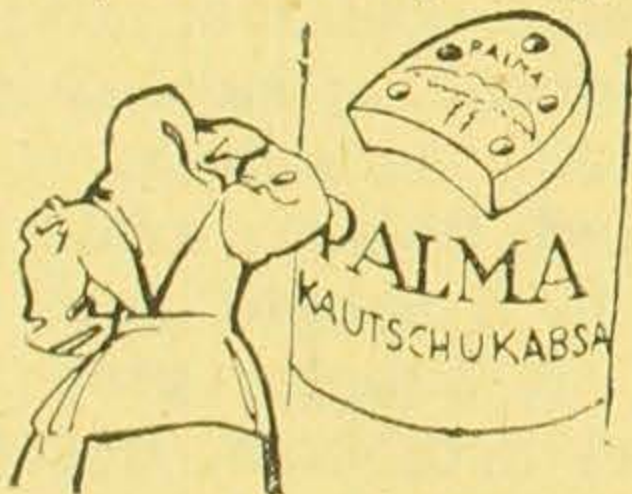
Sjaj sam ne dostaje

Iskrivljena peta! To je početak kraja.

Hajdemo dakle k postolaru!

Sada znam, što mojoj obući manjka!

Odmah sam gotov!

NA BOLJU OBUĆU

treba da se i bolje pazi, da dugo traje te da dugo ostane i lijepa.

Sa samim revnim čišćenjem to još nije postignuto. I najljepše čišćena obuća više nije ničemu slična, ako su pete iskrivljene i forma obuće izobličena.

Ali to ne kvari samo ljepotu, nego je i trajnost obuće time znatno skraćena. Hodanjem na kosim petama razvuče se koža, šavovi se prošire više no što bi bilo dobro, ukratko: obuća se istroši, prije no što bi trebalo.

A zašto?

Samo zato jer su pete iskrivljene!

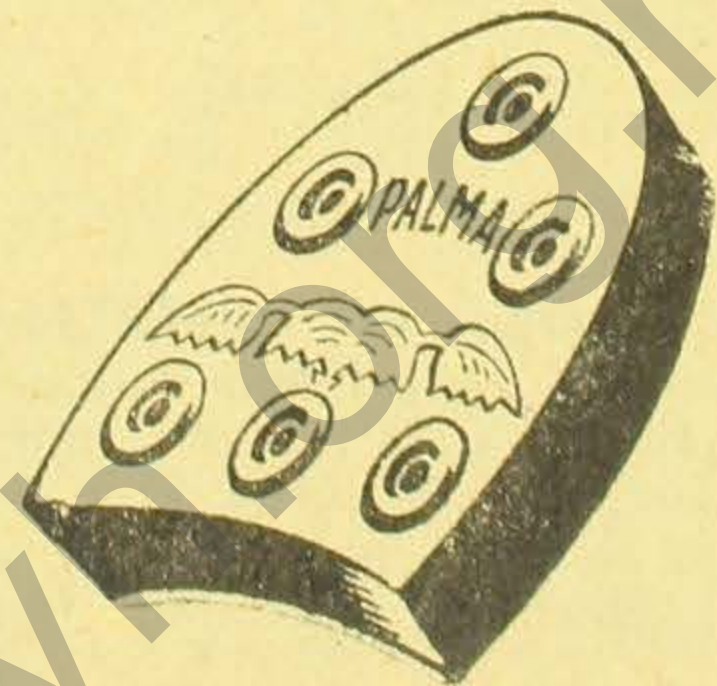
Redovito počima sitnicom zaradi koje ne možemo obuću odmah otpraviti k postolaru, jer prvo: to bi vječito stajalo novaca, i drugo: bila bi više na popravku, nego li na nogama.

Nu što bi protiv toga učinili?

To je vrlo jednostavno! Dajte da Vam Vaš postolar pričvrsti PALMA-kaučuk pete. Ove su prvo mnogo trajnije, a drugo jeftinije nego kožnate pete, pa iako se poslije mnogih mjeseca konačno istroše, lako se mogu za nekoliko časaka izmijeniti. Pored toga hodate na PALMA-kaučuk petama tako mekano, tako ugodno, kao na sagu.

Ako dakle želite, da Vašu lijepu obuću čuvate, da ugodnije hodate te da štedite, onda ima samo jedno:

PALMA
kaučuk-pete

(U Hrvatskoj i Slavoniji.)

- Andrijevi* 5. svibnja, 28. kolv.
- Babina greda*, 21. trav. i 7. kol. marveni, 23. trav. i 10. kolv, robeni, 24. lip., 15. stud.
- Bapska-Novak*, 20. trav., prvi i treći dan po Tijelovu, 6., 7. i 8. rujna.
- Bakar*, 13. do 15. srpnja, 1. i 30. stud.
- Bizovac*, 10. siječ., 19. ožuj., 1. lip., i 20. rujna.
- Bjelovar*, 17. trav., 19. svib., 17. ruj., 20. list.
- Bosiljevo*, 19. ožujka, utorak po Uskrsu, utorak po Spasovu, ponedjeljak po Vidovu, 26. srp., 24. kol., 14. rujna i 15. listop.
- Brod-Moravice*, 25. ožuj., 10. svib., 16., kol., 15. stud. marveni.
- Brod na Kupi*, 19. ožujka i 23. travnja.
- Brod na Savi*, tri dana pred pravosl. Blagovijest marveni (1 dan), a na samu pravosl. Blagovijest robeni, tri dan pred Sv. Trojstvo marveni (1 dan), a na samo Sv. Trojstvo robeni, tri dana pred Porcijunkulu marveni (1 dan), a 2. kolov. robeni. 22. stud. marveni, 25. stud. robeni.
- Brod na Sutli*, 24. velj., 22. ožuj., 19. trav., 17. svib., 25. lip., 13. srpnja, 24. kolov., 14. rujna i 30. stud.
- Bršadin*, 10. trav. 18. srpnja i 21. stud.
- Cernik*, (kot. N. Gradiška), go-
- dišnji na dan sv. Linarte, prva nedjelja po rim.-kat. Spasovu, 29. lip. i 6. stud.
- Crikvenica*, 15. siječ., 15. kolv. i prvu nedjelju po Uskrsu.
- Čazma*, 8. ožuj., 20. trav., 23. srp., 8. kol., prvoga ponedjeljka poslije sv. Triju kralja, prvog utoraka po Duhovima, prvog ponedjeljka po sv. Kati, 23. list.
- Čepin*, 8. trav., na drugi dan Duhova i 11. stud. marveni, a robeni na Duhove i 21. stud., 9. rujna.
- Dalj* 5. svib., 30. listop., 14. velj.
- Daruvar* u subotu pred pravosl. Bijelu nedjelju, 1. trav., u subotu po pravosl. Spasovu, 27. lip., 26. srp., 11. kolov., u ponedjeljak po rimo-kat. Maloj Gospi, 31. listop.
- Donja Stubica* u subotu pred pokladama, u subotu pred prvom kvatrenom ned., u subotu pred Cvjetnicom, u subotu pred drugom kvatrenom nedjeljom, na dan poslije Petrova, na dan sv. Lovrinca, u subotu pred anđeoskom nedjeljom, u subotu pred trećom kvaternom nedjeljom, u subotu pred Tezizijom, u subotu pred adventskom nedjeljom, u subotu pred četvrtom kvatrenom nedjeljom.
- Donji Miholjac* tri dana prije sv. Valenta, tri dana prije Cvjetne nedjelje, Četvrtak onoga tjed-

---

Kupuj promišljeno, da kupiš jeftino a ipak dobro! Najugodnije je, kada se kod kuće lijepo udobno sjedi pred velikom ilustrovanom knjigom svjetske otpremne kuće Suttner i promišljeno bira sve, što treba. — Tu ima na hiljade predmeta za sve svrhe, koje se mogu nabaviti bez ikakvog rizika, jer što ne odgovara, to se zamjenjuje, ili se vraća novac — I naši čitaoci dobit će ovu praktičnu kućnu knjigu potpuno besplatno, ako ju zatraže od svjetske otpremne kuće H. SUTTNER u Ljubljani br. 311.

- na, u koji pada dan sv. Kili-
jana, tri dana prije sv. Mihajla,
t. j. 26. ruj., marvinski sajmovi.
- Đakovo* 20., 21. i 22. siječ., 24.,
25. i 26. trav., 24., 25., i 26.
srp., 26., 27. i 28. list. Mjeseč-
ni svakog prvog u mjesecu, a
ako prvi pada u nedilju ili
blagdan, sajam se drži slije-
deći dan.
- Erdevik*, 7., 8. i 9. trav., 7. i 8.
lipnja, 27., 28. i 29. rujna, 27.,
i 28. listopada.
- Feričanci* 18. i 19. ožujka, 5 da-
na prije Duhova, na duhovsku
nedjelju, 19. kolov., prva ne-
djelja iza sv. Stjepana kralja,
27. list., 1. stud.
- Garešnica* 3. srpnja (na Martinje)
na trojački rim.-kat. utorak, u
ponedjeljak po anđeoskoj ne-
djelji, 28. listopada.
- Golubnici*, 20. svib., 6. rujna i
23. listopada.
- Grubišndpolje* 20. ožujka, 4. list.,
osmi dan po rimo-kat. Spasovu,
10. travnja i na dan poslije
imena Marijina u rujnu, 15.
prosina marveni.
- Ilok* 24. travnja, 13. lip., 2. kol.,
23. listopada.
- Indija* 16. velj. 22., 23. i 24. trav.,
1., 2. i 3. lipnja, 19. kolov., 26.,
27. i 28. rujna, 17., 18. i 19.
prosina.
- Irig* dva dana prije pravosl. Teo-
dora, u petak prije pravosl.
Duhova, 26., 27. i 28. kol.
- Ivanić-grad* 7. sij., 15. velj., 12.
ožuj., 24. trav., 15. svib., 30.
- lip., 12. srp., 29. kol., 22. rujna,
4. list., 6. stud. i 21. prosinca.
Ako sajam pada u nedjelju ili
na državni blagdan, onda se
drži slijedeći dan.
- Ivankovo* 14. velj., 10. lip., 14.
ruj. i 11. studenoga.
- Jasenovački Jablanac* 2. kolov.
robom.
- Jastrebarsko* 7. siječ., utorak po-
slije Duhova, ponedjeljak po
Škapularu, 9. rujna i 7. pros.
- Karlovac* na Miholjice, na Vido-
vo 15. lipnja, na Jakovo 25.
srpnja, na Miholje, 29. rujna,
na Tominje 21. prosinca.
- Klenak* drugi i treći dan pravosl.
Uskrsa, drugi i treći dan pra-
vosl. Duhova, na pravoslav.
Petrov dan, 12. lipnja.
- Koprivnica* 3. veljače (na sv.
Blaža), 26. ožujka (prvi dje-
latni dan iza Blagovijesti), 4.
svibnja (na sv. Florijana), 2.
srpnja (na sv. Mariju), 28. list.
(na Šimunovo), 7. prosinca
(prvi djelatni dan iza svete
Nikole).
- Kostajnica* 19. ožujka, 26. srp-
nja, 21. rujna i 21. studenoga.
- Krapina* 3. veljače, 19. ožujka,
15. i 16. svibnja, 27. lipnja, po-
nedjeljak po škapularu, pone-
djeljak po Preobraženju, pone-
djeljak po Imenu Marije, na
Miholje, na Martinje, na Ni-
kolinje.
- Križevci* 20. siječnja (Fabijanovo),
14. veljače (Valentinovo), u
ponedjeljak po Cvjetnici, 3.

Zanemarena prehlada imade često najgore posljedice. Kao staro-
prokušano sredstvo proti kašlju, kataru disačkih organa, promuklosti i sluzenju, po-
znate su skoro po čitavom svijetu KAISER-ove prsne karamele te se dobiju sada
u originalnoj kakvoći u ljekarnama i drogerijama te gdje se vide plakati. U vla-
stitom je interesu konzumenata, da zahtjevaju izričito originalnu kakvoću (cijena
Din 5— za omot ili Din 12— za limenu kutiju), jer imade u prometu nevaljalih
patvorina, koje zdravlju prije škode negoli koriste.

- svibnja, (Križevo), trojački uto-
rak, 27. lipnja (Ladislavovo),
18. srpnja (dan po Aleksijevu),
2. kolovoza (Porcinkula), 28.
kolovoza (Augustinovo), 14. ruj-
na (jesensko Križevo), 18. li-
stopada (Lukovo), 11. stude-
noga (Martinje), 29. studenoga
i ponedjeljak prije Božića.
- Kukujevi* dva dana prije svetog
Trojstva i na sveto Trojstvo,
20. srpnja, 16. listopada.
- Kutina* 4. svibnja, prvu srijedu
po sv. Petru i Pavlu, i prvu
srijedu po svetoj Klari.
- Laćarak* 24. i 25. srpnja.
- Lepoglava* 26. ožujka, 14. list.
- Ličko Petrovo selo* 13. srpnja.
- Lipik Buč*, 2. veljače, 6. svibnja,
4. listopada.
- Lipovljani* 19. ožujka, 25. travnja
(marvom), 8. lipnja, 20. srpnja,
30. kolovoza (marvom), 15. li-
stopada i 8. prosinca.
- Marija Bistrica* u ponedjeljak po
Đurđeva, u četvrtak po Bije-
loj nedjelji, na duhovski pone-
djeljak, u ponedjeljak po Tije-
lovu, na dan lica Božjega, na
dan iza Male Gospe, na dan
poslije Sviju Svetih, u pone-
djeljak po Katarini.
- Mitrovica* 20., 21., i 22. ožujka,
4., 5. 6. svibnja, 26. i 27. lip-
nja, 31. srpnja, 1. i 2. kolo-
voza, 19., 20. i 21. rujna, 29.,
30. i 31. listopada,
- Morović* 5. i 6. srpnja, 13, 14, i
15. kolovoza.
- Našice* 5. i 10. ožujka, 8. i 13.
lipnja, 10. i 15. kolovoza, 25,
i 30. studenoga.
- Nova Gradiška* 25. ožujka, 21.
kolovoza, 1. studenoga, na
pravosl. Duhove.
- Nova Pazova* 23, 24, i 25. ožuj.
- Novi Slankamen* 17, 18, i 19,
ožujka, 16, 17, 18. listopada.
- Novska* 20. siječnja, 25. ožujka,
15. lipnja, 18. listopada.
- Nuštar* 29. siječnja marveni, 11,
ožujka marveni, 19. travnja
marveni, u četvrtak prije rimo-
kat. Duhova, a na Duhove ro-
beni, 23. srpnja marveni, a
26. srpnja robeni, 24. kolovoza
marveni, 28. rujna i 4. stude-
noga marveni.
- Osijek Fabijanski* 16. i 17. siječ-
nja, Đurđevski 22. i 23. trav-
nja, Erazmovski 31. svibnja i
1. lipnja, Ilijinski 18. i 19.
srpnja, Lučinski 16. i 17. li-
stopada, Katarinski 23. i 24.
studenoga.
- Pakrac* 2. siječnja, drugi dan
pravoslavni Duhova, 2. kolo-
voza i 21. rujna.
- Petrinja* na Veliki Petak, na pe-
tak poslije Tijelova, 10. kolo-
voza i 21. prosinca.
- Petrovaradin* 24. veljače, 29. lip-
nja. i 11. studenoga.
- Podravska Moslavina* 10. siječ-
nja, 1. ožujka, tri dana prije
Male Gospe i 18. listopada.
Na ove dane obdržavaju se
marveni sajmovi, a robom na
mladi Uskrs i Malu Gospu.
- Požega* u siječnju 8 dana pred
Antunovo u koliko je taj dan
nedjelja, onda u ponedjeljak
marvom, a na Antunovo 17.
siječnja robom, u ponedjeljak

Vaša ura — Vaše veselje! Ali samo ako pouzdano ide, a to može samo ura, koja se nabavi kod zbilja solidnog vrela. Zato dobro činite, ako prije no što kupite uru, zatražite besplatni veliki cjenik po stare stručne tvrtke. A. KIFFMANN, Maribor broj 52-a koja Vam ga smjesta šalje. Ne riskirate ništa, jer Vam šalje uru i na probu. Kiffmann je specijalista samo najboljih satova i na glasu je kao bezuvjetno solidno vrelo.

Sretna ruka

Ako je netko spretan i okretan pa mu uspije da sve dobro izvrši, onda se kaže, da imade sretnu ruku.

I kod njegovanja zdravlja imadu neki ljudi sretnu ruku, jer znadu sebe kao i svoje drage održati zdravima svježima i otpornima. — No da se to postigne potrebno je na primjer, da se kod reumatičnih, nervoznih boli, kod kostobolje, boli u leđima i križima, kod trganja, probadanja, glavo- i zubobolje, slabosti mišica, migrene, slabosti očiju te drugih boljetica, dotično mjesto dobro natare sa Fellerovim bol ublažujućim, osvježujućim **Elsafluidom**.

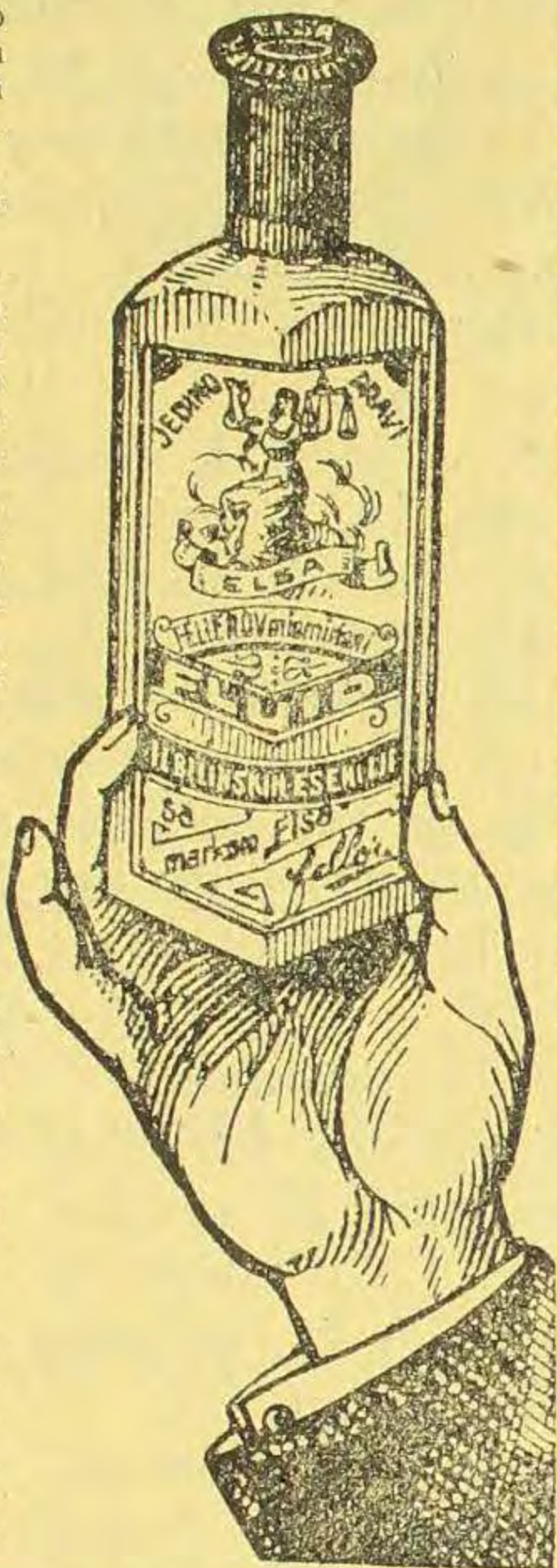
Uporabom i sloga predusretamo prehlade, kašalj, promuklost, boli u vratu i prsima, gripu, hunjavicu. — Pa i kod unutarnje uporabe nekoliko kapi na šećeru ili u mlijeku čuvaju od nevoljkosti, grčeva i t. d. — Ovim preko 34 godina obljubljenim kućnim sredstvom i kozmetikumom običavali su da se posluže i naši roditelji i djedovi sa dobrim uspjehom iznutra kao i izvana.

Fellerov pravi miomirisni Elsafluid dobiva se u ljekarnama i zasijecajućim trgovinama u pokusnim bočicama po 6 Din., dvostrukim bocama po 9 Din. ili specijalnim bocama po 26 Din.

Doštom stoji manje, ako se što više naruču najedamputa, jer zajedno sa pakovanjem i poštarinom plaća se za 1 paket sa 9 pokusnih ili 6 dvostrukih ili 2 specijalne boce 62 Din., za 3 takva paketa samo 139 Din., dok za 6 takva paketa samo 250 Din. (umjesto 6 puta 62 Din.)

Narudžbe treba tačno adresirati na
EUGEN V. FELLER, Stubica Donja,
br. 84. (Savska Banovina).

A za želudac kao i za crijeva,
Fellerove blago tjerajuće „Elsapillule“
za 12 Din.

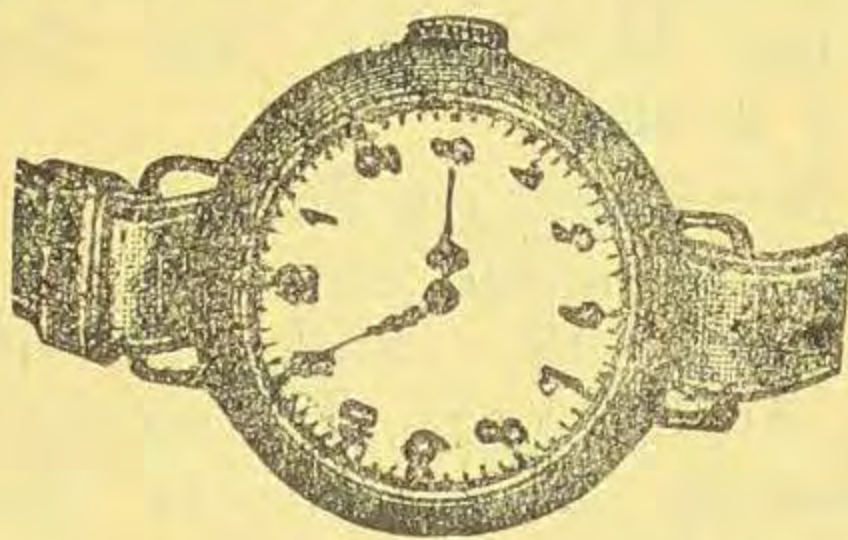
Želite li uru

koja Vam doživotno kaže tačno vrijeme, onda ju sebi izaberite iz velikoga godišnjega kataloga, koji dobijete **posve besplatno**, ako ga zatražite od već preko 33 godina postojeće urarske stručne tvrtke H. Suttner.

Već **44** — Din. dobijete za **41** — pravu švicarsku Anker-Remontoir uru broj 120, dok prava švicarska Remont. Roskopf br. 121 sa la strojem, svjetlećim Radium brojkama, i kazaljka, stoji samo Dinara **58** —

Samo Din. **94** — plaćate za kovinastu Anker uru br. 122 sa sekundnim kazaljkom, svjetlećim brojkama i kazaljka u poniklanoj lijepo graviranoj kutiji. — A glasovita plosnata „IKO“ ura br. 507 u niklastoj kutiji samo Din. **248** —

Za samo Din. **98** — dobijete uru narukvicu broj 3720 sa kožnatim remenom, dok za Din. **218** — pravu srebrnu „AXO“ uru narukvicu.

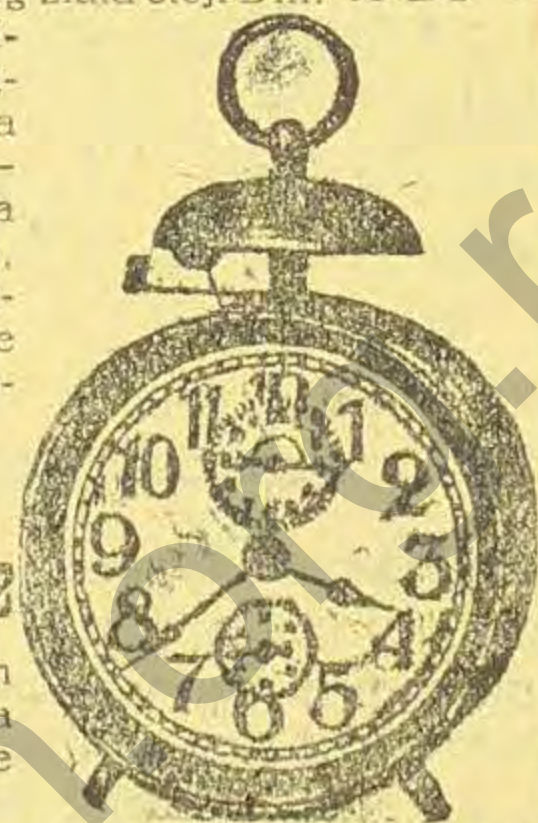
Ista pako iz 14-karatnog zlata stoji Din. **240** —

Prava Anker budilica br. 125 u poniklanoj kutiji, 16 cm visoka stoji samo Din. **49** — Ogroman izbor budilica njihalica i zidnih ura, lanaca, prstenja, naušnica, zlatne i srebrne robe svake vrste, tako rekući uz

originalne
tvorničke cijene

nalazi te u godišnjem katalogu, zatražite ga odmah od tvorničke kuće ura

H. SUTTNER, Ljubljana br. 311.

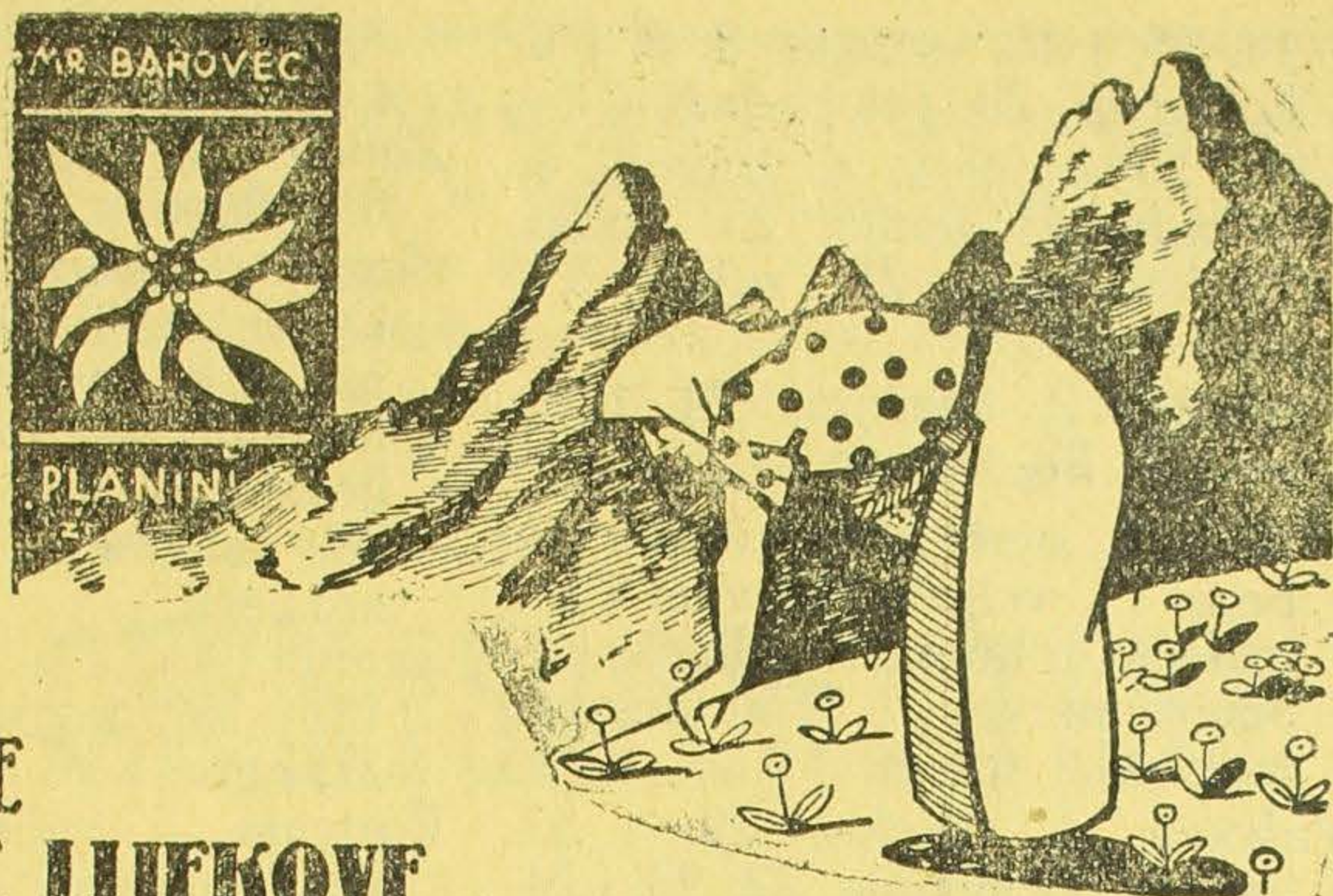
Bez rizika! Što se ne sviđa, zamjenjuje se ili se vraća novac! Bez rizika!

- pred Cvjetnicu marvom, a na Cvjetnicu robom, u ponedjeljak pred Duhove marvom, a na Duhove robom, 8 dana pred svetog Lovrinca u kolovoz marvom (u koliko je taj dan nedjelja, onda u ponedjeljak)), a na svetog Lovrinca robom, 8 dana pred Tereziju marvom (u koliko je taj dan nedjelja, onda u ponedjeljak), a na svetu Tereziju 15, listopada robom.
- Ruma* 12, veljače. 23, travnja, 11, lipnja, na pravosl. Petrov dan 10, srpnja, 10, listopada i 19, studenoga.
- Samobor* god. 14, veljače, 19, ožujka, na Veliki petak, 22, svibnja, 28, srpnja, 10, kolovoza, 21, prosinca.
- Sesvete* (kot. Zagreb), 11, ožujka, na Urbanovo 25, svibnja, na Mariju Magdalenu 22, srpnja i 2, stud.
- Sisak* 3, svibnja na Spasovo, 14, rujna, 19, studenoga.
- Slatina* 18, i 19, ožujka, 9, srpnja, 31, kolovoza, 16, prosinca marvom, 21, ožujka, 12, srpnja, 1. rujna i 19, prosinca robom.
- Srijemski Karlovci* god. 2, 3, i 4, rujna, 2, 3, i 4, prosinca.
- Stara Gradiška* 16, kolovoza, 29, rujna.
- Stara Pazova* 31, srpnja, 1, i 2, kolovoza, 30, i 31. listopada, i 1, studenoga.
- Stari Mikanovci* 1, travnja, 9, veljače, 20, svibnja, 21, rujna marveni.
- Stari Slankamen* god. 27, 28, i 29, lipnja.
- Staro Topolje* 30, lipnja marveni.
- Sveti Ivan Zelina* 26, ožujka, na Veliki četvrtak, dan po Spasovu, dan po Tijelovu, 25, lipnja, 27, srpnja, 14, kolovoza, 7, rujna i 20, studenoga.
- Sveti Ivan Žabno* 11, siječnja, 8, veljače, 1, ožujka, 15, travnja, 16, svibnja, 24, lipnja, 6, srpnja, 25, kolovoza, 23, rujna, 11, listopada, 22, studenoga, 30, prosinca. Ako je koji od tih dana nedjelja, sajam se drži u ponedjeljak.
- Šid* 10, 11, i 12, veljače, 17, 18, i 19, ožujka, 30, i 31, listopada, 1, studenoga, 10, i 11, 12, i 13, prosinca.
- Širokopolje* 12, ožujka, 28, rujna.
- Tovarnik* 25, ožujka, 15, lipnja, 22, i 23, kolovoza i 20, rujna.
- Valpovo* 21, veljače, 5, svibnja, 21, lipnja, 21, kolovoza, i 5, prosinca marveni.
- Varaždin* 20, siječnja, 18, veljače, dan iza gluhe nedjelje i 24, travnja đurđevski, na Bernardovo, 20, svibnja, na Ivanje 24, lipnja, na Jakobovo 25, srpnja, na Ljudevita kralja 25, kolovoza, na Tomu Vilanskog 18, rujna na Franju Borgia 10, listopada, na Mirkovo 5, studenoga, i na Tomaševo 21, prosinca.
- Vinkovci* 30, i 31, siječnja, 13,

Hladne noge je početak svake prehlade. Stoga treba upotrebljavati za cipele, koje su izvrgnute većem štrapaću, naročito kod mokro-hladnog vremena, **Schmoll-ovu Gumitrans-mast za kožu**. Samo Schmoll-ova mast za kožu može načiniti cipele nepromočivima, ostale jeftine masti za kožu načinjene su iz sirovina, koje obuci prije škode negoli koriste. **Schmoll-ova Gumitrans-mast za kožu** prokušana je već 50 godina te je izrađuje ista tvrtka, koja proizvada i svijetski poznatu terpentinsku mast za cipele Schmollpastu. Ne dajte si narinuti drugih marki!

PRIRODA NAM DAJE NAJBOLJE LIJEKOVE.

Vaša peć u kuhinji ne bi mogla goriti, kad biste ju uvijek samo drvom ložili, a nikad ju ne bi čistili. Upravo tako i čovjekovom tijelu ne treba samo hrane, već treba također paziti, da se od hrane pravilno čisti. Jer hrana u tijelu ostavlja ostatke, koje trunu i onda pokvare i otruju krv. Čistiti treba crijeva a najviše krv, jer krv je izvor zdravog i dugog života.

Ali sama priroda dala nam je najbolje sredstvo za čišćenje tijela i krvi. Sve dobro dolazi od prirode. Priroda je stvorila ljekovito bilje, koje raste na visokim planinama, a sokovi tog bilja divno čiste tijelo i krv. To bilje sakuplja, suši i posebnim načinom još priređuje za Vas apotekar BAHOVEC u Ljubljani, i ono se dobiva u svim apotekama pod imenom

PLANINKA - čaj - BAHOVEC

„Planinka“ uništava klice bolesti — čisti i obnavlja krv — uređuje krvotok te tako djeluje blagotvorno na čitavo tijelo i sveopće Vaše zdravlje.

„Planinka“, djeluje besprimjerno kod slabe probave, začepljenosti, žgaravice, oboljenja mokraćne kiseline, hemoroida (šuljeva), slabosti i debljanja srca, bolesti jetara, nervoze i čirova u želucu. „Planinka“ povećava apetit i moć probavljanja, a vanredno djeluje kod osluzenja pluća i ovapnjenja žila.

Tražite u apotekama izričito „PLANINKA čaj BAHOVEC“ u zatvorenim i plombiranim kutijama sa natpisom proizvađača:

Apoteka Mr. L. BAHOVEC, LJUBLJANA

a ta ljekarna šalje i poštom i to:

4 paketa za Din. 70.— (umjesto Din. 80.—), 8 paketa za Din. 140.— (umjesto Din. 160.—), 12 paketa za Din. 190.— (umjesto Din. 240.—) iz čega vidite, da je tim jeftinije, čim se više naruči na jedanputa.

Gen. depot za Sjevernu Ameriku: Sanitol Chemical Products Co., 286, Fifth Avenue, New York-City.

Gen. depot za Austriju: Heil. Geist-Apotheke, Wien I., Operngasse 16.

Gen. depot za Mađarsku: Apotheke Mr. Bokor Ferencz, Kaposvár.

*Svaki dan života privodi Vas k starosti,
a svaka čaša „Planinka“ čaja veže Vas na mladost*

- 14, 15, i 16, svibnja, 3, 5, i 6, kolovoza, 29, listopada.
- Virje* 20, siječnja, 4, travnja, 1, svibnja, 21, lipnja, 25, srpnja, 18, kolovoza, 21, rujna, 11, studenoga.
- Virovitica* 2, siječnja, 24. i 29, ožujka, 27, travnja.
- Vrpolje* 6, siječnja marveni i robeni, 11, veljače marveni i 14, veljače robeni, 24, lipnja robeni i marveni i 5, studenoga marveni i robeni.
- Vukovar* 1, ožujka, 29, i 30, travnja, 1, svibnja, 22, 23, i 24, lipnja, 13, i 14, rujna, 13, 14, i 15, studenoga.
- Zabok* 23, veljače, 21, svibnja, 6, kolovoza, 25, studenoga.
- Zagreb* Cvjetni u četvrtak prije Cvjetnice, Markovski 26, travnja, 18, svibnja, 27, lipnja, Margaretski 13, srpnja, Kraljevski 21, kolovoza, Šimunski 28, listopada, Nikolinjski 9, prosinca.
- Zemun* 11, 12, i 13, svibnja, 13, 14, i 15, kolovoza, 25, 26, i 27, rujna.
- Županja* 1, veljače i 26, kolovoza marveni a 29 robeni.

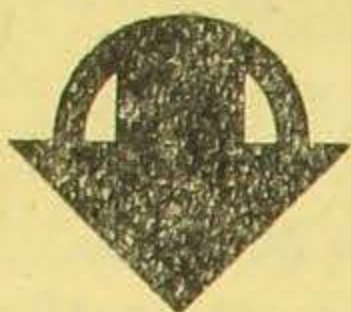
(U Bosni i Hercegovini.)

- Banja Luka* na pravosl. Duhove i 7, i 8, studenoga.
- Bijeljina* za marvu 4, 5, i 6, svibnja, 6, 7, i 8, studenoga.
- Brčko* 24, lipnja i 4, listopada.
- Bihać* 22, do 28, srpnja.
- Bos. Brod* 20, i 21, srpnja te 16, i 17, rujna,
- Bos, Gradiška* 20, rujna.
- Bos. Šamac* 29, lipnja i 18, listopada.
- Bugojno* 13, lipnja, 11, rujna, te glavni godišnji vašar 18, i 19, studenoga. Okolica Bugojna bogata je naročito u ovcama, koje se na ovim sajmovima prodaju radi priploda u druga mjesta.
- Derventa* 28, do 30, kolovoza, 18, i 19, listopada, za konje 25, i 26, ožujka.
- Doboj* 1, 2, i 3, kolovoza, 3, 4, i 5, listopada robeni i marveni, a 19, prosinca samo marveni.
- Fojnica* na Duhove.
- Jajce* 12, 13, i 14, listopada.
- Kozarac* 29, rujna.
- Livno* 24, do 29, lipnja, 1, studenoga i prva srijeda poslije Cvjetne nedjelje.
- Ljubuški* 6, 7, i 8, prosinca.
- Maglaj* 21, 22, i 23, rujna.
- Prijedor* 2, do 5, kolovoza.
- Prnjavor* 18, do 20, kolovoza i 12, i 13, listopada.
- Sarajevo* na pravosl. Duhove.
- Travnik* 6, do 8, svibnja, 29, i 30, rujna i 1, listopada.
- Tuzla* veliki proljetni marveni 12, 13, i 14, lipnja, jesenski marveni 27, 28, i 29, rujna.
- Visoko* 20, i 21, rujna i 1, listopada.
- Zvornik* 1, 2, i 3, kolovoza, 27, listopada.
- Zenica* 15, i 16, svibnja, 24, i 25, listopada.

Pravi put! Upravo je izašla knjiga o uzrocima i liječenju nastalih živčanih bolesti, istinito evanđelje zdravlja za svakog bolesnika. Ovu korisnu knjižicu dobije svaki čitaoc našeg kalendara potpuno besplatno, ako ju zatraži od ERNST PASTERNAK, Berlin SO., Michaelkirchplatz Nr. 13. Abt. 477. Poblize o tome naći će naši čitaoci u ostalom u objavi „Pravi put“, koja je u našem kalendaru izašla na jednom drugom mjestu.

Nakon dugogodišnjeg istraživanja

uspjelo nam je sastaviti takav crem i sapun, koji je potpuno (neutralan) neškodljiv; u njemu nema sredstava koja škode organizmu, a ipak postane od njega koža bijela, čista i mekana. Zato svaka djevojka, koja hoće da joj lice bude čisto i svježe neka upotrebi

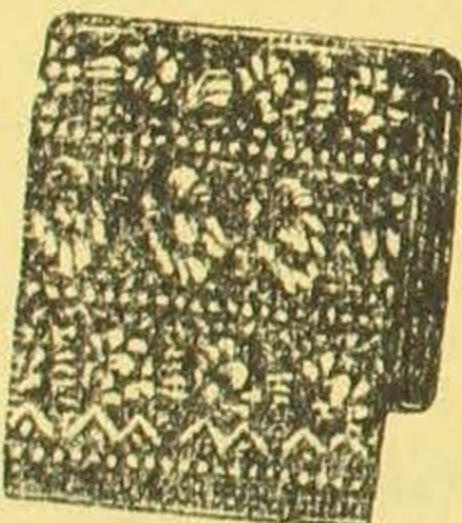
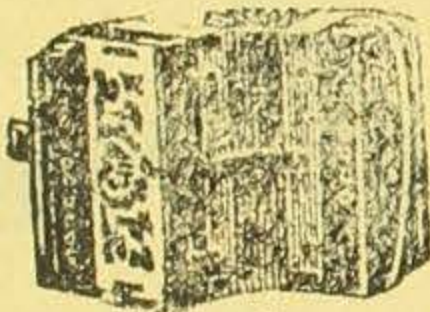
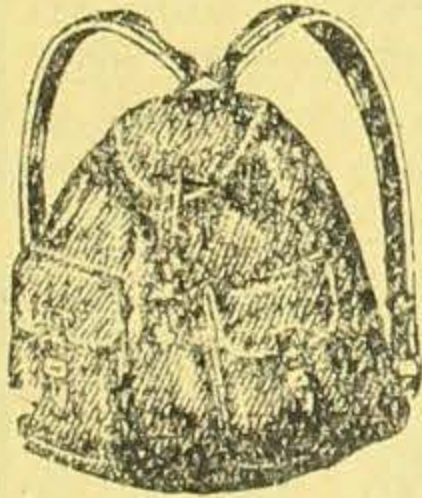

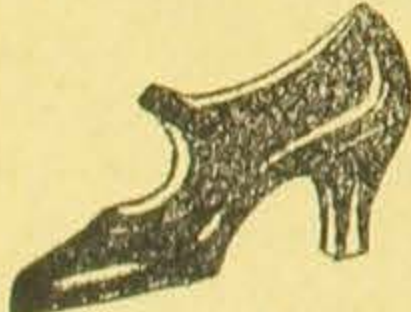
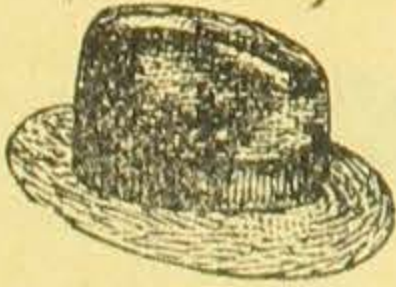
NADA CREAM I SAPUN ZA LICE

pa će se uvjeriti i sama na svoju najveću radost, da je kod stalne upotrebe uspjeh siguran i neškodljiv. — Dobije se kod

DROGERIJE „NADA“ SUBOTICA, V. GABRIĆ.
Telefon broj 637.

TRGOVSKI DOM STERMECKI, CELJE BR. 258.

<p>Br. 501.</p> <p>Flanel pokrivač 97 -- Din (više u cjeniku)</p>	<p>Br. 502.</p> <p>Harmonika 250 -- Din (više u cjeniku)</p>	<p>Br. 503.</p> <p>Naptrnjača 80 D (više u cjeniku)</p>	<p>Br. 504.</p> <p>Košulja 34 Din (više u cjeniku)</p>
<p>Razašilja Trgovski dom Stermecki, Celje br. 258. Tražite odmah novi, veliki, ilustrirani cjenik sa više hiljada slika, kojeg dobijete badava! Neodgovarajuće promjeni se ili vrati novac.</p>			
<p>Br. 505.</p> <p>Ševret cipele 115 D (više u cjeniku)</p>	<p>Br. 506.</p> <p>Šešir 50 D (više u cjeniku)</p>	<p>Br. 507.</p> <p>Gramofon 110 D (više u cjeniku)</p>	<p>Br. 508.</p> <p>Boks cipele 172 D (više u cjeniku)</p>

TRGOVSKI DOM STERMECKI, CELJE BR. 258.

HENRIK WEISS, SUBOTICA

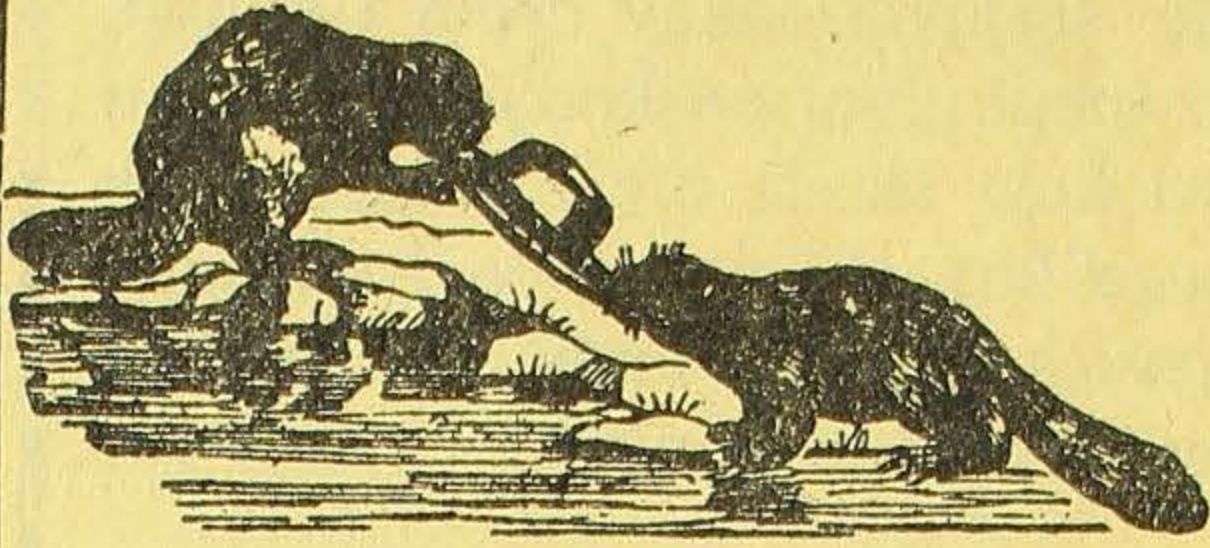
Veliko stovarište specijalnih
kapa i šešira.

BORSALINO

i francuski

MOSSANTO

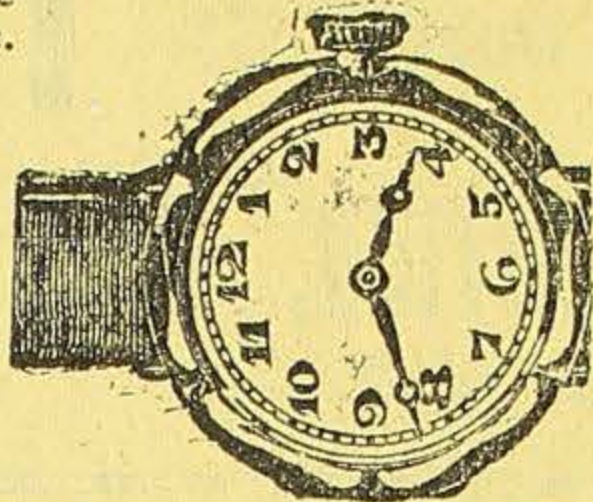
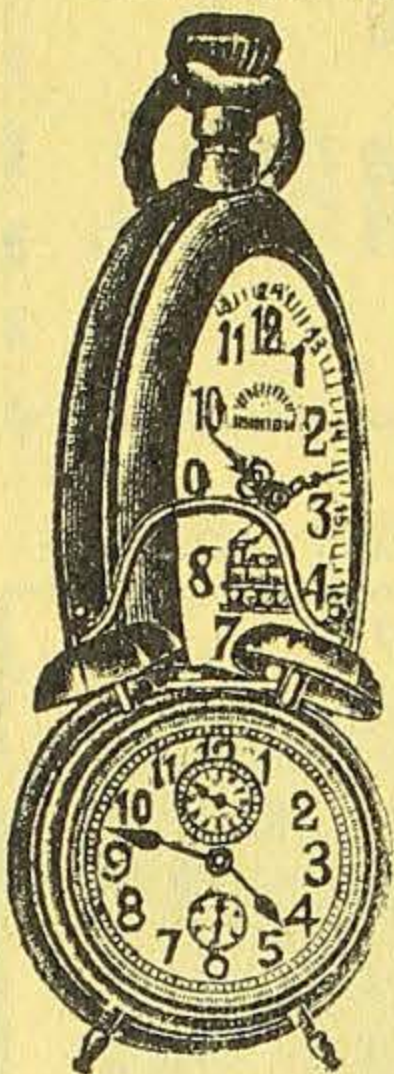
Šeširi stalno na skladištu.
Jelačićeva ulica br. 5.
(Kod Male Kapele.)

TRAŽITE BESPLATNI CENOVNIK

... sa 1000 slika! ...

5 godina garancija!
Šalje se pouzecom! Srebro sa 10 kamena D 160
Za neodgovarajuće vraćam novac.

Zlato 320~

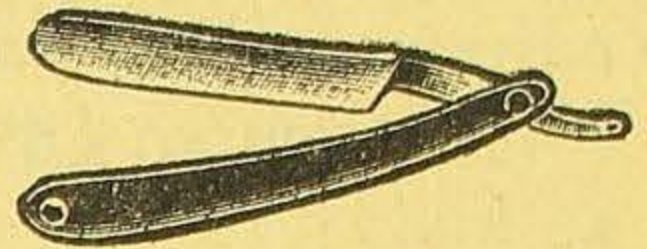
← Anker 45~
Isti još bolji 2 god, garancije
Din. 52~
Isti još bolji, 4 godina ga-
rancije Din. 72~

← Budilica sa 1 zvonom
Din. 48~
Ista sa 1 zvonom, najbolje
kvalitete, 5 god garancije
Din. 70~
Ista sa 2 zvoa, 5 godina
garancije Din. 85~

A. KIFFMANN, MARIBOR, BR. 52-a
SPECIALISTA SAMO BOLJIH SATOVA.

Tražite besplatan CENOVNIK sa 1000
slika za neodgovarajuće vraćam novac!

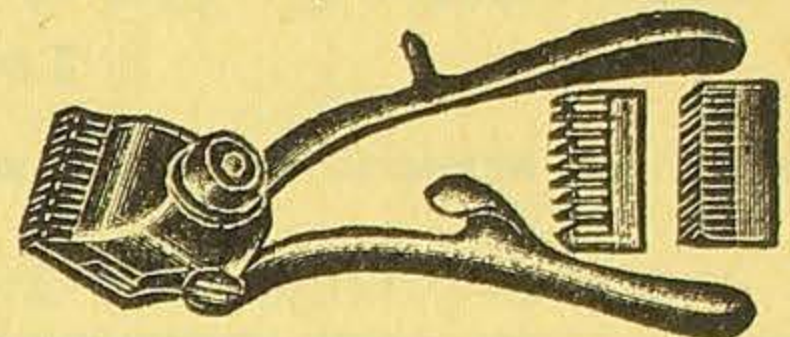
Din. 18.--

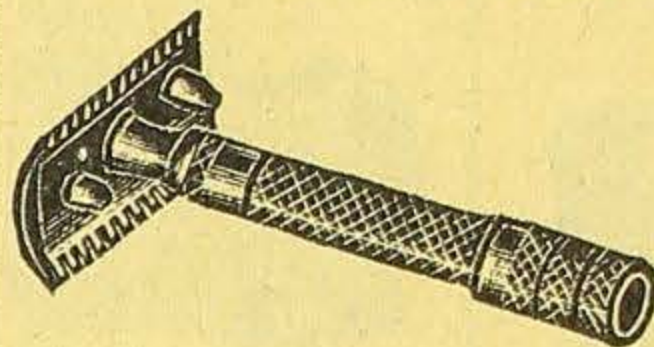
Fine britve iz Solingen
čelika Din. 18~., 28~., 44~50

Din.

35.--

Mašina za šišanje kose Din. 35~

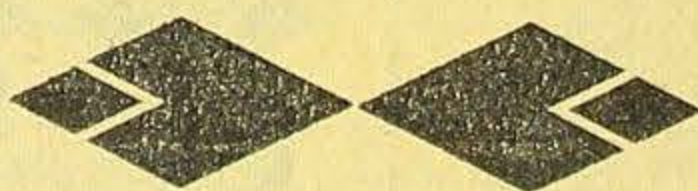
Din. 15.--

Brijaći aparati od Din. 15~ dalje.

Šalje se pouzecom! - Adresa:
„Mars“ eksportna kuća Maribor 52-b.
specijalna trgovina fine čelične robe.

KALOR J. REICH

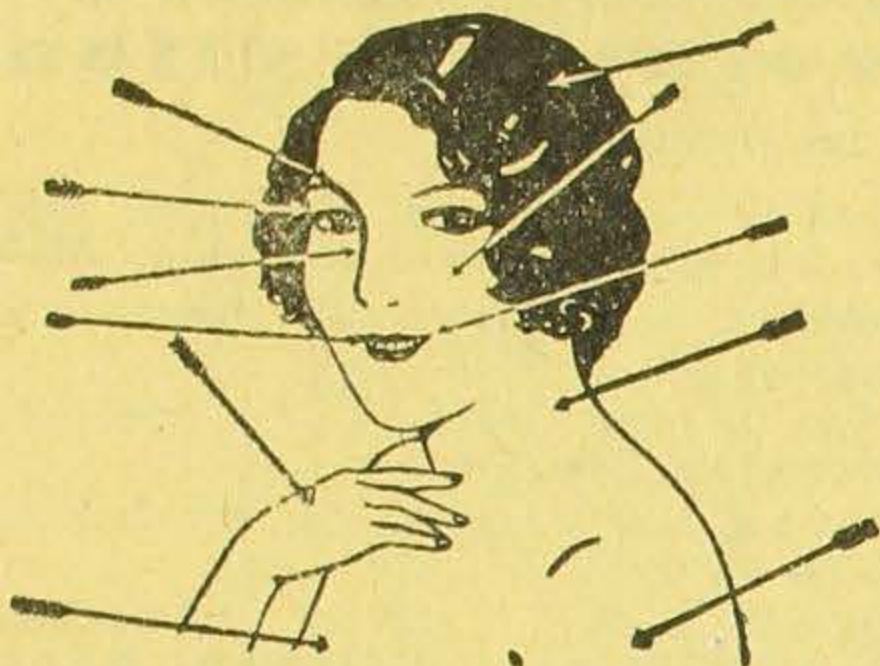
TRGOVINA MANUFAKTURNE ROBE

SUBOTICA, JELAČIĆEVA UL. 9.

Prava metoda za njegu ljepote.

Protiv sviju mana kože služi Fellerova kavkaška Elsa pomada za zaštitu lica i kože, ona hrani, obnavlja i pomlađuje uvelu, borastu i hrapavu kožu lica, vrata i ruku, uklanja bore, sujedice, prištiće, djeluje i čuva izvrsno proti sunčanih pjega. Lončić Din 12.—. Za pokus 2 lončića već s omotom i poštarinom za Din 40.— ako se novac unapred pošalje, jer kod pouzeća stoji poštarina za Din 10.— više.

Fellerova jaka Elsa pomada za porast kose (Tannochina-pomada) za jačanje i hranjenje kože na tjemenu, postizava bujniji porast kose, uklanja perut, ispadanje kose i prerano osjedenje. Lončić Din 12.—. Za pokus 2 lončića već s omotom i poštarinom Din 40.— ako se novac pošalje unapred.

Pravi sapuni zdravlja i ljepote: Fellerovi Elsa sapuni sadržavaju dobro djelujuće sastavine potrebne za zdravlje i ljepotu. Postoje 7 vrsta Elsa-sapuna:

Elsa-ljiljanov mliječni sapun	Elsa-glicerinski sapun
Elsa-sapun ljiljanove kreme	Elsa-boraksov sapun
Elsa-žumanjak sapun	Elsa-kačuranov sapun
	Elsa-sapun za brijanje

Poštom na pokus 5 komada Elsa-sapuna u poželjnom izboru već sa omotom i poštarinom Din 52.—.

Elsa tekuće ljiljanovo mlijeko, idealno sretstvo ljepote, Din 13.20.

Elsa žesta za kosu, Din 27.50.

Elsa-Shampoo najbolje za pranje glave i kose. Paketić Din 3.30.

Elsadont krema za zube, Din 8.80.

Elsa voda za usta, Din 16.50.

Elsa kolonjska voda, Din 16.50.

Elsa toaletni prašak za umivanje i Elsa toaletne pastile za umivanje, karton Din 10.—.

Elsa-Depilatorium za odstranjenje nepoželjnih dlaka, Din 34.—.

Elsa-Sachet mirisavi jastučić, Din 6.—.

Elsa šumski miomiris, parfim za sobe, Din 16.50.

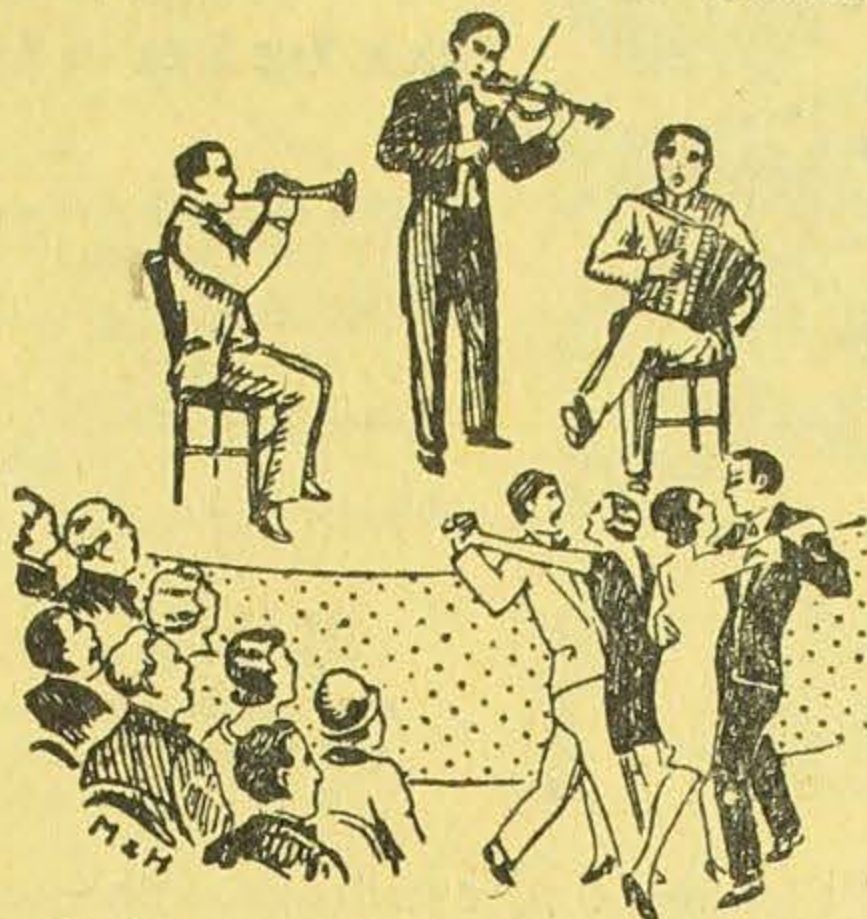
Omot i poštarinu računaju se najjeftinije. — Što se više naruči najednputa, tim se više uštedi na poštarini. Narudžbe adresirajte tačno na:

EUGEN V. FELLER, Ijekarnik,
Stubica Donja, br. 84. (Savska Banovina)

KAKO POSTAJEM DOBAR SVIRAČ?

Besplatna pouka za svakoga.

Mnogi imadu želju da sviraju jedan instrument, nu odriču se ovog lijepog, plemenitog užitka jedino zato, jer im se ispravno baratanje

sa glazbalom čini preteškim. A ipak imade skoro svatko sposobnost, da svira na svakom željenom glazbalu, dapače i lakoćom, ako je jedanputa shvatio pravi postupak, a primitivni svirači mogu dotjerati do najviše umjetnosti, ako su jednom upoznali sve one vještine, koje treba da poznamo, ako hoćemo da glazbalu izmamimo zvukove, koji razveseljuju uho i srce.

I sama djeca mogu na jednom glazbalu upravo dirljivo lijepo svirati, ako znadu kako treba da s njime barataju. Dobar liječnik mora temeljito poznavati cijeli organizam tijela, a isto tako temeljito treba da se pozna i glazbalo, ako želimo da igramo. Zacijelo će mnoge od naših ljubitelja glazbe veseliti, da im se sada pruža dobra prilika besplatno dobiti poučnu knjižicu br. 251. „Kako postajem dobar svirač“, ako tu knjižicu jednostavno poštom dopisnicom zatraže od svjetsko poznate klingentalske tvornice glazbala Meinel & Herold prodajna podružnica u Mariboru broj. 251. Ova praktična knjižica podučava riječima i slikama na najjednostavniji način, kako možemo na jednom glazbalu dobro i lijepo svirati, pa makar još nikada nismo imali glazbalo u ruci.

Jedan prijatelj glazbe.

VELIKE PREDNOSTI

koje čovjek imade ako lijepo i ugodno sjedeći kod kuće pred godišnjim cjenikom sa preko 1000 slika od svjetske otpremne kuće Suttner nesmetano, bez da se prenagli, bira ono što treba, uživati ćete i Vi, ako zatražite taj zaista interesantni katalog, kojeg

dobijete posve besplatno treba samo da napišete jednu karticu. Golemi promet omogućuje tvrci Suttner da svu robu daje takorekući uz **originalnu tvorničku cijenu** kao na primjer:

Bečku ručnu harmoniku br. 13116 sa 10 tipaka, 2 basa, dvozborno, veličina 24x11 1/2 cm., sa 10 bora na mjehu, u lijepoj izvedbi za samo Din. **168.-**

Brijači aparat br. 12 207. fino poniklovan, sa 2 oštrice, vrlo lijepo izrađen, dobijete za samo Din. **22.-**

Razašilje se pouzećem ili ako se novac unapred pošalje. Rizika nema, jer što ne odgovara, to se zamjenjuje ili se vraća novac.

Hiljade raznih predmeta za sve svrhe naći ćete u velikom Suttnerovom cjeniku tako na primjer:

**gusle,
citire,
mandoline,
gramofone**
i drugih glazbala

**džepnih no-
ževa i britva,
sprava za
šišanje,
škare, i t. d.**

**alat, blanjala,
klješta, kladi-
vaca, svrdla itd**
kuhinskih
sprava svih vrsti.

Slijedite primjer svihiskusnih ljudi i zatražite još danas taj godišnji cjenik od tt.

H. SUTTNER, Ljubljana br. 311.

I znameniti Elza-preparati, kao Elza-pomade i t. d. mogu se zajedno naručiti!

Šarićevi

lozni i voćni rasadnici!

Po Ministarstvu poljoprivrede ovlašćeni. Najveće i najpouzdanije vrelo za nabavu „Loznih i voćnih“ cjepova (kalema). Korjenjaka (divljaka) amerik. loze, voćnih divljaka i ruža. Ilustro-

vani cjenici sa opisom vrsti izlaze svake godine u mjes. rujnu (septembru) i razasliju se besplatno. Preporuča se interesentima uz vrlo solidnu poslugui snižene cijene

Janko (Ivan) Šarić dipl. stručnjak za vinarstvo i voćarstvo.
Petrovaradin-Majur (Srijem)

Najveći lager vinove loze u državi!

OGLAŠIVANJA

U KALENDARIMA

Obavlja uz najpovoljnije uslove stari specijalni stručni

BLOCKNEROV

kalendarski odio u koncernu **INTERREKLAM D. D.**
Telefon 21-65. **ZAGREB** Pošt pret 1-78
Marovska ul. 28.

— Predlozi i troškovnici besplatno. —

ŠTAMPARIJA

HORVATH

Jeftine
cijene!

Tačna izradba!

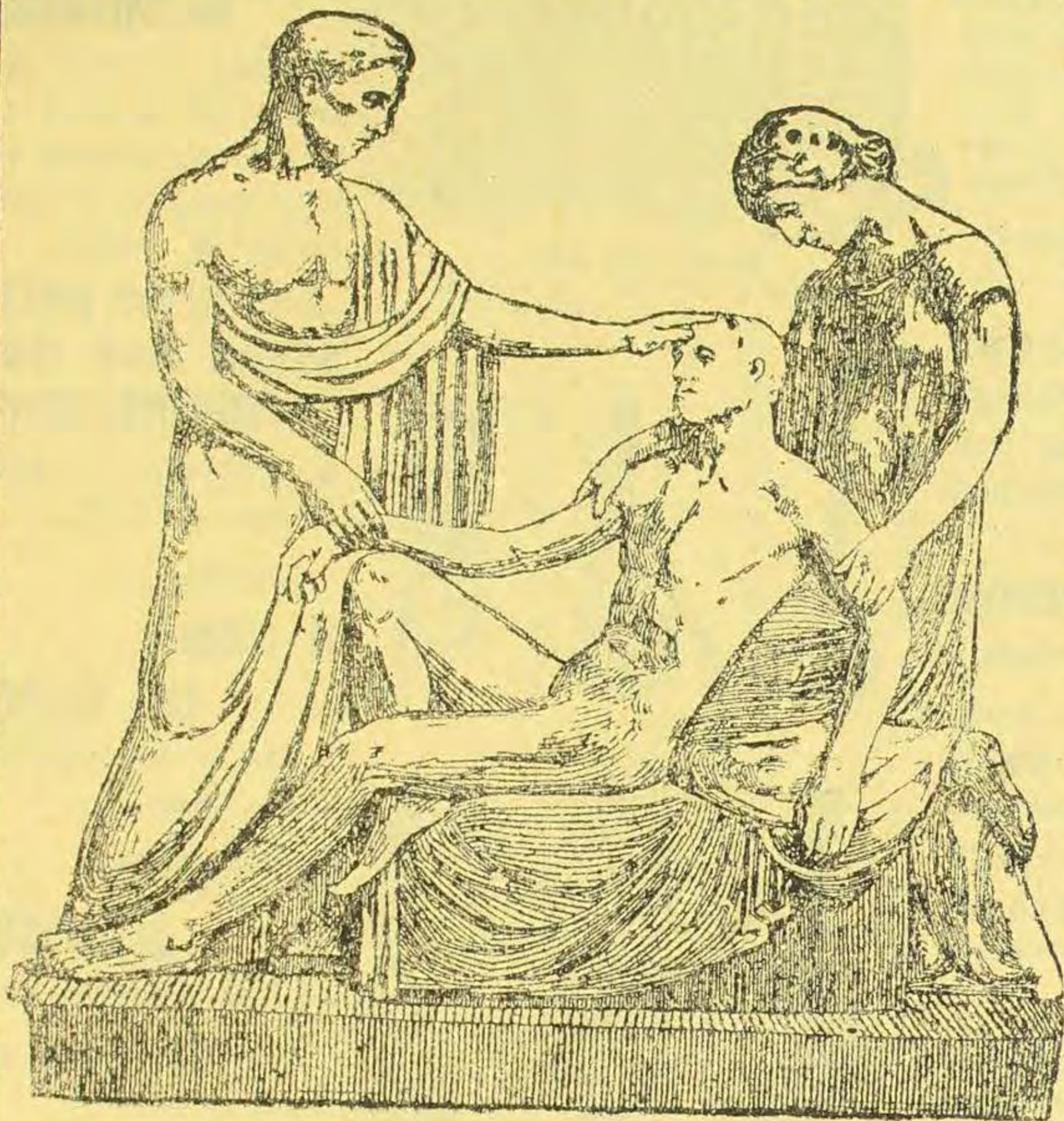
JOSIP

SUBOTICA

Jelačićeva ulica broj 5.
(Kod male kapele.)

PRAVI PUT

koji vodi do ozdravljenja živaca!

Bolesni, iscrpljeni živci ogorčavaju život, prouzrokuju mnogo patnje, kao probadanje tegotne boli, omaglicu, osjećaj straha, šum u ušima, poremećenje probave, besanicu, gubitak volje za rad i druge zle pojave.

Moja baš izašla poučna rasprava pokazuje Vam pravi put, kako ćete se

osloboditi svih ovih boli.

U istoj opisani su uzroci, postanak i liječenje živčanih boli po dugogodišnjim iskustvima.

Ovo evanđelje zdravlja šaljem svakome

posve besplatno

ako ga zatraži od donje adrese.

Hiljade zahvalnica potvrđuju jedini postojeći uspjeh neumornog savjesnog istraživačkog rada za dobrobit bolujućeg čovječanstva. Tko pripada velikoj četi živčano bolesnih i tko na ovim mnogobrojnim pojavama boluje, mora da si nabavi moju knjižicu utjehe!

Osvjedočite se sami

da Vam ništa neistinita ne obećajem, jer tokom narednih dana šaljem svakome tko mi piše, potpuno besplatno i franko ovu poučnu raspravu. Dostaje jedna dopisnica na: ERNST PASTERNAK, BERLIN S. O. Michaelkirchplatz Nr. 13. Abt. 477.

Kakvo glazbalo, takva glazba

Koliko ima istine u tome, to se opaža tek kad se sluša jedno glazbalo iz svjetsko poznate tvornice glazbala Meinel & Herold. Kakvoća ovi h glazbala hvali se u više od 20.000 priznanica.

Kod nas kupujete

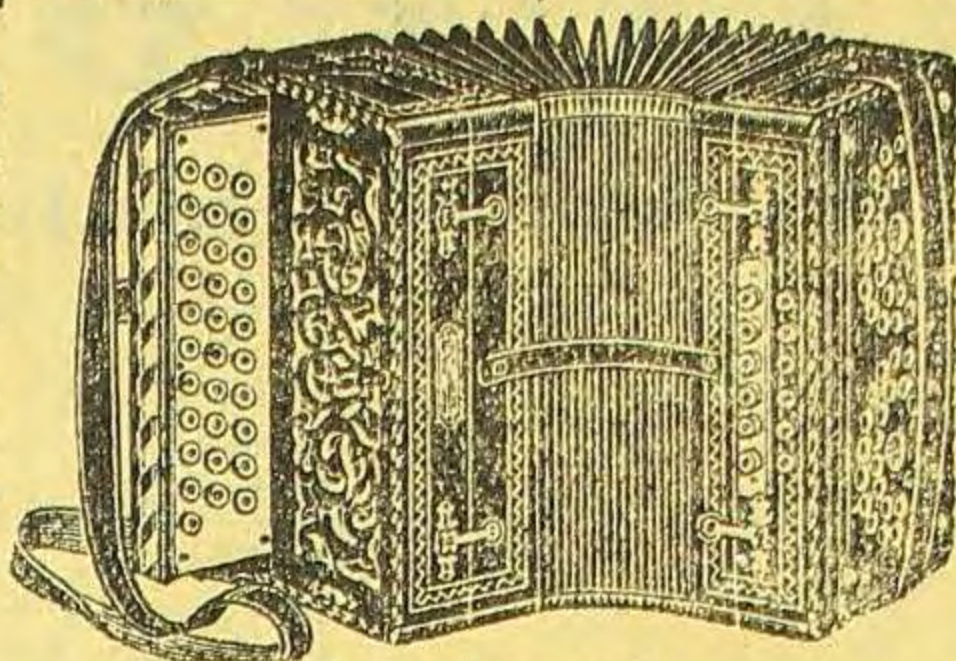
izravno

iz tvornice

u Klingentalu (Njemačka) odnosno iz mariborske prodajne podružnice

mного jeftinije iz sljedećih razloga:

1. nema ni carinskih ni inozemskih prevoznih troškova;
2. nema čekanja, sve dobijete odmah i cijenu znadete unapred;
3. u inozemstvu naručeno glazbalo može oštećeno stići a inozemstvo je daleko, dok smo mi ovdje u zemlji.

Ručne harmonike
njemačke od Din. 85.— nav.
bečke " " 179.— nav.

Tamburice od Din. 98.— nav.

Violine od Din. 95.— nav.

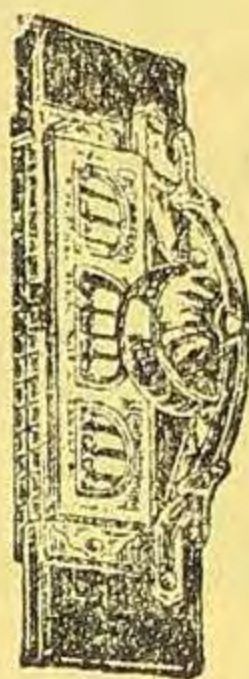
Trube od Din. 505.— nav.

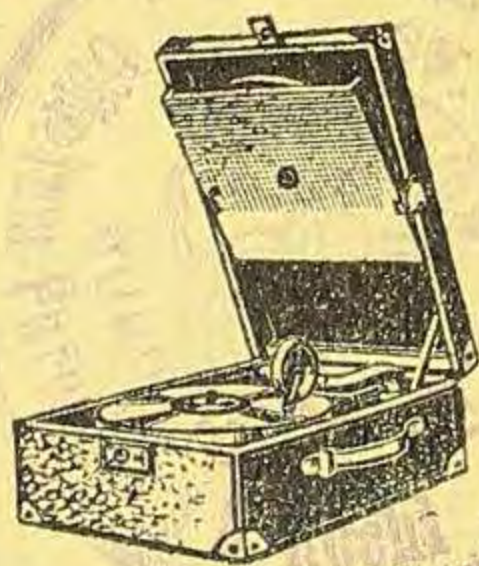
Gitare od Din. 207.— nav.

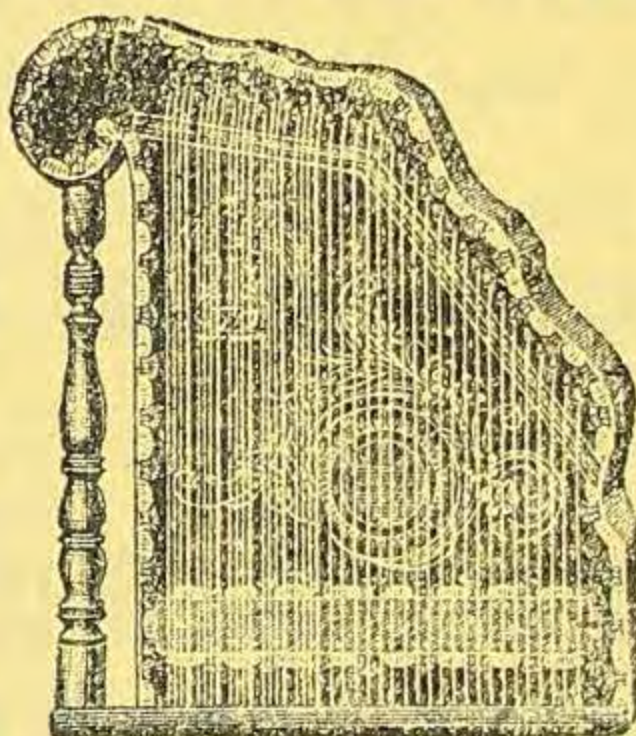
Usne harmonike od D. 750 nav.

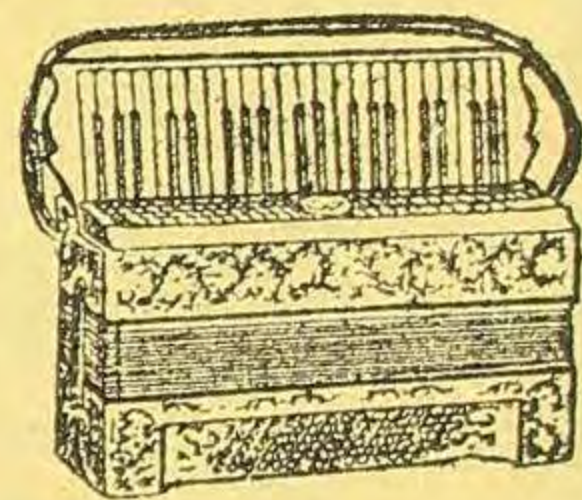
Mandoline od Din. 136.— nav.

Gramofoni
od Din. 345.— nav.

Gitarne citre od D. 192.— nav.
Klarineti od Din. 120.— nav.
Flaute, okarine, saksofoni
i t. d. u velikom izboru

Kromatične harmonike
za umjetnike
u svim cijenama

Mi Vam dajemo
**potpuno
besplatno**

ogromni cijenik već preko 30 godina postojeće po cijelom svijetu poznate tvornice Meinel & Herold.

Zatražite prije svega naš novi besplatni cjenik

a izaberite iz njega željeno glazbalo.

Dobijete ga

**8 dana
na ogled**

Ako ne odgovara može se izmjeniti.

**Potpuno
jamstvo**
za svako glazbalo.

U jednoj godini prodano preko

**120.000
glazbala.**

MEINEL & HEROLD tvornica glazbenih instrumenata gramofona i harmonika

Prodajna podružnica: **MARIBOR broj 251.**

zkvh.org.rs

NOVA TISKARNICA U SUBOTICI.

OGLAS.

Dr. DUŠAN PETROVIĆ kao vlasnik objavljuje misnom i okolišom bunjevačkom svitu, osobito čitaocima kalendara „Subotičke Danice“, da je u Subotici (u kući g. Vajnhuta, u ulici gde je parno kupalište) otvorio, lepo uređenu

NOVU TISKARNICU

koja je snabdevena sa najnovijim štamparskim strojem (udešenim za parnu i električnu snagu) i ukusnim vrstama raznovrsnih latinskih i srpskih (ćirilskih) slova.

Ova štamparija izragjuje *svakovrsne štamparske poslove*, kao: *posetne, naslovne, zaručne, pozivne i sve ostale karte* po raznim cinama, prema kakvoći; *advokatske tiskarije, razne knjižice, posmrtnne objave, pozivnice na zabave, red igara, jelovnike, kao i druge raznovrsne tiskarije za općine, zavode sudove na bunjevačkom, srpskom i magjarskom jeziku.*

Svaka se naručbina obavlja brzo i tačno — po najjeftinijim cinama.

Vlasnik preporučuje ovo svoje poduzeće kao

NOVU TISKARNICU

u Subotici.

Delovogja je štamparije VLADIMIR P. BAIC, koji prima sve naručbine i potpisuje račune.

Sva pisma za naručbine treba uputiti ovako:

ŠTAMPARIJI Dra DUŠANA PETROVIĆA

PREDATI DELOVOGJI:

VLADIMIRU P. BAICU.

Szabadka.

(SUBOTICA — Bačka).

Svakovrsne pismene naručbine obavljaju se i odpremljuju se brzo.